

ΕΠΕΣΕ Ο ΔΥΝΑΤΟΣ

ΕΥ.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ
η ζωή-το έργο και η διδασκαλία του

(ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ)

ΥΠΟ ΓΕΡ. ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΥ Δ/ΡΟΣ ΦΙΛ/ΑΣ

ΕΠΕΣΕ Ο ΔΥΝΑΤΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ

Ἡ Ζωή — τὸ ἔργο καὶ ἡ διδασκαλία του

Ἑπὶ ΓΕΡ. ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΥ, Δ/ρος Φιλ/φίας

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

1970

IN MEMORIAM

Ἀγαπημένε θεϊε,

Ἐφτά χρόνια πέρασανε ἀπὸ τότε πὸν στερηθήκαμε τὸ φωτεινὸ σου πρόσωπο καὶ τὰ χρυσᾶ σου λόγια. Ἐφτά χρόνια καὶ ἡ πληγὴ μένει ἀκόμα ἀνοιχτὴ· ἀνοιχτὸς μένει καὶ ὁ λάκκος τοῦ ξερριζώματος στὸ χωράφι τοῦ Θεοῦ.

Τὴ στιγμὴ αὐτὴ βλέπεις τὸν Κύριό σου «καθὼς εἶναι». Τὰ θαυμάσια τοῦ Παραδείσου πὸν ἡ ἀνθρώπινη γλῶσσα δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὰ περιγράψῃ, ἐσὺ τὰ χαίρῃσαι. Τὰ μυστήρια τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ πὸν ἔμεῖς ἀδυνατοῦμε νὰ καταλάβουμε, ἐσὺ τὰ καταλαβαίνεις.

Ἀγαπημένε θεϊε· μοῦ στάθηκες πατέρας καὶ φίλος, στήριγμα καὶ ἔμπνευσις, γι' αὐτὸ αἰσθάνομαι πολὺ εὐτυχῆς, ἀφιερώνοντας εἰς ἐσὲ καὶ στὰ πνευματικὰ σου παιδιὰ, τὴ σύντομη τούτη βιογραφία σου.

Θὰ σὲ ξαναδοῦμε !

Ἰανουάριος 1970

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἀγαπητὸς Γεράσιμος Ζερβόπουλος μᾶς ἐκθέτει εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο τὴν ὁμορφὴν καὶ ἀσυνήθιστην πνευματικὴν πείραν τοῦ ἀειμνήστου Κώστα Μεταλληνοῦ, τὸν ὁποῖον πολλοὶ ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν γνωρίζουν.

Ἡ δομὴ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐκθέσεως, καμωμένη μὲ πολλὴν πνευματικὴν ἐπιμέλεια, κατευθύνει τὸν ἀναγνώστην σὲ δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ Ἐλέους καὶ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μὲ περισσὴν χάριν ἐκθέτει τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ὁ Θεὸς διὰ νὰ φέρῃ ἓνα πλανημένο πρόβατόν του ἀπὸ τὴν πλάνην εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἓνα διώκτη, βλάσφημο καὶ ὑβριστὴν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, μιὰ ψυχὴ, ποῦ ἦταν στὸ σκοτάδι νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὸ Φῶς.

Τὸν Κώστα Μεταλληνὸν ἐγνώρισα κατὰ θαυμαστὸν τρόπον τὸ ἔτος 1918, χρονολογίαν κατὰ τὴν ὁποίαν εἰσήλθον εἰς τὴν δημοσιοῦπαλληλικὴν ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κι' αὐτὸς ὑπηρετεῖ. Συνειργάσθημεν ἐπὶ 25 περίπου χρόνια ὁ ἓνας κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀνεργασίας μας, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἀπέλειπον αἱ καθημεριναὶ πνευματικαὶ συζητήσεις, ἔβλεπε κανεὶς ὅτι ὁ Μεταλληνὸς ὑπῆρξε ἓνας ὑπηρετῆς τοῦ Θεοῦ δλόψυχα ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἀποστολὴν του, τὴν ὁποίαν τοῦ ἀνέθεσε ὁ Κύριος, διὰ νὰ φέρῃ τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου μὲ ὅλην τὴν ἀπλότητά του καὶ τὴν δύναμίν του. Καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη ἔφερε αἰῶνια σωτηρίας ἀποτελέσματα εἰς πολλὰς ψυχὰς ἀνοσιῶτων δημοσίων ὑπαλλήλων. Εἰς τοὺς προσωπικοὺς δραματισμοὺς του κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστροφῆς του, ἐξητοῦσε πάντοτε τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν μὲ καθαρὴν καρδίαν. "Ααβεστη ἦταν ἡ δίψα του εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον, ἐνῶ τὸ ἀγνοοῦσε παντελῶς, τὸ πολεμοῦσε. Θαυμαστὴ τῇ ἀληθείᾳ εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστροφῆς του. Τὸ φῶς τοῦ Οὐρανοῦ δὲν ἔλαμψε μπροστὰ του συμπεπικνωμένο, ὅπως εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Λαμασκῦ, ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια ὅλο καὶ ἐκέρδιζε εἰς τὴν ψυχὴν του ἑδαφος προοδευτικὰ. Καὶ ὁ Κύριος ἀνοίξε τὴν πόρταν εἰς τὸν κραύοντα ἐρευνητὴν, ὅστις μὲ ἀνοικτὸ τὸ Εὐαγγέλιον ὁδηγεῖται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀποκαλύψεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ καρδιά του, ποῦ εἶχε ἀρχίσῃ νὰ σταματιᾷ νὰ εἶναι ἀποξενωμένη ἀπὸ τὸν Θεόν, βλέπει μέσα της καὶ γύρω της, νὰ διαλύεται τὸ πικρὸν σκοτάδι καὶ σταθερὰ πλέον νὰ βαδίζῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἠθικῆς ἀνορθώσεως. Ὁ Θεὸς τὸν

είχε προικίσει με πολλά χαρίσματα. Τὰ τάλαντα τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσε τὰ ἀξιοποίησε πλήρως, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια, τόσο ὁ ἔσωτερικός του ἄνθρωπος ἀνανεοῦτο. Ἐν τῇ συνεχείᾳ ἀσκήσει τῶν χαρισμάτων τῆς ἀγάπης, τῆς προσευχῆς, τῆς πίστεως καὶ ὄλων, ὅσα πηγάζουν ἐκ τούτων, ἐβλεπε τὸ μυστικὸν τῆς νίκης καὶ τῆς θριαμβευτικῆς πορείας πρὸς τὰ ἔμπροσ. Εἰς τὴν προσευχὴν, ἐβλεπε τὸ μυστικὸν τῆς πνευματικῆς ὁλοκληρώσεως. Ὅταν ἔκαμε γιὰ πρώτη φορὰ προσευχή, ὄχι τῶν χειλέων ἀλλὰ τῆς καρδίας, ἀνέκραξε μετ' ἀγαλλιάσεως: «Βεῆκα τὸ μυστικόν. Κάθε μέρα τώρα θὰ μιλάω μετὸν Ἰησοῦν Χριστόν!»

Ἦτο ἄνθρωπος κατ' ἐξοχὴν προσευχῆς, τὴν ὁποίαν ζοῦσε καὶ ἐκήρυττε ὡς τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸν μέσο λυτρωμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοὺς δεσμούς, ποῦ δημιουργοῦν αἱ γήϊνες ἐπιθυμίαι. Χάρις εἰς τὴν προσευχὴν ἢ συνεχῆς προόδός του ἦταν πραγματικότης. Ἀκούραστη ἦταν ἡ προσπάθειά του εἰς τὸ νὰ ζωτανεῦση εἰς τὴν χώρα μας τὴν ἀπλὴν καὶ φωτεινὴν πίστην τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων. Κρατοῦσε ὑψηλὰ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς διὰ μόνης τῆς πίστεως εἰς τὸ ἀπολυτρωτικὸν Ἔργον τοῦ Χριστοῦ, σωτηρίας. Εἶχε τὸ χάρισμα τοῦ λόγου καὶ τοῦ καλῆμου. Ἡ θὰ ἐδίδασκε, ἢ θὰ ἐκήρυττε ἢ θὰ συνέγραφε καὶ ὅ,τι ἐκήρυττε αὐτὸ καὶ ζοῦσε καὶ ὅ,τι ζοῦσε αὐτὸ καὶ ἐκήρυττε. Εἶχε τὸ χάρισμα τὸ κήρυγμά του νὰ ἐγγίξη τίς καρδιὰς τῶν ἀκροατῶν. Διεκρίνετο διὰ τὴν ἀπλότητα του καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην του. Ἡ ἀπλότης αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἦταν ἓνα σημάδι πνευματικῆς ἀρχοντιᾶς καὶ ἡ ἐγγύησις τῆς αὐθεντικότητός της ἐπήγαγε ἀπὸ μιὰ βαθεῖα ταπεινοφροσύνην. Ποτὲ δὲν ζήτησε νὰ ἀποκτήσῃ τίτλους, ποῦ μπορούσαν νὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν πάσης φύσεως τιμὰς καὶ ὀφέλη. Ἡ ψυχὴ του διατηροῦσε τὴν διαφάνειαν μικροῦ παιδιοῦ καὶ ζοῦσε πάντοτε εἰς τὴν πραγματικότητα τῆς πιστότητος τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὡραία ἡ ἱστορία αὐτὴ τῆς καρποφόρου πνευματικῆς ζωῆς τοῦ Κώστα Μεταλληνοῦ. 50 χρόνια ἔφεγγε ἡ εὐεργετικὴ καὶ πλούσια αὐτῆ ζωῆ. Δικαιοῦται ἡ ἱστορία αὐτὴ νὰ κλείσῃ μετὰ τὸ ἑδάφιον, ποῦ ἀφορᾷ τοὺς ἀκαμάτους ἐργάτας τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθη, τὸν δρόμον ἐτελείωσα, τὴν πίστην διετήρησα, τοῦ λοιποῦ μένει εἰς ἐμὲ ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος» Β' Τιμοθ. 4, 7.

X. ΚΑΡΤΕΡΟΥΛΗΣ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΙΣ

Οκτώβριος του 1910. 'Η νύχτα ήταν κρύα και βροχερή. 'Η ώρα περασμένη. Κάτω από τόν βράχο τής 'Ακροπόλεως, σέ μιὰ φτωχογειτονιά, τὸ παράθυρο ἑνὸς δωματίου ἀκόμα φώτιζε. Μέσα στὸ δωμάτιο, ἕνας φοιτητῆς καθισμένος στὴν καρέκλα του ἔκλαιε μὲ λυγμούς, σκυμμένος πάνω σέ κάποιο ἀνοιχτὸ βιβλίο ποὺ ἦταν ἔμπρὸς του στὸ τραπέζι. Σέ μιὰ στιγμή, σήκωσε τὸ βλέμμα του ψηλά καὶ μίλησε μὲ δυσκολία :

«ὦ, Ἰησοῦ! Δὲν σ' ἐγνώριζα καὶ γι' αὐτὸ σέ πολεμοῦσα. Σ' εὐχαριστῶ διότι δέχτηκες κι' ἐμένα. Σοῦ ὑπόσχομαι πὼς θὰ εἶμαι τελείως δικός Σου καὶ θὰ σέ ὑπηρετῶ ὀλόκληρη τή...»

Στὸ σημεῖο αὐτὸ τὰ λόγια του πνίγηκαν σέ λυγμούς.

'Ο φοιτητῆς ἦταν ὁ Κώστας Μεταλληνός· τὸ βιβλίο ποὺ κύτταζε δακρυσμένος ἦταν ἡ Καινὴ Διαθήκη· ἡ ὑπόσχεσις ποὺ ἔδωκε στὸν Ἰησοῦ, ἀναψε τὴ στιγμή ἐκείνη τὴ φλόγα μιᾶς ζωῆς ποὺ στὰ μετέπειτα χρόνια φώτισε σοφοὺς καὶ ἀμαθεῖς καὶ ζέστανε τὴν καρδιά δικαίων καὶ ἀδίκων. Πενήντα χρόνια ἔφεγγε ἡ εὐεργετικὴ αὐτὴ ζωὴ. Ἐσβησε ξαφνικά στίς 22 Ἰανουαρίου 1963.

Φαινόμενο μοναδικὸ στὴ χριστιανικὴ πορεία τοῦ Μεταλληνοῦ, ἦταν ἡ μεγάλη του πίστις πρὸς τὸν Θεό. Ἡ πίστις του αὐτὴ, ζωντανὴ καὶ καρποφόρα, γέννησε μέσα του μιὰ βαθειὰ πείρα πνευματικῆς ζωῆς ποὺ ἄρχισε νὰ τὴν ὁμολογῆ πρώτα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, μὲ ἕνα πλούσιο κήρυγμα. Καθὼς ὁμως φάνηκε ἐξ ἀρχῆς, τὰ παλὰ ἀσκιά δὲν ἄντεχαν νὰ κρατήσουν τὸ νέο κρασί. Ἐτσι, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποδοκίμασε τὸν Μεταλληνὸ καὶ καταδίκασε τὸ κήρυγμά του.

Αὐτὸ δὲν ἦταν τὸ τέλος· τὸναντίον, ἔγινε ἀρχὴ ἑνὸς δυναμικοῦ ἔργου ποῦ ξεκίνησε μὲ τὸ σκοπὸ : Νὰ κατακόψη τίς ἀλυσσίδες τῶν θρησκευτικῶν τύπων καὶ τῶν παραδόσεων μὲ τίς ὁποῖες ἡ νεώτερη Ὁρθοδοξία δένει τίς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· νὰ ξυπνήσῃ τὴ συνείδηση τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μὲ τὸ ζωοποιὸ κήρυγμα τῆς ἀρχαίας Ὁρθοδοξίας, ὥστε ἡ σημερινὴ Ἐκκλησία νὰ ξαναβρῆ τὸ δρόμο ποῦ ἔχασε· ἐπίσης, νὰ γκρεμίσῃ μὲ τὴ σφύρα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τὰ σαπισμένα στηρίγματα τῆς ἀπιστίας.

Τὸ πνευματικὸ αὐτὸ ἔργο πράγματι θεμελιώθηκε μὲ πρωτεργάτη τὸν Κώστα Μεταλληνό.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἀνῆκε στοὺς πλουσίους, στοὺς σοφοὺς ἢ στοὺς μεγάλους τοῦ κόσμου τούτου. Ἦταν ἓνας ὑπηρετῆς τοῦ Θεοῦ, δλόψυχα ἀφωσιωμένος στὴν ἀποστολὴ του. Καὶ ἰδοὺ ποιὸς ἦταν ὁ κανόνας τῆς ζωῆς του καὶ τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας του :

« Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐλπίζει ἐπὶ ἄνθρωπον καὶ κάμνει σάρακα βραχίονα αὐτοῦ... Ἐὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ Κύριον καὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἐλπίς. Διότι θέλει εἶσθαι ὡς δένδρον πεφυτευμένον πλησίον τῶν ὑδάτων, τὸ ὁποῖον ἐξαπλώνει τὰς ρίζας αὐτοῦ πλησίον τοῦ ποταμοῦ... καὶ δὲν θέλει μεριμνήσει ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀνομβρίας, οὐδὲ θέλει παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ κάμνῃ καρπὸν » (Ἱερ. ε' 5-8).

Γιὰ τοὺς ἀντιπάλους του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κυρίως κληρικοί, ὁ Μεταλληνὸς δὲν ἦταν παρὰ ἓνας αἰρετικὸς, ψευδοευαγγελιστῆς, ὄργανο ξένης προπαγάνδας καὶ ὑπονομευτῆς τῆς συνοχῆς τοῦ Ἔθνους. Κι' ὅμως! Σημαίνοντες Ὁρθόδοξοι λαϊκοὶ ἐπαίνεσαν τὸν Μεταλληνό, σὰν τὸν μεγαλύτερο ἱεροκήρυκα τοῦ αἵωνα ποῦ γνώρισε ἡ Ἑλλάδα. Ἄλλοι πάλιν τὸν ἀναγνώρισαν ὡς τὸν πλέον χαρισματοῦχον ἐξηγητὴ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας, κάποιος μάλιστα Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν χαρακτήρισε τὸ ἔργο του « ἔθνοσωτήριον ».

Ἀλήθεια εἶναι ὅτι στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ, γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀκούστηκε τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, σὲ ὄλη τὴν ἀπλότητα καὶ τὴ δύναμή του, ἀπὸ τόσα πλήθη, ἐπὶ τόσο χρονικὸ διάστημα, σὲ τόσο ἐπίσημες αἰθουσες καὶ μὲ τόσο λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

Δὲν ὤπῃρξε καρπὸς ξένης Ἱεραποστολῆς, οὔτε κατηχήθηκε στά θρανία Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας. Ὁ Μεταλληνὸς ἀντιπροσωπεύει τὸν τύπο τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἐκζητεῖ τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἀλήθεια

Ἡ Ὑπόσχεσις

μέ καθαρή καρδιά καί εἰλικρινή συνείδηση, ἔξω ἀπό ἐκκλησιαστικές ὀνομασίες ἢ θρησκευτικές παραδόσεις.

Ἦταν πραγματικό γέννημα τῆς Ἑλλάδος ὁ Μεταλληνός. Φωτίσθηκε ἀπό τήν Ἑλληνική Καινή Διαθήκη, ὄχι ἀπό ξενόγλωσσα θεολογικά βιβλία. Πρωτοκήρυξε ἀπό τόν ἄμβωνα Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὄχι Διαμαρτυρομένης, κι' ὁ πρῶτος δάσκαλός του ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὄχι ὁ Λούθηρος.

Σάν ἡγέτης θρησκευτικοῦ κινήματος συνέβαλε στή θρησκευτική ζωή τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος μέ θετική, πρωτότυπη καί εὐρεία δράση, τὸ δὲ ἔργο του ἔχει ἀφήσει ζωηρὰ ἀποτυπώματα εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ὅσο γιὰ τὴ ζωὴ του; Ἦταν μιὰ διαρκῆς πάλη μέ τόν Θεό, μέ τόν Σατανᾶ καί μέ τοὺς ἀνθρώπους.

Στὴν οἰκογένεια καὶ στὸ σχολεῖο

Στὸ βόρειο τμῆμα τῆς ὁμορφῆς Κέρκυρας βρίσκεται τὸ χωριὸ Κορακιάνα. Ἐνα ἄγονο, πετρῶδες χωριό, ποὺ ὀνομάστηκε ἔτσι γιὰτι εἶναι χτισμένο στὴν πλαγιά τοῦ Κορακίου Ὀρους, τοῦ βουνοῦ μέ τὰ πολλὰ κοράκια. Φτωχὸ καὶ στεῖρο εἶναι τοῦ τόπου τὸ χῶμα, ἀλλὰ οἱ κάτοικοί του ἀνέκαθεν περισσεύαν σὲ καλωσύνη καὶ σὲ ἀπλοϊκὴ ἀρχοντιά.

Ἐνας γλυκομίλητος, ἀπλοϊκὸς ἀρχοντας στὸ χωριὸ ἦταν καὶ ὁ Σπύρος Μεταλληνός, ὁ γνωστὸς μέ τὸ πατρώνυμο «Γκάγκας». Ἦσαν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τόσα τὰ ψυχικὰ χαρίσματα, ὥστε οἱ συγχωριανοί του, ψηφοφόροι τοῦ τότε Δήμου Ἀηλιωτῶν, ἀνάδειξαν τὸν Σπύρο Μεταλληνὸ γιὰ Δήμαρχό τους.

Στις 16 Φεβρουαρίου 1891, τὸ σπίτι τοῦ Δημάρχου Μεταλληνοῦ, πῆρε ἓνα γιορτινὸ τόνο. Αἰτία ἦταν ἓνα συμβᾶν ἐξαιρετικὰ εὐχάριστο. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἡ σύζυγός του Κωνσταντίνα, εἶχε χαρίσει στὴν οἰκογένεια τὸν πρῶτο γιό, τὸν Κώστα. Καὶ σάν πολιτικὸ ποῦ ἦταν τὸ σπίτι, πλῆθος φίλων καὶ γνωστῶν μπαινόβγαιναν, μέ εὐχὰς καὶ μέ κάθε λογῆς πρόσχαρες ἐκδηλώσεις. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Δήμαρχος δὲν παρέλειψε κείνη τὴ γενέθλια ἡμέρα ν' ἀρχίσῃ τὴ βαρέλα μέ τὸ παλῆθ κρασί.

Κι' ὁμως, ἡ χαρὰ τῆς οἰκογενείας δὲν κράτησε πολὺ διάστημα. Ἄκόμα τὸ παιδί δὲν εἶχε κλείσει τὰ δύο χρόνια του κι' ἔπεσε στὸ κρεβάτι μὲ βρογχικά. Μιά πάθηση ποὺ δυσκολεύει τὴν ἀναπνοή, ἀδυνατίζει τὸ σῶμα, καὶ προκαλεῖ σὲ συχνὲς περιόδους ἐπίμονο βῆχα καὶ πυρετό.

Ὁ γιατρὸς τοῦ σπιτιοῦ ποὺ ἀνάλαβε νὰ παρακολουθῇ τὸν φιλόσθενο Κώστα εἶχε, ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας ἐπίσκεψη, δώσει στὴ μητέρα τὶς ἀσθηρὲς συστάσεις του : « Ἄν θέλεις τὸ παιδί ζωντανό, μὴ τὸ ἀφήσης νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ σπίτι ὅταν δὲν φέγγει ἔξω ἥλιος. Καὶ πρόσεξε γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ βάλῃς στὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ κρασί ».

Κατὰ τὴ γνώμη ὁμως τῆς Κωνσταντίνας, τὸ κρασί ἦταν γιὰ τὴν ἀρρώστια τοῦ Κώστα φάρμακο σωτήριο. Στὰ λαϊκὰ γιατροσόφια, ὑπῆρχαν ὠρισμένες προκαταλήψεις τόσο βαθειὰ ριζωμένες στὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, ποὺ ἔμειναν πλέον σεβαστὲς κι' ἀπὸ τὴ συμβουλὴ τοῦ γιατροῦ.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι πίστευαν λ.χ. ὅτι τὸ κρασί γίνεται μέσα στὸν ἀρρωστο αἷμα, ὅταν τὸ πιῆ ἄδολο « ὅπως τὸ 'καμε ὁ Θεός ». Ἔτσι παρ' ὅλες τὶς φοβέρες τοῦ γιατροῦ, ἡ Κωνσταντίνα πάντοτε μούσκεινε κρυφὰ τὸ παξιμάδι τοῦ μικροῦ Κώστα στὸ κρασί, « γιὰ νὰ φτιάξῃ λίγο τὸ μούτρο τοῦ παιδιοῦ, κι' ἄς λέῃ ὁ γιατρός τὰ δικά του ». Καὶ κατὰ τὴν παροιμία « ὅποιος μικρομάθη δὲ γερονταφήνει », γιὰ πολλὰ χρόνια ὕστερα τὸ παξιμάδι, μουσκεμένο στὸ κρασί, ἦταν γιὰ τὸν Κώστα Μεταλληνὸ ἢ νοστιμώτερη λιχουδιά του.

Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς οἰκογένειας ἦταν συντηρητικὴ καὶ αὐτάρκης. Τὸ σπίτι δὲν εἶχε πλοῦτο ἢ πολυτέλεια νὰ ἐπιδείξῃ, ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἀπὸ τὸ κελλάρι του δὲν ἔλλειψαν ποτὲ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σπύρος Μεταλληνὸς ἦταν ἄμισθος Δήμαρχος, γι' αὐτὸ καὶ ὅλες οἱ ἀνάγκες τῆς οἰκογένειας ἔπρεπε ν' ἀντιμετωπιστοῦν μὲ τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὰ κτήματα, ἰδιαίτερα ἀπὸ τ' ἀμπέλια καὶ τὰ ἐλαιόδενδρα. Ἐνόσω ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ ἔμπειρο μάτι τοῦ οἰκοδεσπότη, ὅλα πῆγαιναν καλὰ καὶ ἡ φαμίλια δὲν στερήθηκε τὸ παραμικρό. Ὅταν ὁμως ὁ Κώστας ἦταν ἄγουρος ἀκόμα νέος, παιδί τοῦ Σχολαρχείου, ὁ πατέρας του ἀρρώστησε ἀπὸ ὀξείς ρευματισμοὺς ποὺ τὸν καθήλωσαν στὸ κρεβάτι γιὰ ἀρκετὰ χρόνια, μέχρις ὅτου πέθανε.

Ἡ ἀσθένεια αὐτὴ χτύπησε σκληρὰ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἡ οἰκογένεια ἄρχισε τώρα νὰ στερεῖται. Γιὰ τὴν κρίσιμη ἐκείνη περίοδο, ποὺ ἄρχισε μὲ τὴν ἀρρώστια τοῦ πατέρα του, ὁ Κώστας Μεταλληνὸς ἔγραψε στὰ κατοπινὰ χρόνια :

Ἡ Ὑπόσχεσις

«Μεγάλωνα σ' ἓνα περιβάλλον βαθυτάτης πενίας μου»

Βρέθηκε δμως καὶ καλότυχος, γιατί μεγάλωσε σ' ἓνα περιβάλλον ποῦ τοῦ δίδαξε καλὴ σπιτική ἀνατροφή. Ὁ πατέρας ἔκανε πάντοτε τὸ καλλίτερο γιὰ νὰ διατηρῆ με τὸν γιό του τίς πιὸ ἐγκάρδιες κι' εὐχάριστες σχέσεις. Ἡ παιδαγωγικὴ μέθοδος ἦταν ὁ λόγος, ὄχι τὸ ξύλο. Αὐτὴ ἄλλωστε ἡ μέθοδος ταίριαζε περισσότερο στὸν φιλότιμο καὶ ἥσυχο χαρακτήρα τοῦ παιδιοῦ. Ὁ Κώστας ὡμολόγησε πὼς στὰ παιδικὰ του χρόνια μόνον μιὰ φορὰ ξυλίστηκε ἀπὸ τὸν πατέρα του. Στίς ἄλλες λίγες περιπτώσεις ἀνυπακοῆς του, ἡ τιμωρία ἦταν μαζί καὶ πρακτικὸ μάθημα. Ὁ ἴδιος διηγῆθηκε μιὰ τέτοια περίπτωση :

«Στὸν κῆπο τοῦ σπιτιοῦ μας ὑπῆρχε μιὰ συκιά ἀπ' ὅπου, με τὴν ἀδελφή μου Παγώνα, κρεμούσαμε τὸ οἰνὶ καὶ παίζαμε κούνια. Μὲ τὸ παινίδι αὐτὸ στραβώσαμε τελικὰ τοὺς κλώνους τῆς συκιάς. Ὁ πατέρας μου μᾶς ἀπαγόρευε νὰ ξαναπαίξουμε κούνια στὴ συκιά, ἐμεῖς ὅμως δὲν συμμορφωθήκαμε. Τότε ἦρθε στὸν κῆπο κρατώντας ἓνα κοινὸν καὶ μᾶς ὑποχρέωσε νὰ προιονίσουμε τὸ δένδρο ἀπὸ τὴ ρίζα του καὶ κατόπιν νὰ τὸ σφύρωμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ὡς τὴν ἀλλὴ τοῦ σπιτιοῦ, πενήντα περίπου βῆματα μακρυνά».

Μολονότι τέτοια μέτρα παιδαγωγικῆς φαίνονταν κάπως ὑπερβολικά, οὐδέποτε χαλάρωσαν τὸ δεσμὸ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ποῦ

Ὁ προστάτης τοῦ Κώστα, μπάρμπα-Χτό-δουλος. Τὸ ἤρεμο ὄφρος καὶ ὁ γλυκὸς χαρακτήρας του, εἶχαν δυνατὴ ἐπίδραση στὴν παιδικὴ ψυχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ.

Ἡ δημοχεῖνα Κωσταντίνα, ἡ ἀφωσιωμένη μητέρα ποῦ δίδαξε τὸν μοναχογιό της, τὸν Κώστα, τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς καλῆς ἀνατροφῆς.

ἔτρεφε ὁ Κώστας πρὸς τὸν πατέρα του. Ἀλήθεια δμως εἶναι πὼς κι' ὁ πατέρας κρυφοκαμάρωνε γιὰ τὸ γιό. Καί μὲ τὸ δίκιο του. Γιατί μεγαλώνοντας, ὁ νεαρὸς Κώστας ἐμόρφωνε ἕναν θαυμάσιο χαρακτήρα καί, τὸ σπουδαιότερο, ἀγαποῦσε πολὺ τὰ γράμματα. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀκόμα τῆς σχολικῆς σταδιοδρομίας του τὸ παιδί ἔδειχνε δίψα γιὰ μάθηση. Ἦταν, μάλιστα, τόσο ἐντυπωσιακὴ ἢ προκοπὴ του στὸ σχολεῖο, ὥστε ἕνας δάσκαλος ἐπρότεινε, νὰ τὸν διδάξῃ Ἀγγλικά, ἔστω καὶ χωρὶς ἀμοιβή, γιὰ νὰ μπορέσῃ ὕστερα νὰ συνεχίσῃ τὶς σπουδές του μὲ ὑποτροφία στὸ ἐξωτερικό. Ἡ προσφορὰ φάνηκε δελεαστικὴ στὸν νεαρὸ Κώστα, ἀλλὰ ὁ πατέρας εἶχε ἄλλη γνώμη. «Παιδί μου», τοῦ εἶπε, «σ' ἔχω μοναχογιό καὶ δὲν θέλω νὰ ξενιτευτῆς. Σὲ χρειάζομαι κοντὰ μου».

Στὸν ἴδιο βαθμὸ ἐγκάρδιες ἦσαν καὶ οἱ σχέσεις μὲ τὴν μητέρα του. Ἡ ἄς ποῦμε καλλίτερα, πὼς σὰ μοναχογιός, ὁ Κώστας εἶχε γίνει ἡ ἀδυναμία τοῦ σπιτιοῦ. Ὑστερα μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τοῦ πατέρα, ἡ ἀφοσίωσις τῶν γονέων πρὸς τὸν γιό ἦταν ἀκόμα δυνατώτερη, γιατί στὸ πρόσωπό του ἔβλεπαν τώρα τὸ μόνο ἀνθρώπινο στήριγμα γιὰ τὰ γεράματά τους.

Ἦταν χειμῶνας τοῦ 1903, ὅταν ὁ Δήμαρχος Μεταλληνὸς ἔπεσε στὸ κρεβάτι μὲ ρευματισμούς. Ἐλλείψε ἀπὸ τότε ἡ ἄγρυπνη φροντίδα τοῦ νοικοκύρη καὶ ἡ οἰκογένεια ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται τὴν πίεση τῆς φτώχειας. Καὶ τί φτώχεια ἦταν ἐκείνη! Κάποτε στὸ τραπέζι δὲν ὑπῆρχαν παρὰ ψωμί, κρασί, καὶ λάδι.

Ἀλήθεια εἶναι πὼς στὰ χρόνια ἐκεῖνα ὁ ἀγροτικὸς κόσμος βρισκόταν σὲ μεγάλη ἀνάγκη. Τὸ ψωμί, τὸ λάδι καὶ τὸ κρασί, ἦταν πράγματα ἱερά στὴν κάθε οἰκογένεια. Κάποτε ὁ Κώστας τρώγοντας, ἔρριξε ἀπρόσεκτα κατὰ γῆς ἕνα κομμάτι ψωμί. Μὲ τὴν σοβαρὴ ὁδηγία τοῦ πατέρα του τὸ σήκωσε ἀμέσως, τὸ καθάρισε προσεκτικὰ κι' ὕστερα τὸ φίλησε καὶ τὸ ἔφαγε. «Αὐτὴ εἶναι ἡ οἰκογενειακὴ μας παράδοση παιδί μου», παρατήρησε ὁ πατέρας.

Ἐπειδὴ ἡ Κορακιάνα δὲν εἶχε δικό της Σχολαρχεῖο, ἔπρεπε νὰ φοιτήσῃ στὸ Σχολαρχεῖο τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ, ποῦ ἦταν τρία χιλιόμετρα μακρὰ. Πόσες ζωνρὲς ἀναμνήσεις συγκράτησε, σ' ὀλόκληρη τὴ ζωὴ του, ἀπὸ τὶς καθημερινές του πεζοπορίες στὸ σχολεῖο!

«Ξεκινούσα κάθε πρωτὴ ἀπὸ τὸ σπίτι μὲ τὴν εὐχὴ τῆς μάνας μου καὶ μὲ ὄρεξη γιὰ σπουδὴ. Οἱ διαδρομὲς ἐκεῖνες πρὸς τὸ σχολεῖο μοῦ ἔχουν μείνει μιά ἀλησμόνητη πείρα. Παρέες - παρέες διὰ τὰ παιδιά, γεμάτα κέφι καὶ ζωὴ τραγουδοῦσαμε στὸ δρόμο πα-

Η Ὑπόσχεσις

τριωτικά ἄσματα, ἀστειευόμαστε, γελοῦσαμε δυνατό, ἔτσι ποὺ κάναμε τὴ διαδρομὴ μας ἓνα σωστὸ πανηγῦρι. Ἦταν θυμᾶμαι μεγάλη μου εὐχαρίστησις στὶς πεζοπορίες ἐκεῖνες νὰ φάγω σταδὸς φράχτες καὶ νὰ μαζεύω γιοῦλια. Ὅπου ἀπαζε ἡ ματιά μου ἓνα γιοῦλι ἤθελα νὰ τὸ πάρω μαζί μου, νὰ τὸ κάμω δικό μου. Ἡ ὁμορφιά του καὶ ἡ εὐωδιά του σαγῆνευαν τὴν παιδική μου ψυχὴ. Ἐφτιαχνα ἀπ' αὐτὰ ἓνα μικρὸ μπουκέτο καὶ στὴν ἐπιστροφή μου στο σπίτι τὸ πρόσφερα στὴ μάνα μου. Εἶχα ὅμως τότε ἓνα μικρὸ παράπονο ποὺ ἦταν σχετικὸ μὲ τὶς στέρησεις μου. Θυμᾶμαι λ.χ. ὅτι οἱ συμμαθητές μου κουβαλοῦσαν μὲ καμάρι στοὺς Σχολαρχεῖο τὰ βιβλία τους, ἐνῶ ἐγὼ ντρεπόμουνα γιατί δὲν κρατοῦσα στο χέρι παρὰ ἓνα σημειωματάριο. Σὲ ὅλα τὰ χρόνια μου στοὺς Σχολαρχεῖο, δὲν ἀγόρασα καινούργιο βιβλίο. Μελετοῦσα ἀπὸ σημειώσεις ποὺ ἔγραφα κατὰ τὴν παράδοση τοῦ καθηγητοῦ, ἐπειδὴ στοὺς σπῆτι δὲν περίσσευαν χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσουμε τὰ βιβλία ποὺ χρειαζόμουνα».

Κι' ὅμως κάθε χρόνο προβιβαζόταν μὲ ἄριστα. Ἡ ἐπιμέλειά του στοὺς σχολεῖο, ἔκαμε τὸν νεαρὸ Κώστα πολὺ ἀγαπητὸν στοὺς περιβάλλον

Τὸ σπίτι τοῦ Δημάρχου Μεταλληνοῦ, ὅπου ὁ Κώστας γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε.

τοῦ χωριοῦ. Κάποιοι συγχωριανοὶ μάλιστα, ποὺ γνῶριζαν τὴν οἰκονομικὴ στενοχώρια τῆς οἰκογενείας, τὸν προσκαλοῦσαν τακτικὰ κι' ἔτρωγε στοὺς τραπέζι τους.

Ἐφτασε κάποτε καὶ ἡ ἡμέρα ποὺ ὁ νεαρὸς Κώστας ἀποφοίτησε

ἀπὸ τὸ Σχολαρχεῖο κι' ἐτοιμάστηκε νὰ ἐγγραφῆ στὸ Γυμνάσιο. Ἦταν τότε ἐποχὴ πού οἱ συνθηκῆς φάνηκαν ἀνάποδες γιὰ ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἡ ἀρρώστια τοῦ πατέρα χειροτέρευε καὶ ἡ φτώχεια βασάνιζε τὴν οἰκογένεια. Σὲ κείνες τὶς περιστάσεις μονάχα ἡ συγκινητικὴ αὐτοθυσίᾳ πού ἔδειξαν ὄλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἐπέτρεψε στὸν Κώστα νὰ συνεχίσῃ τὶς σπουδές του. Ἀργότερα ἡ ἀδελφή του Παγώνα, θυμήθηκε αὐτὴν τὴν ἐποχὴ καὶ εἶπε : « Δουλέψαμε Ὀβραίους καὶ Χριστιανοὺς γιὰ νὰ σπουδάξωμε τὸν Κώστα ». Κι' ὁ ἴδιος ὁ Κώστας ἀπόδωσε τὴν αὐτοθυσίᾳ αὐτὴ σὲ ἐνέργεια τῆς Θείας Πρόνοιας.

« Χάρις εἰς μίαν ἀφάνταστον καὶ ἐξαιρετικὴν αὐτοθυσίαν τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς εἶχε ἐνσταλάξει στὶς καρδιὰς ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μου—ἤμουν μοναχογιὸς μὲ δύο ἀδελφές—, συνέχισα τὰς σπουδὰς μου εἰς τὸ Γυμνάσιον, ἐγκατασταθεὶς ἐπὶ τέσσαρα χρόνια στὴν ὁμώνυμη πρωτεύουσα τῆς ὠραίας γενετιέρας μου Κερκύρας ».

Στὸ Γυμνάσιο τῆς Κερκύρας ὁ Κώστας παρουσιάστηκε νὰ ἐγγραφῆ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1904. Ἐφτασε στὴν πρωτεύουσα, δέκα-ὀκτῶ χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ χωριό, καβαλάρης στὸ γαϊδουράκι καὶ μὲ τὴν προστατευτικὴ συνοδεία τοῦ θείου του Χριστόδουλου, ἡ « Μπάρμπα Χτόδουλου », ἐνὸς ἀνθρώπου πού εἶχε ὄλα τὰ γνωρίσματα ἀσκητῆ ἁγίου. Ἐπειδὴ δὲν ἔκαμε δική του οἰκογένεια, ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος προσκολλήθηκε στὸ σπίτι τοῦ Δημάρχου ἀδελφοῦ του κι' ἐκεῖ ἔδωκε ὀλοκλήρη τὴν καρδιά του. Ἀπὸ τότε, μάλιστα πού ἡ ἀρρώστια εἶχε σχεδὸν ἀχρηστέψει τὸν φυσικὸ πατέρα, ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος στάθηκε στὴ φιλία ὁ ἀντικαταστάτης πατέρας, πάντοτε πρόθυμος νὰ μαζέψῃ τὶς ἐλιές, νὰ τρυγήσῃ τ' ἀμπέλια, νὰ ποτίσῃ τὸν κήπο ἢ νὰ προσέχῃ τὸν Κώστα. Μὲ τί καμάρι καὶ πόση τρυφερὴ φροντίδα, συνώδεψε ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὸ ἕπονηφιο γυμνασιόπαιδο στὴν πόλη! Ἡἴρηε τὴν εὐθύνη ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος νὰ ἐξασφαλίσῃ γιὰ τὸν Κώστα κάποια διαμονὴ στὸ νέο περιβάλλον, νὰ τὸν συστήσῃ σὲ μερικοὺς φίλους, κι' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νὰ ἐνθαρρύνῃ κάπως τὸν ἀνεπιὸ στὴν ἀρχὴ τῆς νέας του σπουδαστικῆς περιπέτειας.

Κι' ὅμως, θάρρος ὁ Κώστας δὲν χρειάστηκε κι' ὡς ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού θ' ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὸ σπίτι. Ὁ ἐνθουσιασμός του γιὰ τὸ σχολεῖο εἶχε σκεπάσει κάθε συναίσθημα δειλίας ἢ λύπης γιὰ τὸν ἀποχωρισμὸ ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴ ζεστασιά.

Στὸ Γυμνάσιο ἤλθε μὲ τὸ μυαλό του σὰ διψασμένο σφουγγάρι ἐτοιμὸ ν' ἀπορροφήσῃ ὅ,τι θὰ διάβαζε στὰ βιβλία του ἢ θ' ἄκουε ἀπὸ

Ἡ Ὑπόσχεσις

τὸ στόμα τῶν καθηγητῶν του. Ὁ ἴδιος ἔγραψε ἀργότερα τὶς ἀναμνήσεις ἐκείνης τῆς περιόδου.

«Καθὼς καλῶς ἐνθυμοῦμαι, ἡ ψυχολογία μου κατὰ τὰ χρόνια ἐκεῖνα μποροῦσε νὰ συνοψισθῇ μὲ τὶς λέξεις: «ἄσβηστη δίψα γνώσεως ἐπιστημονικῆς καὶ ὅλων τῶν περὶ ἀνθρώπου, κόσμου καὶ Θεοῦ δοξασιῶν καὶ συστημάτων, μὲ σκοπὸ νὰ εἶρω τὴν ἀλήθεια γιὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσω».

Ἀναζητώντας μὲ ἄσβηστη δίψα αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, ὁ νεαρὸς Κώστας δὲν ἄργησε νὰ σαγηνευτῇ ἀπὸ τὴ θεωρία τοῦ Δαρβίνου, ποὺ ἦταν τότε φροῦτο τῆς μόδας. Τὰ λεγόμενα τῆς θεωρίας αὐτῆς τὰ πρωτοδιάβασε σὲ κάποια «Φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου», ἓνα ἐγχειρίδιο φυσιολογίας ποὺ ὑποστήριζε τὴ Δαρβίνεια ἐξέλιξη. Ὅταν μάλιστα ἄκουσε τὸν καθηγητὴ του τῆς Φυσικῆς νὰ διδάσκη ὑποστηρίζοντας τὴν ἴδια θεωρία, ἢ φαντασία τοῦ Κώστα κατακτῆθηκε ἀπὸ τὸν Δαρβίνο, μὲ ἐπακόλουθο ν' ἀσπασθῇ τὸν ὕλισμό καὶ τὴν ἀπιστία.

Αὐτὴ ἡ ἰδεολογικὴ ἀνησυχία του δὲν ἐμπόδισε διόλου τὴ σχολικὴ του πρόοδο. Σοβαρὸς κι' ἐπιμελής σημείωνε στὰ μαθήματα ἄριστες ἐπιτυχίες, μολονότι καὶ οἱ βιωτικὲς συνθήκες, στὸ νέο περιβάλλον του, καταντοῦσαν κάποτε ἀνυπόφορες. Ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος εἶχε βέβαια νοικιάσει στὴν πόλη κάποιο δωμάτιο γιὰ τὸν ἀνεψιό, ποὺ ὅμως ὁ Κώστας σχεδὸν οὐδέποτε τὸ εὐχαριστήθηκε μονάχος του, ἐπειδὴ λόγοι οἰκονομίας ἐπέβαλλαν νὰ τὸ μοιράζεται μὲ ἄλλον ἢ ἄλλους συμμαθητὲς του.

Ὅσο γιὰ τὴ διατροφή, εἶχε κι' αὐτὴ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὴν πλέον δυνατὴ οἰκονομία. Γιὰ νὰ μὴ ξοδεύῃ ὁ Κώστας χρήματα γιὰ τρῶφιμα, ὁ στοργικὸς μπάρμπα ἐρχόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ πεζὸς στὴν πόλη κάθε Σάββατο νὰ φέρῃ στὸν ἀνεψιό του τὸ σακκούλι μὲ τὰ τρῶφιμα τῆς ἐβδομάδος, ποὺ ἦσαν κυρίως τυρί, πατάτες, λάδι, καὶ κρασί. Ἐκανε τὰ ταξίδια αὐτὰ ξυπόλυτος, ἔφερνε ὅμως τὰ παπούτσια του μαζί του καὶ τὰ φοροῦσε μόλις ἔφτανε στὴν πόλη, γιὰ νὰ μὴν ντροπιάσῃ τὸν ἀνεψιό στὸν κύκλο τῶν συμμαθητῶν του.

Τῆ Λαμπροβδομάδα τοῦ 1906, ὁ πατέρας τοῦ Κώστα πέθανε. Ὁ καλὸς Δήμαρχος ἔφυγε ἀπὸ τὴ ζωὴ ἀφοῦ βασανίστηκε κρεββατωμένος μὲ ἀρθριτισμούς, τρία περίπου χρόνια. Ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος ἀνέλαβε νὰ μεταφέρῃ τὸ κακὸ μήνυμα στὸν Κώστα, ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμὴ ἀποφάσισε νὰ τὸ ἀποκρύψῃ «γιὰ νὰ μὴ κόψῃ τὸ παιδί ἀπὸ τὴ μελέτη του».

Στὸ πρῶτο ταξίδι του ὕστερα ἀπὸ τὸ θλιβερὸ γεγονός, ὁ μπάρμπα-Χτόδουλος ἦλθε στὴν πόλη μὲ τὸ σακκούλι τῆς τροφοδοσίας γεμάτο, ἀλλὰ τῆ φορὰ τούτη τὸ συμπαθητικὸ του πρόσωπο ἦταν καταλυπημένο, καὶ στὸ κεφάλι του φοροῦσε μαύρη πένθιμη ψάθα. Ὁ Κώστας παρατήρησε τὴν μεταμόρφωση καὶ τὸν ρώτησε περίεργα γιὰ τὴν ψάθα. «Τὴν ἀγόρασα μάτια μου, γιὰ νὰ φυλάξω τὸ κεφάλι μου ἀπὸ τὸν ἥλιο», ἀπάντησε ὁ μπάρμπας μὲ προσποιητὴ ἀφέλεια.

Ὅταν ἔκλεισαν τὰ σχολεῖα καὶ πῆγε ὁ Κώστας στὸ χωριὸ γιὰ τὶς καλοκαιρινὲς διακοπὲς του, τότε ἔμαθε πὼς ἦταν ὀρφανός. Ἡ εἰδησις ἀνοίξε στὴν καρδιά τοῦ νέου βαθειὰ πληγὴ, πού χρειάστηκε πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ γιατρευτῆ. Ἔστω καὶ τυπικά, ὁ Κώστας εἶχε τώρα ἀναλάβει τὶς εὐθύνες προστάτη τῆς οἰκογένειας. Φυσικά ὁ καλὸς κι' ἔμπειρος μπάρμπας ἔκανε τὶς ἀγγαρεῖες, ἀλλὰ ὁ ἀνεπιθὸς καμάρωνε γιὰ νοικοκύρης.

Ὁ νέος νοικοκύρης ὡστόσο σοβαρευόταν στὸν καινούργιο ρόλο του. Κάποτε μάλιστα, ἔβγαине στὸ παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ καλοντυμένος ἐπίτηδες γιὰ νὰ τὸν ἴδουν οἱ δύο ἀδελφές του, ἀπὸ τὴν αὐλὴ καὶ νὰ τὸν κρυφοκαμαρώνουν σὰν τὸν νέο πλέον προστάτη τους. «Κοίταξε», ἔλεγε ἡ μία στὴν ἄλλη σὰν τὸν ἀντίκρουζαν, «ἔχομε κι ἐμεῖς στὸ σπίτι μας ἄνδρα μὲ γραβάτα».

Κι' ὅμως! Ἡ καρδιά τοῦ Κώστα δὲν ἦταν στὰ κτήματα καὶ στὸ νοικοκυριὸ τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλὰ στὰ γράμματα. Ὅσο πλησίαζε ἡ στιγμή ν' ἀποφοιτήσῃ ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο, τόσο περισσότερο ἀγαποῦσε τὶς σπουδές του. Προτιμοῦσε τὰ Μαθηματικὰ καὶ παρουσίαζε ἐξαιρετικὴ ἐπίδοση στὴν ἐπιστήμη, στὴν ποίηση, στὴ φιλολογία καὶ στὶς ξένες γλώσσες, ἰδιαίτερα στὰ γαλλικά.

Θρησκευτικὴ μὀρφωσις

Ἀπὸ μικρὸ παιδί ὁ Κώστας Μεταλληνὸς μεγάλωνε δίχως συγκεκριμένη θρησκευτικὴ χειραγώγηση ἀπὸ τὸ σπίτι. Αἰτία ἦταν ἡ ἀδιαφορία τῶν γονέων του, ἰδιαίτερα τοῦ πατέρα, σχετικὰ πρὸς τοὺς τύπους καὶ τὶς τελετὲς τῆς ἐκκλησίας. Γιὰ τοὺς γονεῖς τοῦ Κώστα, οἱ λιτανεῖες, τὰ μνημόσυνα, οἱ νηστεῖες, τὰ φιλήματα τῶν εἰκόνων, οἱ μετάνοιες καὶ τὰ παρόμοια, ἦσαν νεκρὲς κι' ἐντελῶς περιττὲς ἐκδηλώ-

Ἡ Ὑπόσχεαις

σεις εὐσεβείας. Ὅχι ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν ἀλλόθρησκοὶ ἢ ἀσεβεῖς. Κάθε ἄλλο. Εἶχαν θρησκευτικὴ συνείδηση καὶ καρδιά εὐαίσθητη. Ἦσαν ὁμως ζηλωτὲς τῆς οὐσίας παρὰ τοῦ τύπου. Φρόντιζαν δηλαδὴ νὰ ἐφαρμόζουν τὸ πνεῦμα τῆς θρησκείας, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρωνται γιὰ τὸ νεκρὸ γράμμα τῆς.

Ἔτσι, μολονότι ὁ πατέρας τοῦ Κώστα δὲν ἐκκλησιαζόταν παρὰ δύο ἢ τρεῖς φορές τὸν χρόνον, ἦταν ἐν τούτοις πάντοτε ἕτοιμος νὰ χαρίζῃ κάποιον ὑπόλοιπον χρέους στὸν φτωχὸ χρεώστη του, ποῦ δυσκολευόταν νὰ τὸ πληρώσῃ. Οὔτε ἦσαν σπάνιες οἱ περιπτώσεις ὅπου φέρνοντας τὸ ψωμί ἀπὸ τὸν φούρνον μοίραζε ἀρκετὸ ἀπ' αὐτὸ στοὺς πεινασμένους ζητιάνους ποῦ τύχαινε νὰ συναντήσῃ στὸ δρόμο. Κάποια κρύα, χειμωνιάτικη βραδυὰ, ὁ πατέρας τοῦ Κώστα μπήκε στὸ σπῆτι δίχως νὰ φορῇ τὸ πανωφόρι του. Στὴν ἐρώτησιν τῆς συζύγου του Κωνσταντίνας, ὁ Δήμαρχος δικαιολογήθηκε πὸς κάπου τὸ ἄφησε καὶ τὸ ἔχασε. Ἡ ἀλήθεια ἦταν ὅτι εἶχε προσφέρει σ' ἓναν φτωχὸ ποῦ κρύωνε.

Ἔτσι, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐφάρμοζαν μιὰ μορφή φιλελευθέρης, ἄς ποῦμε, θρησκευτικῆς ἠθικῆς. Μοίραζαν τὰ χρήματά τους μὲ τὸν φτωχὸ, τὸ ψωμί τους μὲ τὸν πεινασμένο καὶ τὰ ρούχα τους μὲ τὸν γυμνὸ, χωρὶς καὶ νὰ συνδέουν τὰ ἔργα τους αὐτὰ μὲ ἐκκλησιαστικὰς ἐντολὰς ἢ θρησκευτικὰ δόγματα.

Καθὼς μαθαίνομε, ἡ κυρία αἰτία ποῦ ἀποξένωσε τοὺς γονεῖς τοῦ Κώστα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς τύπους τῆς, σχετιζόταν μὲ τὸ ἀκατάληπτον περιεχόμενο τῆς λειτουργίας.

Ἔγραφε στὰ κατοπινὰ χρόνια :

«Οἱ γονεῖς μου σπανιώτατα πήγαιναν στὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ μας, ὅπου κανένας τίποτε δὲν καταλάβαινε ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζομένους, γιατί ἦσαν κατὰ κανόνα ἄνθρωποι ἀγράμματοι, ἐνῶ ἡ λειτουργία καὶ τὰ ψαλίσματα γίνονταν στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα, χωρὶς καμμία ἐξήγησιν ἢ κήρυγμα τοῦ παπᾶ».

Ἦτο τὶς συνθήκες αὐτὲς, χωρὶς παιδείαν καὶ χωρὶς κατήχησιν, οἱ ἄνθρωποι τοῦ χωριοῦ πίστευαν σὲ κάθε λογῆς ἀκατανόητες προκαταλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες. Κατάφευγαν λ.χ. στὸ πνευματισμὸ γιὰ νὰ μιλήσουν μὲ τὶς ψυχὰς τῶν νεκρῶν τους, ἔκαναν ξόρκια γιὰ νὰ θεραπευθοῦν ἀπὸ τὶς ἀρρώστιες τους, φοροῦσαν φυλαχτὰ γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ βάσκαμα τῶν ἐχθρῶν τους ἢ λιβάνιζαν τὰ ρούχα τους γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τους.

Ἄλλοτε πάλιν, ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ παρουσίαζε ἓνα ἀνακάτεμα ὑπερβολικῆς τυπολατρίας καὶ θρησκευτικοῦ ὕλισμοῦ. Τέτοια ἀτμόσφαιρα ἐπικρατοῦσε ἰδιαίτερα στὰ θρησκευτικὰ πανηγύρια, ποὺ γίνονταν στὸν περίβολο τῶν ἐκκλησιῶν, γιὰ νὰ τιμηθῇ ἡ ὀνομαστικὴ γιορτὴ κάποιου ἀγίου. Ἐκεῖ οἱ εὐωδίες τοῦ λιβανιοῦ τῆς ἐκκλησίας, μαζί μὲ τις μυρωδιές τῆς ψησταριάς, οἱ ψαλμωδίες τῶν τροπαρίων μαζί μὲ τις φωνές τῶν μικροπωλητῶν καὶ τὰ βιολιά τῶν χορευτῶν, παρουσίαζαν μιὰ σωστὴ βαβυλωνία ἐμπορίου, γλεντιοῦ καὶ θρησκείας, ὅπου ἡ σάρκα ἀπολάμβανε πολλὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Σὲ τέτοιο θρησκευτικὸ περιβάλλον μεγάλωνε ὁ Μεταλληνός.

Οἱ δύο παπᾶδες τοῦ χωριοῦ, σχεδὸν ἀγράμματοι, ἀλλὰ εὐσεβεῖς, ἐκτελοῦσαν τὰ ἱερά τους καθήκοντα, σάν πιστοὶ δούλοι τοῦ Ὑψίστου. Μεσοβδόμαδα ἱερουργοῦσαν στοὺς ὄρθρους καὶ τοὺς ἑσπερινούς μὲ τὴν πρέπουσα προσήλωση, μολονότι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι μετριόνταν στὰ δάχτυλα. Ἄλλὰ στὴ λειτουργία τῆς Κυριακῆς, οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ προσέρχονταν στὶς ἐκκλησίες ἀθρόοι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά. Στὴ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἦταν ριζωμένη ἡ παράδοσις πὼς καὶ μόνη ἡ προσωπικὴ παρουσία τοῦ χριστιανοῦ στὴν λειτουργία εἶναι μέσον θείας Χάριτος γιὰ τὴν ψυχὴ του, ἄσχετα ἂν ὁ ἐκκλησιαζόμενος δὲν καταλαβαίνει τὸ περιεχόμενο τῆς ἀκολουθίας ἢ τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου. Φαίνεται πὼς οἱ γονεῖς τοῦ Κώστα δὲν δέχονταν αὐτὴ τὴ θεωρία, καὶ προτιμοῦσαν νὰ παραμένουν τὶς Κυριακὲς στό σπίτι μὲ ὅλη τὴν οἰκογένεια.

Γράφει ὁ Κώστας Μεταλληνός :

« Ἐπειδὴ ἡ λειτουργία γινόταν στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γλῶσσα, ὁ πατέρας μου προτιμοῦσε νὰ μὲ ἀφήνῃ νὰ χορταίνω τὸν ἔπνο κατὰ τὴν ἡμέρα ἐκείνη τῆς ἀναπαύσεως, παρὰ νὰ μὲ ξυπνᾷ ἑνωρὶς καὶ νὰ μὲ στέλνῃ στὴν ἐκκλησία ».

Ἡ τακτικὴ ὅμως αὐτὴ δημιουργήσε ψυχρότητα στὶς σχέσεις τοῦ Κώστα μὲ τὸν δάσκαλό του. Ἦταν διαταγὴ τοῦ σχολάρχου νὰ ἐκκλησιάζωνται, κάθε Κυριακὴ, ὅλοι οἱ μαθητές. Ὅποιος ἀπουσίαζε ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ. Ἔτσι κάθε Δευτέρα πρωῖ, τὸ ὄνομα τοῦ Κώστα ἦταν στὴν ἀναφορὰ τοῦ Σχολάρχου γιὰ τὴν ἀνάλογη τιμωρία. Τὰ περισσότερα παιδιά εἴτε ἀπὸ φόβο εἴτε ἀπὸ συνήθεια, πήγαιναν στὴν ἐκκλησία καὶ μάλιστα συμμετεῖχαν στὴν λειτουργία. Βαστοῦσαν τὶς λαμπάδες, ἐκφωνοῦσαν τὸ « Πάτερ ἡμῶν », ἀναβαν τὸ θυμιατὸ καὶ πρόσφεραν κάθε λογῆς ἄλλες μικροβοήθειες. Ἄλλὰ ὁ Κώστας μεγάλ-

Ἡ Ὑπόσχεσις

λωνε ἐντελῶς ξένος πρὸς αὐτά, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δοκιμάσῃ τὴν παρακάτω πικρὴν πείρα στὶς σχέσεις του μὲ τὴν ἐκκλησία.

Ἰδού, τί διηγήθηκε ἀργότερα.

«Ὑστερα ἀπὸ μακροχρόνια ἀπουσία μου ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ὁ δάσκαλος πατώρθωσε νὰ μὲ ἐξανγκάσῃ ὄχι μονάχα νὰ πάω τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ νὰ συμβάλω εἰς τὴν λειτουργία της, ἐκφωνῶν τὸ «Πάτερ ἡμῶν». Πράγματι πῆγα, ἀλλὰ ἔγνευα καταγέλαστος, γιατί τέσσαρες φορὲς ἄρχισα νὰ ἐκφωνῶ τὴν προσευχὴν εἰς ἀκατάλληλη στιγμὴ τῆς λειτουργίας. Κάθε φορὰ πὸν ἔκανα τὸ λάθος οἱ ψάλτες μὲ ἐπιτιμοῦσαν ἐξαγριωμένοι: (Σούτ, μωρέ, ὄχι ἀκόμα), ἐνῶ τὸ ἐκκλησίασμα γελοῦσε εἰς βάρος μου».

Καθὼς ὁ ἴδιος ὁμολόγησε :

«Περιστατικὰ σὰν αὐτὰ ἐπέθρασαν βαθεῖα μέσα μου. Ἡ παιδικὴ μου συνείδησις ἀποξενώθη με τελείως ἀπὸ τὴν ἐκκλησία καὶ μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου εἶχα ὄχι ἀπλῶς ἀδιαφορίαν, ἀλλὰ ἀντιπάθειαν ἐναντίον τῆς θρησκείας ἐν γένει».

Στὸ σχολεῖο τὰ παιδιά μάθαιναν τὰ θρησκευτικὰ ἀλλὰ δὲν τ' ἀγαποῦσαν. Ἐνῶ ὁ δάσκαλος μιλοῦσε εἰς τὴν τάξιν γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικά, οἱ μαθητὲς εἴτε μελετοῦσαν κρυφὰ τὸ μάθημα τῆς ἐπομένης ὥρας εἴτε ἐπαιζαν μεταξύ τους φάρσες. Ἰδιαιτέρα κουραστικὴ καταντοῦσε ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν τὰ Σάββατα, ὅποτε τὰ παιδιά ἔπρεπε νὰ διαβάσουν τὸν Ἀπόστολο κι' ἄλλα Γραφικὰ κείμενα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν τί διαβάζουν καὶ δίχως καμμίαν ἐξήγησιν ἀπὸ τὸν δάσκαλο. Ὅσο γιὰ τὸν νεαρὸ Κώστα, αὐτὸς εἶχε μιὰ παραπάνω αἰτία ν' ἀποστρέφεται τὰ θρησκευτικὰ βιβλία.

Θυμῆθηκε στὰ μετέπειτα χρόνια :

«Στὸ σχολεῖο μας μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα χρησιμοποιούσαμε ὡς ἀναγνωστικὸ τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τῶν Ἑβδομήκοντα. Ἐπειδὴ δὲν εἶχα χρήματα ν' ἀγοράσω τὸ βιβλίον, ὥστε νὰ τὸ ἔχω σπῆτι μου νὰ προμελετῶ, βρισκόμουν εὐθὺς μὲ τὴν πρώτην προσέγγισίν μου εἰς τὸ σχολεῖον, μπροστὰ εἰς ἓνα πολὺ δυσνόητον βιβλίον πὸν μού προκαλοῦσε κούρασιν καὶ ἀντιπάθειαν».

Αὐτὴ ἡ ἀντιπάθειά του πρὸς τὴν θρησκείαν ἄρχισε νὰ ἐκδηλώνεται πρὸς συγκεκριμένην ἑστῆν τὸν τελευταῖον τοῦ χρόνου εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὅτε

ταν ἀποδέχθηκε καὶ διαφήμιζε τὸν Δαρβίνο. Ἀπὸ τότε ὁ Κώστας βάλθηκε νὰ καθαρίζῃ τὰ δπλα του γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστὸ καὶ τὴ διδασκαλία Του, καθὼς ὁ ἴδιος γράφει :

«Μὲ μανία καὶ πάθος, χαρακτηρίζων τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωποτητος, κακολογῶν Αὐτὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν Του».

Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ πνευματικὴ αὐτὴ στροφὴ τοῦ Κώστα πρὸς τὴν ἀπιστία, δὲν ἦταν παρὰ ἓνα ἐπαναστατικὸ ξέσπασμα, ὕστερα ἀπὸ τὴν μακρόχρονη πίεσή του κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς θρησκείας. Πράγματι στὰ παιδικὰ καὶ νεανικὰ χρόνια του, ἡ θρησκεία, μὲ τὶς ἀπαιτήσεις καὶ τὰ βιβλία τῆς εἶχε καταντήσῃ τοῦ Κώστα ὁ ἐπιάτης. Ἡ θρησκεία διαρκῶς ψύχραινε τὶς σχέσεις του μὲ τὸν δάσκαλο, τὸν γελοιοποίησε δημοσίᾳ στὴν ἐκκλησία καὶ τραυμάτισε τὸ παιδικὸ του φιλότιμο πρὸς στοὺς συμμαθητές του. Τῶρα, σὰν ὄριμος πλέον νέος, αἰσθάνθηκε μιὰ ἐσωτερικὴ παρόρμηση ν' ἀπαλλαγῇ μιὰ γιὰ πάντα ἀπὸ τὸ ἐνοχλητικὸ βάρος.

Μολαταῦτα, δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίσωμε τὰ εὐγενῆ ἰδανικὰ ποὺ ἐνέπνεαν αὐτὴ τὴ νεαρὴ καὶ ἀνήσυχη καρδιά. Ὁ ἴδιος εἶπε ὅτι εἶχε ἄσβηστη δίψα γιὰ νὰ βρῇ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ τὴν ὀηρητήσῃ. Ἄλλὰ τί θὰ συνέβαινε ἂν ὁ Κώστας, καθὼς καὶ ἄλλοτε ὁ Σαῦλος, εὔρισκε πὼς αὐτὴ ἡ ἀλήθεια βρισκόταν στὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ὁποῖον κακολογοῦσε καὶ ὕβριζε; Ὅπως δὴποτε ἡ φύσις τοῦ νέου δὲν ἦταν κακὴ, οὔτε ἡ ἀπιστία του φανατισμένη. Καὶ μὲ τέτοιες προϋποθέσεις ἡ εἰλικρινὴς ἀναζήτησις ὀδηγεῖ πάντοτε στὴν ἐπιτυχία. Ποῦ ὀμως θᾶβρισκε τὶς ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματά του; Ἀσφαλῶς στὴν Ἀθήνα καὶ μάλιστα στὸ Πανεπιστήμιον. Σὰν λοιπὸν ἦλθε ἡ καλὴ ὀρα κι' ἀποφοίτησε ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον τῆς Κερκύρας, ὁ Κώστας μῆκε στὸ καράβι καὶ ταξίδεψε στὴν πόλιν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σοφίας.

Η ΚΛΗΣΙΣ

Στὴν πρωτεύουσα, ὁ Κώστας ἔφθασε τὸ φθινόπωρο τοῦ 1908. Ἡ ὄψις τῆς Ἀθήνας συνάρπασε τὴν καρδιά τοῦ ὑποψήφιου φοιτητῆ. Ἐδῶ ἦταν τὸ ξακουστὸ Πανεπιστήμιο, τὸ ὄνειρο σπουδῶν τοῦ καθενὸς ἐπαρχιώτη νέου. Ἐδῶ ἦταν ἡ μεγάλη Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, πλουτισμένη μὲ κάθε λογῆς βιβλία τῆς ἀνθρώπινης γνώσεως, ἑλληνικὰ καὶ ξένα. Ἐδῶ ἦταν τὸ καινούργιο περιβάλλον, ὅπου θὰ δημιουργοῦσε τὴν ἐπαγγελματικὴ του σταδιοδρομία καὶ τὴν οἰκογενειακὴ του ζωὴ.

Πρῶτ' ἀπ' ὄλα φυσικὰ, ἔπρεπε νὰ ἐγγραφῆ φοιτητῆς στὸ Πανεπιστήμιο. Προτίμησε τὴ σχολὴ τῶν Μαθηματικῶν, τὸν ἐπιστημονικὸ κλάδο ποῦ ὑπεραγαποῦσε. Κι ὅμως, δὲν ἦταν μόνον τὰ Μαθηματικὰ ποῦ ἀπασχολοῦσαν τὴν περίοδο ἐκείνη τὸν φοιτητῆ Μεταλληνό. Ἀργότερα θυμῆθηκε,

«Ἡ φιλομάθειά μου ἦταν ἀκόρεστη καὶ περνοῦσα ὥρες ὀλόκληρες ψάχνοντας στὰ παλαιοπωλεῖα καὶ στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, τὰ διάφορα βιβλία μὲ παντὸς εἶδους θέματα».

Ἄν καὶ γιὰ πρώτη του φορὰ στὴν πρωτεύουσα, ὁ Κώστας Μεταλληνός ἦταν προσεκτικὸς νὰ μὴν πιαστῆ σὲ παγίδες ἀσωτίας. Ἀπὸ ἠθικῆς πλευρᾶς, ἡ φοιτητικὴ ζωὴ του ἦταν καθαρὴ καὶ πειθαρχημένη. Φυσικὰ, ἡ ἀνέχεια δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ εἶναι ὁ ἀχώριστος σύντροφός του. Εἶπε στὰ κατοπινὰ χρόνια :

«Τώρα βλέπω, πὼς ἡ βαθεῖα πενία μου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ἕνας σωτήριος χαλινός, γιὰ νὰ μὲ συγκρατήσῃ ἀπὸ τὴν ἀλέθρια ὁρμὴ τῆς σαρκός».

Τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Μεταλληνοῦ στήν Ἀθήνα, δὲν παρουσίασαν σπουδαῖες ἐξελίξεις στήν πνευματική του ζωή. Στὸ Πανεπιστήμιο ἔδειχνε ἐξαιρετική πρόοδο. Πόσο εὐχάριστο θὰ ἦταν ἂν προώδευε μὲ τὴν ἴδια ἐπιτυχία καὶ στήν ἔρευνά του γιὰ τὴν ἀλήθεια! Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἦταν τότε γιὰ τὸν Κώστα ὁ,τιδήποτε πρόσβαλε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν διδασκαλία Του. Ἐνας παροξυσμὸς μίσους καὶ βλασφημίας κατὰ τοῦ Χριστοῦ κυριαρχοῦσε στήν καρδιά τοῦ ἀπιστοῦ φοιτητῆ. «Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ψέμμα καὶ πλάνη», διατομπάνιζε στοὺς συμφοιτητὲς του. «Ἐνας Ἑβραῖος σὰν τὸν Χριστό, δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσει τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Πρέπει νὰ πολεμηθῆ καὶ νὰ γελοιοποιηθῆ αὐτὴ ἢ θρησκεία, γιὰ νὰ ἐλευθερωθῆ ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν πλάνη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Σὰν σπουδαστὴς τῆς ἐπιστήμης τῶν Μαθηματικῶν, ὁ Μεταλληνὸς γνώριζε ὥσπὸσο πὼς καμμία θεωρία δὲν στέκεται χωρὶς ἀποδείξεις. Δὲν ἦσαν λοιπὸν ἄρκετὰ τὰ λόγια. Ἡ πολεμική του ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔπρεπε νὰ στηρίζεται σὲ λογικά κι' ἐπιστημονικά ἐπιχειρήματα. Στὸν τομέα αὐτὸν τὰ γραφτὰ τῶν ἀπίστων συγγραφέων ἦσαν γιὰ τὸν Μεταλληνὸν βοηθήματα μοναδικά. Διάβασε τὸν Βολταίρο κι' ἐνθουσιάσθηκε. Στὸ διάστημα δύο χρόνων μελετοῦσε μὲ ζήλο κάθε εἶδους βιβλία γιὰ νὰ βρισκῆ νέα ἐπιχειρήματα ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θρησκείας του. Σ' αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ἀπασχόληση ζοῦσε ὁ Κώστας Μεταλληνός, τὸ πρῶτο στάδιο τῆς ζωῆς του στήν Ἀθήνα, ὥσπου·

«Μιὰ μέρα, καθὼς ἀλησμόνητα θυμῶμαι, ψάχνοντας σ' ἓνα βιβλιοπωλεῖο παλαιῶν βιβλίων, βρῆκα ἓνα δίτομο βιβλίο τοῦ Σατωμπριὰν (Chateaubriand) μὲ τὸν τίτλον «LE GENIE DU CHRISTIANISME». Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου καὶ ἡ γαλλικὴ ἐθνικότης τοῦ συγγραφέως μὲ τράβηξαν ἀκατανίκητα, διότι εἶπα: Ἴδου ἓνας Γάλλος ποὺ γράφει γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ. Ἀσφαλῶς αὐτὸς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὸν πολεμῆ. Θὰ τὸ διαβάσω λοιπὸν καλὰ, γιὰ νὰ συμπληρώσω τὴν πανοπλία μου ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ μὲ τὴν φλογερὴ αὐτὴ ἀπόφαση, τὸ ἀγόρασα ἀμέσως πορ' ἄλλῃ τῇ φτώχεια μου ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς».

Αὐτὸ ἔγινε στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1910.

Οὐδέποτε στὰ κατοπινὰ χρόνια ὁ Μεταλληνός λησμόνησε τὴ μικρὴ συναλλαγή του μὲ τὸν βιβλιοπῶλῃ τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Ὅ,τι φάνηκε στήν ἀρχὴ σὰν ἀπλῆ ἀγορὰ ἐνὸς βιβλίου, ἦταν στήν πραγμα-

Ἡ Κλήσις

τικότητα ὁ πρῶτος ἀξιόλογος σταθμὸς στὴν πνευματικὴ του ζωὴ. Ἔτσι τὸ αἰσθάνθηκε ὁ ἴδιος καὶ εἶπε:

«Τότε σήμανε γιὰ μένα ἡ ὥρα τοῦ Θεοῦ ἐλέους γιὰ τὴ μετάνοια καὶ ἐπιστροφὴ μου εἰς τὸν Χριστόν, τὸν Ὅποιον πρωτῆτερα τόσο πολὺ πολεμοῦσα καὶ ἔβριζα».

Τὸ ἀγκίστρι τοῦ Θεοῦ

Ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐπιστροφή τοῦ Μεταλληνοῦ στὸν Χριστό, δὲν ὑπῆρξε συμβάν αἰφνίδιο. Τὸ φῶς δὲν ἔλαμψε στὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἀμέσως, καθὼς ἐγινε στὸν Ἰουδαῖο Σαῦλο, στὸ δρόμο τῆς Δαμασκοῦ. Στὴν περίπτωσι τοῦ Μεταλληνοῦ, ἡ ἀλήθεια κέρδιζε ἔδαφος μέσα του προοδευτικά, σὲ διαδοχικὰς φάσεις καὶ μὲ σκληροὺς ἐσωτερικοὺς ἀγῶνες. Πρῶτα ἔπρεπε, φυσικά, νὰ γκρεμιστῇ ὁ πύργος τῆς ἀπιστίας του.

Ἐκεῖνος πολεμοῦσε κι' ἔβριζε τὸν Χριστόν ἀπὸ ἀγνοια, ὄχι ἀπὸ συνειδητὴ παρακοή. Ἦταν ἀπιστος, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπειθής. Σὲ τέτοια περίστασι τὸ ἐπόμενο βῆμα ποὺ χρειάζοταν νὰ κάμῃ ἦταν νὰ γνωρίσῃ αὐτὸ ποὺ πολεμοῦσε, νὰ τὸ μελετήσῃ, νὰ τὸ ψηλαφήσῃ.

Ἡ εὐκαιρία αὐτὴ παρουσιάστηκε χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ τὴν ἐπιδιώξῃ, μόλις ἔδωκε τὴ δραχμὴ του κι' ἀγόρασε τὸ βιβλίον τοῦ Σατωμπριάν, *«γιὰ νὰ συμπληρώσω τὴν πανοπλίαν μου πρὸς τελείαν ἀνατροπὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ»*. Ἦταν ἐκεῖνη ἡ στιγμή, ποὺ ὁ Θεὸς ἔρριξε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὸ ἀγκίστρι Του στὴ σκοτισμένη ἀλλὰ εἰλικρινῆ ψυχὴ τοῦ Κώστα Μεταλληνοῦ. Ὁ ἴδιος τὴν εἶχε ὀνομάσει: *«Ὁρα τοῦ Θεοῦ ἐλέους»*.

Βγήκε ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ τράβηξε ἀμέσως γιὰ τὸ δωμάτιόν του, κρατώντας τὸ νέο βιβλίον του, σὺν τὸν πεινασμένον ποὺ κρατᾷει ζεστὸ ψωμί. Τόσο δυνατὸς ἦταν ὁ πειρασμὸς του γιὰ νὰ μελετήσῃ τὰ «ἄθεϊστικά» ἐπιχειρήματα τοῦ Σατωμπριάν, ὥστε χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ φτάσῃ στὸ δωμάτιόν του ἀνοίξε τὸ βιβλίον καὶ διάβαζε περπατώντας. Αἴφνης σταμάτησε. Ξαναδιάβασε ὅσα εἶχε μόλις διαβάσει κι' ἀμέσως ἔδειξε μίαν ἐκφρασι ἀπορίας. Κατάλαβε πὼς εἶχε γελαστῇ. Ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου ἦταν Γάλλος ἀλλὰ ὄχι ἄθεος, ὅπως τὸν περίμενε.

Τὰ ἐπιχειρήματά του μάλιστα κάθε ἄλλο παρά ἀντιχριστιανικά ἦσαν. Ἴδου, πῶς ἀναφέρει τὴν περίπτωσηι:

«Ὅποια κατάπληξις καὶ ἀπογοήτευσίς με κατέλαβε, ὅταν σὲ λιγάκι μὲ τὸ διάβασμά μου ἐκείνο, ἀνεκάλυφα ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ τῆς πολεμικῆς ὑπεστήριξε τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἀντὶ τῆς καταφέρεται κατὰ τῆς θρησκείας τὴν συνιστοῦσε».

Σκέφθηκε πρὸς στιγμή νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἀνεπιθύμητο βιβλίον καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ξαναπάρῃ τὴ δραχμὴν του, ἀλλὰ γι' αὐτὸν ἡ ἀπόπειρα δὲν ἦταν εὐκόλη. Ἐκ φύσεως ντροπαλός, ὁ Μεταλληνὸς ἀποφάσισε

Ὁ Κώστας Μεταλληνὸς στὰ φοιτητικὰ χρόνια του.

νὰ ζημιωθῇ τὴ δραχμὴν παρὰ νὰ ῥθῇ σὲ προστριβὴ μὲ τὸν βιβλιοπώλη. Δὲν χῶνεψε ὁμως εὐκόλα τὸ λάθος του καὶ ξέσπασε σὲ ὕβρεις ἐναντίον τοῦ Σατωμπριάν—γιατί δὲν ἦταν ἄθεος: «*Βρὲ τὸν βλάκα! Κοῖμα πὸν εἶναι καὶ Γάλλος!*», εἶπε ἀγανακτισμένος. Σὰν ψευτοπαρηγοριά γιὰ τὸ περιττὸ ἔξοδο βρῆκε τρόπο νὰ χρησιμοποιήσῃ κάπως τὸ βιβλίον: Εἶπε στὸν ἑαυτὸ του:

«Μιὰ φορὰ πὸν ἔπεσε στὸ χέρι μου, θὰ τὸ ἀνασκευάσω καὶ θὰ δημοσιεύσω τὴν κριτικὴν μου σ' ἓνα μικρὸ βιβλιαράκι, νὰ

τὸ διαβάσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν πλάνην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλωστε εἶναι εὐκαιρία ν' ἀκονίσω πάνω στὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ τὴν πολεμικὴν μου ἰκανότητα, ἀνασκευάζοντάς το».

Κι' αὐτὸ ἀκριβῶς βάλθηκε νὰ κάμῃ. Ἀπὸ τὴν πρώτη σελίδα τοῦ βιβλίου προχωροῦσε μὲ ὑπομονὴ καὶ σύστημα μελετώντας τὴν

Ἡ Κλήσις

καθεμία παράγραφο, ξεκαθαρίζοντας τὴν καθεμία ἰδέα, ἐξετάζοντας τὸ καθένα ἐπιχείρημα. Ὅλα τὰ ἔβρισκε ἀνάποδα. Ὅλες τὶς ἰδέες ἀστοχες. Ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα ἦσαν στὴν κρίσι τοῦ ἀβάσιμα. Πόσο εὐκόλα καὶ θριαμβευτικὰ τὰ ἀνέτρεπε!

Ἐνα περίπου μῆνα ἔπαιζε μὲ πείσμα αὐτὸ τὸ παιγνίδι τῆς ἀνασκευῆς τοῦ Σατωμπριάν, ὥσπου ἀνάλαβε πλέον τὴν πρωτοβουλία ὁ Θεός. Καὶ ἰδοὺ πῶς :

Ἐνῶ μελετοῦσε τὴν 30ῆ σελίδα τοῦ βιβλίου σταμάτησε στὴν παρακάτω φράσι :

«Ἀπὸ τὴν στιγμή πού παραδέχσαι τὴν ὑπαρξί ἐνός Θεοῦ φτάνεις, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ σὲ ὅλα τὰ δόγματά της, ὅπως παρατήρησαν ὁ Κλάρκ (Clarke) καὶ ὁ Πασκάλ (Pascal)».

Παράξενη ἰδέα! Αὐτὸ μάλιστα τὸ «χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς», ἦταν πρωτάκουστο. Τί σημαίνει «ἀπὸ τὴ στιγμή πού παραδέχσαι τὴν ὑπαρξί ἐνός Θεοῦ φτάνεις, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ σὲ ὅλα τὰ δόγματά της»; ἀπόρησε ὁ Μεταλληνός. Σὰν σπουδαστῆς τῶν Μαθηματικῶν πίστευε ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχη μία «Δύναμις» πού συντηρεῖ καὶ κυβερνᾷ τοὺς θαυμαστοὺς κόσμους τοῦ Σύμπαντος. Σὰν λογικὸς ὁμοῦς ἄνθρωπος, ἔγινε περίεργος νὰ μάθῃ, «πῶς ἀπὸ τὴν Δύναμι αὐτὴ καταλήγομε στὸν Χριστόν»;

Ἡ ἀπορία τοῦ μάλιστα μεγάλωσε ἐξ αἰτίας μιᾶς μεταφραστικῆς ἀβλεψίας πού ἔκαμε, ὅταν στὸ τέλος τῆς παραπάνω φράσεως τοῦ Σατωμπριάν, ὁ Μεταλληνός κατάλαβε τὸ ρῆμα «παρατήρησαν» (REMARQUER) νὰ σημαίνῃ «ἀπέδειξαν» (DEMONTRER). Ἔτσι, διαβάζοντας τὴ φράσι αὐτὴ κατάλαβε λανθασμένα, πῶς ὁ Κλάρκ καὶ ὁ Πασκάλ «ἀπέδειξαν» τὴν ἀλήθεια τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῶν δογμάτων της. Αὐτὸ τὸ «ἀπέδειξαν», τράβηξε ὀλόκληρη τὴν προσοχὴ τοῦ μαθηματικοῦ Μεταλληνοῦ. Στὰ Μαθηματικὰ ἀποδεικνύεται ὅτι λ.χ. τὸ ἄθροισμα τῶν γωνιῶν κάθε τριγώνου ἰσοῦται μὲ 2 ὀρθῆς γωνίες. Ποιὰ ὁμοῦς θέσι ἔχει, ἢ ἀπόδειξις» σὲ θέματα φιλοσοφικὰ ἢ θρησκευτικὰ; Αὐτὸ ἤθελε νὰ τὸ μάθῃ. Ὁ Κλάρκ ἦταν στὸν Μεταλληνὸ συγγραφέας ἄγνωστος. Ὅσο γιὰ τὸν Πασκάλ δὲν ἦταν ὀλοσδιόλου βέβαιος ἂν ἐπρόκειτο γιὰ τὸν ξακουστὸ ἐφευρέτη καὶ μαθηματικὸ Blaise Pascal. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἢ ἀβλεψία τοῦ νὰ μεταφράσῃ τὸ «παρατήρησαν» σὲ «ἀπέδειξαν», ἔφερε τὴ στιγμή ἐκείνη στὸ πνεῦμα

τοῦ Μεταλληνοῦ μεγάλη ἀνησυχία, μαζί μὲ ἀκατανίκητον πόθο γιὰ ἔρευνα. Διηγεῖται ὁ ἴδιος :

«Ἐκλείσα τὸ βιβλίον ἀμέσως, —τὴν ὥρα ἐκείνη ἦταν μεσάνυχτα περασμένα—, καὶ εἶπα: Ἄρριο πρῶτ-πρῶτὶ θὰ πάω στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη γιὰ νὰ ἰδῶ τί δίδουσι «ἀποδείξεις» εἶναι αὐτὲς ἐπὶ τέλους. Εἶμαι πολὺ περιέργος. Ἄν εἶναι σοβαρὸς θὰ τίς ἐλέγξω καὶ θὰ τίς δεχθῶ».

Στὰ λόγια αὐτὰ ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ εἰλικρινὴς διάθεσις τοῦ Μεταλληνοῦ, γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸν θησαυρὸ τῆς ἀλήθειας.

Ἡ μέθοδος του θὰ ἦταν ἡ ἐλεύθερη ἔρευνα. Ἐπιθυμοῦσε διακαῶς διὰ μέσου τῆς ἐλεύθερης ἔρευνας, νὰ εἰσχωρήσῃ στὰ βῆθη τῶν πραγμάτων, ἔτοιμος ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἠθικὴν του ἀγνοία ἢ τὴν ἐπιπόλαιον ἀπιστία του, μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ζωντανῆς καὶ πραγματικῆς ἀλήθειας. Ἦταν ἓνας ἀγαθὸς ζῆλος τοῦ Μεταλληνοῦ, ποῦ δὲν ἀπέβλεπε στὸ νὰ ἱκανοποιήσῃ μόνον τὴ διανοητικὴ του περιέργεια. Αἰσθάνθηκε συνάμα τὴν ἐνστικτώδη ἀνάγκη νὰ χορτάσῃ καὶ τὴν πεινασμένη ψυχὴ του.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἤθελε νὰ διαπιστώσῃ τίς ἀποδείξεις τοῦ Κλάρκ καὶ τοῦ Πασκάλ, ἀποφασισμένος νὰ ἐλέγξῃ ὅ,τι θὰ ἦταν σοβαρὸ, καὶ νὰ δεχθῆ ὅ,τι στὸ φῶς τῆς νοημοσύνης του θὰ φαινόταν ἀληθινὸ.

Καὶ συνεχίζει ὁ ἴδιος :

«Αὐτὸ ἀπεφάσισα κι ἔπεσα ἐκείνο τὸ βράδυ στὸ κρεβάτι μου μὲ μεγάλη ἀνυπομονησία, περιμένοντας νὰ φέξῃ».

Σὰν ἔφεξε ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα Του, ὁ Μεταλληνός, ἀνήσυχος καὶ ξάγρυπνος, ντύθηκε βιαστικὰ καὶ ξεκίνησε γιὰ τὴ Βιβλιοθήκη. Ἦταν ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης, ποῦ πέρασε τὸ κατώφλι τοῦ κτιρίου ἐκείνο τὸ πρῶτ, ἀφοῦ πρῶτα περίμενε ἀνυπόμονα μπρὸς ἀπὸ τὴν κλειστὴ εἴσοδο, ἀρκετὴ ὥρα.

Ἀμέσως ἀναζήτησε στὸ εὑρετήριον τὸ ὄνομα Κλάρκ, κι' εἶδε πῶς πρόκειται γιὰ τὸν Ἄγγλον χριστιανὸ φιλόσοφον Σαμουήλ Κλάρκ (Samuel Clarke) (1675-1729). Ἄλλὰ ποιά κακοτυχία! Ὁ σοφὸς αὐτὸς εἶχε γράψῃ τίς μελέτες του στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ ὁ Μεταλληνός δὲν ἤξευρε τότε ἀρκετὰ ἀγγλικά. Πικραμένος γιὰ τὴν ἀποτυχία του ξανάδωσε τὸ βιβλίον στὸν ὑπάλληλον τῆς Βιβλιοθήκης.

Ἡ Κλήσις

Μήπως ἡ τύχη του θά ἦταν καλύτερη μὲ τὸν Πασκάλ; Ἐψαξε στὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ νὰ βρῆ τὸ ὄνομα «Πασκάλ» καὶ ἡ καρδιά τοῦ Μεταλληνοῦ καταχάρηκε δταν διαπίστωσε ὅτι τούτη τῆ φορά κτύπησε τὸν στόχο.

Μάλιστα! Ἦταν ὁ Γάλλος μαθηματικὸς κι' ἐφευρέτης Blaise Pascal, καθὼς εἶχε ὑποψιαστῆ.

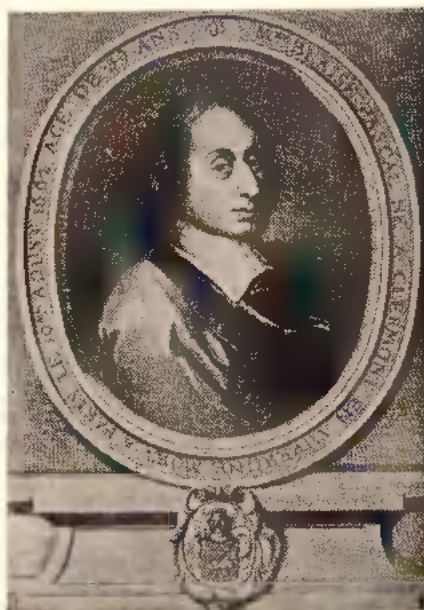
Καὶ τώρα ὁ Μεταλληνὸς βάλθηκε νὰ γνωρίσῃ στενότερα τὸν ἄνθρωπο ποῦ θά τοῦ παρουσίαζε τὶς «ἀποδείξεις», πὼς ἀπὸ τὴν ἀνώτερη Δύναμι, χωρὶς νὰ τὸ θέλωμε, φτάνομε στὸν Χριστό.

Διαβάζοντας τὸ ἄρθρο γιὰ τὸν Πασκάλ, εἶδε τούτη τῆ φορά ζωηρότερα τὰ σημάδια τῆς μεγάλης αὐτῆς ιδιοφυΐας στὰ Μαθηματικὰ καὶ στὴ Φυσικὴ. Οἱ ἐφευρέσεις του καὶ οἱ νέες ιδέες του στὴν ἐπιστῆμη ἦσαν στ' ἀλήθεια πρωτότυπες καὶ καταπληκτικές.

Ἡ κατασκευὴ τῆς πρώτης μηχανῆς ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν ποῦ εἶχε τραβήξῃ τὸν θαυμασμὸ τοῦ κόσμου, τὰ περίφημα γεωμετρικὰ θεωρήματα περὶ κωνικῶν τομῶν, τὰ πειράματα τῆς ὑδροστατικῆς, οἱ ἀρχές τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων, καὶ ἄλλα πολλὰ, ἔδειξαν στὴ φαντασία τοῦ Μεταλληνοῦ τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ δύναμι αὐτῆς τῆς ιδιοφυΐας.

Τῆ στιγμῇ ὅμως ἐκείνη ὁ ἀνήσυχος φοιτητῆς ἐνδιαφερόταν περισσότερο νὰ βρῆ τὶς θρησκευτικὲς «ἀποδείξεις» τοῦ Πασκάλ, παρά νὰ θαυμάσῃ τὰ ἐπιστημονικὰ του ἐπιτεύγματα.

Στὸν κατάλογο τῶν ἔργων τοῦ σοφοῦ μαθηματικοῦ, ὁ τίτλος «Σκέψεις» (Pensées) τράβηξε δλόκληρη τὴν προσοχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ. Οἱ «Σκέψεις» ἦταν θρησκευτικοὶ καὶ φιλοσοφικοὶ στοχασμοὶ

Ὁ Πασκάλ (1623-1662)

Οἱ θρησκευτικὲς «Σκέψεις» τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐπιστήμονα διαφώτισαν τὸν Μεταλληνὸ γιὰ τὸ νόημα καὶ τὴν ἀξία τῆς Χριστιανικῆς ἀλήθειας.

τοῦ Πασκάλ, πού εἶχαν ἐκδοθῆ σὲ βιβλίο ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατό του.

Ἐπῆρχε ἄραγε στὴ Βιβλιοθήκη τὸ βιβλίο αὐτό;

—Μάλιστα, τὸ ἔχομε, ἀπάντησε ὁ ὑπάλληλος. Καὶ τὸ ἔφερε.

Ὁ Μεταλληνὸς εἶχε λόγους ν' ἀγαπήσῃ τὸ βιβλίο μὲ τὴν πρώτη ματιά. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, οἱ «Σκέψεις» ἦσαν γραμμένες στὴ γαλλικὴ γλῶσσα, πού τὴν διάβαζε χωρὶς δυσκολία. Ὑστερα, ὁ συγγραφέας ἦταν Γάλλος, καθὼς τοῦ ἄρεσε νὰ εἶναι ἐπίσης, ξακουστὸς μαθηματικός, δηλαδὴ ἀναγνωρισμένος διανοούμενος τοῦ ἰδικοῦ του κλάδου. Ἄλλὰ προπαντὸς ἦταν τὸ βιβλίο πού ἀπαντοῦσε στὰ ἐρωτήματά του μὲ «ἀποδείξεις». Ἡ χαρὰ τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν ἀπερίγραπτη.

Ἐγραψε ἀργότερα :

« Ἡ ψυχολογικὴ μου κατάστασις τῆς στιγμῆς ἐκείνης πού πήρα στὸ χέρι μου τὸ βιβλίο αὐτό, μένει μέσα μου τόσο βαθειὰ χαραγμένη, ὥστε μπορῶ νὰ βεβαιώσω ὅτι ἂν μοῦ χάριζαν ὅλο τὸν κόσμον ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ πετάξω τὸ βιβλίο ἐκεῖνο, θὰ ἀπέρριπτα τὴν πρότασι χωρὶς δισταγμό. Τόσο ἦταν τὸ πνεῦμα μου διψασμένο καὶ περιέργο γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ ἔρευνα ».

Τὰ λόγια αὐτὰ θυμίζουν τὸν μακαρισμὸ τοῦ Κυρίου γιὰ δσους πεινοῦν καὶ διψοῦν τὴ δικαιοσύνη. Ἡ ὑπόσχεσις: Θὰ χορτασθοῦν. Κι' ὅμως κανένας δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀπολαύσῃ τέτοιον χορτασμὸ, χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ θείου ἐλέους. Ὁ Θεὸς εἶν' ἐκεῖνος πού γιὰ νὰ σώσῃ, ἄλλοτε δίνει φῶς στοὺς τυφλοὺς κι' ἄλλοτε τυφλώνει τοὺς βλέποντας. Δύο φορές ὁ Μεταλληνὸς τυφλώθηκε γιὰ νὰ πιαστῆ στὸ ἀγκίστρι τοῦ Θεοῦ. Τὴ μιὰ φορά ἀγοράζοντας τὸ βιβλίο πού δὲν ἐπιθυμοῦσε ν' ἀγοράσῃ· τὴ δεύτερη φορά μεταφράζοντας τὸ ρῆμα «παρετήρησαν» σὰν «ἀπέδειξαν», ἓνα ἐπιπόλαιο λάθος πού ἀνοίξε τὴν ὄρεξι του γιὰ περισσότερη ἔρευνα.

« Ὁ Θεέ μου! », ἀνέκραξε ὁ Μεταλληνὸς θυμούμενος τὴν περιπτώσῃ, « ἄραγε ἢ φλογισμένη αὐτὴ δίψα καὶ περιέργειά μου θὰ γεννιόταν στὴν ψυχῇ μου ἐὰν δὲν εἶχα κάμει αὐτὰ τὰ δύο λάθη; ».

Τὸ ἐρώτημα, δὲν τὸ ἄφησε ἀναπάντητο :

« Ὁχι, Ὁχι! Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶχες ἀναριθμήτους ἀκόμα μεθόδους γιὰ νὰ μὲ ἐλεήσῃς, — μιὰ ἀμαρτωλὴ καὶ σκοτισμένη ψυχῇ πού ἤμουν —, στὴ χάρι καὶ στὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ Σου, ἀλλὰ με-

ταξὸ αὐτῶν ἐχρησιμοποίησες τὴν πῶς πρόχειρη λαβὴ πού προβάλε ἀπὸ μέσα μου».

Ὅταν ἀργότερα, σάν κήρυκας τοῦ Λόγου, ὁ Μεταλληνὸς ἐξυμνοῦσε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὰ σοφὰ σχέδια τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, πάντοτε ἀνέφερε αὐτὴ τὴ λέξι «λαβὴ»—ἄλλοτε τὴν ἔλεγε «χεροῦλι»—θυμούμενος καθὼς φαίνεται, τὴ δικὴ του ἀτομικὴ ἱστορία.

Τὸ «χεροῦλι» πού εἶχε προβάλει ἀπὸ μέσα του ἦταν ἓνας ἀσυγκράτητος πόθος νὰ βρῆ τὴν ἀλήθεια διὰ μέσου τῆς Ἐπιστήμης. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ὁ Θεός, στὴν ἀνεκδιήγητη συγκατάβασί Του, ᾤδηγησε τὸν ἀνήσυχο φοιτητὴ στὰ πόδια ἑνὸς ἀνθρώπου πού εἶχε πολλὴ ἐπιστήμη στὸ μυαλό του, ἀλλὰ καὶ βαθεῖα εὐσέβεια στὴν καρδιά του.

Στὰ πόδια τοῦ Πασκάλ

Κυριαρχημένος ἀπὸ περιέργεια, ὁ Μεταλληνὸς πῆρε στὰ χέρια του τίς «Σκέψεις» τοῦ Πασκάλ κι' ἀποσύρθηκε σ' ἓνα τραπέζι τῆς Βιβλιοθήκης. Ἐκεῖ κάθισε κι ἄρχισε νὰ διαβάζη ἀπὸ τὴν ἀρχή, προσέχοντας νὰ μὴ χάσει οὔτε γραμμὴ.

Ὁ τίτλος τοῦ πρώτου κεφαλαίου ἦταν : «Ἐναντίον τῆς ἀδιαφορίας τῶν ἀθέων». Καὶ ἡ πρώτη πρότασις:

«Ἄς μάθουν τοῦλάχιστον ποιὰ εἶναι ἡ θρησκεία πού πολεμοῦν προτοῦ νὰ τὴν πολεμήσουν».

Τὰ παραπάνω λόγια ἀκούστηκαν μέσα του σάν βροντὴ καὶ τὸ πνεῦμα του ταραχτήκε. Ὁ Μεταλληνὸς αἰσθάνθηκε, πὼς ἡ μομφὴ ταίριαζε ἀκριβῶς στὴ δικὴ του περίπτωσι. Κι' αὐτὸς ἐπίσης βλασφημοῦσε καὶ καταδίκασζε ἐκεῖνο πού ἀγνοοῦσε.

Φυσικά, ἡ ἄγνοια δὲν σβῆνει τὴν ἐνοχὴ μπροστά στὴ Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁμως ἀλήθεια πὼς δημιουργεῖ μέσα στὸν ἄνθρωπο μία τελευταία εὐνοϊκὴ εὐκαιρία γιὰ συγγνώμη καὶ γιὰ ἀποκατάστασι. Ὁ Χριστὸς ζήτησε νὰ συγχωρεθοῦν οἱ σταυρωτές Του, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζαν τί ἔκαναν. Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος ἐξυμνεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ γιατί συγχωρήθηκε ἐξ αἰτίας τῆς ἀγνοίας του, μολονότι βλασφημοῦσε, καὶ κατὰτρεχε τὸν Χριστόν.

Σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο πλαίσιο ἐλέους, ὁ Θεὸς ἄρχισε νὰ περικλείη καὶ τὸν εἰλικρινῆ Μεταλληνὸ, στὴν ψυχὴ τοῦ ὁποίου ἄρχισε κιόλας νὰ ξυπνᾷ ἓνα δυνατὸ συναίσθημα ἐντροπῆς καὶ ἐλέγχου.

«Τί λοιπόν, ὥστε δὲν ξεύρω τί πολεμῶ;» εἶπε μέσα του, σάν διάβαζε τὰ πρῶτα λόγια τοῦ Πασκάλ. Κι' ὁμολόγησε :

«Ἐκείνη τῇ στιγμή ἡ καρδιά μου, στὸ βάθος, ἀσθηρότατα μὲ ἤλεγξε, γιατί δὲν εἶχα ποτέ διαβάσει οὔτε πάρει στὸ χέρι μου ὀλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιον».

Ὁ Μεταλληνὸς συνέχιζε νὰ διαβάζη. Ὅσο διάβαζε τόσο περισσότερο πρόσεχε, πόσο ἐπιβλητικὴ καὶ λογικὴ ἦταν ἡ φωνὴ τῆς Χριστιανικῆς μαρτυρίας.

Ἡ ἀληθινὴ ἐπιστήμη δὲν συγκρούεται μὲ τὴν πίστι, οὔτε ἡ ὑγιὴς φιλοσοφία καταργεῖ τὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Θεοῦ. Ὅλες οἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Ἐρησκείας ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ἠθικὴ ἐξαχρείωσι τοῦ ἀνθρώπου. Ἢ ἐξαχρείωσις αὐτὴ ἔχει ἀποπλανήσει τὴ σκέψι τοῦ καὶ τὴν κρίσι τοῦ γιὰ τὴν Ἀλήθεια, κι ἐνόσω ἡ ἀνθρώπινη καρδιά εἶναι ἀποξενωμένη ἀπὸ τὸν Θεό, δὲν βλέπει μέσα της καὶ γύρω της παρὰ πυκνὰ σκοτάδια. Ὁ Θεὸς ἔδωκε αἰσθητὰ σημεῖα στὴν Ἐκκλησία Του, γιὰ νὰ γνωρισθῆ ἀπὸ κείνους ποὺ τὸν ἀναζητοῦν μὲ εἰλικρίνεια. Πράγματι, ὑπάρχει ἄρκετὸ φῶς γιὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς εἰλικρινεῖς ἀλλὰ καὶ ἄρκετὸ σκοτάδι γιὰ νὰ τὸν βροῦν μόνον ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἀναζητοῦν μὲ ὄλην τους τὴν καρδιά. Ἐπίσης, ὑπάρχει ἄρκετὸ σκοτάδι γιὰ νὰ τυφλώσῃ τοὺς ἀρνητῆς τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἄρκετὸ φῶς γιὰ νὰ τοὺς καταδικάσῃ.

Σκέψεις σάν αὐτές, εἰπωμένες ἀπὸ τὸν Πασκάλ, εἶχαν τρομερὴ ἐπίδρασι στὸ πνεῦμα τοῦ Μεταλληνοῦ. Τῇ στιγμή ἐκείνῃ τὸ πρόβλημά του ἦταν πρῶτιστα διανοητικὸ καὶ λιγώτερο ἠθικὸ. Πρῶτα ἤθελε νὰ δυναμώσῃ τὴ γνώσι τοῦ μ' ἐπιχειρήματα καὶ μὲ πειστικὲς ἰδέες. Διαβάζοντας τίς «Σκέψεις», εἶδε ὅτι ὁ Πασκάλ ἦταν μοναδικὸς γιὰ νὰ προσφέρῃ τέτοια βοήθεια. Ἡ θετικότητά τῶν ἰδεῶν του, τὸ μεγαλεῖο τῶν ἐκφράσεών του, ἡ καθαρὴ του σκέψις καὶ προπαντὸς ἡ δύναμις τῆς λογικῆς τοῦ ξακουστοῦ ἐπιστήμονα, ταπεινώσαν τὸν εἰλικρινῆ φοιτητὴ καὶ τὰ στηρίγματα τῆς ἀπιστίας του ἄρχιζαν ἓνα—ἓνα νὰ πέφτουν.

Ὅταν σήμανε τὸ κουδοῦνι τῆς Βιβλιοθήκης γιὰ τὸ μεσημεριανὸ κλείσιμο, ὁ Μεταλληνὸς εἶχε κιόλας κάμει πνευματικὴ στρόφῃ. Τώρα ἦταν ἔτοιμος νὰ προτιμήσῃ τὸν Πασκάλ ἀπὸ τὸν ἄθεο Βολταίρο,

Ἡ Κλήσις

μέ τήν ἴδια εὐκολία πού θά προτιμοῦσε τόν Χριστό ἀπό τόν Βαραββᾶ.

«Ἄλλος μπήκα στή Βιβλιοθήκη τὸ πρωτὶ κι ἄλλος βγήκα τὸ μεσημέρι,» ὁμολογεῖ ὁ Μεταλληγός. «Χωρὶς τότε νὰ τὸ καταλάβω εἶχα ἤδη κερδηθῆ, γιατί εἶχα βαθύτατα ταπεινωθῆ καὶ πόθησα νὰ ἐρευνήσω ἀπροκατάληπτα μὲ δλη τὴν καρδιά μου. Ἐναγνώρισα ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ ἄκουγα τὴν ὀρθή κι ἀκαταπίκτητη σκέψη νὰ μοῦ μιλή γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ νὰ μὲ βάζη στή θέσι μου».

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας ξαναῆλθε στή Βιβλιοθήκη. Τοῦτη τὴ φορὰ ἐφωδιασμένος μὲ χαρτί καὶ μολύβι γιὰ νὰ κρατήση σημειώσεις. Ἄνοιξε τυχαῖα τὸ βιβλίον στοὺς στοχασμοὺς τοῦ Πασκάλ γιὰ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπου πού ζῆ χωρὶς τὸν Θεό. Ἴδου μερικά συμπεράσματα πού σημείωσε:

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του τὴ σφραγίδα τοῦ μεγαλείου, ἀλλὰ καὶ τὸ στίγμα τῆς ἀθλιότητος. Τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου βρίσκεται στή θεία καταγωγή του, ἡ ἀθλιότητά του στή διαφθορά καὶ τὴν ἁμαρτία του. Ὑπάρχει μιὰ ἁρμονικὴ σχέσις μεταξὺ τῆς Χριστιανικῆς ἀλήθειας καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἀφημένος στὸν ἑαυτὸ του εἶναι ἀβοήθητος καὶ χαμένος, γι' αὐτὸ ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη μιᾶς ἀπ' ἔξω βοηθείας, ἀνώτερης καὶ θείας.

Γιὰ μιὰ στιγμή σταμάτησε τὸ διάβασμα. Περιεργάστηκε στὰ χέρια του τὸ καλὸ βιβλίον, τὸ καμάρωσε καὶ τὸ ἐπιθύμησε. Τι εὐχαριστησις νὰ ἔχης ἕνα τέτοιο βοήθημα στὸ σπίτι σου, δικό σου, καὶ νὰ τὸ μελετᾷς ὡρες ὥρες θέλεις, σκέφτηκε ὁ Μεταλληγός.

Ἄρχισε λοιπὸν τὸ κυνήγι γιὰ νὰ βρῆ τίς «Σκέψεις» τοῦ Πασκάλ. Τρεῖς ἡμέρες τριγύριζε στὰ παλαιοβιβλιοπωλεῖα χωρὶς ἀποτέλεσμα, ὥσπου, ἐπὶ τέλους τὸ βρῆκε, τὸ ἀγόρασε, καί, καθὼς γράφει ὁ ἴδιος, «τράβηξα κατ' εὐθείαν στὸ δωμάτιό μου γιὰ ν' ἀπορροφήσω ὀλόκληρο τὸ περιεχόμενο».

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία, πὼς ὁ ἀνήσυχος φοιτητὴς πῆρε τὸ ζήτημα στὰ σοβαρά. Γιὰ νὰ μελετᾷ ἀπερίσπαστος τὸν Πασκάλ ἀποφάσισε ν' ἀφήσῃ προσωρινὰ τὰ Μαθηματικά, ἀποφασισμένος νὰ καταλήξῃ σὲ θετικὰ συμπεράσματα.

Κλεισμένος στὸ δωμάτιό του καὶ σχεδὸν ἀπομονωμένος ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον, μελετοῦσε ἀχόρταγος τίς «Σκέψεις», γιὰ δύο συνεχεῖς ἡμέρες κι ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ.

«Μόνος μὲ βιβλία, χλευαζόμενος ἀπὸ τὸν στενὸ κύκλον τῶν συμφοιτητῶν μου, ἀποσυρόμουν στὸ φτωχικὸ δωμάτιον ὀλόκληρον»

τὴν ἡμέρα καὶ ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν, ἔβλεπα τὸ σκοτεινὸ βάραθρο ποῦ βρισκόμουν, ἀλλὰ καὶ τὸ φῶς πρὸς τὸ ὁποῖο σιγᾶ-σιγᾶ ἀνέβαινα».

Στὸ διάστημα αὐτὸ μεγάλες ὕλικές στερήσεις ἐσφιγγαν τὸν φω-χὸ φοιτητῆ, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα του ἔβασκε εὐχαριστημένο σὲ καταπρά-σινα λειβάδια. Κι' ὅμως. Ἡ γαλήνη αὐτὴ δὲν ἦταν παρὰ τὸ προμήνυμα τῆς ἐρχομένης θύελλας. Σύννεφα ἀνησυχίας καὶ ἠθικοῦ ἐλέγχου ἄρχισαν νὰ ἐπισκιάζουν τὴν ψυχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ, ἐνῶ παρακολου-θοῦσε τὸν θεοσεβῆ Πασκάλ νὰ περιγράφη τῇ δραματικῇ πάλῃ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως μὲ τὸν Θεῖο Νόμο. Εἶδε ἐπίσης ὅτι καὶ ὁ Πασκάλ ἀκόμα εἶχε ἔλθει σὲ πνευματικὴ ἀγωνία, σὰν ἀνακάλυψε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του τὰ κρυμμένα μικρόβια τῆς ἐνοχῆς του, καὶ τῆς ἠθικῆς ἀρρώστιας του.

Οἱ σκέψεις αὐτὲς ἔστρεψαν τὴν προσοχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ στὴ δική του ἠθικὴ κατάστασι. Καὶ τότε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του αἰ-σθάνθηκε πὼς κι' αὐτὸς ἦταν φοβερὰ ἐνοχος ἀπέναντι τῆς Θείας δι-καιοσύνης, ἣ ὁποῖα διατάζει, κρίνει καὶ καταδικάζει.

Τόσο βαθεῖα ἐπῆρασε τὸν εὐαίσθητο φοιτητῆ τὸ συναίσθημα αὐτὸ τῆς ἐνοχῆς του, ποῦ ἀμέσως τὸ ἐνδιαφέρον του στράφηκε σὲ ἄλ-λη κατεύθυνσι. Οἱ ἀναζητήσεις τοῦ πνεύματος, ἄρχισαν νὰ γίνωνται ἀμχανιές τῆς ψυχῆς. Δὲν ἐρευνοῦσε πλέον γιὰ νὰ ἐξοπλίση τὴ γνώσι του μὲ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας, τώρα ζητοῦσε πρώτιστα νὰ βρῆ τὴν ἀπάντησι ποῦ θὰ καθησύχαζε τὴν ταρα-γμένη του συνειδήσι.

Εἶχε μήπως ὁ Πασκάλ τὴν ἀπάντησι;

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Μεταλληνὸς ἔμαθε ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ δάσκαλό του, πὼς τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ τὴν ἠθικὴ του ἀνόρθωσι καὶ θεραπεία εἶναι νὰ γνωρίση τὸν ἑαυτὸ του. Πράγματι, ὁ Πασκάλ ἔπεισε τὸν εἰ-λικρινῆ μαθητῆ του νὰ κάμῃ ἓνα ταξεῖδι μέσα στὰ ἴδια τὰ βάθη του, γιὰ νὰ διαπιστώσῃ τὴ χρεωκοπία καὶ τὴ διαστροφή τῆς φύσεώς του. Τὸ κακὸ βρίσκεται στὸν ἄνθρωπο σὰν νόμος, σὰν μία δύναμις ἀκαταμά-χητη, ποῦ τὸν κυριαρχεῖ καὶ διαφθείρει τὴν ψυχὴ, τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦ-μα του. Γι' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατος νὰ κάμῃ τὸ ἀγαθὸ καὶ ἀνί-κανος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ἠθικὸ νόμο. Ἔχει ζωὴ, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν ἀνώτερη ζωὴ. Ἔχει δύναμι, ἀλλὰ γιὰ νὰ κάμῃ τὸ ἀγαθὸ χρειάζεται μία ἀνώτερη δύναμι. Ἀδύνατο συνεπῶς στὸν ἄνθρωπο νὰ θεραπευθῆ καὶ ν' ἀνορθωθῆ, ἂν πρῶτα δὲν ἰδῆ τὴν ἠθικὴ του κατάστασι, ποιὸς πράγματι εἶναι.

Ἡ Κλήσις

Ὁ εἰλικρινῆς Μεταλληνός, δὲν ἄργησε νὰ ἰδῆ ποιὸς πράγματι ἦταν. Εἶδε μέσα του ἐξαθλίωσι, εἶδε ἀσέβεια, εἶδε ἄνομα πάθη, εἶδε μῖσος, εἶδε πλάνες, εἶδε σκοτάδια, εἶδε καθὼς γράφει: «*ἓνα χάος ν' ἀπλώνεται ἀπειλητικὸ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου*». Ἦταν τὸ χάος ποὺ ἀντικρύζει ὁ καθένας ἁμαρτωλός, σὰν γνωρίση μονάχα τὴν ἠθικὴν του ἐξαθλίωσι, χωρὶς νὰ γνωρίση συνάμα καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ γιὰ νὰ γνωρίση ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸ καὶ τὸ ἔλεός Του, πρέπει νὰ γνωρίση τὸν Χριστό, ἐξηγεῖ ὁ Ηασκάλ. Χωρὶς Αὐτὸν τὸν Μεσίτη, δὲν ὑπάρχει καμμία ἐπικοινωνία μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ζητοῦν τὸν Θεὸ ἐξω ἀπὸ τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ δὲν βρίσκουν κανένα φῶς, καμμία ἱκανοποίησι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τῶν τυφλῶν καὶ ὁ χορτασμός τῶν πεινασμένων. «*Εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, τὸν ὅποιον πλησιάζομε δίχως ὑπερηφάνεια καὶ μπροστὰ στὸν ὅποιον γονατίζομε χωρὶς ἀπελπίσια*», βεβαιώνει ὁ Πασκάλ.

Ἄλλοτε ὁ Ναζωραῖος Ἰησοῦς ἦταν γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ὁ μισητός Ἑβραῖος, ποὺ πολεμοῦσε τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν ἀνθρώπινη πρόοδο. Τώρα, στὸ νέο προσανατολισμὸ του, ὁ εἰλικρινῆς φοιτητὴς ἔδειξε προθυμία νὰ βάλῃ τὸ χέρι του στὴν πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ, τὴν φορά τούτη μὲ περισσότερη προσοχὴ καὶ μὲ λιγώτερη προκατάληψι.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΜΟΥ

Τὸ θεμέλιο τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, εἶναι ἡ ἐπουράνια καταγωγή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο συμπέρασμα τοῦ Μεταλληνοῦ στὴν ἔρευνά του. Βρῆκε στὸν Πασκάλ, πὼς ὅποιος ἀρνεῖται τὴ θεία φύσι τοῦ Ἰησοῦ, αὐτὸς κατεβάζει τὸν Χριστιανισμό στὸ ἐπίπεδο ἀνθρώπινης θρησκείας καὶ τὸν θεμελιωτὴ του, στὸ ἐπίπεδο ἑνὸς ἀνθρώπου ψεύτη κι ἐγωμανῆ. Διότι ἀπὸ τίς διακηρύξεις πού ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔκαμε γιὰ τὸ πρόσωπό Του, ἕνα ἀπὸ τὰ δύο πρέπει νὰ δεχθοῦμε : Ἡ ὅτι ἦταν ἕνας ἀχρεῖος μεγαλομανῆς, ὁ ὅποιος βλασφημοῦσε τὸν Θεὸ ἢ ἦταν στ' ἀλήθεια ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ἐντόπῳσι προξένησε στὸν Μεταλληνὸ ὁ εὐφυὴς τρόπος μὲ τὸν ὅποῖον ὁ Πασκάλ ὑποστήριξε τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπικαλούμενος τὴ Λογικὴ καὶ τὴν Ἱστορία. Ὑπάρχουν—κατὰ τὸν Πασκάλ—τρία ἐπιχειρήματα πού μαρτυροῦν τὴν θεϊαν καταγωγή τοῦ Χριστοῦ :

Πρῶτον εἶναι ἡ ἠθικὴ τελειότητά Του. Ἦταν τέλειος καὶ ἀναμάρτητος. Ποτὲ ὁ Ἰησοῦς δὲν χρειάσθηκε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ Τὸν συγχωρήσουν γιὰ κάποιο λάθος Του, οὔτε ποτὲ χρειάσθηκε νὰ λυπηθῇ γιὰ κάτι πού ἔκαμε ἢ γιὰ κάτι πού παρέλειψε νὰ κάμῃ. Τὸ ἐρώτημα πού ἀπηύθυνε στοὺς κατηγοροῦς Του, «Ποῖός ἀπὸ σᾶς μὲ ἐλέγχει περὶ ἁμαρτίας» (Ἰωάν. γ' 46), ἔχει μείνει ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα ἀναπάντητο.

Στὴ μαρτυρία αὐτὴ πού ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε γιὰ τὸν ἑαυτό Του, ὁ ἐπουράνιος Πατέρας Του πρόσθεσε μία δική Του ἐξωτερικὴ μαρτυρία, μὲ τίς θαυματουργικὲς ἐνέργειες πού ἔκαμε διὰ μέσου τοῦ Υἱοῦ Του.

Οἱ ὑπερφυσικὲς αὐτὲς ἐνέργειες, πού ἀκτινοβολοῦν ἀπεριόριστη

Ὁ Κυριός ρου καὶ ὁ Θεός μου

δύναμι καὶ καλωσύνη, ἀποτελοῦν τὴ δεύτερη φανέρωσι τῆς θείας καταγωγῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Θεράπευσε ἀρρώστους, ἔδωκε φῶς σὲ τυφλοὺς, καθάρισε λεπρούς, ἀνάστησε νεκρούς, σίγησε ἀνέμους, ὄλες ὑπερφυσικὲς ἐκδηλώσεις ποῦ σφράγισαν τὴ διδασκαλία Του σάν ἀληθινὴ καὶ θεία, στὸν καθένα ποῦ εἶναι φίλος τῆς ἀληθείας.

Παράλληλα μὲ τὴν ἠθικὴ τελειότητα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ θαύματά Του, παρουσιάζει ὁ Πασκάλ κι ἓνα τρίτο ἐπιχείρημα γιὰ τὴν ἐπουράνια καταγωγή Του, πλεόν μεγαλειώδες καὶ ἀποστομωτικό: Εἶναι οἱ Προφητείες γιὰ τὸ Πρόσωπο καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Ἴδου τὰ ἴδια τὰ λόγια του :

«Οἱ προφητείες εἶναι οἱ δυνατώτερες ἀποδείξεις περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄν ἓνας ἄνθρωπος, μόνος, ἔγραφε ἓνα βιβλίο μὲ προρρήσεις γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, προλέγοντας τὸν χρόνο καὶ τὸν τόπο τοῦ ἐρχομοῦ Του καὶ ὁ Χριστὸς παρουσιαζόταν σύμφωνα μὲ τίς προρρήσεις αὐτές, τὸ γεγονὸς θὰ εἶχε ἀσφαλῶς ἐξαιρετικὴ σημασία. Ἄλλὰ στὴν περίπτωσί μας ἔχομε κάτι πολὺ περισσότερο. Ἐδῶ μία ὁλόκληρη σειρὰ προφητῶν, παρουσιάζονται στὸ διάστημα τεσσάρων χιλιῶν χρόνων καὶ προφητεύουν ὁ ἓνας κατόπιν τοῦ ἄλλου τὸ ἴδιο ἱστορικὸ συμβάν. Βλέπομε ἓναν ὁλόκληρο λαὸ νὰ προαναγγέλλη τὸ συμβάν αὐτό, καὶ στὸ διάστημα τῶν τεσσάρων χιλιῶν χρόνων, ὁ λαὸς αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη γιὰ νὰ δίνη ὄρατὴ μαρτυρία τῶν διαβεβαιώσεων ποῦ κατέχει καὶ ἀπὸ τίς ὁποῖες δὲν ἔχει ἀποκλίνει παρ' ὄλες τίς ἀπειλὲς καὶ τοὺς διωγμοὺς ποῦ ὑπέφερε. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔχει ἀκόμη μεγαλύτερη σημασία».

Ἐποκάλυψις ἦταν γιὰ τὸν Μεταλληνὸ αὐτοὶ οἱ συλλογισμοί. Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἄρχιζε νὰ φωτίζη προοδευτικὰ τὸ πνεῦμα του, ὥσπου κάθε ἀμφιβολία του διαλύθηκε. Αὐτὸ ἐγίνε κυριῶς ἐνῶ μελετοῦσε τὸ κεφάλαιο περὶ προφητειῶν.

«Ὅταν διάβαζα τὸ περὶ προφητειῶν τοῦ Χριστοῦ κεφάλαιον τοῦ Πασκάλ, ἔλαμψε μέσα μου φῶς. Τὰ λέπια ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου ἔπεσαν καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλοτε μισητοῦ Ἑβραίου, διέκρινα καθαρὰ τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ».

Αὐτὴ δμως ἡ φωτεινὴ ἀποκάλυψις, ἦταν ἐπόμενο νὰ φανερώσῃ συνάμα στὸν Μεταλληνὸ καὶ τὸ οἰκτρὸ θέαμα τῆς περασμένης του ζωῆς. Τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν του ὑψώθηκε ὁλόκληρο ἐναντίον του, σάν φάσμα ἀπειλῆς καὶ τρομερῆς κατηγορίας. Ἐνας πανικὸς κατέλαβε τὴν ψυχὴ του, ἐπειδὴ συναισθάνθηκε ὅτι μὲ τὰ ἔργα τῆς ἀπιστίας

του εἶχε κηρύξει ἀνοικτὸ πόλεμο ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, στὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ Του. Ὁλόκληρα μερόνυχτα ζοῦσε σ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία, ἔχοντας πολὺ συχνὰ τοὺς ἴδιους ἐφιάλτες ποὺ δοκιμάζει ἓνας ἐγκληματίας δταν κρύβεται κυνηγημένος ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ νόμου. Αἰσθάνθηκε τὴ Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν κατατρέχη καὶ νὰ τὸν ἀπειλῇ μὲ ὀργὴ καὶ μὲ αἰώνια κόλασι :

«Τόσος ἔλεγχος καὶ φόβος ἀναφερὰ στὰ βάθη μου γιὰ τὴν ὑβριστικὴ καὶ πολεμικὴ στάσι μου ἀπέναντι τοῦ Χριστοῦ, ὥστε κυριολεκτικὰ ἔτρεμαν τὰ γόνατά μου καὶ ἀναστεναγμοὶ ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς μου φλογισμένοι συχνόβγαϊναν. Ὁ Χριστὸς ἦταν Θεὸς κι ἐγὼ τὸν ἔβριζα καὶ τὸν πολεμοῦσα. Ἄν πέθαινα τὴν ὥρα κείνη, ἂν πέθαινα στὴν κατάστασι ἐκείνη, ποῦ θὰ βρισκόμουν τώρα; Ἴδου ποιά σκέψις μὲ εἶχε καταλάβει, ὥστε ὄχι μόνον τὴν ἡμέρα ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα τιναζόμουν».

Αὐτὸς ὁ τρόμος καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ Μεταλληνοῦ ἦσαν τὰ γνωρίσματα τῆς ἀληθινῆς του μετάνοιας. Δὲν εἶχε αἰσθανθῆ ἀπλῶς λύπη γιὰ τὸ ἄστατο παρελθόν του, ἀλλὰ μία βαθειὰ συνειδητὴ ἐνοχὴ ποὺ τὴν ὠμολόγησε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ἴδια εἰλικρινῆ κραυγὴ τοῦ Τελῶνι τῆς παραβολῆς. Παραδέχτηκε μὲ συντριβὴ πῶς ἡ ξεπεσμένη φύσις του εἶχε ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ βαθειὰ μεταμέλεια ἀπαρνήθηκε ὀλόκληρο τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν του.

Ἄπὸ τὴ μορφὴ αὐτῆς τῆς μετάνοιας ὡς τὴν πλήρη συγχώρησι καὶ σωτηρία τῆς ψυχῆς, ἓνα μονάχα βῆμα χρειαζόταν : Νὰ στραφῇ ὁ μετανοημένος στὸν Ἰησοῦ Χριστό, διότι μόνον Αὐτὸς συγχωρεῖ ἁμαρτίες καὶ σώζει ἁμαρτωλοὺς. Ἔτσι μὲ τὴν πνευματικὴ χειραγώγησι τοῦ Πασκάλ, ὁ Μεταλληνὸς ἄπλωσε ἱκετευτικὰ χέρια πρὸς τὸν Λυτρωτὴ του καὶ πῆρε κάτι ποὺ τὸ αἰσθάνθηκε σὰν ἐσωτερικὴ εἰρήνη, καὶ τέλεια συγχώρησι. Ἀργότερα θυμῆθηκε τὴν εὐχάριστη πείρα :

«Κάθε φορὰ ὕστερα ἀπὸ κάθε στεναγμὸ, μία γαλήνη ξεχνόταν μέσα μου καὶ μία σκέψις σὰν ἀστραπὴ μὲ διαπερνοῦσε: Μὴ φοβᾶσαι, σὲ δέχεται ὁ Χριστὸς· γλύτωσες!».

Πράγματι, κακὲς ἔξεις βαθειὰ φυτεμένες στὴ ζωὴ του ξεριζώθηκαν, ἁμαρτωλὲς ἐπιθυμίαι κι ἄνομα πάθη ἔσβησαν. Ἀφότου δέχθηκε στὴν καρδιά του τὸ νέο πρᾶγμα, ἄρχισε νὰ ζῆ τὸ θαῦμα μὴδ ἐσωτερικῆς ἀλλαγῆς, ποὺ στὴν οὐσία τῆς ἦταν θεμελιώδης κι ὀλοτελής μεταμόρφωσις τῆς φύσεώς του.

Ὁ Κυριός ρου καὶ ὁ Θεός μου

«Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἠ πίστις στὸν Χριστὸν εἰσῆλθε στὴν καρδιά μου, χωρὶς καμμιά προσπάθεια ἐν μέρος μου, ἀπελευθερώθηκα τελείως ἀπὸ τὶς ἁμαρτωλές ἐπιθυμίες καὶ πάθη στὶς ὁποῖες ἄλλοτε ἤμουν φοβερά ὑποδουλωμένος».

Ἔτσι, τὸ φῶς τῆς γνώσεως ἐγινε τώρα πίστις τῆς καρδιάς καὶ ὄσα εἶχε δεχθῆ στὴ διάνοιά του τὰ δέχτηκε ἐπίσης στὴν καρδιά του, ὄχι σὰν σοφία, ἀλλὰ σὰν ἀλήθεια ποὺ σώζει.

Σὰν ἔλεος τοῦ Θεοῦ χαρακτηρίσε ὁ Μεταλληνός τὴν ἀνακάλυψι ποὺ ἔκαμε, στὸ στάδιο αὐτό, ὠρισμένων βιβλίων, στὰ ὁποῖα βρῆκε πλοῦτον ἀπολογητικῆς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Προσεκτικὰ κι ἐπίμονα, μελέτησε τὰ ἔργα αὐτὰ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ πῆ στὸν ἑαυτό του :

«Ἀπὸ μοῦ χρειάζοταν γιὰ νὰ πολεμήσω ὄχι πλέον τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ τοὺς πολεμῖους τοῦ Χριστοῦ».

Ἡ ὥρα εἶχε σημάνει γιὰ νὰ παρουσιάσῃ τὶς νέες πεποιθήσεις του δημοσίᾳ. Ἄρχισε ἀπὸ τοὺς συμφοιτητές του. Μὲ ἐνθουσιασμό εἰλικρινοῦς ιδεολόγου, βάλθηκε νὰ διαμαρτύρεται γιὰ τὶς πλάνες ποὺ οἱ καθηγητές δίδασκαν στὸ Πανεπιστήμιο, σχετικὰ μὲ τὸν ὕλισμὸ καὶ τὴν καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ βραβεῖο του σ' αὐτὴ τῇ δύσκολῃ πνευματικῇ ἐκστρατείᾳ ἦταν τρεῖς ἢ τέσσερες ὁπαδοί, οἱ ὁποῖοι προσκολλήθηκαν, ὄλοι φοιτητές.

Τὸ προαίλιο τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἦταν ὁ πρῶτος δημόσιος χώρος ὅπου ὁ Μεταλληνός γιὰ πρώτη φορὰ διέδιδε τὶς χριστιανικὲς ἀρχές καὶ πεποιθήσεις του.

Γιὰ νὰ διατηρῆ τὸ ἐνδιαφέρον τους στὶς χριστιανικὲς ἀρχές, ὁ Μεταλληνὸς ἐφωδίαζε τακτικὰ τοὺς πρῶτους αὐτοὺς ὀπαδοὺς του μὲ μαρτυρίες ἄλλων ἐπιστημόνων, ποὺ πολεμοῦσαν τὶς θεωρίες τοῦ Δαρβινισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας.

Ἄλλὰ τὸ κύριο θέμα τῶν συζητήσεων αὐτῶν ἦταν ἡ θεότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργότερα θυμῆθηκε :

«Μερικοὶ συμφοιτηταὶ μου ἀντιλαμβάνομενοι τὴν καλὴ μου κατάταξιν, ἐδέχοντο τὰς διαβεβαιώσεις μου ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἀληθινὰ Θεὸς καὶ πρέπει νὰ Τὸν πιστεύομε μὲ δλην τὴν καρδιά μας».

Ἔτσι, στὸ διάστημα ἕξι μηνῶν (ἀπὸ τὴν ἀνοιξὶ τοῦ 1910 μέχρι τὸ φθινόπωρο τοῦ ἰδίου χρόνου), ὁ Μεταλληνὸς ἔκαμε ἀπίστευτη πνευματικὴ στροφή. Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ συνέργησε τέλεια μὲ τὴν εἰλικρίνεια τοῦ ζηλωτῆ φοιτητῆ καὶ τὸν ἔλλαξε ἀπὸ σφοδρὸ πολέμιον τοῦ Χριστοῦ, σ' ἓναν ἀφοσιωμένο μαθητῆ Του.

Σ' αὐτὸ τὸ στάδιο τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, τὸ πνεῦμα τοῦ Μεταλληνοῦ κόπησε γιὰ πρώτη φορὰ μιὰ ζωντανὴ καὶ προσωπικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Χριστό.

Μία ἔμπνευσις ἔλαμψε στὸ νοῦ του, ἐνῶ βρισκόταν κλεισμένος στὸ δωμάτιό του : *«Ἐφοῦ πιστεύεις ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, δὲν κάνεις τώρα μιὰ προσευχὴ πρὸς Αὐτόν;».*

Κι' ἄρχισε νὰ προσεύχεται. Κυριαρχημένος ἀπὸ συγκίνησι καὶ ταπεινώσι σήκωσε τὰ μάτια του ψηλὰ κι' ἄφησε τὸ πνεῦμα Του νὰ συναντήσῃ τὸ Θεῖο Πνεῦμα. Τὰ λόγια ποὺ εἶπε ἦσαν ἀπλᾶ κι' ὁμως ἀνέβαιναν ἀπὸ τὰ μύχια τῆς καρδιάς του, μὲ δύναμι ἐνστίκτου. Μιὰ σύντομη ὁμολογία, μιὰ βαθειὰ εὐχαριστία, μιὰ εἰλικρινὴς ὑπόσχεσις, καὶ πολλὰ δάκρυα. Σὰν τέλειωσε, ἡ χαρὰ του ἦταν ἀνείπωτη.

Σχεδὸν ἀμέσως θέλησε ν' ἀνανεώσῃ τὴν ἴδια εὐχάριστη πείρα τῆς προσευχῆς.

«Αἰσθάνθηκα μέσα μου τόση γλύκα καὶ τόση χαρὰ, ὥστε εἶπα μονολογώντας: Δὲν κάνω πάλιν ἄλλη μιὰ προσευχὴ;»

Καὶ ξανάρχισε νὰ προσεύχεται. Μὲ νέα ὁμολογία, μὲ νέα εὐχαριστία, μὲ νέα ὑπόσχεσις, χύνοντας νέα δάκρυα, δοκιμάζοντας νέες χαρές. Σὰν διψασμένη γῆ ποὺ δὲν χορταίνει τὸ νερὸ, ἔτσι τοῦ Μεταλληνοῦ τὸ πνεῦμα δὲν χορταίνει τὴν προσευχὴ. Καὶ γιὰ τρίτη φορὰ μιλοῦσε πρὸς τὸν Χριστό, γιὰ νὰ ὁμολογήσῃ καὶ πάλιν, νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ πάλιν, νὰ ὑποσχεθῆ καὶ πάλιν. Ἐφοῦ τελείωσε, εἶπε στὸν ἑαυτὸ του :

Ὁ Κύμιός μου καὶ ὁ Θεός μου

«Βρῆκα τὸ μυστικό ! Βρῆκα τὸ μυστικό ! Θὰ μιλῶ στὸ ἐξῆς μὲ τὸν Χριστόν. Θὰ πηγαίνω κοντά Του, νὰ Τοῦ μιλῶ πολλές φορές τὴν ἡμέρα. Βρῆκα ! Βρῆκα».

Πράγματι εἶχε βρῆ, διότι ἀπὸ τὴν φθινοπωρινὴ ἐκείνη ἡμέρα τοῦ 1910, ἡ προσευχὴ ἦταν γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ σαῖτα του μὲ τὴν ὁποία ἄρχισε νὰ ὑφαίνη στὸ στημόνι τῆς ζωῆς του, τὸ ὁμορφο πνευματικό του ἔργο. Ὁμολόγησε ἀργότερα :

«Ἀπὸ τότε, ἡ προσευχὴ πῆρε στὴν καθημερινή μου ζωὴ, μιὰ ζωντανή καὶ οὐσιαστικὴ ὀμιλία πρὸς τὸν Χριστόν κι ἔγινε πηγὴ μεγίστης παραγωγῆς καὶ χαρᾶς».

Ἐνα γλυκό, ἥσυχο ἀπόγευμα, στὶς ἡμέρες τῆς πλούσιας πείρας του στὴν προσευχὴ, βημάτισε πρὸς τὸ παράθυρο τοῦ φτωχικοῦ δωματίου του, ἀνοιξε τίς γρίλλιες κι ἔρριξε μιὰ ἀδιάφορη ματιὰ ἀντίκρυ στὸν ὄριζοντα. Ὁ Παρθενώνας καμάρωνε λουσιμένος σ' ἓνα μελὶ ξάστερο φῶς πού ἔβρεχε ὁ ἄττικός οὐρανὸς στὸ ἡλιοβασίλεμα. Δίπλα, μόλις καὶ ξεχώριζε ἀπ' τὴν Ἀκρόπολι, ἡ ὀγκώδης ἄμορφη σιλουέττα τοῦ Ἄρειου Πάγου, ἀπ' ὅπου ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν εἶχε κηρύξει γιὰ πρώτη φορά στους Ἀθηναίους εἰδωλολάτρες τὸν ἀναστάντα Ἰησοῦ Χριστό.

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ μνημεῖα στέκονται ἐκεῖ ἐπὶ αἰῶνες, τὸ ἓνα δίπλα στὸ ἄλλο, γιγαντιαῖα σύμβολα τῆς πανανθρώπινης προσπάθειας γιὰ τὴν ἀπόκτησι τοῦ ὑπέρτατου ἀγαθοῦ. Τὸ πρῶτο, ἀντιπροσωπευτικό

Ἀπὸ τὸ παράθυρό του, ὁ Μεταλληνὸς ἔβλεπε τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸν Ἄρειο Πάγο.

σύμβολο τῆς ἀνθρώπινης σοφίας· τὸ δεύτερο, σύμβολο τῆς θείας Σωτηρίας. Τὸ πρῶτο ἐνσωματώνει τὸ πλεόν ἐκλεκτὸ ἐπίτευγμα τῆς ἀνθρώπινης προσπάθειας· τὸ δεύτερο ἀντιπροσωπεύει, στὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, τὸ πλεόν ἀξιοθαύμαστο ἔργο τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Στὸ σχολεῖο ὁ Μεταλληνὸς εἶχε ἀκούσει, στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, γιὰ τὸν Ἄρειο Πάγο. Θυμόταν γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, γιὰ τὶς εἰρωνίες τῶν Ἀθηναίων ἐναντίον τοῦ Ἀποστόλου, γιὰ τὸν Ἀρεοπαγίτη Διονύσιο, κι ἀκουμπισμένος στὸ πρεβάζι τοῦ παραθύρου του κοίταζε πρὸς τὰ ἐκεῖ βυθισμένος σὲ ἱστορικοὺς ρεμβασμούς. Ἄναπαράσταινε στὴ φαντασία του τὸν ἀπόστολο τῶν ἔθνῶν νὰ στέκεται μπροστά στοὺς εἰδωλολάτρες Ἀθηναίους φωτίζοντας τὰ σκοτάδια τους μὲ τὸ πνευματικὸ του φῶς, τοὺς Ἐπικούρειους καὶ Στωϊκοὺς φιλοσόφους νὰ χλευάζουν τὸ πρόσωπο καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, τοὺς νέους προσήλυτους ν' ἀκολουθοῦν τὸν ἀπόστολο, ἀφοῦ ἐπίστευσαν στὸν Ἰησοῦ καὶ στὴν Ἀνάστασι.

Μόλις συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἔκστασί του, ὄλος ὁ κόσμος τοῦ φάνηκε ἀλλαγμένος. Ὁ Βράχος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦταν τώρα γιὰ τὸν Μεταλληνὸ μνημεῖο σημαντικώτερο ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος πιὸ ἀγαπητὸς ἀπὸ τὸν Σωκράτη.

Στὸ Βασίλειο τοῦ Φωτὸς

Τὸ θαῦμα εἶχε γίνει. Τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ πίστις στὸν Χριστὸ ἄρχισε τώρα νὰ μεταμορφώνεται σὲ μιὰ ζωντανὴ πείρα προσωπικῆς του Σωτηρίας. Καὶ ὁμως! Τὸ πνευματικὸ φῶς του ἔπρεπε νὰ ἐνισχυθῆ περισσότερο! Ἡ ἀόρατη, ἐσωτερικὴ, μαρτυρία τοῦ Πνεύματος ποῦ ὑπῆρχε ἤδη στὴν καρδιά του ἔπρεπε νὰ ἐπιβεβαιωθῆ κι ἀπὸ τὴν ὀρατὴ, τὴ γραφτὴ, μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Μεταλληνὸς δὲν εἶχε ποτὲ ἀποκτήσει οὔτε διαβάσει τὸ Εὐαγγέλιο. Μονάχα μιὰ γενικὴ ἰδέα εἶχε γιὰ τὸ περιεχόμενό του ἀπὸ λίγες περιουκπὲς ποῦ ἐξηγοῦσε ὁ δάσκαλός του χρόνια πρὶν στὸ σχολεῖο. Γνώριζε μόνον πὼς στὴν Καινὴ Διαθήκη εἶναι γραμμένα τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου

Ἡ ἐπιθυμία ν' ἀγοράσῃ καὶ νὰ μελετήσῃ τὸ Εὐαγγέλιο ἦλθε στὸ πνεῦμα του, σὰ μιὰ ἐμπνευσις ὁμοία μ' ἐκείνη πού εἶχε δταν προσευχήθηκε γιὰ πρώτη φορά, μὲ ἀφορμὴ τὴν πίστι του στὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἶπε στὸν ἑαυτό του :

«Τώρα πὸν τελείως ἐπέστῃς ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, δὲν ἀγοράσεις ἓνα Εὐαγγέλιο γιὰ νὰ διαβάξῃς πλέον τὰ λόγια Του καὶ νὰ μάθῃς τί θέλει ἀπὸ σένα; Καὶ μὲ τὴν ἐμπνευσιν αὐτῆ, πὸν οἶαν φλόγα ἄναψε μέσα στὴν καρδιά μου ἐπόθησα ν' ἀποκτήσω τὸ Εὐαγγέλιο».

Αὐτὸ πὸν πόθησε ὁ Μεταλληνὸς τὸ ἀπόκτησε τὴν ἴδια κιόλας ἡμέρα. Ψάχνοντας στὸ καροτσάκι ἐνὸς πλανώδιου βιβλιοπώλῃ ἢ ματιὰ του ἔπεσε σ' ἓνα μεταχειρισμένο κομψὸ βιβλιάρκι μὲ τὴν ἐπιγραφή «Καينὴ Διαθήκη». Ἀμέσως τὸ πρόσωπό του ἔφεξε ἀπὸ χαρά. Ἀγόρασε τὸ βιβλίον. Γύρισε ἀνυπόμονος στὸ δωμάτιό του. Ξάπλωσε στὸ κρεβάτι του κι ἄρχισε νὰ διαβάξῃ ἀπὸ τὴ σελίδα πὸν ἄνοιξε τυχαία :

«Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον». (Ἰωάν. ιβ' 46-47).

Αὐτὴ τὴν γραπτὴ ἐξωτερικὴ μαρτυρία τῆς Καينῆς Διαθήκης, ὁ Μεταλληνὸς τὴν αἰσθάνθηκε σὰν ὄρατὴ σφραγίδα τοῦ Θεοῦ πὸν ἐβεβαίωνε τὴν ἐσωτερικὴ πείρα τῆς σωτηρίας του. Οἱ λέξεις «σκοτάδι» καὶ «κρίσις» ἔφεραν ἐμπρός του γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν ἄσχημῃ εἰκόνα τῆς περασμένης ζωῆς του. Κι ὅμως ὁ Χριστὸς τὸν εἶχε ὑποφέρει ἐπὶ τὸσα χρόνια, ἐπειδὴ δὲν ἦλθε νὰ καταδικάσῃ ἀλλὰ νὰ σώσῃ. Νὰ σώσῃ τὸν καθένα ἀμαρτωλό. Νὰ σώσῃ καὶ τὸν Κώστα Μεταλληνό.

«Πρώτῃ φορὰ στὴ ζωὴ μου διάβασα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πρώτη φορὰ ἔλη ἡ ἐπαρξίς μου στὰ τρισβάθια τῆς ἄρχισε νὰ πάλλεται ἀπὸ ἐγνωμοσύνη πρὸς Αὐτόν, πὸν τὸσα χρόνια μὲ ἀνέχτηκε. Δὲν μπόρεσα νὰ συγκρατηθῶ. Ἄνοιξαν διάπλατα οἱ βρόσες τῶν ματιῶν μου καὶ λυγμοὶ βαθύτατης μεταμελείας γιὰ τὸ τί ἔκαμα ἐναντι τοιοῦτου προσώπου συγκλόνισαν τὴν ἐπαρξίν μου. Ἀλλὰ στὸ βάθος τῆς ψυχολογικῆς μου ἐκείνης καταστάσεως δὲν ἦταν ἀπελπισία, ἀλλὰ μιὰ φωτεινὴ παρηγοριὰ καὶ μιὰ θεία γαλήνη ὅτι μὲ δέχτηκε καὶ μὲ συγχώρησε».

Τὸ δωμάτιο τοῦ φτωχοῦ φοιτητῆ εἶχε γίνει παράδεισος. Μιά γλυκειὰ ἐπουράνια ἔκστασις κυρίευε τώρα τὴν ψυχὴ του σὰ νὰ τὴ φιλοῦσε ὁ Θεός. Ὑπερβολικὰ συγκινημένος σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του. Πλησίασε στὸ τραπέζι καὶ κάθισε μὲ βαρειᾶς κινήσεις στὴν καρέκλα. Σοβαρὸς καὶ συγκεντρωμένος, κρατώντας μὲ τὰ δύο του χέρια τὸ Εὐαγγέλιο, ἀνοιχτὸ στὴν Ἰδια σελίδα, σήκωσε τὰ μάτια του μὲ κατάνυξι καὶ ψιθύρισε στὸν Χριστὸ μιά ὑπόσχεσι :

«ὦ Ἰησοῦ ! Δὲν σ' ἐγνώριζα καὶ γι' αὐτὸ σὲ πολεμοῦσα. Σ' εὐχαριστῶ διότι δέχτηκες κι ἐμένα. Σοῦ ὑπόσχομαι πὼς θὰ εἶμαι τελείως δικός σου καὶ θὰ σὲ ὑπηρετῶ ὀλόκληρη τὴ.....».

Τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ φωνὴ ἔσβησε ἀπὸ συγκίνηση. Δὲν μπόρεσε νὰ πῆ περισσότερα. Κι ὁμως ὅσα εἶπε, γιὰ τὸν Θεό, ἦσαν ἀρκετά.

Ἡ Μαρτυρία τῶν Γραφῶν

Σὰν τὸν πολεμιστὴ ποῦ κυρίευσε μὲ σκληρὰς μάχες ἕνα - ἕνα τὰ ὑψώματα κι' ὕστερα μαζεύει τὰ λάφυρα στὴν κοιλάδα τῆς νίκης, ἔτσι αἰσθανόταν τώρα ὁ Μεταλληνός. Ἐπὶ ἕξι μῆνες ἔζησε μιά σειρὰ ἰσχυρῶν κρίσεων ποῦ εἶχαν συνταράξει τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμο.

Ὁ ὀξὺς ἐρεθισμὸς τῆς ἀρχικῆς ἀπιστίας του, ἡ κατοπινὴ ἀμηχανία του στὴν ἔρευνα γιὰ τὴν ἀλήθεια, οἱ πνευματικὲς δοκιμασίαι καὶ μεταπτώσεις του στὴ μελέτη τοῦ Πασκάλ, ἡ ἀποδοχὴ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὅποιον μέχρι τότε ὕβριζε καὶ μισοῦσε, οἱ ἀγωνίαι τῆς μετανοίας του καθὼς καὶ οἱ δυνατὲς συγκινήσεις τῆς ἀναγεννήσεώς του, ἔμειναν στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ Μεταλληνοῦ μιά ἐντυπωσιακὴ κι' ἀλησμόνητη προσωπικὴ ἱστορία. Τώρα, ἐπὶ τέλους, ἡ ψυχὴ του, ἔξαντλημένη ἀλλ' εὐτυχισμένη, ἔτρωγε τοὺς γλυκοὺς καρπούς τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ.

Κι' ὁμως! Αὐτὴ ἡ νέα πείρα του ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται κι' ἀπὸ τὴ γνώσι τῆς ἀληθείας, καθὼς εἶναι ἀποθηκευμένη στὶς Ἁγίες Γραφὰς καὶ πλέον συγκεκριμένα στὴν Καινὴ Διαθήκη.

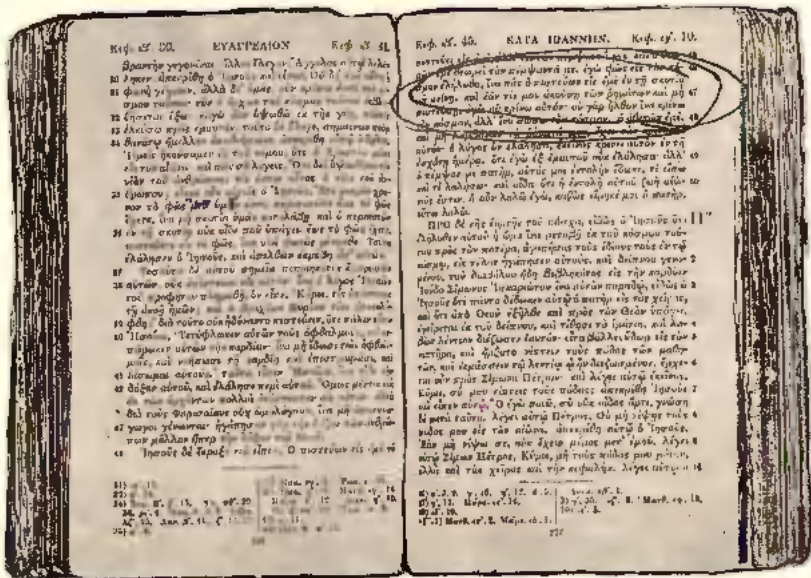
Διότι καθὼς ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ διοχετεύεται στὴν καρδιά τοῦ πιστοῦ διὰ μέσου τοῦ Πνεύματος, ἔτσι καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ φανερῶνται στὸ πνεῦμα τοῦ πιστοῦ διὰ μέσου τῆς Γραφῆς καὶ ἰδιαίτερα τῆς Κ. Διαθήκης. Ἦταν ἀνάγκη ὁ Μεταλληνός νὰ μελετήσῃ τίς

Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου

Γραφές γιὰ νὰ φωτισθοῦν τὰ μάτια τῆς καρδιάς του καὶ νὰ γνωρίσῃ τις ἀνώτερες πνευματικὲς ἀλήθειες. Ἔπρεπε ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐν Χριστῷ σοφία καὶ γνῶσι ὄχι μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτόν του ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀπολογία του στὸ μετέπειτα πνευματικὸ του ἔργο. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶχε κατάλληλα προδιαθέσει τὸν Μεταλληνό, ἐπειδὴ ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ παρόρμησι κινούμενος ἀγάπησε τὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ πραγματικὸ πάθος.

«Καθὼς τὴν προσευχὴν εἶχα ἀνακηρύξει πηγὴν εὐτυχίας ἔτσι καὶ τώρα τὴ μελέτη τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ τὴν βεῖμα πηγὴ ἀπεριγραπτῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως, γιατί τὴν ζοῦσα σὰν μία προσωπικὴ στενωτάτη συναναστροφή μὲ τὸν Σωτῆρα μου, ποῦ μιλοῦσε ἀπ' εὐθείας καὶ ζωντανὰ μὲς στὴν ψυχὴ μου».

Ἄπομονωμένος στὸ μικρὸ φτωχικὸ του δωμάτιο δὲν αἰσθανόταν κούρασι ἐνῶ διάβαζε τὸ Εὐαγγέλιο δεκαπέντε ὥρες τὸ ἡμερονύκτιο,

Ἡ Κ. Διαθήκη τοῦ Μεταλληνού, ἀνοικμένη στὶς ἴδιες σελίδες πάνω στὶς ὁποῖες ἀκόμα διακρίνονται τὰ σημάδια τῶν δακτύλων τῆς ἐγνωμοσύνης του.

καθημερινά, μὲ ἀποτέλεσμα ν' ἀποστηθίσῃ, σὲ διάστημα δέκα μηνῶν, ὀλόκληρη τὴν Καινὴ Διαθήκη «μὲ μεγάλη ἐτοιμότητα καὶ πιστότητα μνήμης» — καθὼς ὁ ἴδιος ἐβεβαίωσε.

Οἱ δυσκολίες πού συναντοῦσε γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀρκετὰ χωρία στίς Ἐπιστολές τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἔκαμαν τὸν Μεταλληνὸ ν' ἀγαπήσῃ περισσότερο τὰ Εὐαγγέλια, ἰδιαίτερα τὰ κεφάλαια ιγ' - ιζ' τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, πού περιέχουν τὴν τελευταία ὁμιλία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ στοὺς μαθητές Του. Κάθε φορά πού διάβαζε τὸ σὺράνιο αὐτὸ ἀνάγνωσμα ἢ καρδιά του ξεχείλιζε εὐδαιμονία.

Ἐγραψε στὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ζωῆς του:

«Διατηρῶ μέχρι σήμερα ὡς θησαυρὸν πολυτιμότεον τὴν Καινὴν Διαθήκη, εἰς τὶς σελίδες τῆς ὁποίας εἶναι ἀκόμη ἀπορροφημένα δάκρυα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀνακουφίσεως πού χύνονταν χωρὶς νὰ τὸ θέλω κατὰ τὴν μελέτη μου πάνω στὰ λόγια τοῦ Σωτῆρα μου».

Παράλληλα μὲ τὴ μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἄρχισε νὰ διαβάξῃ μὲ δίψα κι' ἀπὸ τὰ ἐρμηνευτικὰ ἔργα τῶν Πατέρων, περισσότερο τοῦ Χρυσοστόμου. Αὐτὸς ἔλυσε ἀρκετές ἀπορίες τοῦ Μεταλληνοῦ πάνω στὰ πνευματικὰ θέματα, μὰ ἰδιαίτερα τὸν βοήθησε νὰ ἐμβαθύνῃ στὴν ἐρμηνεία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Στὴν περίοδο ἐκείνη ὁ Μεταλληνὸς ἐπεθύμησε νὰ κοινωνήσῃ. «Δὲν πηγαίνω τώρα νὰ ἐξομολογηθῶ καὶ νὰ κοινωνήσω;» εἶπε στὸν ἑαυτό του.

Καὶ πῆγε. Πνευματικὰ ἐτοιμασμένος παρουσιάστηκε στὸν παπᾶ κι' ἐξομολογήθηκε. Μίλησε γιὰ τὴν μετάνοιά του ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλὴ ζωή. Μίλησε γιὰ τὴν ἀλλαγὴ πού ὁ Χριστὸς ἔφερε στὴ καρδιά του. Μίλησε γιὰ τὴ νέα πνευματικὴ του πείρα. Ὁ παπᾶς βιαζόταν νὰ φύγῃ. Σταμάτησε τὴν ἐξομολόγησι κι' ἐπέβαλε στὸν ἐξομολογούμενο ἐπιτίμια γιὰ ἕξι μῆνες: Δέκα προσευχὲς κάθε ἡμέρα καὶ κάτι ἄλλες μικροποινές. Σὰν βγήκε ὁ Μεταλληνὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ἡ συνείδησίς του αἰσθάνθηκε τὴν πρώτη ἀντίδρασι τῆς ἀλήθειας πού ἤδη γνώριζε ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο: «Ἀφοῦ γνωρίζω καὶ πιστεύω ὅτι μὲ δέχτηκε ὁ Χριστός, τί χροιάζομαι τὸν παπᾶ;» ἐπαναλάμβανε στὸν ἑαυτό του.

Τὴν ἐπομένῃ Κυριακὴ πῆγε πάλιν νὰ κοινωνήσῃ. Μὲ ἄλλα λόγια, ἤθελε τὴν κοινωνία ἀλλὰ δὲν ἤθελε τὸν παπᾶ καὶ τὰ ἐπιτιμιά του. Τὸ πρόβλημα λύθηκε μόνο του δταν τὴν τρίτη κατὰ σειρά ἑβδομάδα, ὁπόταν ξαναπῆγε, ὁ παπᾶς τὸν ἐδιώξε. «Τὶ τὸ κάναμε; Κάθε ἑβδομάδα ἢ ἴδια δουλειά; Φύγε καὶ μὴ ξαναρθῆς ἐδῶ!». Ὁ Μεταλληνὸς ἔφυγε. Μολαταῦτα, στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐξακολούθησε νὰ παραμένῃ γιὰ ὀκτῶ ἀκόμη χρόνια, ὕστερα ἀπὸ τὸ παραπάνω ἐπεισόδιο.

Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Ηταν άρχές τοῦ 1911 ὅταν κάποιος φοιτητῆς προσκάλεσε τὸν Μεταλληνὸ νὰ παρευρεθῆ σ' ἕναν κύκλο νέων οἱ ὅποιοι μελετοῦσαν τὸ Εὐαγγέλιο.

Ἡ πρόσκλησις αὐτὴ ἔγινε αἰτία νὰ γνωρισθῆ ὁ Μεταλληνός, κι' ὕστερα νὰ συνδεθῆ στενά, μὲ τὴ μικρὴ ἐκείνη συντροφιά νέων, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀργότερα θὰ ἐπηρέαζαν ἀποφασιστικὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὸ ἔργο του. Ἀπ' αὐτοὺς ἀξίζουσι μνεῖα : Ὁ Βασίλης Χριστόφιλος, (γνωστός στὴν παρέα ὡς «ὁ δάσκαλος», φιλόλογος καὶ πνευματικὸς σύμβουλος τοῦ Μεταλληνοῦ) ὁ Γιάννης Δημόπουλος, ἰσόβιος συνεργάτης του καὶ ὁ Γιάννης Καψάλης.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ στὴ συμμαλέτη ἐκείνη ἔκαμε ἐντύπωσι στοὺς παρισταμένους. Ἀφοῦ ἡ συγκέντρωσις τελείωσε, ὅλοι τῆς συντροφιάς φάνηκαν ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ νέου ἐπισκέπτη, ἰδιαίτερα ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς συμμαλέτης Χριστόφιλος. Αὐτὸς κάλεσε παράμερα τὸν Μεταλληνὸ καὶ τὸν ρώτησε ποῦ τὰ εἶχε μάθει. Ὁ Μεταλληνὸς ἀπάντησε διηγούμενος λίγα ἀπὸ τὴν ἱστορία του. Ὁ Χριστόφιλος συγκινημένος ἀπ' ὅσα ἄκουσε τὸν παρακίνησε νὰ ἔρχεται τακτικὰ στὶς συναθροίσεις.

Ἀπὸ τότε τὰ πράγματα πῆραν νέα τροπὴ.

Οἱ ἐπαφές ἐκεῖνες ποῦ γίνονταν στὶς αἰθουσες Ὁρθοδόξων σολλόγων, «Ἀνάπλασις» «Εὐαγγελισμός», κι' ἄλλου, ἔφεραν δύο μεγάλα εὐεργετήματα στὴ νέα χριστιανικὴ κλήσι τοῦ Μεταλληνοῦ. Ἀφ' ἑνὸς τοῦ πρόσφεραν εὐνοϊκὰς συνθήκες γιὰ νὰ καλλιεργῆ σιγὰ - σιγὰ τὸ πνευματικὸ του χάρισμα σὰν ὁμιλητῆς—ἕνα χάρισμα μὲ τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς ἀργότερα θαυματούργησε· ἀφ' ἑτέρου, οἱ γνωριμίες ἐκεῖνες παγίωσαν μίαν μικρὴν ἀλλ' ἀφωσιωμένην ὁμάδα ἀπὸ τέσσερις ἢ πέντε πιστοὺς νέους οἱ ὅποιοι ἀργότερα, μόλις σήμανε ἡ ὥρα, ξεκίνησαν μὲ τὴ σφενδὸνα τῆς πίστεως, καθὼς ὁ μικρὸς Δαυὶδ, γιὰ νὰ πολεμήσουν γίγαντες.

Τὰ γνωρίσματα ποὺ διέκριναν τότε τὴ μικρὴ ὁμάδα ἦσαν: τακτικὴ μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης· μία προσωπικὴ πείρα τοῦ καθενὸς στὶς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου κι' ἓνας θερμὸς πόθος ὄλων νὰ κηρύξουν τὶς σωτήριες αὐτὲς ἀλήθειες μὲ ἀτομικὴ τους θυσία.

Οἱ συναθροίσεις τους εἶχαν ἀπλῆ μορφή. Ἡ συμμελέτη ἀρχίζε μὲ τὴν ἀπαγγελία τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» κι' ἀκολουθοῦσε ἐρμηνεία ὀρισμένων χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Σὰν τελείωνε ἡ συζήτησις, τὰ μέλη τοῦ κύκλου ζητοῦσαν τὴν εὐκαιρία γιὰ μία ἀπὸ κοινοῦ δημοσίᾳ μαρτυρία πίστεως. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τότε ποὺ ὁ μικρὸς ὄμιλος πῆρε τὸν χαρακτῆρα περιπατητικῆς ἱεραποστολῆς. Σχεδὸν παντοῦ ζητοῦσαν χώρους φιλοξενίας

Ὁ Γιάννης Δημόπουλος

γιὰ τὸ πνευματικὸ τους ἔργο,—σὲ δωμάτια φίλων, σὲ δημόσιες αἰθουσες ἢ ἀκόμα καὶ στὸ ὑπαιθρο.

Ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις καὶ οἱ μετέπειτα βαλκανικοὶ πόλεμοι σκόρπισαν τὸν Χριστιανικὸ κύκλο. Ὁ Μεταλληνὸς κλήθηκε νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν 1ην Ἀπριλίου 1913 καὶ παρέμεινε κατὰ διαλείμματα στὶς τάξεις τοῦ στρατοῦ μέχρι τὸ 1916, ὅποταν ἀπελύθη ὡς ἑφεδρος. Στὴν τριετία αὐτῆ τῆς ἐπιστρατεύσεώς του ζήτησε νὰ ἐπωφεληθῇ κάθε εὐκαιρίας γιὰ νὰ βελτιώσῃ τὴ ζωὴ του καὶ τὸ ἔργο του. Ἔτσι, στὶς 19 Δεκεμβρίου 1915 ἐπέτυχε νὰ τελειώσῃ τὶς Πανεπιστημιακὰς

Ὁ Γιάννης Καφάλης

του σπουδῆς κι' ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Διδάκτορος τῶν Μαθηματικῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ἐξαιρετικῆς ἐπιδόσεως στὸν κλάδο τῶν σπουδῶν του.

Ἡ προετοιμασία

Δὲν παρέλειπε ὁμως καὶ τὸ πνευματικὸ τοῦ ἔργου. Συμφοιτητὲς καὶ φίλοι μαζεύονταν στὸ μικρὸ δωμάτιο τοῦ Μεταλληνοῦ γιὰ πνευματικὴ συζήτησι καὶ κήρυγμα.

Παράλληλα μὲ τὴ δράσι αὐτὴ εἶχε ἤδη ἀρχίσει νὰ ἐργάζεται στὴ δημοσία ὑπηρεσία ὅπου ἐμελλε μετέπειτα νὰ διαπρέψη ὄχι μόνον σάν κρατικὸς ὑπάλληλος, ἀλλὰ καὶ σάν ἕνας κλητὸς ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ μεταξὺ τῶν συναδέλφων του. Ὁ πρῶτος διορισμὸς του στὸ Δημόσιο ἐγκρίθηκε στίς 11 Φεβρουαρίου 1911, ἡμέρα ἐπίσημη στὴ ζωὴ τοῦ Μεταλληνοῦ.

Τοποθετήθηκε στὸ Ἐλεγκτικὸ Συνέδριο, σάν μαθητευόμενος, μὲ μηνιαῖο μισθὸ 20 τάλληρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 4 ἔστειλε τακτικὰ στὴ μητέρα του. Στὴ θέσι αὐτὴ ὑπηρέτησε τρία χρόνια, ὥσπου τὸ 1914 διορίσθηκε στὸ Γενικὸ Λογιστήριον σάν μόνιμος πλέον ὑπάλληλος, μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ Γραφέως.

Ἐκεῖ ὁ Μεταλληνὸς στ' ἀλήθεια κονταρομάχησε μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ μὲ τὸν Διάβολο. Καθὼς φάνηκε, τὰ γραφεῖα τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου ἦταν τὸ πρῶτο σκληρὸ σχολεῖο γιὰ καρτερία καὶ γιὰ ταπεινωσι. Πράγματι, ἡ χριστιανικὴ μαρτυρία του μεταξὺ τῶν συναδέλφων του δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ στόχος καθημερινῆς δοκιμασίας. Εἰρωνεῖες, διωγμοί, πειράγματα, περιφρονήσεις, ὅλα ἦσαν στὴν ἡμερησία διάταξι. Ὁ Μεταλληνὸς κρατοῦσε τὸ βάρος κάποτε μὲ χιοῦμορ κι' ἄλλοτε μὲ ἀδιαφορία, οὐδέποτε ὁμως μὲ συναίσθημα μίσους ἢ ἀντεκδικήσεως. Ὅσες φορὲς οἱ συνάδελφοί του, ἐπίτηδες γιὰ νὰ τὸν ἐξοργίσουν ἔστηναν εἰς βάρος του κάποια ἄνοστη φάρσα, κρύβοντας λ.χ. στὸ κάθισμά του ὀρθῆς καρφίτσες γιὰ νὰ τρυπηθῇ, ὁ Μεταλληνὸς τινάζοταν ἀπὸ τὴν καρῆκλα καὶ χαμογελώντας μουρμούριζε μέσα του, «Δὲν θὰ τὰ καταφέρετε νὰ μὲ θυμώσετε ὄργανα τοῦ Σατανᾶ. Προσεύχομαι γιὰ σᾶς, θὰ σᾶς ἀρκάξῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ποῦ θὰ πᾶτε»; Ἐδῶ εἶχε προφητέψει γιὰτὶ ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ὁ Χριστὸς πράγματι «ἄρπαξε» τοὺς περισσοτέρους ἀπ' αὐτοὺς. Ἡ χειρονομία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ Σωτηρία αὐτῶν τῶν ὑπαλλήλων ἐγινε πλέον φανερὴ, ὅταν ὁ ζωηρότερος τῆς παρέας, τὸν ὁποῖον ὁ Μεταλληνὸς ἀποκαλοῦσε «διάβολο», ἐπειδὴ τοῦ ἔστηνε τίς χειρότερες φάρσες, μετανόησε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Χριστὸ ἔλεος καὶ Σωτηρία. Μόλις ἄκουσε τὰ νέα ὁ Μεταλληνὸς ὡμολόγησε, «Ἐπὶ δεκαπέντε χρόνια τώρα προσεύχομαι γιὰ τὴ μετάνοια αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου».

Ἐξαρχῆς ἀκόμα, ἐνοιωσε τὴν κλήσι τοῦ Θεοῦ γιὰ ἕνα πνευματικὸ ἔργο μεταξὺ τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἦταν δικὸς του ἀγρὸς

εὐαγγελισμοῦ καὶ στηριζόμενος πάντοτε στὴν προσευχὴ καὶ στὴν ὁδηγία τοῦ Κυρίου, περίμενε πολλά. Ζητοῦσε μὲ πόθο νὰ κάμῃ τοὺς συναδέλφους του μετόχους στὴν πνευματικὴ πείρα τῆς Σωτηρίας τοῦ Χριστοῦ. Τὶ εὐτύχημα μάλιστα ἀνσχηματίζονταν κύκλοι μελέτης τοῦ Εὐαγγελίου στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες! Τότε, τὸ ἀγαπημένο του ἐδάφιο ἦταν, «Πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι». Καὶ πάνω εἰς αὐτὴ τὴ βᾶσι, ὁ Μεταλληνὸς συνέχιζε τὸ δύσκολο πνευματικὸ του ἔργο μεταξὺ τῶν συναδέλφων του μὲ καρτερία. Πίστευε, πὼς ἐκεῖνο ποῦ ἔσπερνε τότε μὲ δάκρυα θὰ τὸ θέριζε ἀργότερα μὲ ἀγαλλίασι. Καθὼς θὰ ἴδοῦμε, ὁ Θεὸς τίμησε τὴν πίστι τοῦ ἀφωσιωμένου ἐργάτη Του.

Τὰ Πρῶτα Κηρύγματα

Μὲ φόβο καὶ μὲ τρόπο ἀντίκρουσε ὁ Μεταλληνὸς τὸ πρῶτο του ἀκροατήριον. Ἡ εὐκαιρία γιὰ νὰ ἐκφωνήσῃ τὸ πρῶτο του δημόσιο κήρυγμα δόθηκε ὅταν ὁ Βασίλης Χριστόφιλος ἔπρεπε νὰ ταξιδέψῃ. Ὁ Χριστόφιλος, μέλος τῆς συντροφιάς καὶ τακτικὸς ὁμιλητὴς στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, εἶχε τὴν ὑποχρέωσι νὰ βρῆ κάποιον ἀντικαταστάτη γιὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Σκέφθηκε τὸν Μεταλληνόν. «Θέλεις Κώστα νὰ μιλήσῃς τὴν Κυριακὴ στὸν Ἁγιο-Δημητρη γιὰ νὰ μὴ μείνουν οἱ ἄνθρωποι δίχως κήρυγμα»; πρότεινε ὁ Χριστόφιλος. Ὁ Κώστας δὲν βιάστηκε ν' ἀπαντήσῃ. Ἡ σκέψις του ὅτι θὰ στεκόταν ἐμπρὸς εἰς ὀλόκληρο τὸ ἐκκλησίασμα νὰ μιλήῃ ἐπὶ τόση ὥρα, μόνος του, τὸν τρόμαζε. Ὁ Χριστόφιλος τὸν ἐνθάρρυνε. Ὁ Μεταλληνὸς ἐπὶ τέλος δέχθηκε—μὲ μισὴ καρδιά.

Τὸ θέμα τοῦ πρώτου κηρύγματός του ἦταν τὸ χωρίον, «Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ» (Ματθ. 5' 28).

Στὴν ὁμιλία του, ὁ πρωτόβγαλτος ἱεροκήρυκας, ἐξύμνησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ συνάμα δὲ τόνισε τὴν ἀξία ποὺ ἐνέχει ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου σ' αὐτὴ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Τὸ κρίνον εἶναι ἓνα χόρτον ποὺ κάθε μέρα πατιέται κι' ὅμως ὁ Δημιουργὸς τὸ ντύνει μὲ ἀφάνταστη ὁμορφίαν καὶ πολυτέλειαν. Φροντίζει λοιπὸν ὁ Θεὸς γιὰ ἓνα ἐφήμερον χόρτον καὶ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸν ἄνθρωπον ποὺ εἶναι ὄν μὲ προορισμὸν αἰώνιον; Ἐδῶ ἔχει τὴ θέσιν τῆς

Ἡ προστοιρασία

ἡ πίστις μας. Πιστεύω σημαίνει ἔχω μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν Θεό, γιὰ τὴν ἀγαθότητά Του, τὴ δύναμί Του καὶ τὴν πιστότητά Του στὶς ὑποσχέσεις Του. Ὅποιος φοβᾶται κι ἀμφιβάλλει στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς κατεβάζει τὸν Θεό, τὸν ἐξευτελίζει. Ἄν πράγματι πιστεύομε πρέπει καὶ νὰ στηριζώμαστε στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου μὲ ἐμπιστοσύνη τελεία. Αὐτὸ ἀληθεύει γιὰ τὶς βιοτικές μας ἀνάγκες, ἀληθεύει ἐπίσης καὶ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ψυχῆς μας.

Πάνω στὶς σκέψεις αὐτὲς παρουσίασε τὴν ἱστορικὴ ἐκείνη ὀμιλία τοῦ ὁ Μεταλληνός. Ἄμέσως μόλις τελείωσε μία ἀνδρική φωνὴ ποὺ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ ἀκροατήριο ἐπιβεβαίωσε τὴν ἐπιτυχία, «Μπράβο παιδί μου, μπράβο σου! Ὁραῖα μᾶς τὰ εἶπες». Οἱ γυναῖκες ὅμως ἦσαν πλέον ἐπιφυλακτικὲς στοὺς ἐπαίνους, «Μᾶς τὰ εἶπες πολὺ γρήγορα, νὰ μᾶς τὰ πῆς πιὸ ἀργὰ τὴν ἐρχόμενη φορά», εἶπαν στὸν ὀμιλητὴ πολλές ἐνῶ τὸν χαιρετοῦσαν.

Ἄσχετα ἂν τὰ εἶχε πῆ ἀργὰ ἢ γρήγορα, γεγονὸς ἦταν πὼς ὁ Μεταλληνός, παρ' ὄλο τὸ τράκ ποὺ δοκίμασε, στὸ πρῶτο τοῦ ἐκείνο κήρυγμα, εἶχε προξενήσει ἄριστες ἐντυπώσεις.

Οἱ ὀμιλίες συνεχίζονταν μὲ πρωτοφανῆ ἐπιτυχία. Τὸ ἐκκλησίασμα συνεχῶς πλήθαινε, ὁ δὲ παππᾶς γιὰ λόγους οἰκονομικοὺς ἐβλεπε τώρα τὸν νέον ἱεροκήρυκα σὰν οὐρανοκατέβατο μπουναμᾶ ποὺ ὁ Ἁγ. Δημήτρης πρόσφερε στὴν ἐκκλησίαισά του.

Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὸ ταξεῖδι ὁ Χριστόφιλος ἔμαθε τὰ νέα κι ἐνθουσιάστηκε. Μάλιστα ἀντὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ξαναπάρῃ τὴ θέσι του σὰν ὀμιλητῆς παρακίνησε τὸν Μεταλληνὸ νὰ συνεχίσῃ τὰ καρποφόρα κηρύγματά του.

Μιά σημείωσις ἐδῶ ἔχει τὴ θέσι της γιὰ τὴν ταπεινὴ, χριστιανικὴ φυσιογνωμία τοῦ «δασκάλου» Χριστόφλου. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς χρη-

Ἡ ἐκκλησία Ἁγίου Δημητρίου τῆς Πλάκας, ὅπου πρωτοκήρυξε ὁ Μεταλληνός.

σιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ παίξῃ στὴν προετοιμασία καὶ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Μεταλληνοῦ κάπως παρόμοιο ρόλο πὸ εἶχε ὁ Βαρνάβας στὴν προετοιμασία καὶ στὴν ἀποστολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ὁ Χριστόφιλος πρωτοσύστησε τὸν Μεταλληνὸ σὲ Χριστιανικὸ κύκλο· αὐτὸς τὸν ἐνθάρρυνε στοὺς πρώτους φόβους τῆς δημοσίας διακονίας· ὁ ἴδιος τοῦ παραχώρησε τὴ θέσι του νὰ κηρύττῃ καὶ φρόντιζε σὲ κάθε περίστασι νὰ τὸν προωθήσῃ καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ σὰν τοῦ Θεοῦ ὄργανο μὲ πνευματικὰ χαρίσματα. Κι' αὐτά, μολονότι ὁ ἴδιος ἦταν ἐπίσης ἱεροκήρυκας.

Οἱ ἐπιτυχίες τοῦ Μεταλληνοῦ στὸν Ἁγ-Δημήτρη παρακίνησαν τὸν παπᾶ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης νὰ προσκαλέσῃ τὸν νέον ἱεροκήρυκα καὶ στὴν δικὴ του ἐκκλησία. Ὁ Μεταλληνὸς δέχθηκε τὴν πρόσκλησι, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μαζεύωνται καὶ στίς δύο ἐκκλησίες μεγάλα ἀκροατήρια.

Κι ὁμως, ἡ ἀρμονικὴ αὐτὴ συνεργασία τοῦ Μεταλληνοῦ μὲ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίαν δὲν κράτησε γιὰ πολὺ. Ἡ συνεχὴς μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἰδιαίτερα τῆς Καινῆς Διαθήκης φανέρωσε βαθμη-

Ἡ ἐκκλησία «Ἁγία Αἰκατερίνη»

δὸν στὸν Μεταλληνὸ πνευματικὴς ἀλήθειες τὶς ὁποῖες ποτὲ προηγουμένως δὲν εἶχε ἀκούσει ἢ διαβάσει. Βάλθηκε λοιπὸν μὲ ἅγιο ζῆλο νὰ

Ἡ προστοιρασία

μεταδῶση μὲ τὸ κήρυγμά του τὶς ἀλήθειες αὐτὲς καὶ στοὺς ἀκροατὲς του ἀλλὰ τότε κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἄρχισαν νὰ παραπονοῦνται ὄχι γιὰ τὰ ὅσα κήρυττε ἀλλὰ γιὰ ἐκεῖνα ποὺ παρασιώπουσε. Στὴν ὁμιλία του, τὸ Δεκαπενταύγουστο, ἑορτὴ τῆς Παναγίας, λ.χ. μίλησε ἀποκλειστικά γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ τὸ Λυτρωτικὸ Του ἔργο δίχως ν' ἀναφέρῃ τίποτε γιὰ τὴν Παρθένο Μαρία. Φυσικὸ ἦταν τέτοιες παραλείψεις νὰ δημιουργήσουν στὸ ἐκκλησίασμα τὶς πρῶτες ἀπογοητεύσεις.

Τὸ νέα κρασί σὲ νέα ἀσκία

Ἡ μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ προσευχὴ ὠδηγοῦσε προοδευτικὰ τὰ μέλη τοῦ χριστιανικοῦ κύκλου σὲ μιὰ βαθύτερη πνευματικὴ γνῶσι. Αὐτὸ φάνηκε σὰν ἄρχισαν ὅλοι τους νὰ διακρίνουν ὅτι ἀρκετὰς ἀλήθειες τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν συμφωνοῦσαν μὲ τὰ ἀντίστοιχα δόγματα ὅπως τὰ πιστεῦε καὶ τὰ ἐπέβαλε ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Στὸ κρίσιμο θέμα τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν λ.χ. διαπίστωσαν ὅτι ὑπάρχει κάποια διαφωνία μεταξὺ τῆς σημερινῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Παρόμοια διαφωνία μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν πηγῶν διέκριναν καὶ σὲ ἄλλα δόγματα τῆς πίστεως, καθὼς στὶς προφορικὲς παραδόσεις, στὰ μυστήρια, στοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες κτλ.

Φυσικὰ δὲν σκόπευαν μὲ τὰ συμπεράσματά τους αὐτὰ νὰ καμαρῶσουν γιὰ θεολόγοι οὔτε νὰ δυσφημίσουν τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τὴν ὁποίαν, ἄς σημειωθῆ, σέβονταν. Εἶχαν, ἐν τούτοις, βεβαιωθῆ ἀπὸ τὶς μαρτυρίες τῆς Καινῆς Διαθήκης ὅτι ἓνας ἀπλὸς πιστὸς, ἐφωτισμένος μὲ τὴν Ἀλήθεια τῶν Γραφῶν, εἶναι σοφώτερος καὶ πνευματικὰ δυνατώτερος ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον ἱεράρχην, ὁ ὁποῖος στερεῖται τοῦ φωτὸς τῶν Γραφῶν καὶ τῆς Ζωῆς τοῦ Πνεύματος. Συγκεκριμένα, ἡ πίστις τους στερεώθηκε ἀπὸ τὶς σαφεῖς διακηρύξεις τοῦ Θεοῦ Λόγου σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες ὁ καθένας πιστὸς ἐν Χριστῷ, εἶναι κι ἓνας «ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»,¹ ἀσχετα ἂν εἶναι κληρικὸς ἢ λαϊκός· ὅτι ὁ Θεὸς πλουτίζει ὅλους τοὺς πιστοὺς, λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς,

¹ Α' Κορ. γ', 16.

«μέ τὸ Πνεῦμα τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀποκαλύψεως»¹ καθὼς καὶ «μέ τὸ πλήρωμα τῆς πνευματικῆς γνώσεως»² καὶ τοὺς κάνει μετόχους εἰς «ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ εἶναι κρυμμένοι ἐν τῷ Χριστῷ».³

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, λοιπόν, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μεσάζοντα βοήθους γιὰ νὰ φανερώσῃ καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ στὸν ἄνθρωπον τὰ στοιχεῖα τῆς Σωτηρίας καὶ τῆς ἀληθινῆς πίστεως.

Ἐξ ἀρχῆς τὸ ἐρώτημα τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν : «Γιατί νὰ δεχθοῦμε, ὅτι μόνον οἱ ἱερεῖς, ὄχι καὶ οἱ λαϊκοί, κατέχουν τὸ ἀπὸ Θεοῦ χάρισμα νὰ ἐρμηνεύουν σωστὰ τὶς Γραφές ἐφόσον κι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ θεολόγοι ἱερεῖς διδάσκονται στὸ Πανεπιστήμιο ἀπὸ καθηγητὲς λαϊκοὺς πῶς νὰ ἐρμηνεύσουν τὶς Γραφές»; Τίποτε λοιπόν τὸ παράξενο δὲν συμβαίνει ὅταν ὁ Θεὸς φανερῶναι τὴν ἀλήθεια τῶν Γραφῶν διὰ τοῦ Πνεύματός Του, κατ' εὐθεῖαν καὶ στοὺς λαϊκοὺς. Αὐτὸ σημαίνει πῶς ἄσχετα ἂν ἓνας φορεῖ τὴ φόρμα τοῦ ἐργάτη κι ἄλλος τὰ ἄμφια τοῦ ἀρχιερέως· ἄσχετα ἀκόμα ἂν κάποιος εἶναι κατάκοιτος στὸ κρεβάτι τῆς δοκιμασίας ὅπου δοξάζει τὸν Θεὸ μὲ τὴν πίστι καὶ τὴν καρτερία του ἢ ἂν ἄλλος κηρύττει ἀπὸ τοὺς ἄμβωνες μὲ οὐράνια εὐγλωττία, ὁ καθένας, ἐφόσον εἶναι ἀναγεννημένος διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι κι ἓνας σωστὸς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁληθείας· ὁ καθένας τοὺς ἔχει τὸ χρίσμα τοῦ Πνεύματος κι εἶναι φορεὺς τῆς ἁωθεν μαρτυρίας.

Μολοντί δὲν εἶχαν διάθεσι νὰ δημιουργήσουν ζήτημα ἔκριναν πῶς θὰ ἔπρεπε, σὰν εἰλικρινεῖς πιστοί, ν' ἀποδείξουν ὅτι πράγματι ἀγαποῦσαν τὴν ἀλήθεια περισσότερο ἀπὸ κάθετι ἄλλο. Θὰ ἔπρεπε δηλαδὴ νὰ μὴ δειλιάσουν νὰ ἐκφράσουν τὶς πεποιθήσεις τους, ἀκόμα καὶ δημοσίᾳ, ὅταν θὰ παρουσιαζόταν ἡ κατάλληλη εὐκαιρία.

Ἡ εὐκαιρία αὐτὴ πράγματι δόθηκε τὸ φθινόπωρο τοῦ 1916. Σὲ μιὰ πολυπληθῆ συγκέντρωσι Βιβλικῆς συμμελέτης, στὴν αἴθουσα τοῦ συλλόγου «Ἀνάπλασις» κι ἐνῶ ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ὁμίλου Χριστόφιλος ἐρμήνευε τὰ λόγια τοῦ ἀπ. Παύλου, «ὅστις (Θεὸς) θέλει ἀποδώσει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ»⁴ ἔθεσε στὸ ἀκροατήριό του τὸ ἐξῆς ρητορικὸ ἐρώτημα : «Θὰ μοῦ πῆτε, ἐφόσον κατὰ τὴ βεβαίωσι τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ Θεὸς θὰ ἀποδώσῃ στὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του, τότε ποιά θέσι ἔχουνε τὰ μνημόσυνα; Κι' ἀμέσως ὁ ἴδιος ἀπάντησε στὸ ἐρώτημά του : «Στὸ Εὐαγγέλιο βλέπω ὅτι τὰ μνημόσυνα δὲν ἔχουν

¹ Ἐφεσ. α' 17. ² Ρωμ. ιε' 4. ³ Κολ. β' 3. ⁴ Ρωμ. β' 6.

Ἡ προετοιμασία

καμμία θέσι, οὔτε μποροῦν ν' ἀλλάξουν τὴν κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου μετὰ θάνατον». Καθὼς ἦταν ἐπόμενο, ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἀκούσθηκε στὸ συμβούλιον τοῦ συλλόγου κι ὁ ὁμιλητὴς κλήθηκε νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. Ἰκανοποιημένος ὁ Χριστόφιλος γιὰ τὴν καλὴ εὐκαιρίαν ἐπανέλαβε καὶ στοὺς συμβούλους τὶς πεποιθήσεις του γιὰ τὰ μνημόσυνα.

Ἄν ὁ ἄνθρωπος πεθάνῃ ἀμετανόητος καὶ ἄπιστος ὄσα μνημόσυνα κι' ἂν γίνουν γιὰ λογαριασμό του, δὲν θὰ τὸν ὠφελήσουν εἰς τίποτε ἐπειδὴ κατὰ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, «ὁ ἀπιστήσας θὰ κατακριθῇ».¹ Ἄν ὅμως ὁ ἄνθρωπος πεθάνῃ πιστός, τότε οὔτε μνημόσυνα μήτε εὐχὲς ὠφελοῦν εἰς τίποτε, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ τοῦ πιστοῦ εἶναι μακαρία, «μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες»². Συνεπῶς ποιὰ περισσότερη ὠφέλεια μποροῦν νὰ φέρουν τὰ μνημόσυνα στὶς ψυχὰς ποὺ ζοῦν στὴν εὐτυχία τοῦ Παραδείσου καὶ στὴν παρουσία τοῦ Κυρίου; Ὁ ἄνθρωπος ἢ ἔχει τὴ Ζωὴ ἢ δὲν ἔχει τὴ Ζωή. Ἐπομένως ὅταν πεθάνῃ ἢ εἶναι μὲ τὸν Χριστὸν ἢ δὲν εἶναι μὲ τὸν Χριστόν.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀπολογία ἢ ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου ἦταν σύντομη καὶ ὁμόφωνη: Ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔπρεπε νὰ κηρύττῃ πλέον στὴν αἴθουσα τοῦ συλλόγου. Ἔτσι ὁ Χριστόφιλος ἔφυγε μαζὶ μὲ τὸν στενὸ τοῦ κύκλου ἀπὸ τὴν Ἀνάπλασι, μάλιστα ἀποχώρησε ὀριστικὰ κι' ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ὁ Μεταλληδὸς ὅμως παρέμεινε γιὰ δυὸ ἀκόμα χρόνια, κηρύττοντας στὰ Ὁρθόδοξα ἐκκλησιασμάτα τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐλπίζε πὼς μὲ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν καρτερίαν του θὰ κατῴρθωνε νὰ μεταδώσῃ στὶς εὐσεβεῖς ψυχὰς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τῆς ἀληθείας ποὺ θὰ μποροῦσαν ἀργότερα νὰ γίνουν ἀπαρχὴ γιὰ μιὰ ἐσωτερικὴ μεταρρύθμισιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ δάσκαλος Χριστόφιλος καὶ ὁ Μεταλληδός, στὰ πρώτα χρόνια τῆς γνωριμίας τους.

¹ Μαρκ. ις' 16, ² Ἀποκ. ιβ' 13.

Ὁ μέγας πόθος του γιὰ μιὰ τέτοια μεταρρύθμισι φάνηκε ὅταν στίς 25 Ἰουνίου 1917, σημείωσε μερικές «ανακαινιστικές ιδέες», καθώς τις ὠνόμασε, σχετικά μέ τήν ἐμφάνισι καί τὸ τυπικὸ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ἐγραψε τότε :

Ἡ διδασκαλία πρέπει ν' ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον στοιχεῖον λατρείας. Χωρὶς τὴν διδασκαλία ἡ λατρεία καταστὰ ξηρὸς τύπος. Διὰ τοὺς ἀμαθεῖς ἱερεῖς πρέπει ἡ ἱερὰ Σύνοδος νὰ ἐκδίδῃ κάθε διετία βιβλίον ποὺ νὰ περιέχῃ χριστιανικὰς διδασκαλίαις γιὰ ἀνάγνωσι. Ἡ διάρκεια τῆς λειτουργίας πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τριάντα λεπτά. Νὰ καταργηθοῦν οἱ ὄρθροι καὶ νὰ συντομευθοῦν οἱ αἰτήσεις, οἱ εὐχῆς καὶ τὰ τροπάρια. Νὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ ἔνδυμα τοῦ κλήρου καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ν' ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι νὰ ἀνάψουν γάμο.

Κι' ὅμως, ἀλήθεια εἶναι πὼς ἡ διαφανία τοῦ Μεταλληνοῦ μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ἦταν στὴν μακροσκελῆ Λειτουργία, στὸ ράσσο τῶν παππάδων καὶ στὴν ἀγαμία τῶν Ἐπισκόπων. Εἶχε βαθύτερες ρίζες. Στὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐμπιστεῦθηκε σ' ἓναν φίλο του ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔθαψε τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἀντ' αὐτῆς κηρύττει παραδόσεις ποὺ διαστρέφουν τὴν ἀγνή Ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου καὶ βυθίζουν εὐσεβεῖς ψυχὰς στὰ σκοτάδια δογμάτων ἀνθρωπίνων.

Ἔτσι κήρυττε γιὰ τὸ Πρόσωπο καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅσα παρασιωποῦσε γιὰ τὴν Παναγία καὶ τίς παραδόσεις δημιούργησαν σὲ ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς τὴ βεβαιότητα πὼς ὁ Μεταλληνὸς δὲν πίστευε στὴν Παναγία καὶ στίς παραδόσεις. Σὰν μάλιστα γύρω στὸ 1918, ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται τὰ πρῶτα συμπτώματα μιᾶς νευρικῆς ἀδυναμίας, κυκλοφόρησε ἡ διάδοσις πὼς ἡ Παναγία τὸν εἶχε κτυπήσει μέ ἀρρώστεια γιὰ τὴν ἀπιστία του. Ἔτσι οἱ δεσμοὶ τοῦ Μεταλληνοῦ μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶχαν ὀλωσδιόλου ψυχρανθῆ. Δὲν εἶχε ἐν τούτοις ἀκόμη ἀποκοπῆ τελειωτικά. Τὸ ὀριστικὸ σχῆμα ἐγίνε ὅταν ὁ Μεταλληνὸς ἐπισκεπτόμενος τυχαίως τὸ μοναστήρι τῆς Πεντέλης συνάντησε ἐκεῖ ἓνα μοναχὸ τρόφιμο, ὁ ὁποῖος μόλις τὸν ἀντίκρουσε τοῦ ἐξομολογήθηκε ἐνθουσιασμένος, «Τὰ ὄρατα σου κηρύγματα μέ ἔστειλαν ἐδῶ, Κύριε Μεταλληνέ. Ἀπὸ σένα μπῆκα στὸ μοναστήρι».

«Ὡστε λοιπὸν κηρύττω γιὰ νὰ στέλνω ἀνθρώπους στὰ μοναστήρια ;» εἶπε στὸν ἑαυτὸ του ἀγανακτισμένος.

Καὶ τότε, ὁ Μεταλληνὸς ἀποφάσισε νὰ βάλῃ τὸ νέο κρασί σὲ νέα ἀσκιά,

ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Αρχές του 1919. Ὁ Μεταλληνὸς προσχώρησε στὴν ομάδα τῶν πέντε φίλων του οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀρχίσει νὰ συναθροίζωνται τακτικὰ στὴν ὁδὸ Ἑρακλειδῶν 49, στὸ σπίτι τοῦ Γιάννη Δημόπουλου. Ἐκεῖ ἦταν ὁ μόνιμος τόπος συγκεντρώσεων ἀπὸ τὸ 1916 μέχρι τὸ 1928.

Οἱ συνάξεις τους στὴν ἀρχὴ ἦσαν ἐβδομαδιαίες. Ἡ μορφή τῶν κηρυγμάτων ἀπλὴ ἀλλὰ δυναμικὴ. Ὁ ἐπικεφαλῆς διάβαζε ἀπὸ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ κι' ὕστερα ἐξηγοῦσε τὶς ἀρχές τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς.

Τὸν ἴδιο χρόνο, ὁ Μεταλληνὸς ἐπρότεινε στὸν μικρὸ κύκλο νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Κύριο μὲ ἔκφωνη, ἐλεύθερη, προσευχὴ ἀντὶ τοῦ τυπικοῦ, συνηθισμένου «Πάτερ ἡμῶν».

«Ἀδελφοί μου, γιατί δὲν προσευχόμεθα ἀπόψε ὅλοι στὸν Κύριον ἐκφώνως καὶ νὰ ζητήσωμε τὴν εὐλογία Του» ;

Ὅλοι τους γονάτισαν ἀμέσως δίχως ἀντίρρηση σὰ νὰ τοὺς γονάτιζε ὁ Θεός. Ἕνας - ἕνας μὲ τὴ σειρά του εὐχαρίστησε γιὰ τὴ θυσία τοῦ Σταυροῦ, γιὰ τὴ συγχώρεσι τῶν ἁμαρτιῶν του, γιὰ τὴ Σωτηρία τῆς ψυχῆς του, γιὰ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου ποῦ εἶχε λάμψει στὸ πνεῦμα του. Ὁ καθένας ζήτησε βαθύτερη πνευματικὴ γνῶσι καὶ πλοῦσια καρποφορία στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.

Σὰν τελείωσαν, κι' ἀνασηκώθηκαν ἔλεγε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, συναρπαγμένοι ἀπὸ τὴν οὐράνια πείρα : «Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε! Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε!» Γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ βραδυὰ ἐκείνη παρέμεινε ἱστορικὴ. Ἄργότερα ἔγραψε,

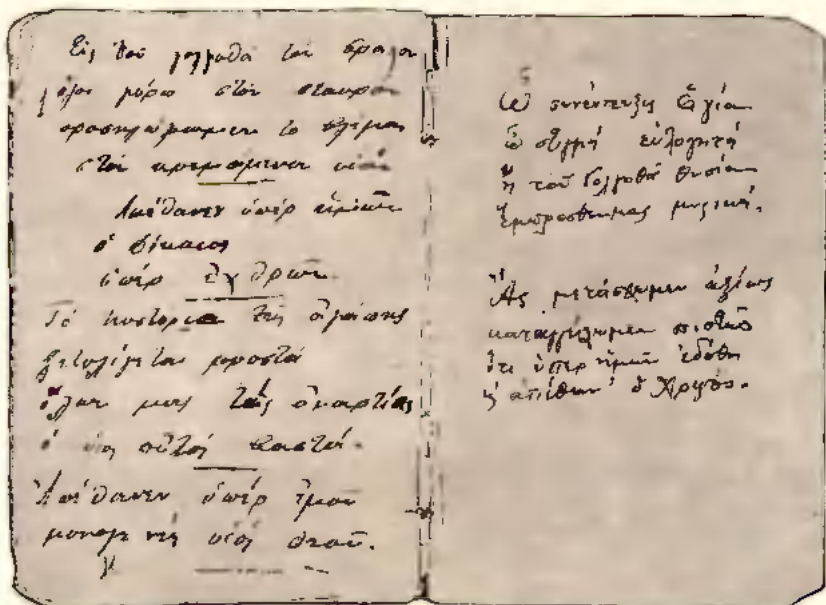
«Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ προσευχήθημεν μαζί στὴν ὁδὸ Ἑρακλειδῶν

49, ὁ ἐνθουσιασμός μας ἦταν ἀπερίγραπτος. Τὴν ἑσπέρα ἐκείνη ὁ Θεός, χωρὶς νὰ τὸ ξεύρωμεν, ἔθετε τὸ θεμέλιο τῆς ἐκκλησίας μας».

Ἡ ἐκκλησία λοιπὸν εἶχε συστηθῆ στὴ συνειδησι δλων διὰ μέσου τῆς ἐκφώνου συμπροσευχῆς. Ἐδραιώθηκε ὁμως ὀριστικὰ καὶ κάπως ἐπίσημα μὲ τὴν τελετὴ τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου.

Ἦταν μεγάλη Πέμπτη τοῦ 1919 ὅταν τὰ μέλη τῆς μικρῆς ἐκκλησίας, ἐπεθύμησαν νὰ παρακαθῆσουν γιὰ πρώτη φορά στὴν Τράπεζα τῆς Εὐχαριστίας. Συχνὰ διάβαζαν στὸ Εὐαγγέλιο τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, «οὐ γὰρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν»¹. Στηριγμένοι λοιπὸν στὰ ἀληθινὰ αὐτὰ λόγια πίστευαν ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἦταν παρὼν ἀνάμεσά τους καὶ μάλιστα θὰ χαιρόταν ὑπερβολικὰ ἂν τοὺς ἔβλεπε νὰ τελοῦν τὴν ἁγία τελετὴ τοῦ Δείπνου, εἰς ἀνάμνησι τοῦ θανάτου Του.

Φαίνεται πὼς γιὰ τὴν εἰδικὴ περίστασι εἶχαν γραφτῆ καὶ οἱ κατὰλληλοι ὕμνοι. Εἶναι καταχωρημένοι μὲ μελάνι, στὸ πρῶτο ὁμολόγιο τῆς τότε νεαρῆς ἐκκλησίας, ἓνα δωδεκασέλιδο βιβλιάριο μὲ δέκα διαφόρους χειρογράφους ὕμνους :

Οἱ δύο πρῶτοι ὕμνοι ποὺ ἔφαλε ἡ τότε νεαρὴ ἐκκλησία στὴν τελετὴ τοῦ Δείπνου. Εἶναι γραμμένοι μὲ τὸ χέρι τοῦ Μεταλληνοῦ, στὸ χειρόγραφο ὁμολόγιο.

¹ Ματθ. ιη'. 20.

Τὸ ξεκίνημα

Ἄφοῦ πρῶτα ἔψαλαν, κατόπιν σὲ γλώσσα ἀπλῆ καὶ περιγραφικῆ, ὁ Μεταλληνὸς προετοίμασε τὰ πνεύματα τῶν ἀδελφῶν ἐξηγώντας τους τὴ μεγάλη ἀξία ποὺ ἔχει γιὰ τὸν καθένα πιστὸν ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ. Ὅλες οἱ εὐεργεσίες καὶ οἱ ἐπαγγελίες τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο, πηγάζουν ἀπὸ τὸν λυτρωτικὸν θάνατο τοῦ Υἱοῦ Του.

Ὁ Κύριος λοιπὸν θέλησε νὰ χαράξῃ στὴν καρδιά τῶν ἰδικῶν Του τὸ Σωτήριο αὐτὸ γεγονὸς τοῦ Σταυροῦ ποὺ ἐκδηλώνει τὴν ἀφάνταστη ἀγάπη Του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Γι' αὐτὸ, τὴν παραμονὴ τοῦ θανάτου Του θέσπισε τὸν Δεῖπνο καὶ διέταξε νὰ τηροῦμε τὴν ἀγία αὐτὴ τελετὴ «γιὰ νὰ βεβαιώσωμε τὴν ἐν Χριστῷ ἔννοσί μας, ν' ἀνανεώσωμε τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπη μας, νὰ καταγγέλωμε τὴν αἰωνία Σωτηρία μας καὶ νὰ περιμένωμε τὴ δοξασμένη ἀρπαγὴ μας».

Διαβάστηκαν οἱ Εὐαγγελικὲς περικοπὲς ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἀγία τελετὴ. Ἐφαγαν μὲ εὐλάβεια ἀπὸ τὸν ἄρτον, προσευχήθηκαν. Ἐπιαν ἀπὸ τὸν οἶνον, ἔψαλαν. Σκίρτησαν οἱ καρδιὲς ἀπὸ χαρὰ καὶ ἀγάπη.

Ἄπο τότε ἡ μικρὴ ἐκκλησία καθιέρωσε τὸ Δεῖπνον τοῦ Κυρίου σὰν μέρος τῆς Λατρείας τῆς κάθε Κυριακῆς.

Τὰ Πρῶτα θεμέλια

Μὲ τὸ φῶς τῶν Γραφῶν ἡ νεαρὴ ἐκκλησία στήριξε τὸ κήρυγμά της κατ' ἀρχὴν, στὰ ἐξῆς δύο βασικὰ σημεῖα : Τὸ μοναδικὸ κι' ἐπαρκὲς μέσο γιὰ τὴ Σωτηρία τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἶναι ἡ πίστις στὸ Πρόσωπο καὶ στὸ Ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ ἄλλο σημεῖο : Ὅσοι ἀπὸ τὶς ἐκκλησιαστικὲς παραδόσεις, συγκρούονται μὲ καθαρὲς διακηρύξεις τῶν Γραφῶν πρέπει ν' ἀποδοκιμάζωνται οἱ παραδόσεις αὐτὲς σὰν ὀλέθριες παγίδες τῶν ψυχῶν.

Πρῶτα, ὡς πρὸς τὴν πίστι : Ἐξαρχῆς ὁ Μεταλληνὸς ἀπέδωσε σπουδαία σημασία στὴν ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως. Σκοπὸς του ἦταν νὰ δείξῃ ὅτι ὁ σημερινὸς Ὁρθόδοξος πιστὸς δὲν ἀπολαμβάνει τῆς Σωτηρίας τὴν ἐπαγγελία ἐπειδὴ ἡ πίστις του ἔχει περιεχόμενον διαφορετικὸ ἐκείνου ποὺ ζητεῖ ὁ Θεὸς στὶς Γραφές. Συγκεκριμένα, ὁ Θεὸς ζητεῖ πίστι μὲ περιεχόμενον τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ ὑπακοή στὴν Ἀλήθεια τῶν Γραφῶν, ἐνῶ ὁ Ὁρθόδοξος πιστὸς

διδάσκεται νά ἐμπιστευθεῖ στά δόγματα τῶν Συνόδων καί νά ὑπακούῃ στίς ἐκκλησιαστικές παραδόσεις.

Βεβαιώνει ὁ Μεταλληνός :

«Ὅταν τὸ περιεχόμενο τῆς πίστεως δὲν εἶναι αὐτὸ ποὺ ἀπαιτεῖ ὁ Θεός, τότε ἡ πίστις δὲν γεννᾷ στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου τὴ βεβαιότητα καὶ τὴ χαρὰ τῆς Σωτηρίας του. Μόνον ἡ τελεία πίστις λαμβάνει τὴν τελεία ἐπαγγελία. Τὸ Ἐὐαγγέλιο δὲν ἀφήνει τὸν πιστεύοντα στήν ἀγωνία τῆς ἀβεβαιότητος ἀλλὰ τὸν παρακινεῖ νὰ χαίρῃ,—χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε—. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε λέγεται κί' Ἐὐαγγέλιο, ἐπειδὴ εἶναι βιβλίον μὲ τὸ μήνυμα τῆς χαρᾶς».

Αὐτὴ τὴ χαρὰ τῆς Σωτηρίας ὁ Μεταλληνός ἐρμήνευε στά κηρύγματα τοῦ μὲ ζωντανά, χαριτωμένα παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ.

—Δὲ μοῦ λὲς Γεωργάκη, σὲ βλέπω ἐξαιρετικὰ χαρούμενον. Τί συμβαίνει; Μήπως κέρδισες τὸ λαχεῖο;

—Ὅχι, δὲν κέρδισα κανένα λαχεῖο.

—Τότε γιατί εἶσαι τόσο χαρούμενος;

—Χαίρω γιατί εἶμαι στὴ Σωτηρία τοῦ Χριστοῦ. Χαίρω γιατί πῆρα στήν καρδιά μου τὸν Σωτήρα μου, χαίρω γιατί βρῆκα τὸ νόημα τῆς ζωῆς, χαίρω γιατί εἶμαι πλέον κάτω ἀπὸ τὴν αἰωνία προστασία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος πέθανε γιὰ μένα. Γι' αὐτὸ χαίρω καὶ αὐτὴ ἡ χαρὰ μου δὲν σβῶνει ποτέ, γιατί δὲν ἐξαρτᾶται πλέον ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου. Δοξασμένο τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Αὐτὴ ἡ προσωπικὴ πεῖρα δὲν στηρίζεται μόνον στὸ ἀληθινὸ περιεχόμενο τῆς πίστεως ἀλλὰ καὶ στήν πεποίθησι ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος στήν ἐπάρκεια τῆς πίστεώς του. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ πίστις μας, στηρίζομένη στίς ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου εἶναι ἐπαρκῆς, ἱκανὴ ἐξ ἑαυτῆς, νὰ φέρῃ τὰ σωτήρια ἀποτελέσματα τῆς στὸν πιστεύοντα. Δὲν χρειάζεται νὰ συμπληρωθῇ ἡ πίστις μὲ «καλὰ ἔργα» γιὰ νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄνθρωπο.

Ἐρωτᾷ ὁ Μεταλληνός,

Μὲ ποιά καλὰ ἔργα συμπλήρωσαν τὴν πίστιν τους οἱ τρεῖς χιλιάδες ὅταν τὴν Πεντηκοστὴ σώθησαν κί' ἔλαβαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Ἄπλως πίστευσαν στὸ ἀποστολικὸ κήρυγμα καὶ τὸ οὐτήριον ἀποτέλεσμα ἦλθε πάραντα.¹

¹ Πράξ. Ἀποστ. κεφ. β'.

Τὸ ξεκίνημα

Κατεβάζει τὴν ἀξία τοῦ Ανθρωπικοῦ Ἔργου τοῦ Χριστοῦ κάθε προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ συμπληρώσῃ μὲ «καλὰ ἔργα» τὴν πίστι του, γιὰ νὰ δικαιωθῆ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀγαθὸ ἔργο δὲν εἶναι τὸ συμπλήρωμα τῆς πίστεως ἀλλὰ ἡ ἀπόδειξις καὶ ὁ καρπὸς τῆς.

Κήρυττε ὁ Μεταλληνὸς μὲ ἔμφασι,

Πρόσεξε, μὴ οτηριχθῆς στὸν ἑαυτὸ σου καὶ πῆς «Δὲν πῆγα ποτὲ στὴ φυλακὴ, εἶμαι καλὸς ἄνθρωπος, ἔχω ἐκτίμησι στὴν κοινωνία, ἔχω κάμει καλὰ ἔργα». Ἄνθρωπε, δὲν εἶναι τίποτε αὐτά. Αὐτὰ σὲ τυφλώνουν περισσότερο. Τὸ μόνον πὸν ἀξίζει εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, τὸ αἷμα πὸν χύθηκε γιὰ τὶς ἁμαρτίες σου, ἐκεῖνο ἔχει τὴ δύναμι. Ὁ ἀπ. Παῦλος μᾶς τὸ λέγει, «Ἰκανώσεν ἡμᾶς ὁ Θεός». ¹ Κατέστησε δηλαδὴ ἱκανοὺς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς στὴ μεριδα τοῦ κλήρον τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, διὰ τῆς πίστεως. Δοξασμένο τὸ δνομα τοῦ Θεοῦ!

Ἄνεκαθεν ὁ Μεταλληνὸς καταπολέμησε τὸ δόγμα τῆς αὐτοδικαιώσεως, μάλιστα τὸ χαρακτήρισε σὰν «τὸ αἰώνιο σκάνδαλο τῶν καλῶν ἔργων». Ὁ ἠθικὸς νόμος ἀπαιτεῖ τέλεια ἐκπλήρωσι, πράγμα ἀκατόρθωτο γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἐπειδὴ, «ἐάν τις τηρήσῃ ὅλον τὸν νόμον καὶ πταίσῃ εἰς ἓν γίνεται παραβάτης πάντων» ².

Ποιὸς λοιπὸν μπορεῖ νὰ σταθῇ μπροστὰ σ' ἓνα τέτοιο κριτήριο; Ἡ ἰδέα ὅτι εἴμεθα καλοὶ ἄνθρωποι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κι' ὅτι ἐκτελοῦμε τὶς ἐντολὰς Του εἶναι σατανικὴ παγίδα. Ὁ Θεὸς ἑμιλεῖ καθαρά στὸν Λόγο Του γιὰ τὴν τέλεια χρεωκοπία τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς. Ποιὰ «καλὰ ἔργα» ἡμπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ στὸν Θεὸ ὁ ἠθικὰ χρεωκοπημένος ἄνθρωπος; Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ βρῦση νὰ δώσῃ καθαρὸ νερὸ ὅταν ἡ δεξαμενὴ εἶναι βρώμικη; Παρ' ὄλες τὶς ἀγαθὰς προσπάθειές του καὶ τὰ «καλὰ ἔργα» τοῦ ὁ ἄνθρωπος παραμένει «ἀσθενής», «ἀσεβής», καὶ τὸ σοβιρύτερον ἀκόμη, ἠθικὰ «νεκρὸς» ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Κήρυττε ὁ Μεταλληνὸς:

Τὸ μόνο σωτήριο μέσο τὸ ὁποῖον ἀπομένει γιὰ τὸν ἁμαρτωλὸ εἶναι ν' ἀρνηθῆ ἐντελῶς τὴν ἀπατηλὴν ἰδέαν γιὰ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν του καὶ νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸ Σωτήριο ἔργον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ πιστεῦσῃ ἐκ καρδίας, δηλαδὴ ν' ἀναπαυθῆ ἐν αὐτῷ, νὰ χαρῆ δι' αὐτὸ καὶ νὰ δοξάσῃ τὸν Θεὸ δι' αὐτὸ.

Ἐδῶ ἔχομε τὴ φωτεινὴ ἀλήθεια τῆς Σωτηρίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ μέσου τῆς πίστεως, μόνης. Ἡ βεβαιότητα τῆς Σωτηρίας εἶναι μία ζωντανὴ πραγματικότητα ἐπειδὴ στηρίζεται στὴν πιστότητα τοῦ

¹ Κολοσ. α', 12, ² Ἰακώβ. β', 10.

Θεοῦ καὶ στήν ἀλήθεια τοῦ γραπτοῦ Λόγου Του, «Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θέλεις σωθῆ, σὺ καὶ ὁ οἶκος σου». ¹ Εἶναι ἡ βεβαιότητα τῆς Σωτηρίας μία ἀπὸ Θεοῦ εὐλογία ἢ ὁποία κατέχει τὴν ψυχὴ τοῦ πιστοῦ καὶ ποὺ ἐπαληθεύεται μὲ τὴν ἐσωτερικὴ μαρτυρία τοῦ Πνεύματος. Ἄν κάποιος δυσπιστῆ σ' αὐτὸ δὲν ἔχει παρὰ νὰ δείξῃ μεγαλῆτερη ἐμπιστοσύνη στὶς γραμμένες ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ πειραματισθῆ ὁ ἴδιος τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός.

«Εἰς πάντα πειραματισμὸν ἀπαιτοῦνται οἱ ὄροι, αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας θὰ παραχθῆ τὸ ἀποτέλεσμα. Καὶ ἡ ἐν Χριστῷ Σωτηρία εἶναι πειραματισμὸς καὶ ἔχει τοὺς ὄρους του. Αὐτὸ ἐννοοῦν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, «Ἐάν τις θέλει νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ θὰ γνωρίσῃ περὶ τῆς διδαχῆς» (Ἰωαν ζ' 17).

Κι' ὅμως, ὁ Μεταλληνός ἀφότου ἀκόμα ἄρχισε τὴ δημοσίᾳ του διακονία δὲν ἔδειχνε τόσον ζῆλο νὰ ἐλέγχῃ ὅσα ἀπὸ τὰ δόγματα τῆς σημερινῆς Ὁρθοδοξίας δὲν συμφωνοῦν μὲ τίς Γραφές. Ἐπιζητοῦσε μᾶλλον νὰ παρουσιάξῃ τὴ θετικὴ πλευρὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀληθείας.

Γιὰ τὸν Μεταλληνὸ «πιστεύω» σημαίνει δέχομαι μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη τὸν κάθε λόγο καὶ τὴν κάθε χάρι ποὺ ὁ Θεὸς προσφέρει διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ποικίλες παραστάσεις χρησιμοποιοῦσε ἐξηγώντας τὴν ἐνέργεια τῆς πίστεως. Ἄλλοτε παρομοίαζε τὴν ἐν Χριστῷ πίστι μὲ τὸ «σχοινί» ποὺ ἀνεβάζει τὸν ἁμαρτωλὸ ἀπὸ τὸ βαθὺ πηγάδι τῆς ἀπελπισίας· ἄλλοτε μὲ τὸ «μπόλι» ποὺ μεταμορφώνει τὴν ἄγρια φύσι τοῦ ἀνθρώπου σὲ ζωὴ ἐπιτυχίας μὲ αἰώνιον προορισμό· ἄλλοτε πάλιν μὲ τὸ «σωσσίβιο» ποὺ ἀρπάζει ὁ μισοπνιγμένος μέσα στὸν ὠκεανὸ τῶν σκοτεινῶν περιστάσεων· κι' ἄλλοτε μὲ τὸ «ἀεροπλάνο» ποὺ ἀνοψώνει τὸν μετανοημένον ἁμαρτωλὸ στὰ ὕψη τοῦ Θεοῦ Σχεδίου. Συνηθέστερα ὅμως μιλοῦσε γιὰ τὴν πίστι σὰν «τὸ μοναδικὸ μέσο ποὺ τακτοποιεῖ τὸν ἁμαρτωλὸ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ». Γράφει :

«Ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐγωϊστικὴν ἀντίληψιν τῶν ἀνθρώπων,— τῆς ἐξ ἔργων τακτοποιήσεώς των ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ—, τὸ Σχέδιον τῆς ἀγάπης καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι ἡ μακαρία αὐτῆ τακτοποίησις —δικαιοσύνη,—ἀποκτᾶται ὑπὸ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου διὰ μέσου ἀπλουστάτου εἰς αὐτὸν καὶ προσιτοῦ εἰς πάντας : διὰ μόνης τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστόν. Ἡ «πίστις» διακηρύσσεται διὰ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ὅτι μᾶς φέρει δωρεὰν τὴν μακαρίαν δικαίωσιν ἐξ ἧς τὰ πάντα ἐξαρτῶνται. Ἡ «πίστις εἰς τὸν Σωτῆρα

¹ Πράξ. ις' 31.

Τὸ ξεκίνημα

Χριστὸν» ἐκπορίζει καὶ ἀντικαθιστᾷ τὴν ἀκατόρθωτον τήρησιν τῶν ἐντολῶν πρὸς τακτοποιησὶν μας ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Ἴδου τὸ χαρμόσυνον, τὸ παράδοξον, τὸ σωτήριον τοῦ Ἐδαγγελίου.

Ἡ ἀπόλαυσις τῆς Σωτηρίας, τὴν ὁποίαν τὸ Ἐδαγγέλιον κομίζει εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡ αἰωνία ἐδγνωμοσύνη μας πρὸς τὸν Θεὸν θὰ στηριχθοῦν ἐπὶ τοῦ Θείου τούτου Σχεδίου τῆς ἐκ πίστεως» δικαιοσύνης μας».

Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ τακτοποίησις, ἡ δικαίωσις, ἐγίνε στὸν Σταυρὸ, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἐνας πέθανε γιὰ χάρι τῶν πολλῶν, ὁ δίκαιος γιὰ χάρι τῶν ἀδίκων.

Ἴδου πῶς ἐκλαίκευε τὴ διδασκαλία:

Ἡ ἁμαρτία μου Κύριε, κτυπήθηκε στὸν Σταυρὸ καὶ χύθηκε τὸ αἷμα Σου. Ναί, αὐτὸ τὸ αἷμα ποὺ χύθηκε ἀπὸ τὰ χέρια Σου καὶ τὰ πόδια Σου, ποὺ τρυπήθηκαν μὲ τὰ καρφιά, αὐτὸ τὸ αἷμα εἶναι ἡ τιμωρία τῶν ἁμαρτιῶν μου. Τώρα ἐγώ, μὲ πίστιν εἰς Ἐσέ, ἕναν τέτοιο Σωτῆρα μου, βρισκομαι δικαιωμένος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, «ἅγιος, ἄμωμος καὶ ἀνέγκλητος» ἔχοντας διὰ μέσον τῆς πίστεώς μου ὅτὸ γεγονός τοῦ Σταυροῦ, «τὴν προσαγωγήν πρὸς τὸν Πατέρα, τὴν εἴσοδον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων».¹

Ἡ πίστις ἐξᾴλλου ἐπενδύεται τύπους καὶ χαρακτηρίζεται μὲ ὀνόματα ἀνάλογα μὲ τὶς εἰδικές περιστάσεις στίς ὁποῖες ἐκδηλώνεται. Σὰν ἐμπιστοσύνη λ.χ., ἡ πίστις στίς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ εἶναι «τὸ προσκέφαλο» στὸ ὁποῖο ἀκουμπάει ὁ πιστὸς καὶ ἡσυχάζει. Πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ ζῆ στὴν πραγματικότητα τῆς πιστότητος τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ κινῆται στὴν ἀτμόσφαιρα τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Κυρίου καὶ νὰ τὶς θεωρῇ πραγματικές γι' αὐτὸν ἀπὸ τώρα.

Ἔλεγε ὁ Μεταλληνός :

Μὲ παρηγορεῖ ἐκεῖνο τὸ «Ἐγὼ ποιήσω». Κάποτε ζητοῦσα ἀπὸ τὸν Κύριον κάτι πολὺ δύσκολο. Ὅταν ἐδιάβασα τὴν Γραφὴν καὶ μοῦ ἀνοῖξε ὁ Θεὸς τὸ μάτι (διότι ἂν ὁ Θεὸς δὲν σοῦ ἀνοίξῃ τὸ μάτι δὲν ἔμπορεῖς νὰ καταλάβῃς τὴν Γραφὴν τὴν ἀποστηθίζεις σὰν παπαγάλος, τὴν ψάλλεις, τὴν κάνεις διήγημα ἢ κήρυγμα, ἀλλὰ ἂν δὲν σοῦ ἀνοίξῃ ὁ Θεὸς τὸ μάτι δὲν βλέπεις ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ ἰδῆς), ἐνῶ λοιπὸν ἐδιάβαζα βρισκω τὴν φράσιν, «Ἐγὼ ποιήσω». Ἀμέσως τὸ πνεῦμα μου κόλλησε στὸ «Ἐγὼ». ὦ Χριστέ μου, εἶπα, ἐφ' ὅσον Σὺ θὰ τὸ κάμῃς, τί ἀνόητος εἶμαι καὶ τὸ βλέπω δύσκολο ; Μήπως ἐγώ, μὲ τὶς ἰδικές μου δυνάμεις, θὰ τὸ κάμω ; Πολὸ μὲ παρηγορεῖ ἐκεῖνο τὸ «Ἐγὼ ποιήσω».

¹ Κολ. α', 32.

Ἡ πίστις εἶναι ἐπίσης τὸ φρόνημα νίκης καὶ θριάμβου στὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ, βεβαιώνει ὁ Μεταλληνός.

Ὁ Κύριος θέλει τοὺς ἰδιούς Του νὰ κυριαρχοῦν, νὰ ἐξουσιάζουν νὰ βασιλεύουν, νὰ βρίσκονται πάνω ἀπὸ κάθε δύναμι τοῦ ἐχθροῦ. Μᾶς θέλει ὁ Κύριος νὰ καθώμαστε σὲ θρόνο ἐπειδὴ μᾶς ἔκαμε βασιλεῖς. Αὐτὸ σημαίνει πὺς πρέπει νὰ ζοῦμε μὲ πίστι κυριαρχίας, δηλαδὴ ἐξουσίας μας πάνω στὶς περιστάσεις, πάνω στὴν ἁμαρτία πάνω στὴ δύναμι τοῦ ἐχθροῦ, πάνω στὰ δεινοπαθήματα, κί' αὐτὸ ἐπειδὴ εἴμεθα ἐνωμένοι διὰ πίστεως μὲ τὸν ἐξουσιαστή καὶ θριαμβεστὴ Κύριον».

Ἐχει λοιπὸν ἡ πίστις, γιὰ τὸν Μεταλληνό, τὶς ἐξῆς τρεῖς κατ' ἐξοχὴν ἐκδηλώσεις : Εἶναι τὸ μοναδικὸ μέσο Σωτηρίας διὰ τοῦ Χριστοῦ· ὁ μοναδικὸς ὁδὸς γιὰ τὴν ἐκτέλεσι τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ μας· ὁ μοναδικὸς ἀγωγὸς δυνάμεως καὶ νίκης ἐν Χριστῷ.

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ παραδόσεις

Οἱ λεγόμενες «Προφορικὲς Παραδόσεις» ἦταν τὸ δεῦτερο ἀξιόλογο ζήτημα πού μαζί μὲ τὸ θέμα τῆς πίστεως ἀπασχόλησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς τῆ νεοσύστατῆ ἐκκλησία. Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴ Σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται αὐτάρκης καὶ πλήρης στὴν Ἁγία Γραφή. Αὐτὸ ἦταν ἐξαρχῆς ἀξίωμα στὴ διδασκαλία καὶ στὸ κήρυγμα τοῦ Μεταλλανοῦ.

Ὅποια Χριστιανικὴ ἀλήθεια βρίσκεται στὴν Ἁγία Γραφή μαζί καὶ στὴν προφορικὴ παράδοσι, τότε τὸ κύρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ὅπωςδὴποτε ἀρκετὸ. Δὲν χρειαζόμεθα διόλου τὴν ὑποστήριξι τῆς παραδόσεως.

Ἐπίσης, μία διδασκαλία πού ὑπάρχει στὴν Ἁγία Γραφή ἀλλ' ἀναφέρεται κί' ἀπὸ τὴν παράδοσι, ἢ δὲ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπιβάλλει τὴ διδασκαλία αὐτὴ σὰν δόγμα πίστεως, τότε δεχόμεθα τὸ δόγμα αὐτὸ μόνον ἐφ' ὅσον συμφωνεῖ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ὁ Μεταλληνός θεμελίωσε τὰ δύο αὐτὰ συμπεράσματα πάνω στὴν ἀρχὴ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἀλάθητοι τόσο στὰ δόγματα πού κήρυξαν ὅσον καὶ στὰ δόγματα πού ἔγραψαν. Συνεπῶς τὸ προφορικὸ καὶ τὸ γραμμένο πρέπει ὅπωςδὴποτε νὰ βρίσκονται σὲ τελεία δογμα-

Τὸ ξεκίνημα

τική ἄρμονία. Οἱ προφορικές παραδόσεις πρέπει νὰ συμφωνοῦν ὅπως-δήποτε μὲ τὰ γραφτὰ κείμενα. Στὴν περίπτωσηί που διαφωνοῦν τότε, φυσικά, τὸ βέβαιο θὰ πρέπει νὰ ἐλέγξει τὸ ἀμφίβολο. Ἡ γραμμένη παράδοσις θὰ ἐπαληθεύσῃ τὴ προφορικὴ καὶ ὄχι ἡ προφορικὴ τὴ γραφτὴ, καθὼς ἰσχυρίζεται ἡ σημερινὴ Ὁρθοδοξία. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐλέγχωνται τὰ ἀποστολικά γραπτὰ ἀπὸ τὶς παραδόσεις ἐφόσον οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς προφορικές παραδόσεις ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους δὲν προέρχονται ἀλλ' οὔτε κἀν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Πατέρες ἀναγνωρίζονται; Ἡδὴ θὰ ὑποτάξωμε τὸ κύρος τοῦ Θεοῦ Λόγου κάτω ἀπὸ ἀνθρώπινες κρίσεις κι' ἐρμηνείες; Αὐτὸ γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἦταν ἀκατανόητο, γι' αὐτὸ καὶ στὸ σημεῖον τοῦτο χάραξε μία διαχωριστικὴ γραμμὴ καὶ ἀποξένωσε τὸ σημερινὸ Ὁρθόδοξο δόγμα ἀπὸ τὸ δόγμα τῆς ἀρχαίας Ὁρθοδοξίας. *Ἡρατηρεῖ,*

«Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας δὲν συμφωνοῦν διόλου μὲ τοὺς σημερινὸς καὶ ἂν ζοῦσαν στὴν ἐποχὴ μας εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀπέφενγαν τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία. Πολλὰ τοὺς ἀπέδωσαν τὰ ὅποια δὲν εἶναι δικὰ τους. Σωστὴ βιομηχανία νοθείας πατερικῶν χωρίων ἔχουν καταστήσει οἱ σημερινὲς παραδόσεις».

Ἀπὸ τὶς παραδόσεις αὐτὲς καμμία δὲν ἀπασχόλησε τόσο σοβαρὰ τὸν Μεταλληνὸ ὅσο ἡ διδασκαλία που ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπο νὰ ἐξομολογιέται τὶς ἁμαρτίες του ὄχι ἀπ' εὐθείας στὸν Θεό, ἀλλὰ στὸν ἱερέα. Τὸ ἐρώτημα, «Μὲ ποιὸν τρόπον ἄρα γε ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἁμαρτίες»; ἄρχισε ν' ἀνησυχῆ τὴ συνείδησί του ἀφότου τὸν εἶχε διώξει ὁ ἐξομολόγος του. Μολονότι φρόντισε ἀμέσως καὶ βρῆκε ἄλλον ἐξομολόγο ἐν τούτοις ἐνδιαφέρθηκε συνάμα καὶ νὰ ξεψαχνίξῃ τὴν Ἁγία Γραφή γιὰ νὰ φωτιστῇ στὸ κρίσιμο αὐτὸ θέμα. Ἐκεῖνο που ἀδυνατοῦσε νὰ ἐξηγήσῃ ἦταν ἡ τελεία σιωπὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης σχετικὰ μὲ τὴ συμμετοχὴ τοῦ ἱερέως στὴ συγχώρησι τῶν ἁμαρτιῶν.

Ἡ ἀπορία του ἦταν διπλῆ : Γιατί ὁ ἱερεὺς δέχεται ἐξομολογήσεις καὶ συγχωρεῖ ἁμαρτίες ἀφοῦ οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι ὄχι μόνον δὲν ἐξομολόγησαν ποτέ κανένα ἁμαρτωλὸ ἀλλ' ἀρνήθηκαν ἀκόμα καὶ νὰ δεχθοῦν τέτοιου εἶδους ἐξομολόγησι; Συμπέρανε λοιπὸν ὅτι τὸ σημερινὸ δόγμα που ἐπιβάλλει τὴν ἐξομολόγησι τοῦ ἀνθρώπου στὸν ἱερέα δὲν ἔχει Ἀποστολικὴ προέλευσι ἐπειδὴ ἦταν ἓνα δόγμα ἐντελῶς ἀγνωστο στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

Ὅταν συζήτησε τὸ θέμα μὲ κάποιον μορφωμένον κληρικὸ αὐτὸς τοῦ ὑπενθύμισε τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, «Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρ-

τίας ἀφίενται αὐτοῖς ἂν τινων κρατῆτε κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ' 21). Καί, ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἐξήγησε ὅτι ὁ Κύριος εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ στοὺς Ἀποστόλους, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἄφησαν διαδόχους τοὺς ἱερεῖς καὶ συνεπῶς οἱ ἱερεῖς, μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, κατέχουν τὴν ἐξουσία νὰ συγχωροῦν ἢ νὰ κατακρατοῦν τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων. Μολονότι ὁ συλλογισμὸς τοῦ κληρικοῦ ἀκούστηκε ἀπλὸς ἢ ἐπαλήθευσις του φάνηκε στὸν Μεταλληνὸ δύσκολη. Διότι, ἂν πράγματι μὲ τὴν ἐντολὴ αὐτὴ ὁ Κύριος περιέβαλε τοὺς Ἀποστόλους μὲ τὴν ἐξουσία νὰ συγχωροῦν ἁμαρτίες πῶς οἱ Ἀπόστολοι δὲν συμμορφώθησαν μὲ αὐτήν; Γιατί οἱ ἴδιοι δὲν ἔκαμαν διόλου χρήσι τοῦ προνομίου αὐτοῦ ἀλλὰ ἔστειλαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐξομολογοῦνται τὶς ἁμαρτίες τους κατ' εὐθείαν στὸν Θεό; Ἡ διαπίστωσις αὐτὴ ὠδήγησε τὸν Μεταλληνὸ στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀπόστολοι ἀσφαλῶς δὲν εἶχαν ἐρμηνεύσει τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, «Ἄν τινων ἀφήτε...» μὲ τὸν τρόπο πού τὰ ἐρμήνευε ὁ φίλος του ὁ κληρικός.

Ἡ δευτέρη ἀπορία του ἦταν ἡ ἐξῆς : Ἄν ὁ Θεὸς στ' ἀλήθεια δὲν συγχωρεῖ τὶς ἁμαρτίες μας παρὰ μόνον ὅταν μεσολαβεῖ ὁ ἱερεὺς γιατί τότε οἱ Ἀπόστολοι, ὡς θεόπνευστοι πού ἦσαν, νὰ μὴν προσθέσουν στὰ γραφτὰ τους τρεῖς ἀκόμα λέξεις (τὶς λέξεις λ.χ. «διὰ μέσου ἱερέως») ἐφόσον θὰ ἦσαν τόσο ἀπαραίτητες γιὰ νὰ ἔλθῃ τὸ σωτήριον ἀποτέλεσμα;

Σημείωσε ὁ Μεταλληνὸς στὸ τετράδιό του,

Εἶναι ὡς νὰ κινδυνεύῃ ἓνας νὰ πεθάνῃ κι' ὁ γιατρός τοῦ δίνει μόνον τὴ μισὴ συνταγὴ πού θὰ εἶναι τελείως χωρὶς ἀποτέλεσμα καὶ παραλείπει νὰ γράψῃ δυὸ λόγισ ἀκόμα πού χωρὶς αὐτὰ ὁ ἄρρωστος θὰ μείνῃ ἀθεράπευτος ἢ θὰ πεθάνῃ.

Εἶναι ἐξακριβωμένη ἱστορικὴ ἀλήθεια γιὰ τὸν Μεταλληνὸ, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, ὅσον καὶ οἱ Ἀρχαῖοι Πατέρες, χρησιμοποίησαν τὸν ὄρον «Παράδοσις» ἀποκλειστικὰ γιὰ νὰ δηλώσουν τὸν ἕνα καὶ μόνον κανόνα τῆς Χριστιανικῆς Ἀληθείας πού κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ τὸν ὅποιον κανόνα μετέπειτα παρέδωσαν στὴν Οἰκουμένη Ἐκκλησίᾳ στὰ θεόπνευστα κείμενά τους. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἀπολύτως γιὰ Ἀποστολικὰς Παραδόσεις πού παρέμειναν ἔξω ἀπὸ τὶς Γραφές, οὔτε χρησιμοποίησε ποτὲ τὸν ὄρον «Παράδοσις» γιὰ νὰ δηλώσῃ ἄγραφα προφορικὰ δόγματα πού νὰ ἦσαν ἀπαραίτητα γιὰ τὴ Σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Θολώνουν τὴν καθαρὴ ἀλήθεια ὅσοι διδάσκουν ὅτι ὑπάρχουν

Τὸ ξεκίνημα

παραδόσεις οἱ ὁποῖες μολονότι δὲν βρίσκονται γραμμένες στὰ ἱερὰ κείμενα πρέπει νὰ θεωροῦνται ἰσάξιες καὶ ἰσοδύναμες μὲ τὶς Γραφές καὶ τὸ χειρότερο ἀκόμα ἀνώτερες ἀπὸ τὶς Γραφές. Ἐρωτᾷ ὁ Μεταλληνός :

«Μποροῦσε ποτὲ ὁ πάνσοφος Θεὸς νὰ καταχωρήσῃ στὴν Παλαιὰ Διαθήκῃ μὲ τόσες οχολαστικές λεπτομέρειες ὅλους τοὺς τύπους, τὶς ὁδηγίες καὶ τὰ σύμβολα μέχρις ἀκόμα καὶ τῆς ουνταγῆς παρασκευῆς τοῦ λιβανιοῦ, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ν' ἀφήσῃ ἄγραφα στὴν Καινὴ Διαθήκῃ σπουδαῖα δόγματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ κρίσιμο ζήτημα τῆς Σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ; Μία τοιαύτη ὑπόθεσις εἶναι ὄχι μόνον ἀπαράδεκτη στὴν ἀνθρώπινη συνείδηση ἀλλὰ καὶ προσβλητικὴ στὴν σοφία τοῦ Θεοῦ».

Ἔτσι, στὰ πρῶτα τῆς βήματα ἡ μικρὴ Ἐκκλησία εἶχε ἀποκρυσταλλώσει, μὲ τὸ φῶς τῶν Γραφῶν, σαφεῖς καὶ θετικὲς πεποιθήσεις πάνω στὰ θεμελιώδη δόγματα τῆς πίστεως, τῆς Σωτηρίας καὶ τῶν Παραδόσεων. Μεγάλῃ ἦταν ἡ χαρὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν μόλις διεπίστωσαν ὅτι τὰ συμπεράσματά τους βρίσκονταν σὲ συμφωνία καὶ μὲ τὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, προχωροῦσαν μὲ ἐμπιστοσύνη ὅτι, κατὰ τὴν ὑπόσχεσί Του, ὁ Κύριος θὰ τοὺς ὠδηγοῦσε προοδευτικὰ «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν».

ΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΣΑΤΑΝΑ

«**Ο** Θεός μ' έβαλε στο στρατόπεδο του Σατανά για να γνωρίσω τή στρατηγική του Σατανά, τήν όποίαν είχα ανάγκη να μάθω για τή μετέπειτα πνευματική μου σταδιοδρομία».

Σ' αυτή τή φράσι συνώπισε ό Μεταλληνός τήν πλέον άγωνιώδη πείρα τής ζωής του. Ή δραματική περίοδος τής πάλης του μέ τόν Διάβολο άρχισε έναμισυ περίπου χρόνο πριν άκόμα άποκοπή από τήν 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία. Τήν εποχή εκείνη είχε αντικρύσει σε πραγματική όπτασία τόν Άγγελο του σκότους, ό όποιος του μίλησε. Του γέλασε σαρκαστικά και δυνατά. Τόν φοβέρισε πώς θα τόν σκότωνε. Για δέκα συνεχή χρόνια, από τότε, ό Μεταλληνός γινόταν, κατά περιόδους, ένας φοβερά Ιδιότροπος άνθρωπος ¹.

Αυτόπτες μάρτυρες έδωσαν στή δοκιμασία αυτή διαφορετικές έρμηνειες. Οί μόν είπαν ότι ό Μεταλληνός έπαθε νευρασθένεια, άλλοι ότι ό Μεταλληνός τιμωριέται από τήν Ηαναγία και τούς Άγίους γιατί δέν τούς αναφέρει στα κηρύγματά του, ένώ άλλοι έβλεπαν στή βασανιστική αυτή πείρα τήν επέμβασι του Θεού για να καθαρίση και να έτοιμάση έναν υποψήφιο έργάτη Του.

Θά μπορούσαμε να χωρίσωμε τήν δλη περίοδο τής δοκιμασίας αυτής σε τρεις διαδοχικούς σταθμούς.

1. 'Ο ίδιος εξιστόρησε στους στενοίς φίλους του τήν δραματική σκηνή: «Ένώ αναπαυόμενι ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου, αίφνης άντίκρυ μου παρουσιάσθηκε μία άπεισια δαιμονική μορφή, μέ έκφρασι σαρκαστικού γέλιου και μέ μάτια γεμάτα άπειλή. «Θά σε σκοτώσω έσένα, θα σε σκοτώσω», μου φώναζε. «Κοίταξε, κοίταξε, άκούς;» είπα ξαφνιασμένος στο φίλο μου, ό όποιος βρισκόταν εκείνη τή στιγμή στο δωμάτιό μου για προσευχή.

«Τόν βλέπω, τόν βλέπω κι' έγώ», μου άπάντησε, ό φίλος μου, και πρόσθεσε, «Μη φοβάσαι, δέν θα μάς πειράξη. Δέν θα τόν άφήση ό 'Ιησούς Χριστός να μάς πειράξη». Ή δλη σκηνή κράτησε θλίγα δευτερόλεπτα.

Παλεύοντας με τὸν Σατανᾶ

Ἄκόμα κήρυττε στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὅταν ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται τὰ πρῶτα ἀνησυχητικά συμπτώματα. Μακρὲς ἀϋπνίες, συνοδευόμενες ἀπὸ νευρική ἀδυναμία καὶ ἰσχυροὺς πονοκεφάλους, κατάρωγαν σιγά - σιγά τὴ ζωτικότητα τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματός του. Κατάφυγε στοὺς ἰατροὺς. Ἡ διάγνωση ἦταν : Σωματική καὶ πνευματική ὑπερκόπωση. Τὰ φάρμακα τῆς θεραπείας : Ἐπιπέδωση ἀπὸ κηρύγματα, ἀπὸ τακτικὴ προσευχή, κι' ἀπὸ θρησκευτικὲς μελέτες. Ἐπίσης θὰ ἔπρεπε νὰ πάρη δυναμωτικὲς ἐνέσεις καὶ νὰ ὑπερσιτίξεται.

Ὁ Μεταλληνὸς ἀκολούθησε τὶς ἰατρικὲς ὁδηγίες κατὰ γράμμα «παρὰ τὴν ἐνδόμοχον διαμαρτυρία μου ὅτι ἡ περίπτωσίς μου δὲν ἦταν ἐκείνη καθὼς τὴν διέγνωσαν οἱ ἰατροί». Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶχε τώρα περιέλθει σὲ μιὰ κατὰστασι περιοδικῆς ἀδρανείας καὶ ναρκώσεως.

Γιὰ ἓναν περίπου χρόνον περιμένε νὰ ξαναβρῆ τὶς πρῶτες δυνάμεις του. Δὲν τὶς ξαναβρῆκε, παρ' ὅλη τὴν ξεκούρασι, τὸν ὑπερσιτισμὸν καὶ τὰ δυναμωτικὰ φάρμακα.

Ὁ δεῦτερος σταθμὸς τῆς βασανιστικῆς πείρας του ἄρχισε ἀφότου προσχώρησε στὴ χριστιανικὴ συντροφιά τῆς ὁδοῦ Ἡρακλειδῶν 49.

Ἡαλεύοντας σκληρὰ μετὸν ἑαυτὸν του κατάρθωσε νὰ ξαναρχίσῃ στὸν νέον κύκλον τὰ κηρύγματα καὶ τὴν πνευματικὴν του δράσι, ἀλλὰ πάντοτε μετ' ἰσχυρὴ ἀντίστασι τοῦ νευρικοῦ του συστήματος. Κατὰ χρονικὲς περιόδους, οἱ πονοκέφαλοι τὸν ἀχρῆστευαν καὶ στ' αὐτιά του ἄκουε νὰ κτυποῦν χίλια σήμαντρα. Μετ' ἴδια ἀπεγνωσμένη προσπάθεια τοῦ πληγωμένου στρατιώτη ποὺ σέρνεται κατὰ γῆς γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ χαράκωμά του, τὸ ἴδιον κι' ὁ Μεταλληνὸς συνέχιζε τὰ κηρύγματά του, μέχρι τοῦ 1922 ὅπότεν, καθὼς ὁ ἴδιος ἀργότερα ἐξιστόρισε :

*Ἐξ ἡμῶν οὐδέποτε ἐὰν ἐμὲ γὰρ μένει ζωὴ
1922 ὅσως μίαν ἡμέραν παρὰ τὸ
μάθημα ἰατρῶν ὑπερασπιῶν τὸν Κριεὺς
μὲ παύλαβεν ἰδιόμοιο διομαχικὸν καὶ
ἡ ναρμίσθην ἐὰν ἐγναταξεί γὰρ τὸ μα-
θημα εἰς τὸ μέσον. Ἐπὶ τὴν ἔγνε
διακουήν ἐκείνην 6 μηνῶν.*

Ἄλλὰ καὶ τότε ἀκόμα, ὕστερα δηλαδή ἀπὸ τὴν πάροδο τῶν ἑξημηνῶν, μολονότι ἐπανάλαβε τὰ μαθήματα, ἀδυνατοῦσε ν' ἀνταποκριθῆ ὅπως ἔπρεπε στὶς εὐθύνες τοῦ ἢ νὰ κρατήσῃ τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας.

Οἱ συχνές διακοπές τοῦ ἀπὸ κάθε πνευματικῆ ἀπασχόλησι, ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀπὸ χριστιανικὴς συντροφιάς, καθὼς καὶ ἡ ἔλλειψις τακτικῆς προσευχῆς ἦσαν φανερά σημεῖα νέων ἐσωτερικῶν του κρίσεων. Ἀφοῦ ἀγωνίσθηκε σκληρὰ γιὰ ἓναν ἀκόμα χρόνον κατέθεσε πλέον τὰ ὄπλα, ἐπειδὴ, ὅπως ὁ ἴδιος ἐξηγεῖ, «ὀλόκληρο τὸ νευρικό μου σύστημα ἔτρεμε κι' ἐσφίγγετο, ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ὀμιλήσω, νὰ μελετήσω ἢ νὰ γράψω».

Ὅταν βρισκόταν σὲ συντροφιά κι' ἰδιαίτερα ὅταν ἄκουε νὰ συζητιέται κάποιον θρησκευτικὸ θέμα, ἄφινε ξαφνικὰ ὄλους κι' ἀποσυρόταν στὸ δωμάτιό του μένοντας ἐκεῖ ὀλομόναχος. Γιὰ νὰ κατευνάσῃ τοὺς ἰσχυροὺς πονοκεφάλους τοῦ κατὰπινε διαρκῶς φάρμακα ἢ ἔδινε στὸν ἑαυτὸν του ἐνέσεις χωρὶς νὰ αἰσθάνεται βελτίωσι.

Κι' ὁμως ἡ κάθε δοκιμασία τοῦ χριστιανοῦ δὲν εἶναι πείρα ἀτελείωτη. Ἐχει χρονικὰ ὄρια πού τὰ διορίζει ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Στὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ Θεὸς προειδοποιεῖ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Συμωναίων ὅτι θὰ εἶχε θλίψι δέκα ἡμερῶν, ὄχι περισσότερον. Ἄσχετα ὁμως ἂν εἶναι δέκα ἡμέρες ἢ ὅπως στὴν περίπτωσι τοῦ Μεταλληνοῦ δέκα χρόνια, κάποτε ἔπρεπε νὰ φανοῦν καὶ τὰ καλὰ σημάδια.

Ὁ Μεταλληνός, στὴ μεταβατικὴ περίοδο πρὸς τὴν ὀλοκληρωτικὴν θεραπείαν του.

Ἦταν πρὸς τὸ τέλος τοῦ 1926 ὅταν οἱ ἡμέρες τοῦ πειρασμοῦ τελείωναν κι' ὁ Θεὸς σήμαινε ἐπὶ τέλος τὴν ὥρα Του γιὰ νὰ βγῆ ὁ Μεταλληνός ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τοῦ Σατανᾶ. Ἡ ἐξοδος αὐτῆ δὲν εἶχε γι' αὐτὸν τὴ μορφή θεραπείας.

Τὴν ὠνόμασε «Ἀπελευθέρωσι». Δὲν ἔγινε μὲ ἐπιστημονικὰ φάρμακα ἀλλὰ ἀποκλειστικὰ μὲ προσευχὴ. Καὶ ἰδοὺ πῶς :

Ἦταν ἡ 17ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1927. Ἡμέρα Κυριακῆ. Ἐφτὰ πνευματικοὶ ἀδελφοί, ἔφθασαν στὸ σπίτι τοῦ Μεταλληνοῦ, τὸ ἀπόγευμα

Παλεύοντας με τὸν Σατανᾶ

τῆς ἡμέρας ἐκείνης, γιὰ προσευχή. Τὸ ἀποκλειστικὸ αἴτημα θὰ ἦταν «ἡ θεραπεία τοῦ ἀδελφοῦ Κώστα». Ἕνας αὐτόπτης μάρτυρας περιέγραψε τὴν ἐντυπωσιακὴ σκηνή :

«Μόλις ὁ Μεταλληνὸς ἄκουσε γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἀδελφῶν, ἀμέσως ἄφησε τὸ δωμάτιο. Οὔτε ἤθελε ν' ἀκούσῃ γιὰ προσευχή. Οἱ ἑπτὰ ἐπισκέπτες δμως γονάτισαν. Ὑστερα ἀπὸ ἔνθερμη προσευχὴ δύο ὥρῶν, ὁ Μεταλληνὸς μπήκε στὸ δωμάτιο καὶ ρώτησε μὲ κατάπληξι : «Ἀδελφοί μου, μήπως κάνετε προσευχὴ γιὰ μένα; Αἰσθάνομαι τὸ μυαλό μου ξαλαφρωμένο. Δὲν ἀκούω πιὰ τὰ κουδουνίσματα. Τὸ κεφάλι μου ξαστέρωσε». Στὴν καταφατικὴ ἀπάντησι τῶν ἀδελφῶν γονάτισε κι' αὐτὸς μαζί τους. Σὲ μιὰ στιγμή ἐπάλειψαν τὸν Κώστα μὲ λάδι, στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἐξακολούθησαν δεόμενοι πέντε περίπου ὥρες τὸ ὄλον. Ὅταν ἀνασηκώθηκαν τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ μορφή ἔφεγγε σάν τὸν ἥλιο».

Γιὰ πρώτη φορά, ὕστερα ἀπὸ χρόνια, τὰ παθολογικὰ συμπτώματα στὸ νευρικὸ του σύστημα ἄρχιζαν νὰ ὑποχωροῦν.

Ἐναν σχεδὸν μῆνα χρειάστηκε γιὰ νὰ ξαναβρῆ τὸν ἑαυτό του, νὰ συγκροτηθῆ ἑσωτερικὰ καὶ νὰ προγραμματίσῃ τὴ νέα του ζωὴ. Στὸ διάστημα αὐτὸ ὅλες οἱ ἰδιοτροπίες του σταμάτησαν. Ἡ προσευχὴ ἔγινε σιγὰ - σιγὰ ἀναγκαία καθημερινὴ ἀπασχόλησίς του· ὁ ἑσωτερικὸς του κόσμος γαλήνεψε. Ἀχρήστεψε τὰ φάρμακά του ὅλα καὶ πέταξε τὶς σύριγγες στὰ ἄχρηστα.

Ὑστερα ἀπὸ δέκα χρόνων πορεία μέσα στὴ φοβερὴ ἔρημο τῶν πειρασμῶν, ὁ Κύριος ἔβγαλε τὸν Μεταλληνὸ ἀπὸ τὴ στενοχώρια σ' εὐρυχωρία. Ἐβγαίνει καθαρισμένος, καταρτισμένος, κι' ἔτοιμος γιὰ τὸ δημόσιο ἔργο του.

Τὸ παρακάτω σημείωμά του ἀκούεται σάν ἕνα νικητήριο σάλπισμα :

*Ἡ χειρὰ μου ἀπχευθέρωσις ἐπὶ τοῦ ὕψους
τοῦ Θεοῦ ἔγινε τὸ ἡ 9 Φεβρουαρίου 1927 ἡμέρα
Τετάρτη ὥρα πέρασεν 7.30 π. μ. καθ' ὅν χρόνον
ἐν ἐκπύρωσιν καὶ ἀγῆς πονεῖ τοῦ Ἀναστόμας τοῦ
λαζάρου. Δόξα εἰς τὸν χρόνον τὸν ἐλευθερωθῆνα
ἀπὸ τῆς καταδυναστείας τοῦ σαβόλου. —*

Φυσικά, ὁ ὅρος «καταδυναστεία τοῦ Διαβόλου», ποὺ χρησιμο-

ποιεῖ ἐδῶ ὁ Μεταλληνός γιὰ νὰ περιγράψῃ τὴν ἀρρώστειά του, δὲν ὑπάρχει στὰ ἱατρικὰ λεξικά. Ἄν ὁ σύγχρονος ψυχίατρος μελετήσῃ τὰ παραπάνω συμπτώματα θὰ διαγνώσῃ ἴσως τὴν παρουσία νευρασθένειας, ἢ ψυχοσωματικῆς ἀρρώστειας, ἢ ψυχονευρώσεως, κτλ. Ἐπίσης, μπορεῖ ν' ἀνακαλύψῃ τὶς συνθήκες καὶ τὶς ἄμεσες αἰτίες ποὺ δημιούργησαν τὶς ἀνωμαλίες αὐτές. Αὐτό ἔχει κάθε δικαίωμα, ὡς ἐπισημονας, νὰ τὸ κάμῃ. Δὲν ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα ν' ἀποκλείσῃ ἐκ τῶν προτέρων (a priori) κάθε ὑπερφυσικὸν παράγοντα ὡς ἱκανὸ νὰ δημιουργήσῃ αὐτὲς τὶς ἀνωμαλίες. Ὁ ἀληθινὸς ἐπιστήμονας πρέπει νὰ κινῆται ἀποκλειστικὰ στὸν τομέα του, δηλαδὴ στὴ μελέτῃ καὶ τὴ βεβαίωσι τῶν φαινομένων, χωρὶς νὰ φιλοδοξῇ νὰ ἐφαρμόζῃ τὰ συμπεράσματά του σὲ γεγονότα ποὺ ἀνήκουν στὴ Χριστιανικὴ ἀποκάλυψι. Διότι ὄσες φορὲς ὁ ἐπιστήμονας πηδάει τὸν φράκτη ποὺ κυκλώνει τὸ ἔδαφός του καὶ προσπαθεῖ νὰ μετατρέψῃ ἢ νὰ διαψεύσῃ τὰ γεγονότα ποὺ ἀνήκουν στὴ σφαῖρα τῆς θρησκείας, διαστρέφει τὴν ἀλήθεια καὶ προδίδει τὴν προκατάληψί του.

Δὲν θὰ ἀποδείξῃ ποτὲ ὁ ἐπιστήμονας τὴν ὑπαρξί τοῦ Διαβόλου μὲ τὶς ἔρευνες τοῦ ἐργαστηρίου του οὔτε ὁ χειρουργὸς θὰ βρῇ ποτὲ τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ μὲ τὸ νυστέρι του. Ἡ πνευματικὴ Δημιουργία καὶ ἰδιαίτερα ἡ Χριστιανικὴ Ἀλήθεια ἔχουν μαρτυρίες κι' ἐκδηλώσεις ποὺ εἶναι ἀπρόσιτες στὶς αἰσθήσεις ἢ ἀκόμα στὴ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου. Μονάχα ἡ πίστις εἶναι ἱκανὴ νὰ ἰδῇ τὰ ἀόρατα πίσω ἀπὸ τὰ ὀρατὰ καὶ νὰ διακρίνῃ τὶς πνευματικὲς ἀλήθειες πίσω ἀπὸ τὰ φυσικὰ φαινόμενα.

Μία τέτοια πνευματικὴ ἀλήθεια στὴ χριστιανικὴ ἀποκάλυψι εἶναι καὶ οἱ ἀόρατες ἐπιθέσεις τοῦ ἀνθρωποκτόνου Σατανᾶ γιὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν ψυχικὴ καὶ τὴ φυσικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ. Σ' αὐτὸν τὸν σκληρὸν ἀγῶνα τὸ μέσο ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν προστασία καὶ τὴ νίκη τοῦ Αὐτρωμένου εἶναι ἡ πνευματικὴ πανοπλία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Πανοπλία τοῦ Θεοῦ

Ἐνώσω βρισκόταν μέσα στὸν λάκκο τῆς ταλαιπωρίας, ὁ Μεταλληνός ἔμαθε πολὺτιμα μαθήματα. Στὴν ἀρχὴ δὲν ἐγνώριζε πολλὰ γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Διαβόλου, γιὰ τὶς κρυμμένες ἐνέργειές του ἢ

Παλεύοντας με τὸν Σατανᾶ

γιὰ τὴν μεγάλη ἐξουσία ποὺ κατέχει. Μέχρις οὗτου μάθη περὶ τίνος πρόκειται κι' ὥσπου νὰ γυμνασθῆ πῶς νὰ πολεμᾷ τὸν ἐχθρό, πέρασε μιὰ ζωὴ, στ' ἀλήθεια, βασανιστικὴ. Ὁ ἴδιος τὴν εἶχε χαρακτηρίσει ὡς «τσιγάρισμα». Ἦθελε μὲ τὴ λέξι αὐτὴ νὰ περιγράψῃ τὸν τρόπο καὶ τὴν ἀγωνία ποὺ δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ρίχνουν μεσάνυχτα, ὀλομόναχο, σὲ φουρτουνιασμένον ὠκεανῶ.

Οὔτε οἱ γιατροὶ ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ ἴδιος μπόρεσε νὰ κάμῃ σωστὴ διάγνωσι γιὰ τὴν κατάστασί του. Τὶ ἀκριβῶς συνέβαινε στὸν ἑαυτὸ του δὲν ἐγνώριζε. Τὸ λογικὸ του, ἡ σκέψις του, ἡ μνήμη του, ἦσαν ὅλα δεμένα σ' ἓναν δύσκολο κόμπο. Αἰσθανόταν τὸ πνεῦμα του σκοτισμένο καὶ τὴν ψυχὴ του σὰν τὸ πουλὶ τὸ κλεισμένο στὸ κλουβί, χωρὶς ἐλευθερία γιὰ ἐκδήλωσι καὶ δράσι. Φόβοι καὶ δειλίαι εἶχαν κατακλύσει τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμον, ἰδιαιτέρα ἓνας τρόμος κλονισμοῦ τῆς ὑγείας του. Αἰσθανόταν κατάκοπος μολοντὶ δὲν ἐργαζόταν κι' ἐξαντλημένος χωρὶς νὰ εἶναι φυσιολογικᾶ ἄρρωστος. Οἱ περιοδικοὶ ἰσχυροὶ πονοκέφαλοι τὸν ἀχρήστευσαν σωματικῶς, ἡ δὲ ἀδυναμία του νὰ κηρύξῃ καὶ ἡ ἀπροθυμία του νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ προσευχῆ τὸν μαράζωναν πνευματικῶς. Αὐτὸς ἦταν ὁ φουρτουνιασμένος ὠκεανὸς μέσα στὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐρριξε τὸν Μεταλληνό. Σὰ μόνη ἐλπίδα του κρατοῦσε δυνατὰ τὸ σωσίβιο τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Κυρίου. Στὶς προσωπικὰς του σημειώσεις ἐκείνης τῆς περιόδου εἶναι γραμμένα ἡ παρακάτω δέησις τὴν ὁποία, καθὼς τὰ λόγια μαρτυροῦν, ἔκανε σὲ στιγμὴς μεγάλης ἀνάγκης: «Θεέ μου, ἄς ἐλευθερωθῶ ἐκ τῶν βαθέων ὑδάτων. Σῶσον με, Κύριε, ὁ Λυτρωτής μου, διότι εἰσήλθον ὑδάτα ἕως ψυχῆς μου. Δέν εἶναι τόπος στερεὸς διὰ νὰ σταθῶ. Ἐφθασα εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων καὶ τὸ ρεῦμα μὲ κατακλύζει. Πλησίασον εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ λύτρωσον αὐτήν. Ὡ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου καὶ ἡ κραυγὴ μου ἄς ἔλθῃ πρὸς Σέ».

Πράγματι, ἡ κραυγὴ του ἦλθε πρὸς τὸν Κύριον ὁ ὁποῖος ἐδόκησε πλέον ν' ἀνοίξουν τὰ μάτια τοῦ Μεταλληνοῦ γιὰ νὰ διακρίνῃ τὸν Σατανᾶ καὶ τίς ὑποουλὰς ἐνεργειὰς του.

Τὸ πρῶτον συμπέρασμα του ἦταν ὅτι ὁ πονηρὸς ἐχθρὸς τὸν πολεμοῦσε μὲ σκέψεις ψεύδους. Ρώτησε ὁ Μεταλληνὸς τὸν ἑαυτὸν του, σὰ νὰ ξυπνοῦσε ἀπὸ λήθαργο: Πῶς εἶναι δυνατό νὰ μὲ ἔχη ἐξασθενίσει ἢ ὑπερκόπῃσις ἀπὸ τὴ μελέτη,—καθὼς μοῦ ἔλεγαν καὶ τὸ πιστεῦσα,—ἀφοῦ ὁ Θεὸς παραγγέλλει νὰ μελετῶ τὸν λόγο Του «ἡμέρα καὶ νύκτα» καὶ νὰ διηγοῦμαι διαρκῶς τὰ μεγαλεῖα Του;

Ἦ πῶς οἱ χριστιανικὰς συντροφιάς κουράζουσι τὸ μυαλὸ μου,

ἐφόσον στὸν Λόγο Του ὁ Θεός συνιστᾷ νὰ μὴν ἀμελῶ νὰ συνέρχωμαι μὲ τοὺς πνευματικοὺς ἀδελφούς μου; Πῶς ἀκόμα εἶναι δυνατόν ἢ προσευχή νὰ μ' ἐξαντλή, ἐφόσον ἡ ἐπικοινωνία μου μὲ τὸν Θεὸ αἰσθάνομαι ὅτι τονώνει καὶ ζωογονεῖ τὸ πνεῦμα μου;

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐνόησε ὅτι τὰ πονηρὰ πνεύματα ἐπιδιώκουν ν' ἀντικαταστήσουν τίς σκέψεις μας μὲ τίς σκέψεις τους, τίς κρίσεις μας μὲ τίς κρίσεις τους, τοὺς φόβους μας μὲ τοὺς φόβους τους. Ἔτσι ἤμποροῦν νὰ ἐλέγχουν τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἀπώτερον σκοπὸ νὰ τὴν παραλύσουν ὀλωσδιόλου καὶ νὰ τὴ νεκρώσουν.

Κάτω ἀπὸ τὸ φῶς αὐτό, ὁ Μεταλληνός ἐβλεπε τώρα τὴν πραγματικὴ αἰτία τῆς πνευματικῆς του νοθρότητας κι' εὗρισκε τίς ρίζες τῶν φόβων του, γιὰ τὴ δῆθεν καταστροφὴ τῆς υγείας του.

Πῶς δμως θ' ἀντιδρῶσε; Μὲ ποιὸν τρόπο θ' ἀχρήστευε τὰ φλογισμένα βέλη τοῦ πονηροῦ; Φορῶντας τὸν θώρακα τῆς πίστεως.

Ἐγραψε τὴν ἐποχὴ ἑκείνη :

«Ὁ Διάβολος νικᾶται διὰ τῆς πίστεώς μας. Εἰς τὰς εἰσηγήσεις του τὰς ἀπελπιστικὰς, τοὺς φόβους του, τὰς δειλλίας του, πρέπει ν' ἀντιτάξωμεν πίστιν εἰς τὸν Χριστόν, στερεὰν πίστιν, ἢ ὁποία θὰ διαλύη καὶ θὰ γελοιοποιῇ τὰ στρατηγήματά του.

Στὴν περίπτωσι τούτῃ ἡ πίστις ἔχει ὡς περιεχόμενό της τὸ ἔργο τῆς τελείας ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀπέκρουσε ὅλα τὰ τεχνάσματα καὶ τίς ἐπιθέσεις τοῦ ἔχθρου, ὑπακούοντας στὸν Πατέρα μέχρι θανάτου. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον τοῦ Διαβόλου γίνεται καὶ δικός μας θρίαμβος ὅσες φορὲς κι' ἐμεῖς ὑπακοῦμε στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ μένωμε ἐν Χριστῷ. Μὲ ἄλλα λόγια, ὅταν ὑπακοῦμε στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νικᾶμε τὸν Διάβολο· ὅταν παρακοῦμε νικώμεθα ἀπὸ τὸν Διάβολο».

Ὁ Μεταλληνός διέκρινε τώρα, πλέον καθαρὰ, τίς πολύμορφες προσεγγίσεις τοῦ Σατανᾶ ὁ ὁποῖος ἐπιζητεῖ ἀκατάπαυστα νὰ διαφθείρῃ τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶδε πῶς ἐκμεταλλεύεται τίς περιστάσεις, πῶς μολύνει τὴν καρδιά, πῶς ἐξαπατᾷ τίς συνειδήσεις, πῶς διαφθείρει τὴ φαντασία, πῶς διαστρέφει τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεων, πῶς μεταμορφώνεται σάν ἄγγελος φωτός ὥστε μὲ λόγια, μὲ κρίσεις, μὲ συναισθήματα καὶ μὲ ἔργα νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὰ καταχθόνια σχέδιά του στὴ καθημερινὴ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ.

Ἦμολόγησε :

«Ὅταν δὲν εἶχα ἀκόμα τὸ ἀπαιτούμενο φῶς γιὰ νὰ γνωρίσω τὸν Διάβολο, ἐνόμιζα ὅτι κάθεται σὲ μιὰ γωνιά μ' ἓνα κλεφτοντούφεκο

Παλεύοντας με τὸν Σατανά

καὶ μόλις ἰδῆ τὸν Χριστιανὸ «μπούμ» τοῦ ρίχνει μία. Δὲν ἤξευρα ὅτι οἱ σχέσεις τοῦ Χριστιανοῦ μετὰ τὸ Διάβολο ἔχουν τὴ μορφή πάλης καὶ στὴν πάλη ἔρχεσαι κεφάλι με κεφάλι μετὰ τὸν ἀντίπαλο, αἰσθάνεσαι τὴν ἀναπνοὴν τοῦ κ' ἀλείφεις μετὰ τὸν ἰδρώτα του».

Ὅμιλεῖ ἐδῶ ὁ Μεταλληνός γιὰ τὸν ἰδρώτα ἀγωνίας ποῦ μούσκεινε αὐτὸν καὶ τὸ κρεββάτι του τίς νύχτες ποῦ τὸν κυρίευε ἡ ἀμφιβολία σχετικὰ μετὰ τὴ βεβαιότητα τῆς Σωτηρίας του. Μήπως ἡ ἔλλειψις χαρᾶς στὸν Χριστιανὸ σημαίνει ὅτι ἔχασε τὴ Σωτηρία του; Μήπως οἱ ἀπότομες μεταβολές στὴν πνευματικὴ ζωὴ εἶναι σημάδια ναυαγίου; Ἄργότερα εἶπε :

«Αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα με κρατοῦσαν συχνὰ ξάγρυπνο καὶ σὲ τέτοια ἀγωνία ὥστε τὸ πάλωμά μου νὰ μουσκεύεται με ἰδρώτα. Ὁ Θεὸς μοῦ ἀνοίξε τὰ μάτια ὅταν διάβασα μία σχετικὴ φράσι τοῦ Godet, στὴν ὁποία ἐβεβαίωσε ὅτι ἂν καὶ τὰ κύματα μᾶς ἀνεβοκατεβάζουν ἐν τούτοις ἡ Σωτηρία μένει σταθερὴ, μένει ἀληθινὴ καὶ ἀσάλευτη, ὅπως ὁ φάρος στὴν ἀκτὴ. Αὐτὸ γιὰ μένα ἦταν δυνατὸ, παρήγορο, σωτήριο. Πιάστηκα ἀπὸ κεῖ καὶ ἠσάχασα».

Ἐννοεῖται, πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ πολεμηθῆ ἀποφασιστικὰ ὁ Διάβολος, χωρὶς τὴ γνώσι τῆς Γραφῆς. Τὸ «γέγραπται» συντρίβει τὸν Σατανά—βεβαιώνει ὁ Μεταλληνός. Καὶ ἡ πείρα του ἀπέδειξε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Ἡ ἐπιμέλεια ποῦ εἶχε στὰ προηγούμενα χρόνια ν' ἀποστηθίσῃ ὀλόκληρη τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὸν βοήθησε ἀνυπολόγιστα κατὰ τίς κακὰς ἡμέρας τοῦ Πειρασμοῦ. Στὶς εἰσηγήσεις τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρόβαλλε με ἐτοιμότητα τίς ἀληθινὰς βεβαιότητες τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Στους φόβους καὶ στὶς ἀμηχανίες τῆς ψυχῆς του ἀπαντοῦσε ἀπὸ τίς γραμμένες ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου. Ἐδῶ

Τὸ ἀγαπητὸ χωρίο τοῦ Μεταλληνοῦ ἔμβλημα τῆς πνευματικῆς του ζωῆς καὶ δράσεως, ἦταν κρεμασμένο οὐ φανερῆ θέσι τοῦ γραφείου.

χρειάζεται πίστις εἰς τὴν θεοπνευστίαν τῆς Γραφῆς, δηλαδὴ ἀπόλυτη πεποίθησις ὅτι ὁ γραφτὸς Λόγος καὶ ἡ ὑπόσχεσις εἰπώθησαν ἀπὸ τὸ ἴδιον

¹ Frederic Godet: Ἑλβετὸς θεολόγος τοῦ περασμένου αἰῶνα, ὁ ὁποῖος ἐπῆρασε οὐσιαστικὰ τὴ θεολογικὴ σκέψιν τοῦ Μεταλληνοῦ.

τὸ στόμα τοῦ Κυρίου. Ὁ μέγας θρίαμβος τοῦ ἐχθροῦ εἶναι νὰ ἐπιτύχη ἀπιστία σὶ τὸ θεόπνευστο τῆς Γραφῆς.

Ἐγραψε :

«Ἡ ἀπιστία εἶναι ὁ μεγαλύτερος τιμωρός μας. Αὕτη μᾶς στερεῖ τῶν ἐλλογιῶν τοῦ Θεοῦ. Πολλὰ χῆραι ἦσαν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰλλία καὶ πρὸς καμμία δὲν ἐστάλη, εἰμὴ εἰς τὴν χῆρα τῶν Σαρεπτῶν τῆς Σιδῶνος. Ἄλλοι λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ οὐδεὶς ἐκαθαρίσθη εἰμὴ ὁ Νεεμάν. Τὸ ἴδιο καὶ σήμερα «ποιοὺς εἶναι ὁ νικῶν εἰμὴ ὁ πιστεύων ;»

Ὅσες φορές ὁ ἐχθρὸς ἀποτύγγανε στὶς κατὰ μέτωπον ἐπιθέσεις του κατάφυγε στὴ μέθοδο τῆς πλευροκοπήσεως. Ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ ἐπαρσις λ.χ. φάνηκαν σὰν ἄλλοι ὑπουλοὶ τρόποι γιὰ νὰ διαφθεῖρη ὁ Στανᾶς τοῦ Μεταλληνοῦ τὴν ψυχὴν.

«Κώστα κατέχεις τὴν ἀλήθεια. Ὁ Θεὸς σοῦ φανέρωσε σπουδαῖα πράγματα. Εἶσαι Διδάκτωρ τῶν Μαθηματικῶν. Κατέχεις ἀνώτερη κοινωνικὴ θέσι. Εἶσαι κάτι Κώστα. Πρέπει νὰ στέκης ψηλότερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Νὰ δείχνης καμάρι γιὰ ὅ,τι εἶσαι καὶ γιὰ ὅ,τι κάνεις».

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Μεταλληνὸς ἔμαθε ν' ἀντιδρᾷ, σὲ τέτοιες εἰσηγήσεις, φαίνεται στὶς σημειώσεις ποῦ ἔγραφε τότε γιὰ τίς εἰδικές αὐτὲς περιστάσεις.

«Κώστα δὲν εἶσαι τίποτε. Τὸ «ἐγὼ» σου, ὡς προσωπικὴ ἀξία, σταυρώθηκε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὥστε κάθε σκέψις γιὰ τὴν ἀξία σου, κάθε ἐπαρσις σου γιὰ τὸ «Ἐγὼ» σου εἶναι καταδικασμένη στὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Κώστα, οὔτε νὰ λέγης οὔτε νὰ κάνης κάτι γιὰ ν' ἀνυψωθῆς στὴ συνείδησι τοῦ ἄλλου, νὰ σὲ θαυμάσουν οἱ ἄνθρωποι ἢ νὰ σ' ἐπαινέσουν. Πρέπει τὸν Χριστὸ νὰ θαυμάσουν, τὸ Ἔργον Του νὰ ἐπαινέσουν. Ἐσὺ Κώστα εἶσαι ἓνα ὄν ἁμαρτωλὸ, ἀρνητικὸ, ἀξίον θανάτου. Ἄλλ' οὔτε καὶ μπορεῖς νὰ κάμης τίποτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου. Μὴ λησμονῆς, Κώστα, ὅτι δὲν εἶσαι ἡ ἄμπελος· εἶσαι ἀπλῶς τὸ κλῆμα καὶ σὰν κλῆμα ἔχεις τέλεια ἀνικανότητα νὰ φέρης καρπὸ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου. Ὁ καρπὸς ὁ ὁποῖος μένει προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπουράνια ἄμπελο δηλαδὴ ἀπὸ τὸν ἀναστάντα Χριστόν».

Τὶς σκέψεις αὐτὲς ἀκολουθοῦσαν συγκεκριμένα αἰτήματα προσευχῆς γραμμένα πάνω στὸ ἴδιο θέμα :

«Κύριε, καθάρισέ με ἀπὸ τὰ ὑπουλα μολύσματα τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἀνθρωπαρεσκείας ποῦ λερώνον κα' ἐξαοθενίζον τὴ διακονία

Παλεύοντας με τὸν Σατανᾶ

τοῦ Ἐθαγγελίου. Ἐξαφάνισέ με, Πατέρα, ἀπὸ τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ μεγάλωνε τὸν Υἱόν Σου καθὼς εἶναι δίκαιον καὶ πρέπει. Ματαίωσεν καὶ κατάστρεψεν κάθε ἐνέργεια τοῦ Σατανᾶ γιὰ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ δόξα εἰς ἐμέ. Σκέπασέ με ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀκροατῶν γιὰ νὰ φανερωθῇ στὶς καρδιές τους ὁ μονογενὴς Σου Υἱός, στὸν ὁποῖον ἀνήκει ὅλος ὁ ἔπαινος καὶ ἡ δόξα».

Μία ἄλλη μορφὴ πλευροκόπησις τοῦ Σατανᾶ, ἦσαν οἱ κατηγορίες καὶ οἱ ἔλεγχοι. Ἀνησυχίες ἐνοχλοῦσαν τὴν καρδιά του συχνά. Γιὰ κάθε φωνὴ κατηγορίας ἢ ἐλέγχου ποῦ ἄκουε μέσα του, ἀντιδρούσε πάραυτα με τὴν ἐξῆς προσευχή.

«Κύριε, ἂν ὁ ἔλεγχος ποῦ αἰσθάνομαι προέρχεται ἀπὸ Σέ, παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς, καὶ νὰ μὲ πλύνῃς με τὸ Αἷμα Σου. Ἄν ὅμως ὁ ἔλεγχος αὐτὸς προέρχεται ἀπὸ τὸν ἐχθρό, σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν ἐπιτιμῆσῃς δοιμύτατα καὶ νὰ μοῦ φανερώσῃς τὸ ψεῦδος του. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δός μου σὲ παρακαλῶ τὴν εἰρήνη Σου».

Ἔτσι ὁ παθὸς ἐγίνε μαθὸς. Στὸ πειραματικὸ σχολεῖο τῆς δοκιμασίας του, ὁ Μεταλληνὸς ἔμαθε ὄχι μονάχα γιὰ τὸν Σατανᾶ καὶ τὶς μεθόδους του, ἀλλὰ καὶ σπούδασε τὴν πολεμικὴ τέχνη ἐναντίον του.

Ἴδου λ.χ. ἓνα κάπως φαιδρὸ, ἀλλὰ διδακτικὸ περιστατικὸ ποῦ ἀναφέρει ὁ Ἴδιος :

«Ὁλην τὴν νύκτα τῆς 5ης πρὸς τὴν 6ην Μαΐου αἰσθάνθηκα λαχρότατον πονόδοντο μαζί με νευραλγικὸν πόνον στὴν ἐπάνω καὶ κάτω σιαγόνα. Ἐρεκάλεσα με τὸ εἰσαγωγικὸ δῆλημα : Ἐὰν εἶναι ἀπὸ Σέ, ὦ Κύριέ μου, καλοδεχόμενος καὶ εὐλογημένος ὁ πόνος αὐτός. Ἐδλογημένο τὸ μαστίγιό Σου. Τὸ φιλῶ καὶ Σὲ εὐγνωμονῶ. Ἐὰν ὅμως εἶναι ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν παρακαλῶ Σε κατάστρεψεν τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου διότι Σὺ γι' αὐτὸν τὸν ἀκοπὸν ἤλθες».

Καὶ συνεχίζει ὁ Ἴδιος :

«Μετὰ τὴν προσευχὴν κάθε πόνον ἐδεχόμενον ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ. Ἀντὶ νὰ βογγᾶω, ἄχ καὶ μπάχ, ἀνέπεμπα εὐχαριστίαν. Ὡ Κύριέ μου, ἔλεγα, ἐὰν ἓνα δόντι προξενεῖ σὲ μένα τόσους φοβεροὺς πόνους ὅσους πόνους θὰ ὑπέφερες Ἐσὺ Κύριε, κρημασμένος με κερφωμένα τὰ χέρια Σου καὶ τὰ πόδια Σου πάνω στὸν Σταυρὸ γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ἀμαρτιῶν μου ἐπάνω Σου. Ἀχ, τώρα αἰσθάνομαι καλλίτερα πόσα ὑπέφερες γιὰ μένα».

Τὸ συμπέρασμα του :

Τὸ εὐχαριστεῖν τὸν Θεὸν καὶ δοξάζειν Αὐτὸν στὶς ἀντιξοότητες, ἄ

ποτυχίες μας, πόνους μας, αρρώστιές μας, είναι τὸ κλειδί τῆς νίκης μας. Ἀπέναντι αὐτῆς τῆς στάσεώς μας ὁ ἐχθρὸς ἀφοπλίζεται καὶ ἀποχωρεῖ κατῆσχυμμένος, δοξάζεται δὲ καὶ ἀνυψώνεται ὁ Θεός.

Παράλληλα μὲ τὴν ἐπίμονη προσευχὴ καὶ τὴ μελέτη τοῦ Λόγου, βρῆκε ἐπίσης πολύτιμη βοήθεια, μελετώντας τὸ βιβλίον «ὁ Πόλεμος τῶν Ἁγίων», ἓνα πνευματικὸ βοήθημα τὸ ὁποῖον ἐπὶ χρόνια ὕστερα ἔγινε ὁ ἀχώριστος σύντροφός του. Ἀπὸ τὰ ὅσα διάβασε στὸ βιβλίον αὐτὸ ἐνόησε πλέον βαθύτερα τι ἀκριβῶς εἶχε συμβῆ στὸ σῶμα του καὶ στὸ πνεῦμα του. Ἐκτοτε δὲν ὠνόμαζε πλέον τὴν ὀδυνηρὴ πείρα του «τσιγάρισμα» ἀλλὰ «δέσιμο ἐκ πονηρῶν πνευμάτων». Τὰ δὲ αἰτήματα τῶν προσευχῶν του ἀκούονταν τώρα σὰν συνθήματα πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἰκέτευε λ.χ. τὸν Κύριο τῶν Δυνάμεων νὰ καταστρέψῃ κάθε κλοιδὸν δαιμονικὸν στὸ σῶμα του καὶ στὸ πνεῦμα του· νὰ διασπᾶσῃ κάθε πλεκτάνη σατανικὴ· νὰ κατασκάψῃ τὰ ὄχυρά τοῦ ἐχθροῦ· νὰ καθαιρέσῃ τὰ ὑψώματά του· νὰ διαλύσῃ τοὺς δαίμονας ἐνώπιόν του σὰν καπνὸ· νὰ τὸν ὀπλίσῃ μὲ τὴ χάρι τοῦ τιμίου Του Αἵματος, μὲ πίστι θριάμβου καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ πυρφόρον καὶ φοβερὸν ἐναντίον τῶν σατανικῶν ἐπιθέσεων.

Κι' ὅμως, σατανικὲς ἐπιθέσεις δὲν ἐκδηλώνονται μόνον στὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ καὶ στὸ σῶμα του. Μάλιστα, καθὼς ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ ν' ἀπελευθερώσῃ ψυχὲς ἢ πνεύματα τὸ ἴδιο ἐνεργεῖ γιὰ νὰ γιατρέψῃ καὶ σώματα. Σημειώνει ὁ Μεταλληνός :

«Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ πρόσωπο ποὺ καταστρέφει τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου ὄχι μόνον στὸ πνεῦμα ἀλλὰ καὶ στὸ σῶμα, μὲ θεραπείες ἐπὶ ἀσθενειῶν καὶ παθήσεων. Πρὸς τοῦτο ὁμοῦς ἀπαιτεῖται πίστις εἰς Αὐτόν, δηλαδή ἀναγνώρισις εἰς τὸ ὅτι δύναται νὰ κάμῃ τέτοια θαύματα. Ἄνευ πίστεως δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀντλήσῃς ἀπὸ τὴν Παντοδυναμίᾳ τοῦ Κυρίου. Μὴ φοβοῦ μόνον πίστευε».

Ἦστερα ἀπὸ τὴ θεία ἐπέμβασι στὴ σωματικὴ ὑγείᾳ τοῦ Μεταλληνοῦ, οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου ἔγιναν γι' αὐτὸν οἱ πλέον ζωντανῆς πραγματικότητες τῆς ζωῆς του, τὰ πλέον δυνατὰ του στηρίγματα. Ἡ βεβαίωσις τοῦ Κυρίου, «Ἴδου δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν... ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ»¹ φάνηκε στὸν Μεταλληνὸ μιά πρόκλησις γιὰ ἀντεπίθεσι, στὸν πνευματικὸ του ἀγῶνα. Ὁ Χριστὸς ὑπόσχεται θαύματα σὰν ἀπάντησι σὲ προσευχὴ μὲ σκοπὸ νὰ νικηθῇ

¹ Λουκ. ι'. 19.

Παλεύοντας με τὸν Σατανᾶ

ὁ Σατανᾶς καὶ νὰ δοξασθῆ ὁ ἐπουράνιος Πατέρας. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως στὸν ἄνθρωπο σὲ ἐπεμβάσεις τέτοιες νὰ σφετερίζεται τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, διαφημίζοντας τὸν ἑαυτό του. Ἰδοὺ τί ὑπενθυμίζει :

Πρέπει νὰ ζητᾶμε θαύματα διὰ νὰ δοξασθῆ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. Δὲν πρέπει ὅμως οὐδὲ ὁ ἐλάχιστος ἀντίκτυπος νὰ ὑπάρχη ἐν τῷ «ἐγῶ» τοῦ πιστοῦ, ὅταν γίνῃ τὸ θαῦμα. Ἡ ἀρχὴ εἶναι «πιστεῦτε διὰ νὰ κάμω ἔργα».

Πράγματι ὁ Μεταλληνὸς πίστεψε καὶ ὁ Θεὸς ἔκαμε τὰ ἔργα Του.

Τὰ μεγαλεῖα τοῦ Κυρίου

Ἡ θεία ἐπέμβασις στοῦ Μεταλληνοῦ τὴν ἀρρώστεια ἔγινε ἀπαρχὴ μιᾶς περιόδου, στὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς πραγματικὰ μεγαλοῦρησε στοὺς κόλπους τῆς μικρῆς ἐκκλησίας. Ἐπὶ δέκα ὀκτῶ μῆνες ἔπειτα, ἡ προσευχὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων θεράπευε αὐτοστιγμὴ ψυχές καὶ σώματα. Σοβαρὲς μορφὲς παθήσεων στομάχου, παράλυσις διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος, ὑψηλὸς πυρετός, δαιμονοπάθειες, κωφαλαλία, κι' ἄλλες ἀσθένειες, ἐξαφανίσθησαν ἀμέσως, ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἐπάλειψι με λάδι.

Σὲ προσωπικὲς σημειώσεις του, ὁ Μεταλληνὸς διεφύλαξε συγκεκριμένους περιπτώσεις, στίς ὁποῖες ὁ Θεὸς εἶχε τότε θαυματουργήσει ἔμπρὸς στὰ μάτια τους.

Προτοῦ ἐκθέσῃ τίς περιπτώσεις αὐτές, ἔγραψε τὸν παρακάτω πρόλογο με τὴν ἐπικεφαλίδα :

«Πορεύου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός».

«Τὸ νὰ γράψῃ κανεὶς γεγονότα ἀπὸ τὴν ἱστορία του με σκοπὸ νὰ δοξασθῆ αὐτός καὶ γίνῃ ἀντικείμενο θαυμασμοῦ ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν, εἶναι τὸ μωρότερον καὶ μᾶλλον βλάσφημον ἐξ ὧν δύναται νὰ πράξῃ. Τὸ νὰ γράψῃ ὅμως τὰ γεγονότα αὐτὰ με σκοπὸν νὰ ταπεινωθῆ καὶ νὰ ἐξευτελισθῆ ὁ γράφων, διὰ νὰ ὑψωθῆ καὶ νὰ δοξασθῆ μόνον ὁ Θεός καὶ ὁ Χριστός αὐτοῦ, ἰδοὺ ἔργον τὸ ὁποῖον θεωρεῖται καθῆκον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ παράλειψις εἶναι ἔγκλημα ἐσχάτης ἀχαριστίας πρὸς τὸν Κύριον».

Με τοιοῦτο πνεῦμα, θὰ γράψω τὰς κατωτέρω γραμμάς :

«Ὁ Β. Τ. ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ, ἀκροατὴς τῶν κηρυγμάτων, ἀρρώστησε ἀπὸ στομαχικὸ ἔλκος. Ἡ κατάστασις του ἐξελίχθηκε κρίσιμη ἀφοῦ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ τραφῆ παρὰ μόνον με ὄρρο. Ἐνθαρρυνόμενος ἀπὸ τὴν

θεραπεία μου ζήτησε νά γίνη προσευχή καί γι' αὐτόν. Ἡ προσευχή τὸν θέραιψε ἀμέσως. Ἐφαγε τηγανιτὸ ψάρι μὲ ψωμί καί χώνεψε ὀμαλά καί φυσιολογικά τὴν τροφή χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἐπιπλοκή στό στομάχι.

Δύο ἡμέρες ἀργότερα, ἡ ἀνηψιά τοῦ παραπάνω ἀξιωματικοῦ, ἓνα κοριτσάκι τεσσάρων χρόνων, ἀρρώστησε στό ἴδιον σπιτί μὲ ἔλονσσία. Ἐξ αἰτίας τοῦ πυρετοῦ (40°) ἔχασε τελείως τὴν ὄρεξι γιὰ φαγητό. Ἡ οἰκογένεια ζήτησε νά γίνη προσευχή. Πράγματι πῆγαμε μὲ βεβαιότητα πιστεῶς ὅτι ὁ Κύριος καί στὴν περίπτωσι αὐτὴ θά δόξαζε τὸ ὄνομά Του. Ἀμέσως μόλις ἡ προσευχή τελείωσε, ὁ πυρετός ἔπεσε. Ἡ μικρὴ Μαρία σηκώθηκε καί ζήτησε τροφή.

Σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἀμέσου θεραπείας, ἡ μητέρα τῆς μικρῆς Μαρίας δέχθηκε τὸν Χριστό, κι' ἐνώθηκε μὲ τὴν ἐκκλησία.

Ἡ ὑπηρετριά μας, ἡλικίας εἴκοσι ἐτῶν χτυπήθηκε ἀπὸ δαιμονοπάθεια μὲ ἀποτέλεσμα ν' ἀλλάξῃ ἢ συμπεριφορὰ τῆς ἀπότομα. Φανέρωνε τέλεια ἀποστροφή πρὸς τὸ ὄνομα «Χριστός» καί πρὸς τὴν προσευχή. Ἀποπειράθηκε νά τρυπήσῃ τὰ μάτια τῆς μὲ καρφίτσα. Προσπαθοῦσε νά οἰσθί δῶς τίς Ἁγίες Γραφές ποῦ ὑπῆρχαν στό σπιτί μας· τραβοῦσε μὲ μανία τὰ μαλλιά τῆς. Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τῆς ἦταν μελαγχολικὴ καί ἄγρια. Ὄταν ἔγινε προσευχή μὲ ἐπάλειψι ἐλαίου, ἡ κόρη ἠρέμησε τελείως καί ξαναβρῆκε ἀμέσως τὸν ἑαυτόν τῆς, χωρὶς νά θυμᾶται ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἀνώμαλη διαγωγή τῆς.

Ὅλιγους μῆνες κατόπιν, ἡ ἴδια κόρη κουφάθηκε ἀπότομα καί ὁ λαιμός τῆς παρουσίασε ἓνα πρήξιμο. Στὴν κατάστασι αὐτὴν βρισκόταν ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρες ὅπουταν ἔγινε προσευχή γιὰ τὴν θεραπεία τῆς. Κατὰ τὴν προσευχὴ ἄρχιζε νά φωνάζῃ «πεινώ! πεινώ! Δόστε μου νά φάω!» Ἡ θεραπεία τῆς ἦταν τελεία καί σύντομη. Μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε στά καθήκοντά τῆς.

Ἐνας πνευματικὸς ἀδελφός μας, ἀνίκανος νά κινηθῇ ἀπὸ ὀξείς ρευματισμούς, μᾶς προσκάλεσε νά προσευχηθοῦμε γιὰ τὴν υγεία του.

Ἡ προσευχὴ ἔγινε μὲ ἐπάλειψι ἐλαίου καί ὁ ἀδελφός θεραπεύτηκε. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες ταξίδεψε στὴν Αὐστραλία ὡς μετανάστης.

Ἐνα γνωστὸ κοριτσάκι βρέθηκε σοβαρὰ ἀρρωστο ἀπὸ στομαχικὴ πάθησι. Γιὰ ὀκτῶ ἡμέρες δὲν μπόρεσε νά φάῃ τίποτε λόγω διαρκοῦς ἔμετοῦ. Ἀφοῦ ἔγινε προσευχὴ ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς ἀρρώστειας ἐξηφανίσθησαν αὐτοστιγμὴ καί τὸ κορίτσι ἔφαγε ἀμέσως ψωμί καί τυρί.»

Τὰ ὑπερφυσικά αὐτὰ σημεῖα δὲν συνέχισαν νά ἐκδηλώνωνται στὴν μετέπειτα ζωὴ τῆς ἐκκλησίας, ἔτσι ἄμεσα κι' ἐντυπωσιακά. Δεκαοκτῶ μῆνες διήρκεσαν καί σταμότησαν. Βέβαια ἡ ἐκκλησία ποτὲ δὲν ἔπαυε ν' ἀπολαμβάνῃ θεραπευτικὰς ἐπεμβάσεις τοῦ Κυρίου μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς. Τέτοιες θεῖες ἐπεμβάσεις παρουσιάζονται συχνὰ μὲ βαθμιαία θεραπεία καί σὰν ἀποτέλεσμα συνεχῶν προσευχῶν, ὄχι ὁμως ἐπὶ τόπου κι' αὐτοστιγμὴ, καθὼς τότε.

Γιατὶ ἀρά γε ὁ Θεὸς θέλησε νά πλουτίσῃ τὴν μικρὴ ἐκκλησία μὲ μία τέτοια πεῖρα; Ὁ Μεταλληνὸς ἀπαντᾷ: «Ὅχι ἐπειδὴ εἴμεθα ἀξιοὶ ἀλλὰ γιὰ νά στηρίξῃ περισσότερο τίς ψυχές μας στὴν ἀλήθεια τοῦ Λόγου Του καί νά ἐνθαρρύνῃ τὴν ἀφιέρωσι ὄλων μας στό Ἅγιον ἔργον Του».

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ

Οί πιστοὶ παγίωσαν τὴ συνάθροισί τους στὴν ὁδὸ Ἑρακλειδῶν 49. Ἐκεῖ μελετοῦσαν τὸ Εὐαγγέλιο, προσεύχονταν κι ἄκουαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Μεταλληνοῦ τὰ λόγια τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἴδου τὶ ἐξιστορεῖ ἓνας αὐτόπτης μάρτυρας :

«Στὶς πρώτες ἐκεῖνες συναθροίσεις, ἓνα βράδυ, ἐνῶ ὁ Μεταλληνὸς μιλοῦσε, αἰφνης πῆρε μία κάπως παράξενη στάσι. Σήκωσε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν οὐρανὸ, ἄπλωσε τὰ χέρια του πρὸς ὅλους μας καὶ εἶπε : «Παιδιά πρὶν φύγωμε ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον ὁ Θεὸς θὰ μᾶς χαρίσῃ μία ἐκκλησία μεγάλη καὶ τρανή».

— Ἄφησέ μας ἡσυχους, καυμένε Κώστα, εἶπε κάποιος τῆς συντροφιάς. Ἐδῶ καθόμαστε σὲ μπασόλα, γιατί δὲν ἔχομε ἀρκετὲς καρέκλες, κι ἐσὺ λές ὅτι θ' ἀποκτήσωμε μία ἐκκλησία μεγάλη καὶ τρανή;

— Πρόσεχε νὰ μὴν ἀμφιβάλῃς, νὰ μὴν ὀλιγοπιστήῃς, τοῦ ἀπάντησε ὁ Μεταλληνός. Ὅταν πράγματι πιστεύομε καὶ προσευχόμεθα ὁ Κύριος θὰ μᾶς δώσῃ.

Ἄλλὰ ὁ Κύριος δὲν δίνει τὸ πολὺ καὶ τὸ μεγάλο ἂν πρῶτα δὲν ἰδῇ πιστότητα στὸ λίγο καὶ στὸ μικρό. Πράγματι, ὁ Μεταλληνὸς ἔδειξε ἐξαρχῆς μία τέτοια πιστότητα πρὸς τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Εἶχε δώσει μία ἐπίσημη ὑπόσχεσι στὸν Κύριο, «... Σοῦ ὑπόσχομαι πὼς θὰ εἶμαι τελείως δικός σου καὶ θὰ Σὲ ὑπηρετῶ σ' ὀλόκληρη τὴ ζωὴ μου». Ἀπὸ τότε οὐδέποτε ἀθέτησε τὸν λόγο του. Ὅλη ἡ προηγούμενη ζωὴ του μὲ τὰ ἐγκόσμια σχέδιά της εἶχε ὀριστικὰ χαθῆ ἀπὸ τὰ μάτια του, σάμπως νὰ ᾿ριχνε μία πέτρα σὲ βαθὺ πηγάδι πού δὲν θὰ τὴν περίμενε νὰ ξανανεβῆ στὴν ἐπιφάνεια. Ἡ βαθεῖα συναίσθησις τῆς κλήσεώς πού πῆρε ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ Εὐαγγέλιο ξεχειλίζε πολλὰς φορὲς ἀπὸ τὴν καρδιά του στὴν πέννα του.

Ἐγραφε στό πρῶτο ἀκόμα στάδιο τοῦ πνευματικοῦ ἔργου του :

«Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἀγάπη μου δηλαδή τὸ ἰδεώδες τῆς ζωῆς μου. Τὸ σπουδαιότατον σχέδιον διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου ὑπάρχω εἶναι ἡ κατάταξις μου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐργασία μου πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου Του».

Ἡ πνευματικὴ ἐστία παρέμεινε στήν ὁδὸ Ἑρακλειδῶν 49 ἐπὶ δώδεκα περίπου χρόνια ¹. Στὸ διάστημα αὐτὸ τὸ ἐκκλησίασμα ὠργανώθηκε ἐσωτερικά, ἐπίσης ἔδειξε λαμπρὸς προόδους εὐαγγελιστικῆς δράσεως. Ἐσωτερικά εἶχαν ἐγκαινιάσει τὴν κοινὴν συμπροσευχή, εἶχαν καθιερώσει τὴν Τράπεζα τοῦ Κυρίου κι ἔψαλαν ἀπὸ τὸ πρῶτο δικό τους ὕμνολόγιο. Παραπάνω ὁμως ἀπ' ὅλα οἱ θαυματουργικὲς θεραπείες ποῦ ἔγιναν ἐμπρὸς στὰ μάτια τους, στήν περίοδο ἐκείνη, πλούτισαν κατὰ πολὺ τὴν πείρα τῶν πιστῶν καὶ τοὺς ἐβεβαίωσαν, μία ἀκόμη φορά, ὅτι ἡ μικρὴ ἐκκλησία τους ἦταν στ' ἀλήθεια φύτεμμα τοῦ Κυρίου.

Παράλληλα, ἡ πρὸς τὰ ἔξω πνευματικὴ τους κίνησις ἐκδηλώθηκε δυναμικὴ καὶ καρποφόρα. Μεταξὺ ἄλλων τύπωσαν τρία βιβλία, μὲ ἀπολογητικὸ κυρίως περιεχόμενο, καὶ μοίραζαν κάθε μῆνα ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ εὐαγγελίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Κύριος πρόσθετε στήν ἐκκλησία τοὺς σωζομένους.

Τὸ θέρος τοῦ 1928 ὁ τόπος τῶν συναθροίσεων μεταφέρθηκε στό σπίτι τοῦ Μεταλληνοῦ (Ὁδὸς Ὁρφέως 24), ποῦ πρόσφερε στό ἀκροατήριον περισσότερη ἄνεσι κι εὐρυχωρία. Ἡ μετακίνησις αὐτὴ ἦταν συνάμα καὶ σταθμὸς στήν ἐξέλιξι τοῦ πνευματικοῦ ἔργου. Στις 21 Ὀκτωβρίου 1928 ἡ ἐκκλησία συνήλθε καὶ καθώρισε τὸ «Πρόγραμμα Γενικῆς Δράσεώς της» ποῦ ἦταν :

- 1) Ἐκκλησιαστικὴ ἀφάνεια.
- 2) Ἡ σημαία τῆς δράσεώς μας θὰ ἔχη σύμβολο, «Ἐκαστος ἐνθα εὐρίσκειται ἀρκεῖ ν' ἀναγεννηθῇ διὰ Πνεύματος Ἁγίου».
- 3) Τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, ἀπάσας δὲν θὰ ἐλέγξωμεν ἀπὸ δογματικῆς ἀπόψεως. Εἰς ἐρώτησιν περὶ προτιμήσεως ἐκκλησίας ἢ ἀπάντησις εἶναι, «Πῆγαίνε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἣτις περισσότερον ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ φῶς τὸ ἐν σοί».
- 4) Εἰς τὴν ἐρώτησιν «εἰς ποίαν ἐκκλησίαν πηγαίνετε» ἡ ἀπάντησις εἶναι, «Ὁ Χριστὸς θέλει ἡμᾶς αὐτοὺς ἐκκλησίας νὰ κατοικῇ ἐν ἡμῖν. Λοιπόν, πρὸ παντός πρέπει νὰ Τοῦ ἀνοιξῶμεν θύραν ἐν τῇ καρδίᾳ μας. Ἐάν Τοῦ ἀνοιξῶμεν θύραν τότε ἡ ἐκλογή τῆς ἐκκλησίας θὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐν ἡμῖν φωτός. Μελετώντας τὸ Εὐαγγέλιον ἡμπορεῖ νὰ ἴδωμεν ἄλλην τινὰ ἐκκλησίαν πλέον σύμφωνον μὲ τὰς πλέον φωτισμένας ἀντιλήψεις μας. Ἀλλὰ ἡ βᾶσις εἶναι ἡ ἀναγέννησις».

¹ Ἀπὸ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1916 μέχρι τὸ θέρος τοῦ 1928.

Οικοδόμησις και όγώνες

Ἡ δογματική προσέγγις τῆς νεαρᾶς ἐκκλησίας ἦταν λοιπὸν ἀποκλειστικὰ θετική, διόλου ἀρνητική. Δὲν ἔπρεπε νὰ συζητοῦν ἢ νὰ ἐλέγχουν στὸ ἐλάχιστο τὶς διαφορὰς τοὺς μὲ τὴν Ὁρθόδοξη ἢ ἄλλη ἐκκλησία, ἀλλὰ νὰ παρουσιάζουν μόνον τὶς οικοδομητικὰς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἰδιαίτερα τὴν ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ εἶναι φυσικὰ ἢ καρδιά τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος.

Μὲ τὸν χρόνον ὁ Κύριος πλήθαινε τοὺς σωζομένους. Ἄρκετος ἐπίσης ἦταν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκροατῶν ἔτσι ποὺ τὸ σπίτι τοῦ Μεταλληνοῦ, ἰδιαίτερα στὶς συνάξεις τῆς Κυριακῆς, κυριολεκτικὰ ξεχειλίζε. Ὅχι μόνον στὶς καρέκλες ἀλλὰ καὶ στὰ μπαούλα, στὰ κρεβάτια, στὸν ἐξώστη, στὰ τραπέζια παντοῦ ἦσαν στριμωγμένοι οἱ ἀκροατὲς τοῦ Λόγου. Στὴν περίοδο ἐκείνη, τὸ πνεῦμα τοῦ Μεταλληνοῦ δοκιμάζει μία δυναμικὴ ἔξαρσι. Ἦταν ὁ καρπὸς τῆς χαρᾶς ποὺ αἰσθανόταν ὕστερα ἀπὸ τὴ θαυμαστὴ θεραπεία του. Οἱ προσωπικὲς σημειώσεις του γύρω στὸ ἔτος 1928, ἀποπνέουν ἓνα πραγματικὸ πάθος γιὰ τὴ σωτηρία ψυχῶν καὶ παρουσιάζουν πλῆθος σχεδίων γιὰ τὴ μετάδοσι τοῦ Θείου μυνήματος τῆς Σωτηρίας, στὶς μάζες τοῦ λαοῦ. Σχέδια γιὰ ἔκδοσι πνευματικῶν περιοδικῶν μὲ εἰδικὲς μελέτες, «διὰ λογίους, διὰ τὸν λαὸν καὶ τοὺς πιστοὺς», ἴδρυσι Χριστιανικῆς Βιβλιοθήκης, σύστασι Βιβλικοῦ Σχολείου, ὄλ' αὐτὰ κι ἄλλα ἀκόμα σχέδια ἀπασχολοῦσαν τότε διαρκῶς τὴν προσευχὴ του καὶ τὴν καρδιά του.

Ἡ στέγη τῆς ἐκκλησίας στὴν ὁδὸ Ὁρφέως 24, ὅπου κατοικοῦσε ὁ Μεταλληνός. Τρεῖς φορὲς τὴν ἐβδομάδα οἱ πόρτες ἀνοίγαν καὶ ὁ χώρος γέμιζε ἀσφυκτικὰ μὲ ἀκροατὲς τῶν κηρυγμάτων.

Φόβοι καὶ Μάχες

Ἡ μικρὴ ἐκκλησία ζοῦσε καὶ μεγάλωνε στηριζομένη πάντοτε στὸν δυνατὸ βραχίονα τοῦ Κυρίου. Δὲν ἄργησε ὁμοῦς νὰ φανῆ πὼς ἔπρεπε νὰ παλαίψῃ σκληρὰ γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὴ διδασκαλία καὶ τὴν ἀνεξαρτησία της.

Διάφορες προτάσεις καὶ συζητήσεις πού ἔγιναν γιὰ νὰ συγχωνευθῇ μὲ ἄλλα συγκροτήματα εὐαγγελικῆς πίστεως δὲν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα. Ἀπάντησε ὁ Μεταλληνός :

«Εὐρίσκομεν καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀλήθειες καθὼς ἐπίσης εὐρίσκομεν καὶ ἀντιλήψεις διαφόρους. Ἡ μεγάλη μας χαρὰ εἶναι ὅτι δυνάμεθα νὰ σᾶς περικλείσωμεν ὅλους μεσ' τὴν καρδιά μας καὶ νὰ τηρήσωμεν ἐνότητα συμπροσευχῶν καὶ συνεργασίας μὲ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δέ, ὅσοι ἐπικαλοῦνται τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Ἄλλωστε ἡ ἐνότης εἶναι κατάστασις πνεύματος καὶ ὄχι τοπικὴ συγχώνευσις».

Ἄνεκαθεν εἶχε τὴν ἀρχὴ ὁ Μεταλληνός, στὶς σχέσεις του μὲ τὶς ἄλλες ἀδελφές ἐκκλησίες, νὰ προσέχῃ πρῶτα τὰ οὐσιώδη σημεῖα συμφωνίας, ὄχι τὰ ἐπουσιώδη θέματα διαφωνίας· νὰ ἐπικαλεῖται κατ' ἀρχὴν τὶς δυνάμεις πού ἐνώνουν τοὺς χριστιανοὺς κ' ὕστερα νὰ διοχετεύῃ τὶς διαφορὰς πού τοὺς διαιροῦν σὲ κατευθύνσεις κάποιας ἀνεκτιμῆς λύσεως. Πάνω στὶς βάσεις αὐτὲς εἶχε ἐγκαινιάσει μιὰ καρποφόρα πνευματικὴ συνεργασία μὲ τὶς Πρεσβυτερικὲς ἐκκλησίες, ἀπὸ τὸ ἔτος 1925.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὑπῆρχαν ὠρισμένα δευτερεύοντα θέματα πίστεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως· στὰ ὁποῖα ὁ Μεταλληνός διαφωνοῦσε μὲ τοὺς πρεσβυτερικούς. Αὐτὸ ὁμοῦς δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ κηρύττῃ ἀπὸ τοὺς ἄμβωνές τους, νὰ συμμετέχῃ στὶς συμπροσευχές τους κ' ἀκόμα νὰ συνεργάζεται στὴν εὐαγγελιστικὴ τους δράσι. Μάλιστα, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴ δημιουργία μιᾶς ἐνιαίας Εὐαγγελικῆς παρατάξεως, παρῶτρυνε τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας του νὰ λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος σὲ γενικὲς συνάξεις τῶν πιστῶν τὶς ὁποῖες ἀνόμασε «Παγχριστιανικὲς συμπροσευχές».

Φυσικὰ γεννήθηκαν κ' ἀντιδράσεις. Κάποιες Χριστιανικὲς συναθροίσεις εἶχαν ἐμπλακῇ σὲ διαλόγους πού ὑποβοηθοῦσαν τὴ διαμάχῃ κ' ὄχι τὴν εἰρήνην. Ὁ Μεταλληνός ὑποχώρησε ἀπὸ τὶς ἀτέλειωτες συζητήσεις μὲ τὴν ἐξῆς παρατήρησι :

Οικοδόμησις καὶ ἀγῶνες

«Πρέπει νὰ ἔχουμε ἐστραμμένη τὴν προσοχή μας πρὸς τοὺς ἔξω γιὰ νὰ σωθοῦν ψυχές καὶ ἔπειτα πιστεύομεν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ὀδηγήσῃ τὸν καθένα. Βλέπετε μὲ πείσμα τὰς διαφορὰς καὶ παραβλέπετε τὰ σημεῖα συμφωνίας. Ἡ ἐνότης ἐν Χριστῷ, ἡ ἐνότης τοῦ Πνεύματος, ἡ ἐνότης τοῦ Σώματος εἶναι τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος θὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστόν, (Ἰωάν. ιζ' 23). Δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τὰς ἀντιλήψεις μας ἐπὶ δευτερευόντων ζητημάτων ἀρκεῖ νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς καὶ νὰ βαδίζωμεν ἐκ πίστεως. Ἀντὶ λοιπὸν ν' ἀλληλοδακνῶμεθα καὶ νὰ κατατρώγωμεν ἀλλήλους, ὡς γίνωμεν ἐνιαῖα, εἰρηνευμένη παράταξις ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀπιστίας».

Ἡ συνετὴ στάσις τοῦ Μεταλληνοῦ ἐξασθένισε τὴ διαμάχη, καὶ ὁ διάλογος ἔκλεισε. Ἀλλὰ ὄχι γιὰ πολὺ διάστημα.

Ἡ πρόκλησις τῆ φορὰ τούτη ἦλθε ἀπὸ τὴν παράταξι τῶν Πεντηκοστιανῶν, κατὰ τὴν ἴδια σχεδὸν περίοδο, 1927. Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοὶ μιλοῦσαν γιὰ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν καὶ γιὰ τὸ πλήρωμα τοῦ Πνεύματος ποῦ κατεῖχαν. Κήρυτταν πὺς ὁ Χριστιανὸς παραμένει μονάχα μισὸς Χριστιανὸς ὥσπου νὰ λάβῃ τὴ μεγάλη εὐλογία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ μιλήσῃ ἀκατανόητες γλώσσες καὶ νὰ λαλήσῃ μυστήρια.

Ὁ Μεταλληνὸς ἀνέκαθεν ἀνεγνώριζε ἀρκετοὺς ἐκλεκτοὺς πιστοὺς μεταξὺ τῶν Πεντηκοστιανῶν. Εἶχε ὅμως τὴν πεποιθήσι πὺς ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς ἐκδηλώνονται μὲ σπασμωδικές κι' ἀκατάστατες φωνές πέφτουν θύματα στὰ «τεχνάσματα τῶν δαιμονίων γιὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὸ σῶμα τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ».

Ὅσο γιὰ τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν ὡς μὴ ξεχνᾶμε πὺς τὰ χαρίσματα Του τὸ Πνεῦμα τὰ μοιράζει σύμφωνα μὲ τὴ θέλησί Του καὶ ὄχι σύμφωνα μὲ τὴ θέλησί μας. Στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ ἡ ἀξία τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς δὲν συγκεντρώνεται στὰ χαρίσματα ποῦ κατέχομε ἀλλὰ στὴν ἁγία ζωὴ ποῦ ζοῦμε, ἐπειδὴ «ἂν λαλῶ τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, ἔγεινα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον» (Α' Κορ. ιγ', 1).

Ἡ ἀντίδρασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

Ἀφίνοντας τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὁ Μεταλληνὸς δὲν βάλθηκε νὰ προκαλῆ προστριβές καὶ διαμάχες γιὰ δογματικὰ θέματα. Ὅταν τὸν ρωτοῦσαν «Τι εἶσαι καὶ τι πιστεύεις ;» αὐτὸς ἀπαντοῦσε: «Εἶμαι ἓνας

ιδεολόγος, ἓνας ἀνεξάρτητος ὁπαδὸς τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας τὴν ὁποῖαν ἐρευνῶ καὶ κηρύττω μὲ φρόνημα ἀκραιφνὲς Ἑλληνικὸν καὶ μὲ θυσίαν ἀτομικὴν μου».

Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι στὴν ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς του δράσεως ὁ Μεταλληνὸς ἐπεδίωκε νὰ παρουσιάζεται μᾶλλον σὰν ἓνας ἐπιστήμονας Χριστιανὸς ποῦ πολεμοῦσε τὴν ἀπιστίαν παρὰ σὰν πρωτεργάτης θρησκευτικοῦ κινήματος, ὅπως τὸν χαρακτήρισαν.

Σὲ μία παλαιὰ προσωπικὴ του δήλωσι λ.χ. πρὸς τὸ Ἑπουργεῖον Θρησκευμάτων, ἐξηγεῖ :

«Οὔτε ὑπῆρξα ποτὲ οὔτε εἶμαι Ἀρχηγὸς δόγματος ἢ αἵρέσεως τινός. Εἶμαι ἀπλῶς ἓνας Χριστιανὸς ἐπιστήμων ὁ ὅποιος ἠσθάνθη τὴν βαθεῖαν ἀνάγκην νὰ ἐρευνήσῃ διὰ συστηματικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τὰ μεγάλα ἐπίμαχα ζητήματα περὶ καταγωγῆς καὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, περὶ Θεοῦ

περὶ Χριστοῦ, περὶ τῆς Βίβλου καὶ περὶ αἰωνίου Ζωῆς. Μὲ εἰδικὴν κατάρτισιν διὰ συζητήσιν ἐπιστημονικῆν, ἐργάζομαι εἰς κύκλον ἰατρῶν, δικηγόρων καὶ ἀνωτάτων Δημοσίων Ἑπαλλήλων ἔχων ὡς μοναδικὸν σκοπὸν οὐχὶ τὴν προσηλύτησιν αὐτῶν εἰς ἰδιαιτέραν ἀπόχρωσιν δογματικῆν, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν ἀπόσπασιν αὐτῶν καὶ μόρφωσιν ἐν αὐτοῖς τοῦ Χριστιανικοῦ ἰδεώδους, μὲ βάσεις καὶ θεμέλια ὑγιоῦς κριτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς Φιλοσοφίας»¹.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μετολληνοῦ, ἡ Παγώνα, στὴν ἐποχὴ τῆς θεραπείας τῆς καὶ τῶν διαγμῶν τῆς.

Ἄλλὰ τὰ καλά. Τὸ Εὐαγγέλιον ὁμῶς δὲν ὁμιλεῖ μονάχα στοὺς σοφοὺς, ὁμιλεῖ καὶ στοὺς ἀμαθεῖς. Καὶ ὁ Μεταλληνὸς, σὰν κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶχε μόνον ν' ἀπολογηθῆ στοὺς διανοουμένους· ἔπρεπε νὰ διαφωτίσῃ καὶ τοὺς ἀπλοὺς. Ἦταν τὸ ἔργο του αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἀπλῶν ποῦ δημιουργήσῃ τὴν πρώτην του ἀνοικτὴ σύγκρουσιν μὲ τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν. Αἰτία ἦταν ἡ μεταστροφὴ στὴν Εὐαγγελικὴν πίστιν τῆς ἀδελφῆς του Παγῶνας.

Τὸ ἱστορικὸν ἔχει ἐνδιαφέρον.

Ἦταν τὸ ἔτος 1929. Ἡ Παγώνα

¹ Ἐπίσημη Δήλωσις του πρὸς τὸ Ἑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας. Ὀκτώβριος 1938.

Οικοδόμησις και αγώνες

άρρώστησε βαρεια στην Κέρκυρα όπου ζούσε, και με τη συμβουλή των εκεί Ιατρών, έπρεπε να ταξειδέψη άμέσως στην Άθήνα για έπειγουσα έγχείρισι.

Ίδου πώς ή ίδια εξιστόρησε τά επακόλουθα :

«Σάν έφτασα στην Άθήνα πήγα στο σπίτι του άδελφου μου Κώστα Μεταλληνού. Μόλις με άντικρυσε, με πλησίασε, έβγαλε την ψάθα του από τό κεφάλι του, και σήκωσε τά μάτια του προς τόν ουράνο. Δόξασε τόν Θεό με δυνατή φωνή κι' ύστερα μου είπε, «Μή φοβάσαι. Παγώνα, δέν είσαι άρρωστη! Έπί πολλά χρόνια προσεύχομαι να μου στείλη ό Θεός εδώ μία ψυχή από τό σπίτι μου για ν' άκούση τό Ευαγγέλιο».

Έγώ τρομαγμένη από τήν άρρώστεια παρακαλοδσα με δάκρυα.

—Κώστα μου, δέν θέλω να μπώ στο Νοσοκομείο. Θα προτιμήσω να πεθάνω παρά να κάμω έγχείρισι.

—Άφου δέν θέλεις να κάμης έγχείρησι να μην κάμης, μου είπε. Κι' άμέσως ύστερα με ρώτησε,

—Παγώνα, πιστεύεις ότι ό Ίησους Χριστός μπορεί να σε γιατρέψη;

—Πιστεύω Κώστα μου, του είπα με φωνή μουδιασμένη.

Άπό τότε, κάθε ήμέρα γονάτιζε στο κρεβάτι μου και προσευχόταν. Μόλις τελείωνε τήν προσευχή έλειψε τό μέτωπό μου με λάδι, στο όνομα του Κυρίου. Πράγματι, ή γενική μου κατάστασις άρχισε να καλλιερευή όσπου μπήρεσα και σηκώθηκα. Τήν πρώτη ήμέρα τής αναρρώσεώς μου όσποταν ό άδελφός μου με συνάδευσε έξω στον δρόμο, ξάφνου αισθάνθηκα ότι αιμοραγοδσα. Τό πρόσωπό μου κιτρινίσσε κι' ένα χτύπημα άδυναμίας και φόβου έλυσσε τά γονάτά μου... Ό άδελφός μου κάτι κατάλαβε και με ρώτησε τί συμβαίνει. Του είπα φοβισμένα πώς τά γονάτά μου δέν με κρατάνε, ότι αισθάνομαι να αιμορραγώ κι' ότι πρέπει να πάρωμε αυτοκίνητο να πάμε γρήγορα στο σπίτι. Η άπάντησις του με κατέπληξε :

—Μή φοβάσαι, Παγώνα, μ' έβεβίωσσε σε ήσυχο τόνο, αυτό τό παληό αίμα θα φύγη για να ρθή μέσα σου καινούργιο αίμα.

Μόλις είπε τά λόγια αυτά κάτι έγινε μέσα μου. Η κατάστασις μου άλλαξε άπότομα προς τό καλλίτερο και άντι να γυρίσωμε στο σπίτι συνεχίσασμε τόν περίπάτο μας. Η αιμοραγία μου σταμάτησε κι' από τότε ή υγεία μου άνορθώθηκε όριστικά.

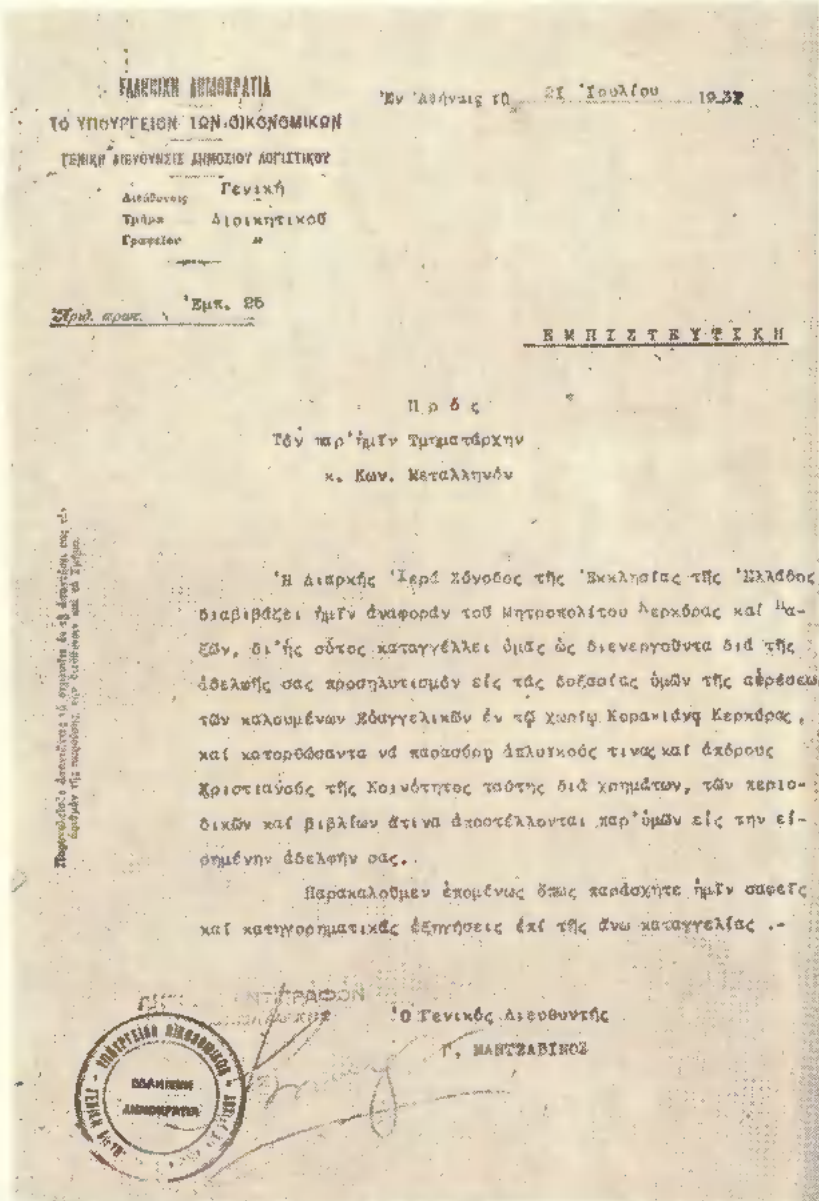
Άλλά και κάτι ακόμα σπουδαιότερο :

Τά χρυσά λόγια και ή Χριστιανική ζωή του άδελφου μου, μαζί με τή μελέτη τής Άγίας Γραφής τήν όποιαν μου πρόσφερε, είχαν μεγάλη επίδρασι στην ψυχή μου, όσπου κάποια εύλογημένη στιγμή είδα τό φως του Ίησου Χριστού. Όπως ό Θεός γιατρέψε και δυνάμωσε τό σώμα μου έτσι φωτίσε και τό πνεύμα μου. Αισθάνθηκα τόν έαυτό μου άγνώριστο.

Σάν επέστρεψε ή Παγώνα στην Κέρκυρα θεραπευμένη και φωτισμένη, βάλθηκε να μιλή για τά μεγαλεία που ό Θεός έκαμε στο σώμα της και στην ψυχή της. Αυτό όμως στα λεξικά τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, χαρακτηρίζεται σαν «προσηλυτισμός», ένα άδίκημα που πρέπει να διώκεται και να τιμωρείται αστηρά. Όταν ή Παγώνα άρχισε να διηγείται στους συγχωριανούς της τή νέα της χριστιανική πείρα, οι δύο παπάδες του χωριού δημιούργησαν σωστόν άναβρασμό στην Κορακιάνα. Τό κακό έγινε χειρότερο μόλις διαδόθηκε πώς τρεις στενοί συγγενείς της είχαν άσπασθή τή «Νέα Αίρεσι». Άστυνομι-

«Έπεσε ό Δυνατός»

κές ανακρίσεις, μηνύσεις, ψευδομαρτυρίες, δημοσιεύματα έφημερίδων ήσαν στην ήμερησία διαταξι.

Οικοδόμησις και άγώνες

Αυτά γίνονταν στο προσκήνιο. Στα παρασκήνια οι κατηγοροί ανακάλυψαν ότι ή ρίζα του κακού ήταν ο άδελφός της Παγώνας και τότε Τμηματάρχης του Γενικού Λογιστηρίου Κώστας Μεταλληνός. Έσπευσαν λοιπόν κι' άνοιξαν έναντιον του τά πυρά δημοσιεύοντας στον Τύπο μεταξύ άλλων, ότι,

«...Ο αίρεσιάρχης τμηματάρχης κατώρθωσε διά παντοίων μέσων να προσηλυτίση μερικώς άφελείς γυναίκας, εισαγαγών αίρετικώς κακοδοξίας, και διαιρέσας ούτω εις δύο στρατόπεδα τούς συμπατριώτας του. Οι αίρεσιώται του κ. Τμηματάρχου, ψευδοευαγγελισταί εισέβαλον εις τό ποιμνίον μας ώς λύκοι βαρείς λαλοῦντες διεστραμμένα...»

Άν όμως τά όσα κήρυττε κι' έγγραφε ο Μεταλληνός ήσαν στ' αλήθεια «διεστραμμένα» θά έπρεπε οι κατηγοροί του, με πνευμα πατρικής αγάπης, να νουθετήσουν τά ποιμνια ύποδεικνύοντας ποιά ήσαν τά «διεστραμμένα» και να τά ανασκευάσουν. Μπορούσαν ακόμα να φέρουν τον «αίρεσιάρχη Τμηματάρχη» ενώπιον της Δικαιοσύνης, έφόσον θά είχαν συγκεκριμένες κατηγορίες έναντιον του. Αυτοί όμως προτίμησαν μία άλλη μέθοδο.

Έτσι, τον Ιούλιο του 1931 ή Ίερά Σύνοδος διεβίβασε στο Γενικό Λογιστήριο αναφορά του Μητροπολίτη Κερκύρας με κατηγορίες έναντιον του Τμηματάρχη Μεταλληνού, ο όποιος «κατώρθωσε διά της αδελφής του να παρασύρη άπλοϊκούς τινας και άπόρους χριστιανούς της κοινότητας Κορακιάνας, διά χρημάτων, περιοδικών και βιβλίων άτινα άποστέλλονται παρ' αυτού εις την ειρημένην αδελφήν του...»

Περίληψις της κατηγορίας αυτής του Δεσπότη διαβιβάστηκε στον Μεταλληνό από την προϊσταμένη του αρχή ως «έμπιστευτική» με την παράκλησι «όπως παράσχητε ήμιν σαφείς και κατηγορηματικές εξηγήσεις επί της άνω καταγγελίας».

Γίνεται φανερό πώς οι αντίπαλοι κτύπησαν τον Μεταλληνό εκεί που σάν Δημόσιος υπάλληλος θά πονούσε περισσότερο, δηλαδή στην προσωπική του υπόληψι και προπαντός στην υπαλληλική του σταδιοδρομία, ένα τόσο ευαίσθητο σημείο για κάθε Δημόσιο υπάλληλο.

Ο Μεταλληνός όμως αντί να φοβηθί, άνδρώθηκε. Στα προσωπικά του σημειώματα της περιόδου εκείνης αναφέρεται συχνά σε Βιβλικά

1. Έφημ. «Έλευθερία» Κερκύρας—Άριθμ. φύλ. 311)25 Σεπτεμβρίου 1931.

χωρία ἐνθαρρύνσεως και θριάμβου. Μάλιστα γιά νά ταιριάξη ἓνα κείμενο καλλίτερα στή δική του περίστασι ἀλλάξε τόν χρόνο τῶν ρημάτων ἀπό Ἄόριστο σέ Μέλλοντα.

Σ' ἓνα σημείωμά του λ.χ. πού τὸ ἐπιγράφει, «Μὴ φοβοῦ» ἀντέγραψε τὸ ἐξῆς κείμενο ἀπὸ τὸ Βιβλίο τοῦ Ἑσαΐα (Κεφ. μα' 8-14), ὡς ἐξῆς :

«Σὺ εἶσαι δοῦλος μου· ἐγὼ σέ ἐκλεξα, καὶ δὲν θέλω σέ ἀπορρίψει. Μὴ φοβοῦ, διότι ἐγὼ εἶμαι μετὰ σοῦ· μὴ τρόμαζε διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός σου. Θὰ σέ ἐνισχύσω, μάλιστα θὰ σέ βοηθήσω, μάλιστα θὰ σέ ὑπερασπισθῶ (τὸ κείμενο γράφει : Σὲ ἐνισχυοῦσα, μάλιστα σέ βοηθήσῃσα, μάλιστα σέ ὑπερασπίσθῃ) διὰ τῆς δεξιᾶς τῆς δικαιοσύνης μου. Ἴδου πάντες οἱ ὠγαγισμένοι κατὰ σοῦ θέλουσι αἰσχυνθῆ καὶ ἐντραπῆ, θέλουσι εἶσθαι ὡς μηδέν. Καὶ οἱ ἀντίδικοί σου θέλουσι ἀφανισθῆ. Θέλεις ζητήσῃ αὐτοὺς καὶ δὲν θέλεις εὐρεῖ αὐτούς, τοὺς ἐναντιωμένους εἰς σέ. Οἱ πολεμοῦντες κατὰ σοῦ θέλουσι γίνεαι ὡς μηδέν καὶ ὡς ἐξουθένημα. Διότι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου εἶμαι ὁ κρατῶν τὴν δεξιάν σου λέγων πρὸς σέ, Μὴ φοβοῦ. ἐγὼ θέλω σέ βοηθήσει».

Πῆρε τὴν πέννα καὶ ἀπολογήθηκε :

Πρὸς τὴν Σὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν Δημοσίου Λογιστικοῦ
Κύριε Γενικὲ Διευθυντά,

Σχετικῶς μὲ τὴν καταγγελίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Κερκύρας ἡ ὁποία καθάπτεται τοῦ ἰδιωτικοῦ μου βίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νά γνωρίσω ὑμῖν τὰ κατωτέρω :

Ὡς πρὸς τὴν κατηγορίαν περὶ αἰρέσεως «Εὐαγγελικῶν» μπορῶ νά εἰπῶ μὲ ὑπερφάνειαν ὅτι εἶμαι εὐτυχής διότι ἀπὸ εἰκοσαετίας πιστεῖω καὶ μελετῶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπολαμβάνω τὴν πραγματικὴν χαρὰν καὶ εἰρήνην διὰ τῆς μετὰ τοῦ Ζῶντος Χριστοῦ ἐπικοινωνίας. Ὁ χαρακτήρ μου ἐνώπιον τῶν συναδέλφων μου ὄλων, ἐπὶ εἰκοσαετία, εἶναι τελείως γνωστός, μετὰ καυχήματος δὲ τονίζω ἄμεμπτος καὶ ὑποδειγματικός.

Δὲν ἔχομεν καμμίαν νέαν Ἑθρῃσκείαν. Ἐχομεν τὴν θρῃσκείαν τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς οἱ Ἀπόστολοι ἐδίδαξαν αὐτὴν καὶ ἐφήρμοσαν αὐτὴν. Ἐὰν ἀρέσκωνται νά μᾶς ὀνομάζουν αἰρετικούς, εἶναι δικαίωμά των· ἡ Ἱερὰ ἑμεῶς Ἐξέτασις ἔχει πρὸ πολλῶν αἰῶνων διαλυθῆ καὶ κάθε συνείδησις ἔχει σήμερον τὴν ἐλευθερίαν νά πιστεῦη τὸν Χριστόν, τὸν Βοῦδδα, τὸν Μωάμεθ, ἀπολαμβάνουσα τὴν πανίσχυρον περιφούρησιν τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν πολιτειακῶν μας νόμων.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ «προσηλυτισμοῦ» ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς μου στοῦ χωριῶ μου, πρόκειται ἀπλοῦστατα περὶ συγγενῶν μας οἱ ὁποῖοι μελετῶντες τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν ἀντελήφθησαν τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐδέχθησαν αὐτὴν μετὰ χαρῆς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὡς θὰ ἔκαμεν κάθε λογικὸς ἄνθρωπος. Ἐπίστευσαν δηλαδὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν σώζεται μὲ νηστείες καὶ μὲ τύπους ἀλλὰ μόνον δυνάμει τῆς

Οικοδόμησις καὶ ἀγῶνες

ὑπερτάτης ἐξιλαστικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τὰς καρδίας μας ναοὺς Του καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μελετᾷ τὸ Εὐαγγέλιον καθημερινῶς στὴ γλῶσσα του γιὰ νὰ τὸ καταλαβαίνει καὶ νὰ φωτίζεται.

Αἱ βασικαὶ ὁμοίαι αὐτὰ ἀληθεῖαι, τὰς ὁποίας βροντοφωνεῖ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ Εὐαγγέλιον, ἦσαν ἄρκεται ὥστε νὰ ἐγείρουν τὴν ἀδυσώπητον μὴνιν τῶν ἱερέων τοῦ χωριοῦ μας οἱ ὅποιοι μὲ παντοίας διαβολὰς ὑπεγείροντες τοὺς ἀμαθεῖς χωρικοὺς ἔχουν τελείως διαστρέψει τὰ πράγματα συκοφαντοῦντες τὰς ὀλίγας ἐκεῖνας ψυχὰς αἱ ὁποῖαι μὲ εἰλικρινῆ ζήλον λατρεύουν τὸν Χριστόν.

Ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν χρημάτων διὰ «προσηλυτισμόν» ἀποκρούω μὲ μεϊδιάμα οἰκτου τὰς ἀσυνειδήτους καὶ ἀχαρακτηριστοὺς αὐτὰς συκοφαντίας αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ ἄνθρώπους πού δὲν ἤμποροῦν νὰ φαντασθῶν μίαν εὐαγγελιστικὴν κίνησιν χωρὶς ἐλατήριον τὸ χρηματικὸν συμφέρον.

Δόξα ὁμοίαι εἰς τὸν Θεόν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι μὲ ἀγνόν καὶ θεῖον ἰδεῶδες Χριστοῦ διὰ τὸ ὅποιον καυχώμεθα καὶ εἰμεθα ἔτοιμοι ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ὑπαλληλικὸν μισθὸν μας νὰ προσφέρωμεν ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν μας ἐν ἀνάγκῃ νὰ θυσιάσωμεν χάριν Αὐτοῦ.

Εὐπειθέστατος

Ἐκ τούτου οἱ ἀντίπαλοι δὲν ξανακτύπησαν. Ὁ Μεταλληγὸς ἀπολογήθηκε ἐπίτηδες ὥστε νὰ μάθουν ἐχθροὶ καὶ φίλοι ὅτι δὲν ἄλλαξε τὸν Ἰησοῦν Χριστό ὄχι μονάχα μὲ τὴν προσωπικὴν του ὑπόληψιν, ἢ μὲ τὴν ὑπαλληλικὴν του σταδιοδρομίαν, ἀλλ' οὔτε καὶ μ' αὐτὴ τὴν ζωὴν του. Ἐκ φύσεως ἄνθρωπος ἥσυχος καὶ πρῶτος ἀργοῦσε νὰ δίνῃ δημοσίᾳ ἐπιδεικτικὰς ὁμολογίας, σχετικὰ μὲ τὴν πίστιν του, τὸ ἄτομόν του καὶ τὸ ἔργον του. Ὅσας φορὰς ὁμοίαι οἱ ἀντίπαλοι τὸν ἐπίεζαν, πηδοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ χαράκωμά του καὶ ὤρμουσε μὲ τὴν σημαίαν τοῦ Χριστοῦ ψηλά, χωρὶς νὰ λογαριάξῃ τίς συνέπειαι.

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ θεολογία δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς ἀναγνωρισμένης Εὐαγγελικῆς Θεολογίας. Μολαταῦτα, στὴν δογματικὴ διδασκαλία του βρῖσκομε τρία κατ' ἐξοχὴν θέματα τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν προσωπικὴ σφραγίδα τοῦ διδασκάλου. Τὸ πρῶτο εἶναι: Ἡ Ἠθικὴ Ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ δεύτερο, εἶναι: Τὸ Χριστολογικὸ θέμα, καὶ τὸ τρίτο: Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῶν νεκρῶν.

Ὁ ἴδιος ἐβεβαίωσε πὼς οἱ ἀπόψεις του πάνω στὰ δόγματα αὐτὰ ἦταν ὁ καρπὸς προσευχῆς καὶ προσωπικοῦ μόχθου. Πράγματι, ὅταν τὰ συζητοῦσε, τὰ ἔγραφε ἢ τὰ δίδασκε ἔδειχνε τὸν ἐνθουσιασμὸ μικροῦ παιδιοῦ ποῦ μιλεῖ γιὰ τὰ καινούργια του παιχνίδια. Τοῦ ἄρεσε νὰ ἐπιχειρηματολογῆ γι' αὐτά. Πίστευε πὼς ὅσο χρήσιμος εἶναι ὁ σκύλος ποῦ δὲν γαυγίζει, ἄλλο τόσο χρήσιμος εἶναι καὶ ὁ θεολόγος ποῦ δὲν συζητεῖ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ συζητῆ με ἀγάπη, ὄχι με πείσμα.

Πολλοὶ συμφώνησαν με τὰ συμπεράσματά του στὰ εἰδικὰ αὐτὰ θέματα ἄλλοι ὁμως διεφώνησαν, μάλιστα τὰ καταδίκασαν.

Ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία

Στὸν τομέα τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Μεταλληνὸς ἐδίδαξε καὶ ἐκήρυξε ἀρχές, μερικὲς ἀπὸ τῆς ὁποῖες ἀκούστηκαν ἀπὸ τοὺς

Πίστις και Διδασκαλία

ἐπικριτές του σάν ἐπαναστατικές, σκανδαλώδεις κι' ἀντιγραφικές.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ἄλλη. Ὅσα εἶπε γιά τὸ κατ' ἐξοχήν αὐτὸ θέμα τὰ ὑποστήριξε ἀπὸ τὶς Γραφές καὶ τὰ παρουσίασε μὲ τρόπο ποῦ ἱκανοποιοῦν τὴν ἀνθρώπινη συνείδησι.

Ὁ καθένας ἄνθρωπος ἔρχεται στὴν ὑπαρξὶ προικισμένος μὲ ἠθικὴ ἐλευθερία, λέγει ὁ Μεταλληνός. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἔκαμε ἑτεροκίνητα ἀλλὰ ὄντα ἠθικὰ ὥστε νὰ συνάψῃ μαζί μας σχέσι ἠθικὴ. Βάσει τοῦ προνομίου αὐτοῦ εἴμαστε ἐντελῶς ἐλεύθεροι εἴτε νὰ στραφοῦμε πρὸς τὸ ἀγαθὸ εἴτε ν' ἀκολουθήσουμε τὸ κακὸ. Νὰ πιστέψωμε ἢ ν' ἀπιστήσωμε.

Ἴδου πῶς ὁ ἴδιος διατυπώνει τὸ συμπέρασμα αὐτό :

Ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἐδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ἐκλέξῃ καὶ νὰ ἐνταχθῇ αὐτὸς ἐλευθέρως εἰς μίαν ἐκ τῶν δύο ἀντιθέτων καταστάσεων ποῦ ὑπῆρχον πρὸ τῆς δημιουργίας του, δηλαδὴ νὰ ἐνταχθῇ εἴτε εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀμαρτίας, μὲ ἐπικεφαλῆς κύριόν του τὸν Σατάν, εἴτε εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Θεοῦ θελήματος μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Θεόν. Δημιουργήσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὡς ἠθικόν ὄν, μὲ ἀπόλυτη πρωτοβουλία ἠθικῆς ἐκλογῆς, δημιούργησε ἔτσι μίαν ἠθικὴν προσωπικότητα, ἕναν «μικρὸν θεόν», ἕνα δηλαδὴ ὄν τελείως ἀνεξάρτητο ἀπ' αὐτόν, ὡς πρὸς τὶς ἠθικὰς ἐκλογὰς καὶ προτιμήσεις του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἠθικὴ δημιουργία εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ὕλική. Ἡ ὕλικὴ δημιουργία λειτουργεῖ μὲ τοὺς ἀναγκαστικοὺς νόμους τῆς καὶ συνεπῶς δίχως τὴν ἐλαχίστην ἠθικὴν ἀξίαν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Δὲν προκαλεῖ τὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ τὸν ἔπαινον ἀπὸ τὸν Θεόν. Στὴν περίπτωσι ὁμοῦ τοῦ ἠθικοῦ σύμπαντος μίαν ἀπλὴν ὑπακοὴν τοῦ ἐλευθέρου ὄντος ἢ παρακοὴν του πρὸς τὸν Θεόν, ἕνα αἶσθημα ἐδῶκαμοσύνης ἢ ἀχαριστίας του, μίαν πνοὴν ἀγάπης ἢ μίσους ἔχει γιὰ τὸν Θεόν ἀξίαν πολὺ ἀνώτερα ἀπὸ ὅλες τὶς λειτουργίας τοῦ ὕλικου Σύμπαντος.

Φυσικὴ συνέπεια τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἠθικὴ του εὐθύνη. Καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, πράγματι, καταλογίζει τέτοια εὐθύνη στὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ τὸ κακὸ : Θὰ κατακριθῇ¹. Ὑπόσχεται συνάμα ἀνταμοιβὴν στὸν ἄνθρωπον ποῦ σάν ἐλεύθερον ὄν στρέφεται πρὸς τὸ ἀγαθὸ : Θὰ ζήσῃ².

Τὸ ζήτημα λοιπὸν τῆς πίστεως ἢ τῆς ἀπιστίας, τῆς ἀνταμοιβῆς ἢ τῆς τιμωρίας ἀφίεται ἐντελῶς στὴν αὐθόρμητη θέλησι καὶ ἐκλογὴν τοῦ ἐλευθέρου ὄντος. Κατὰ τὸν Μεταλληνὸν ἡ διδασκαλία σύμφωνα μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἀποφάσισε προκαταβολικὰ γιὰ τὸ αἰώνιον μέλ-

1. Ἰωάν. ιβ' 48.

2. Ἰωάν. ε', 24.

λον τοῦ καθενὸς ἀνθρώπου, δὲν στέκεται μπροστά στή σωστή ἔρμηνεῖα τῶν Γραφῶν. Διότι, ἂν λογαριάζεται εὐθύνη στὸν ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος ἐργάζεται τὸ κακό, αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἶναι ἠθικὰ ἐλεύθερος, δεδομένου ὅτι δὲν νοεῖται εὐθύνη δίχως ἐλευθερία ἐκλογῆς. Ἐφόσον λοιπὸν ἢ ἄρνησις τοῦ ἀνθρώπου νὰ δεχθῆ τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθέρης ἐκλογῆς του τότε καὶ ἢ μὴ ἄρνησις του, δηλαδὴ ἢ ἀποδοχὴ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ἐπίσης ἐκδήλωσις τῆς ἐλευθερίας του.

Βεβαιώνει ὁ Μεταλληνός,

Δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτος προορισμὸς καὶ πρόγνωσις, ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴ ἐκλογὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν ὁπῆρχε, δὲν θὰ ὑφίστατο λ.χ. ζήτημα εὐαγγελισμοῦ. Γιατὶ νὰ τοὺς εὐαγγελισθῶ ἀφοῦ ὁ Θεὸς τοὺς ἔχει προορίσει γιὰ τὸ πῦρ; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὴν Ἁγία Γραφή γίνεται λόγος γιὰ προορισμὸ, ἀλλὰ πρόκειται γιὰ προορισμὸ συλλογικὸ, ὄχι ἀτομικὸ. Μᾶς προώρισε δηλαδὴ ὁ Θεὸς «πρὸ καταβολῆς κόσμου» ὡς πιστοῦς. Εἶπεν ὅτι ὅσοι θὰ πιστέψουν θὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ. Δὲν μᾶς προεῖδε ὁ Θεὸς τὸν καθένα ὀνομαστικῶς ὡς ξεχωριστὰ πρόσωπα ἀλλὰ ὡς ἓνα σῶμα λυτρωμένων, μᾶς προεῖδε ὡς ἓνα σῶμα λυτρωμένων «ἐν Χριστῷ» βάσει τοῦ λυτρωτικοῦ σχεδίου ποῦ εἶχε καταστράψει προαιωνίως γιὰ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς παρακοῆς τοῦ ἀνθρώπου. «Ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν Χριστῷ, πρὸ καταβολῆς κόσμου» (Ἐφεσ. α', 4). Ἐχοντας δηλαδὴ ὁ Θεὸς ὑπ' ὄψει νὰ δημιουργήσῃ τὴ μεγάλη πραγματικότητα τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας μελέτησε πρῶτα τὰ δύο ἐνδεχόμενα, τὸ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐλευθέρου ὄντος καὶ τὸ τῆς παρακοῆς του. Βάσει αὐτῶν τῶν ἐνδεχομένων ὁ Θεὸς κατήρτισε δύο σχέδια τὸ ἓνα γιὰ τὴν πρώτη περίπτωσι καὶ τὸ δεῦτερο γιὰ τὴν ἄλλη. Στὴν περίπτωσι τοῦ πρωτοπλάστου ὅταν ὁ Θεὸς ἔδωκε τὴν ἐντολὴν περίμενε μὲ πατρικὴ ἀγωνία τὴν ἐκβασί τοῦ πειρασμοῦ. Καὶ ὅταν ἡ ἐκβασί αὐτὴ δὲν ἦταν ὑπακοὴ ἀλλὰ παρακοὴ λυπήθηκε ὁ Θεὸς διότι ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε τὴν κακὴ ἐκλογὴ, μάλιστα «Μετενόησεν ὁ Θεὸς διότι ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐλυπήθη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Γεν. ζ', 6).

Στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ ἀντιλέγοντες ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Θεὸς, σὰν Παντογνώστης, εἶχε ὀπωσδήποτε προγνώρισει τὴν πῶσι τοῦ Ἄδάμ, ἀλλιῶς δὲν εἶναι Θεὸς Παντογνώστης.

«Σωστός συλλογισμὸς», ἀπαντᾷ ὁ Μεταλληνός. «Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς ἔταξε τὴν ἠθικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἔξω ἀπὸ τὴν πρόγνωσί του κι' αὐτὸ ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ δημιουργήσῃ ἠθικὴ προσωπικότητα, ἓνα ὄν ποῦ νὰ εἶναι αὐτεξούσιο στὴν ἠθικὴ του ἐκλογὴ, νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἢ νὰ τὸν ἀπορρίψῃ. Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι καὶ τὸ χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ ἀνθρώπου ὡς δημιουργήματος «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ».

1. Βλ. ἐπίσης Α' Πέτρου α' 20, Ρωμ. ζ' 25 κ.ά.

Πιστις και Διδασκαλία

Ὁ σεβασμὸς αὐτὸς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἠθικὴ ἐλευθερίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καταφαίνεται σὲ πολλὰ καὶ ποικίλα περιστατικά ποῦ ἀναφέρονται στὶς Γραφές : Μήπως, λ.χ. ὁ Θεὸς δὲν παζάρεψε μὲ τὸν Ἀβραάμ τὴν καταστροφὴ τῶν Σοδόμων ἕξι φορές, ἀλλάζοντας καὶ τὶς ἕξι φορές τὴν ἀπόφασί Του γιὰ τὸν ἀφανισμὸ τῶν κατοίκων τῆς ἀμαρτωλῆς πόλεως¹; Μήπως ὁ Θεὸς δὲν εἶχεν ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ τὴ Νινευὴ κι' ὕστερα ἀλλάξε γνώμη ἐξ αἰτίας τῆς αὐθόρμητης μετανοίας τῶν κατοίκων τῆς²; Μήπως ὁ Θεὸς δὲν ὠδήγησε τοὺς Ἰσραηλίτες στὴν ἔρημο σαράντα χρόνια γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν λαὸ καὶ πρὸ παντὸς γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν καρδιά του, ἂν δηλαδή, θά τηροῦσε τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ ἢ ὄχι³; Μήπως ὁ Θεὸς δὲν ὑπόσχεται πῶς ἂν ἓνα καταδικασμένο ἔθνος μετανοήσῃ γιὰ τὴν ἀποστασία του τότε καὶ ὁ Θεὸς θά μετανοήσῃ καὶ θά σταματήσῃ τὸ κακὸ ποῦ εἶχε ἀποφασίσει νὰ κάμῃ στὸ ἔθνος αὐτὸ⁴; Μήπως ὁ Θεὸς δὲν μετανόησε καὶ δὲν λυπήθηκε ἐπειδὴ δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔστρεψε τὴν ἠθικὴ του ἐλευθερίᾳ πρὸς τὴν παρακοή⁵;

Πλῆθος μαρτυριῶν ὑπάρχουν στὶς Γραφές ποῦ ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀλήθεια ὅτι οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπηρεάζουν ἀποφασιστικά τὶς ἐκάστοτε ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ στὴ σχέσι Του μὲ τὸν ἄνθρωπο. Αὐτὸ φαίνεται ἐπίσης κι' ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία ποῦ πολὺ συχνὰ διατυπώνει ὁ Θεὸς ὅταν σὲ ὄρισμένες περιπτώσεις ὁμιλεῖ γιὰ τὴν ἀνταπόκρισι τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς ἀπέναντι στὸν Λόγο Του⁶.

Ἐπὶ τοῦτο ὑπάρχει λοιπὸν περιορισμὸς τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χειρονομία αὐτὴ τοῦ Θεοῦ νὰ ρυθμίζῃ κατὰ τὴν κυριαρχικὴ Του θέλησι τὴν παντογνωσία Του, στὸν τομέα τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, δὲν ὑποβιβάζει τὸν χαρακτῆρα Του οὔτε ἐλαττώνει τὴ δόξα Του. Τοῦναντίον ἀνυψώ-

1. Γεν. ιη' 23-32.

2. Ἰων. γ', 10.

3. Δευτ. η' 2.

4. Ἰερμ. ιη' 7.

5. Γεν. ζ' 6.

6. Βλ. ἐπίσης Ἰερ. λς' 3 καὶ 7· Β' Χρον. λβ' 31 κ.ά.

6. Στὴν περίπτωσι λ.χ. ποῦ παράγγειλε στὸν Προφήτη Ἰερεμία νὰ κηρύξῃ «πάντας τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους προσέταξα εἰς σὲ νὰ λαλήσῃς πρὸς αὐτοὺς Ἰσραὴλ θέλουσιν ἀκούσει καὶ ἐπιστρέφει ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρίας καὶ μετανοήσω περὶ τοῦ κακοῦ τοῦ ὁποῖον βουλεύομαι νὰ κάμω εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν κακίαν τῶν ἔργων αὐτῶν» (Ἰερ. κς', 2-3).

νει τὸν Θεὸ ἐπειδὴ ἡ στάσις Του αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλεύθερης βουλήσεώς Του, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ τιμῆσῃ τὸν ἄνθρωπο ὡς ἠθικὸ ὄν.

Ἐδῶ, οἱ ἐπικριτὲς τοῦ Μεταλληνοῦ πάλιν διαμαρτύρονται μὲ τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι «ἂν δεχθούμε ὅτι ὁ Θεὸς περιορίζει τὴν πρόγνωσίν Του θὰ πρέπει τότε νὰ δεχθούμε καὶ περιορισμὸ τῆς τελειότητός Του, ὁπότεν πιστεύομε εἰς ἓνα ἀτελεῖ Θεό». Τὸ ἀντίθετο εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἀπαντᾷ ὁ Μεταλληνός. Εἶναι τέλειος ὁ Θεὸς ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι αὐτὸς ποῦ θέλει νὰ εἶναι, τόσον στὸν Ἐαυτὸ Του ὅσον καὶ στὴ δημιουργία Του. Σὰν τέλειος, ὁ Θεὸς δὲν δεσμεύεται ἀπὸ τίποτε, ἐπομένως οὔτε ἀπὸ τίς ἰδιότητές Του. Δὲν εἶναι οἱ θεῖες ἰδιότητες ἀλυσσίδες μὲ τίς ὁποῖες ἔδεσε ὁ Θεὸς τὸν Ἐαυτὸ Του, ἀλλ' Αὐτὸς βρίσκεται ὑπέρνω τῶν ἰδιοτήτων Του τίς ὁποῖες καὶ χειρίζεται γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὰ θαυμαστά σχέδια τῶν βουλῶν Του. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ αὐτοπεριορισμὸς ποῦ ἔθεσε ὁ Θεὸς στὴν ἰδιότητα τῆς παντογνωσίας Του δὲν περιορίζει τὴν τελειότητά Του, ἀλλὰ τοῦναντίον, τὴν ἀποδεικνύει.

Γιατὶ νὰ μὴ δεχθούμε ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἦταν ἐλεύθερος νὰ κάμῃ τὴν ἠθικὴ ἐκλογή του μολονότι ὁ Θεὸς εἶχε προγνώσει τὴν πτώσιν του; Ἐρωτοῦν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἀπολύτου προορισμοῦ. Εἰς τί ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ ἐπηρέασε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πρωτοπλάστου;

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὁ Μεταλληνός ἀπαντᾷ ὅτι «πρόγνωσις» κ' «ἐλευθερία» εἶναι δύο ὄροι ἀσυμβίβαστοι, ἐπειδὴ ἐκεῖνο ποῦ γιὰ τὸν Θεὸ εἶναι βέβαιο δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀντικείμενο ἐλεύθερης ἐκλογῆς, δεδομένου ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σφάλῃ. Μία τέτοια λοιπὸν θεῖα πρόγνωσις τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδὰμ θὰ ἔκανε τὸν Θεὸ συνεργὸ στὸν ξεπεσμό τοῦ πρωτοπλάστου, συνεπῶς καὶ στὴν κατάπτωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι θὰ ἦταν ἀδύνατο στὴν ἠθικὴ καὶ στὴ συνείδησιν νὰ δεχθῶν ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο μολονότι προεγνώριζε ὅτι τὸ ἠθικὸ αὐτὸ ὄν θὰ παρήκουε τὴν ἐντολή Του, ἐκτροχιάζοντας ἔτσι καὶ ὅλες τίς μετέπειτα γενεές. Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν ὅτι ὁ Θεὸς ἔταξε τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου ἔξω ἀπὸ τὴν ἀκτίνα τῆς προγνώσεώς Του εἶναι μία ἀλήθεια ποῦ κατέχει δυνατὰ ἠθικὰ στηρίγματα πρὸς ἔπαινον τῆς Θεῖας Δικαιοσύνης καὶ δόξης.

Τί θὰ ποῦμε ὁμῶς γιὰ τὴν ἐκ τῶν προτέρων ἐπιλογήν τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ καθὼς καὶ γιὰ τὸν ἱστορικὸ προορισμὸν τοῦ στοῦ Θεοῦ Σχέδιο; Ἡ ἀκόμα γιὰ τίς ποικίλες προφητείας ποῦ εἶχαν προαναγγεῖλει

Πίστις και Διδασκαλία

συμβάντα τὰ ὅποια ἤδη ἔγιναν ἢ ἐκεῖνα ποῦ θὰ γίνουν στοὺς μέλλοντες ; Δὲν εἶναι αὐτὰ ὅλα λαμπρὰ παραδείγματα ἐφαρμογῆς τῆς ἀπόλυτης παντογνωσίας τοῦ Θεοῦ ; Ἐρωτοῦν οἱ διαφωνοῦντες.

«Βεβαιότατα», ἀπαντᾷ ὁ Μεταλληνός, «γι' αὐτὸ καὶ χρειάζεται πολὺ προσοχὴ ὥστε νὰ ξεχωρίσωμε τὸν περιορισμὸ τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ στὸν τομέα τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, ἀπὸ τὴν παντογνωσία Του στὴν πορεία τῆς Ἱστορίας καὶ στὸν περιορισμὸ φυλῶν καὶ ἔθνων. "Ἄλλο τὸ ἓνα κι' ἄλλο τὸ ἄλλο». Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἰκανὸς νὰ γνωρίσῃ τὰ πάντα καὶ σὰν παντοδύναμος ἐκπληρώνει στοὺς ἀκέραιους τίς ὑποσχέσεις Του καὶ τὰ σοφὰ Του σχέδια. Στὴν οἰκονομία τῶν καιρῶν Αὐτὸς «μεγάλωνει ἔθνη καὶ ἀφανίζει αὐτὰ, πλατύνει τὰ ἔθνη καὶ συστέλλει αὐτὰ, ἀφαιρεῖ τὴν καρδίαν ἀπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς καὶ κάμνει αὐτοὺς νὰ περιφέρωνται ὡς ὁ μεθύων»¹. Ὁδηγεῖ τὴν Παγκόσμια Ἱστορία καθὼς ὁ ἀμαξᾶς ὁδηγεῖ τὴν ἀμαξά του στὴν προκαθορισμένη πορεία της. Εἶναι ὁ Θεὸς ὁ μόνος τέλειος γνώστης καὶ ρυθμιστὴς ὅλων τῶν κρίσεων ποῦ συνδέουν τὸ αἷτιον μὲ τὸ αἰτιατόν, κινεῖ δὲ τὰ νήματα τῶν γεγονότων κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματός Του.

Δὲν θὰ ποῦμε ὅμως τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν σχέσιν μὲ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ συνδεθῇ μὲ τὰ ἠθικὰ δημιουργήματά Του. Ἐπειδὴ στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ὁ Θεὸς παραχώρησε στὸν ἄνθρωπον τὸ προνόμιον ν' ἀποδεχθῇ ἢ ν' ἀπορρίψῃ τὴν ἐν Χριστῷ Χάριν, ἔτσι ὥστε οἱ ἐνέργειαι τοῦ Θεοῦ στὸν τομέα αὐτὸν νὰ μὴν ἐπιβάλλωνται στὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ νὰ ρυθμίζωνται ἀνάλογα μὲ τὴν προτίμησιν καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐλευθεροῦ ὄντος: «οὐκ ἠθελήσατε» εἶπε ὁ Ἰησοῦς στοὺς δύστροπους Ἰουδαίους, (Λουκ. η', 34), «οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με» (Ἰωάν. ε', 40), «οὐχ ὑπετάγησαν» παρατηρεῖ ὁ ἀπ. Παῦλος σχετικὰ μὲ τὴν ἀπιστίαν τῶν Ἰουδαίων, (Ρώμ. ι', 3). Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κύριος Ἰησοῦς προειδοποιεῖ ὅτι ὁποῖος ἀπιστεῖ στὸν λόγον τῆς Ἀληθείας, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ κριθῇ ἀπὸ τὸν ἴδιον αὐτὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἀθετεῖ, «ἐκεῖνος ὁ λόγος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰωάν. ιβ', 47-48), ὁ δὲ ἀπ. Παῦλος χαρακτηρίζει ὅσους ἀρνοῦνται νὰ δεχθοῦν τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ ὡς «ἀναπολογήτους».

Ἄν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, σὰν ἠθικὸ ὄν, εἶναι ἐλεύθερος νὰ στραφῇ πρὸς τὴν ἀπιστίαν πρέπει νὰ εἶναι ἐξίσου ἐλεύθερος νὰ στραφῇ καὶ

1. Ἰωβ ιβ', 23-25.

πρός τὴν πίστι. Καθὼς ἡ ἀπιστία τὸ ἴδιο καὶ ἡ πίστις παρουσιάζεται
στὶς Γραφές σὰν μία αὐθόρμητη ἐνέργεια τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ
ἀνθρώπου, ὄχι σὰν ἀποτέλεσμα αὐθαίρετης ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ.

Τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι μία ἐκκλησις τοῦ Θεοῦ πρὸς ὄλους ἀν-
εξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους, ὄχι μονάχα πρὸς ὠρισμένους, «ἵνα τοὺς
πάντας ἐλεήσῃ...» ὥστε ὁποῖος (πᾶς) δεχθῆ τὴν ἐν Χριστῷ Χάρι ν'
ἀπολαμβάνῃ αἰώνια Σωτηρία καὶ Ζωή¹.

Ὑστερα ἀπὸ ἐντατικὴ μελέτη τοῦ θέματος, ὁ Μεταλληνὸς βρή-
κε τὴ διδασκαλία αὐτὴ προτιμητέα ἀπὸ κάθε ἄλλη ποῦ πραγματεύε-
ται τὸν συνδυασμὸ Ἠθικῆς Ἐλευθερίας, εὐθύνης τοῦ ἀνθρώπου καὶ
προγνώσεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὴν βρῆκε προτιμητέα ἐπειδὴ, καθὼς ὁ ἴ-
διος βεβαιώνει, ἐπαληθεύει τὴ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ ὁ Ὅποιος κατὰ
τὸ Εὐαγγέλιό Του ἐπιθυμεῖ νὰ σωθοῦν, εἰ δυνατόν, ὄλοι οἱ ἄνθρω-
ποι, ὄχι μόνον μερικοί· κι' ἐπίσης εἶναι μία διδασκαλία ἡ ὁποία
ἀφίνει τὰ ὀλιγότερα ἐρωτήματα τόσο στὴ συνείδησι τοῦ ἀνθρώπου
ὄσο καὶ στὰ σχετικὰ χωρία τῶν Γραφῶν.

Μποροῦμε τώρα νὰ συνοψίσωμε τίς πεποιθήσεις τοῦ Μεταλλη-
νοῦ στὸ θέμα τῆς Ἠθικῆς Ἐλευθερίας μὲ τὴν ἐξῆς φράσι :

ἘΘ Θεός, ἡ ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο ἠθικὰ ἐλεύθερον, ὅποτε
κι' ἐξηγοῦνται ἱκανοποιητικὰ τόσον ἡ κατάκρισις του γιὰ τὸ κακὸ
ὄσον καὶ ὁ ἐπαινὸς του γιὰ τὸ ἀγαθόν, ἡ δὲν ἐδημιούργησε ὁ Θεὸς τὸν
ἄνθρωπο ἐλεύθερον, ὁπόταν θὰ πρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι οἱ Γραφές
παρουσιάζουν ἀντιφάσεις, πρᾶγμα, φυσικὰ ἀπαράδεκτο.

Τὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ἡ πλήρης καὶ οὐσιαστικὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν
θεμελιῶδες δόγμα στὴ διδασκαλία τοῦ Μεταλληνοῦ.

Ἀνέκαθεν πίστευε, ἔγραφε καὶ κήρυττε ὅτι ὁ Θεός, ὡς ἀγάπη,
οὐδέποτε ὑπῆρξε μόνος. Μαζί Του εἶχε τὸ ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης
Του, μία ἄλλη θεία προσωπικότητα ποῦ πήγαζε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ Του.

1. Γιὰ τὴν καθολικότητα τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ Χάριτος τοῦ Θεοῦ βλέπε,
Ἰωάν. γ' 16· ιβ', 32· Ρωμ. ια', 32· Α Τιμ. β', 4· Τιτ. β', 11· Α Ἰωάν. β', 2, κ.ά.

Πίστις καὶ Διδασκαλία

Ἦταν ἐν μορφῇ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς, Ὁν λατρευτό, φύσεως καὶ οὐσίας Θείας, ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ ἀληθινὸς Θεός. Μολαταῦτα, ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον προκάλεσε ἡ διδαχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ ποὺ ἀναφέρεται στὰ τριάντα τρία χρόνια τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα, καθὼς θὰ ἰδοῦμε εἰς ἄλλο μέρος, ἡ διδαχὴ αὐτὴ ἀνακίνησε σωστὴ θύελλα Χριστολογικῶν συζητήσεων οἱ ὁποῖες ἀπὸ ἀδέξιο χειρισμὸ ἀναστάτωσαν γιὰ ἓνα διάστημα τὶς ἐκκλησίες καὶ ψύχραιναν τὶς σχέσεις ἀρκετῶν πιστῶν.

Συγκεκριμένα στὴν προσωπικότητα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Μεταλληνὸς διέκρινε τὶς ἐξῆς τρεῖς κύριες καταστάσεις: Τὴν Προανθρωπίνην, τὴν Ἀνθρωπίνην καὶ τὴν Μετανθρωπίνην. Ἴδου πῶς διατυπώνει τὶς ἀπόψεις του¹:

Κατὰ τὴν πρώτην κατάστασιν, τὴν προανθρωπίνην, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπῆρχεν αἰδίως πρὸς τὸν Πατέρα ἐν μορφῇ Θεοῦ, δηλαδὴ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ τελειότητας τῆς θείας φύσεως, ὡν Ἰσα Θεῶ, καὶ κατέχων τὴν θέσιν τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς θείας Τριάδος, ὡς οὐσιαστικῶς Θεὸς διὰ τοῦ ὁποίου τὰ δρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα ἐδημιουργήθησαν. Εἰς τὸ σοβαρώτατον τοῦτο θέμα ἀποκρούομεν ἐντόνως τὴν Χίλιαστικὴν πλάνην ἢ ὅποια θεωρεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν ὡς δημιούργημα καὶ κτίσμα.

Κατὰ τὴν δευτέραν κατάστασιν, — τὴν Ἀνθρωπίνην —, διαρκέσασαν ἐπὶ τριάκοντα τρία περίπου ἔτη, τὸ ἀνωτέρω πρόσωπον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς εἰς τὸν κόσμον μας καὶ ἐνσαρκώθη διὰ νὰ καταστή δυνατὸν νὰ πάθῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ οὕτω νὰ σώσῃ ἡμᾶς μὲ σωτηρίαν αἰώνιαν, (Ματθαίου κ' 28, Ἑβρ. β' 14· θ' 12).

Ἄλλὰ διατί ἡ ἐνανθρώπις; Ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἐκράτει μαζί του τὰς ἀπείρους ιδιότητες τῆς θείας φύσεώς Του δὲν θὰ ἠμποροῦσε οὔτε πραγματικῶς νὰ πειρασθῇ ἐν τῷ βίῳ Του ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ², οὔτε καὶ πραγματικῶς νὰ πάθῃ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, — διότι ἡ θεία φύσις δὲν ὑπόκειται εἰς πειρασμὸν ὑπὸ τοῦ κακοῦ (Ἰακώβου α' 14), οὔτε ὑπόκειται εἰς θάνατον διότι εἶναι φύσει ἀθάνατος (Α' Τιμ. ζ' 16) —, Διὰ τοῦτο μὲ μίαν παντοδύναμον καὶ ἐλευθέραν χειρονομίαν αὐταπαρνήσεως μοναδικῆς «ἐκένωσεν ἑαυτὸν» ἀπὸ τὴν θείαν μορφήν Του, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς ιδιότητας τῆς θείας φύσεώς Του. Ἐγκαταλείπων οὕτως τὸν τρόπον τῆς Θείας ὑπάρξεως εἰσῆλθε σοβαρῶς καὶ πραγματικῶς εἰς τὸν τρόπον τῆς Ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, μένων ὁμοῦς πάντοτε ὁ αἰώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δηλαδὴ τὸ δεύτερον πρόσωπον, τῆς θείας Τριάδος κατὰ τὸ βᾶθος τῆς προσωπικότητός Του — κατὰ τὸ «Ἐγὼ» Αὐτοῦ —, καὶ ἔχων ἀνευ μέτρου τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ σχέσιν μὲ τὸν Πατέρα περὶ τῆς ὁποίας ἔλεγεν «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί» καὶ «πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου». (Ματθ. ια' 27)³.

1. Περίληψις ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτη μελέτη του: «Περὶ τοῦ Προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
2. Ματθ. 8', 1-11· Λουκ. κβ' 28· Ἑβρ. β' 18.
3. Βλέπε ἐπίσης Ἰωάν. η' 29· ιδ' 11· Ἑβρ. β' 17-18.

Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν ἐκ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ιδιότητα αὐτὴν τῆς ἐν οὐρανοῖς παρουσίας Του εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ πραγματικὰ καὶ οὐσιαστικὰ ἀπεμονώθη καὶ ἐγκατελείφθη ἐπὶ τὸ Πατρὸς τὸ δευτέρον πρόσωπον—Ἐγώ, τῆς θείας Τριάδος, ἀπουσίαζον ἀπὸ τοῦς κόλπους αὐτῆς. Μία τοιαύτη θυσία ὑπερβαίνει πράγματι κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ Παύλου «πᾶσαν γνῶσιν» (Ἐφεσ. γ' 19) καὶ ἀποκαλύπτεται ὡς τὸ βαθύτατον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐνσαρκώσεως.

Κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν Του, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς θείας Τριάδος δηλαδὴ Θεὸς φανερωθεὶς ἐν σαρκί, πάντοτε Θεάνθρωπος δηλαδὴ ἀληθῶς Θεία Προσωπικότης.—θεῖον Ἐγώ—, κενωθεῖσα ἐκουσίως καὶ ἐλευθέρως τῶν ιδιοτήτων τῆς ἐν οὐρανοῖς παρουσίας, τῆς θείας παντοδυναμίας* καὶ τῆς θείας παντογνωσίας* καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὰς ιδιότητας τῆς ἀναμαρτήτου ἀνθρωπίνης φύσεως, γεγονόςς τὸ ὅποιον ὁ Παῦλος περιγράφει μὲ τὰς λέξεις, «Ὁ Κύριός ἡμῶν πλοῦσις ὧν ἐπτώχευσεν», καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μὲ τὰς λέξεις «Ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο» διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ τῆς ἀπαίρου αὐτῆς ἀταπαρνήσεως τὸν νέον Ἀδὰμ καὶ ἐπανορθώσῃ οὕτω διὰ τῆς μέχρι θανάτου ὑπακοῆς Του τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐκπεσόντος κόσμου μας :

«Ὡσπερ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ καταστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι καταστηθήσονται οἱ πολλοί» (Ρωμ. ε' 19).

Ὡς ἐκ τῆς ἀπολύτου καὶ σταθερᾶς ὑπακοῆς Του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ πλήρωμα τοῦ Πνεύματος καὶ τὸν Πατέρα μένοντα ἐν Αὐτῷ ἐφανέρωσεν εἰς τὸν κόσμον κατὰ τρόπον μοναδικὸν καὶ ἀπόλυτον τὸν ἐνδοξον χαρακτῆρα τοῦ Πατρὸς μέχρι σημείου ὥστε νὰ ἀληθεύῃ ἡ διακήρυξις Του, «Ὁ ἔωρακὼς ἐμὲ ἔωρακε τὸν Πατέρα» (Ἰωάν. ιδ' 9). Ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀποστολικὴν σκέψιν καὶ εἰς τὸ ἐδάφιον (Πράξ. κ' 28) ὅπου τὸ σταυρικὸν αἷμα τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζεται «αἷμα Θεοῦ» ἐνῶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐκδοχὴν τῶν δύο φύσεων ἡ φράσις αὐτὴ παρουσιάζεται ἀνόμαλος.

Περὶ δύο φύσεων καὶ δύο προσώπων ἐν τῷ Χριστῷ

Ἡ ἐκδοχὴ περὶ τῆς συνπαρέσεως καὶ συλλειτουργίας δύο φύσεων ἐν τῷ Χριστῷ οὐδαμῶς εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην διδάσκεται, ἀλλὰ ἀντὶ τῶν ιδιοτήτων τῆς θείας φύσεως μᾶς παρουσιάζει Αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατρὸς Του μὲ τὸν ὅποιον εὐρίσκετο εἰς ἀδιάρρηκτον ἐπαφὴν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου Πατρὸς ἀντλοῦσε διαρκῶς τὴν θεῖαν ζωὴν καὶ τὰς δυνάμεις, ὥστε νὰ ἐκδηλώνεται καὶ νὰ ἐκφράζεται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς, τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης του, ἡ τελεία ἠθικὴ εἰκὼν Του. «Ὁ ἔωρακὼς ἐμὲ ἔωρακε τὸν Πατέρα» (Ἰωάν. ιδ' 9). Ἔστι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ

1. Ἰωάν. ζ' 62· ιζ' 28· ιγ' 3· κ' 17 καὶ ἄλλα παρόμοια χωρὶα δηλοῦν σαφῶς ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν Του εἶχε ἀποβάλει τὴν ιδιότητα τῆς ἐν οὐρανοῖς παρουσίας Του ἥτοι ἀπουσίαζε ἐπὶ τριακοντα-τρία χρόνια ἀπὸ τοῦς οὐρανοῦς. (Παράβαλε τὸ «ἐξαπέστειλεν» Γαλ. δ', 1)
2. Ἰωάν. ιδ' 10β· ια' 41· καὶ 42· Ματθ. ιβ' 28· Λουκ. ια' 20· Πράξ. ι' 38.
3. Λουκ. β' 40· β' 52· Ἰωάν. ιζ' 16· Μάρκ. ιγ' 32.

Ήσις και Διδασκαλία

νέου Ἀδάμ πραγματοποιεῖται ὁ κατά θεϊαν βουλήν προορισμός τοῦ ἀνθρώπου πλασθέντος κατ' εἰκόνα Θεοῦ.

Ἀλλά οὔτε καί ἡ συνόπαρξις ἐν τῷ Χριστῷ δύο προσώπων με δύο ἐγῶ και δύο φύσει, — δηλαδή τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἐνός και τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀφ' ἑτέρου, — οὔτε λέγομεν ἡ ἐκδοχή αὐτῆ ὑποστηρίζεται ὑπό τῆς Καινῆς Διαθήκης διότι τότε ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἀναβέβηκεν εἰς τόν οὐρανόν και κατέβη στήν γῆν: «Οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τόν οὐρανόν εἰμί ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. γ' 13) Ἐπίσης ἡ διακήρυξις τοῦ Κυρίου λέγοντος, «Ἐάν οὖν θεωρῆτε τόν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τό πρότερον» (Ἰωάν. ζ' 62), ἀποδεικνύει ὅτι δέν πρόκειται περί δευτέρου ἀνθρωπίνου προσώπου τό ὅποιον νά προσελήφθη ὑπό τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κατά τήν ἐπί γῆς ἐνσάρκωσίν του, διότι τό ἀνθρώπινον αὐτό πρόσωπον, ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου, ἐάν ἦτο πραγματικόν δέν θά προῦπήρχε ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐνώ ὁ Κύριος μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου προῦπήρχεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἀρα εἶναι ὁ αὐτός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὁ καταβάς με δεύτερον ὄνομα, — Υἱός τοῦ ἀνθρώπου — λόγω τῆς κενώσεώς Του ἀπό τήν Θεϊαν φύσιν και προσλήψεως ἀνθρωπίνης τοιαύτης. Τοιοῦτοτρόπως κατά τήν ἀνωτέρω Βιβλικήν ἀντίληψιν ἡ προσωπικότης τοῦ Κυρίου μας διατηρεῖ τήν ἐνιαίαν και ἀπλήν ἐμφάνισίν της, τήν ὅποιαν ἔχει ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, δηλαδή ὄχι δύο ἐγῶ, ἕνα ἀνθρώπου και ἕνα Θεοῦ, ἀλλά πάντοτε ἕνα μόνον ἐγῶ, — τό ἐγῶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ —, και ἀπό τοιαύτης πλευράς ὁ Ἰησοῦς εἶναι Θεός και δύναται νά ἐφαρμοθῆ εἰς τόν Ἐαυτόν Του, καθώς μας ἀναφέρουν τά Εὐαγγέλια, ὅλα τά «Ἐγῶ εἰμί.....» Θεῖου προσώπου. Ὑπό τό πνεῦμα αὐτό ἡ προσωπικότης τοῦ Χριστοῦ εἰς τό σύνολόν της εἶναι Θεάνθρωπος.

Ὡς πρὸς τήν μετανθρωπίνην κατάστασίν Του:

Μετά τήν περάτωσιν τοῦ ἔργου τῆς Σωτηρίας ἐπί τῆς γῆς, ὁ Κύριος ἡμῶν διεκήρυξε πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ θριαμβευτικῶς ὅτι ἔλαβεν ἀπό τόν Πατέρα «πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ και ἐπί γῆς, (Ματθ. κη' 18) και ἀνελήφθη ἁμέσως εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅπου ἀνέκτησε τήν «δόξαν» Αὐτοῦ, δηλαδή τό σύνολον τῶν θεϊῶν τελειοτήτων, ἰδικῆς Του πλέον παντοδυναμίας, ἰδικῆς Του παντογνωσίας και πανταχοῦ παρουσίας τά ὅποια εἶχεν ἀποβάσει κατά τήν ἐνανθρώπισιν Αὐτοῦ. Ἐκτοτε κατέλαβεν τήν προτέραν θέσιν Του ἐν τῇ Τριάδι διατηρῶν τήν ἀνθρωπίνην ἐμφάνισιν¹ ἀλλά με ἰδιότητος θείας κατά πάντα φύσεως και εἶναι «ἐπί πάντων Θεός εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας»².

Ἐπειδὴ ἡ Καινὴ Διαθήκη μας ὁμιλεῖ περί τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ και κατά τὰς τρεῖς ὡς ἀνω καταστάσεις Αὐτοῦ, —προανθρωπίνην, ἀνθρωπίνην και μετανθρωπίνην—, συνήθως ἐπέρχεται σύγχυσις με τό νά ἀποδίδουν οἱ μελετηταὶ χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀφορόντα λ.χ. τήν μετανθρωπίνην κατάστασίν Του εἰς τήν κατάστασιν τήν ἀνθρωπίνην ἢ τήν προανθρωπίνην. Ἡ ἀνωτέρω ὁμῶς ἐκδοχή μας ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τήν ὀρθήν κατάταξιν τῶν Χριστολογικῶν χωρίων, ἀποφευγομένης οὕτω τῆς συγχύσεως αὐτῶν.

Τέλος ἡ περί τῆς ἐπί γῆς προσωπικότητος τοῦ Κυρίου Βιβλικὴ ἀντίληψις εἶναι ἡ ὡς ἀνωτέρω οὐσιαστικὴ και πραγματικὴ αὐταπαρνήσις Του ὅπερ ἡμῶν ἐν τῇ ἐνσάρκωσει Θεῖου Λόγου (γενομένου σάρκα), «πατωχεύσαντος» και «κενώσαντος Ἐαυτόν» ἀπό τὰ ἰδικά Του διὰ νά ἀντλή ὑπό τόν Πατέρα πραγματικῶς και σοβαρῶς τά πάντα, ὡς Νέος Ἀδάμ. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

1 Πράξ. ζ' 56. 2 Ρωμ. θ' 5.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῶν Νεκρῶν

Ὁ Μεταλληνὸς ἐτοποθέτησε τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ θέμα μὲ τὰ παρακλάδια του, πάνω στὰ ἐξῆς τρία Βιβλικά στηρίγματα : Στὴν μοναδικότητα τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Σωτῆρος· στὴν μοναδικότητα τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ μόνου μέσου γιὰ τὴ Σωτηρία τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ στὴ μοναδικότητα τῆς ἁμαρτίας.

Σχετικὰ μὲ τὸν Εὐαγγελισμὸ τῶν νεκρῶν :

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, στὸ χρονικὸ διάστημα μεταξύ τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του, κατέβηκε στὸν Ἄδη καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὰ πνεύματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε¹, καθὼς καὶ σὲ ὅλους γενικὰ τοὺς πρὸ Χριστοῦ νεκροὺς².

Δίδαξε ὁ Μεταλληνὸς,

Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι προσωπολήπτης. Δὲν ἔπρεπε ν' ἄδικηθοῦν οἱ πρὸ Χριστοῦ ἀποθανόντες ὥστε νὰ μὴν ἀκούσουν τὸ Εὐαγγέλιο. Μερικοὶ λέγουν ὅτι τὸ «εὐηγγελίσθη τοὺς νεκροὺς» σημαίνει ὅτι εὐηγγελίσθη τοὺς πνευματικὰ νεκροὺς λόγῳ τῆς ἁμαρτίας δηλαδὴ τοὺς ἐν τῷ σώματι. Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ δὲν εἶναι ὀρθὴ διότι τὸ κείμενον γράφει «καὶ πρὸς τοὺς νεκροὺς». Καθὼς δηλαδὴ ἐκήρυξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐν σαρκὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκήρυξεν τὸ Εὐαγγέλιον «καὶ πρὸς τοὺς νεκροὺς ἵνα κριθῶσιν κατὰ ἀνθρώπων ἐν σαρκὶ (ὅπως δηλαδὴ οἱ ἀνθρώποι οἱ ἐν σαρκὶ) νὰ ζῶσιν δὲ κατὰ Θεὸν ἐν πνεύματι».

Μήπως οἱ Γραφεὲς ἀφήνουν νὰ ἐννοήσωμε ὅτι ὁ Χριστὸς κήρυξε στοὺς νεκροὺς διὰ μέσου τοῦ Νῶε; Εἰς αὐτὸ ὁ Μεταλληνὸς ἀπαντᾷ :

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδη ἦταν αὐτοπρόσωπος. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «πορευθεῖς»³, μία πράξις ποὺ μαρτυρεῖ τὸ ὕψιστο προσωπικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ σωθοῦν ἀκόμα καὶ οἱ χειρότεροι ἁμαρτωλοὶ, αὐτοὶ δηλαδὴ οἱ ὁποῖοι μὲ τίς χονδρὲς ἁμαρτίες τοὺς εἶχαν προκαλέσει τὸν κατακλισμό.

Τί εἶδους κήρυγμα ἄκουσαν οἱ νεκροὶ στὸν Ἄδη; Ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι δύσκολη. Τὸ Εὐαγγέλιο ἄκουσαν· τὸ ἴδιο Εὐαγγέλιο ποὺ

---

1. Α' Πέτρου γ' 19. 2. Α' Πέτρου δ' 6. 3. Παράβαλε τὸ, «πορευθεῖς» μὲ τὸ Α' Πέτρου γ' 22.

Ήιστις και Διδασκαλία

είχαν ακούσει από τὸ στόμα τοῦ Κυρίου καὶ οἱ ἐν τῇ ζωῇ, δηλαδὴ τὸ Σχέδιο τῆς Σωτηρίας διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐδῶ ἐρχόμεθα στὴ μοναδικότητα τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Βιβλικὴ ἀποκάλυψις προσδίδει στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἕναν ρόλον ἀναγκαῖο καὶ μοναδικό. Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος Μεσσίας¹, ὁ μόνος Σωτήρας², ἡ μόνη Ὁδὸς ἢ ὁποῖα ὀδηγεῖ στὸν Πατέρα³. Εἶναι ὁ διωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν⁴, τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος⁵ ἐμπρὸς τὸν Ὅποιον θὰ γονατίσουν ὅλα τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια καὶ κάθε γλῶσσα θὰ Τὸν ὁμολογήσῃ «Κύριον εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς»⁶.

Αὐτὴ ἡ μοναδικότητα τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἀποκλείει τὴ μεσολάβησι κάθε ἄλλου Προσώπου στὴ σχέσι καὶ στὴν ἠθικὴ τακτοποίησι τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό. Ἐξ ἄλλου, τὸ μέσον τῆς Σωτηρίας εἶναι ἕνα καὶ μοναδικό: Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ὑπάρχει στὸ ἠθικὸ Σύμπαν ἄλλο μέσον συμφιλίωσης τῆς ἀμαρτωλῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁷. Οὔτε «τὰ καλὰ ἔργα», οὔτε ἡ κατάστασις τῆς συνειδήσεως⁸, οὔτε ἡ ἀγνοια, εἶναι ἰκανὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴ Σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εἰσοδὸ του στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικότητα τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός :

Ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ὁ δίκαιος καὶ ἀγαπῶν Θεὸς ὥρισε τὴ θυσία τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ μὲ ἀναδρομικὴν ἰσχύν διὰ τοὺς πρὸ αὐτῆς καὶ μελλοντικὴν ἰσχύν διὰ τοὺς μετέπειτα ὥστε, εἴτε ἀπὸ φόβου εἴτε ἀπὸ ἀγάπης, «πᾶν γόνου κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς » (Φιλιπ. β' 10).

Ἡ κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξις εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε, ἂν οἱ περιστάσεις δὲν τὸ ἐπιτρέψουν, ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο, ἔχει τὴν εὐκαιρία ν' ἀκούσῃ τὸν λόγο τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας.

Ὁ θάνατος εἶναι ὀριστικὴ κρίσις μόνον εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀπίστησαν καὶ ἀπέρριψαν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὴν προσφορά τῆς ἐν Χριστῷ Χάριτος. Ὅλοι οἱ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἀκούσαν ποτὲ τὸ Εὐαγγέλιον πρέπει νὰ τὸ ἀκούσουν ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀδίκος οὔτε προσωπολήπτης... Ὅλοι οἱ ἀποθανόντες μετὰ Χριστὸν καὶ μὴ ἀκούσαντες τὰ νέα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ θὰ τὰ ἀκούσουν στὸ διάστημα μεταξὺ θανάτου καὶ κρίσεως.

1. Α' Τιμ. β' 5· Ἐβρ. ε' 5. 2. Πράξ. 8' 12· 3. Ἰωάν. 18' 6· 4 Πράξ. 1' 42· 5. Ἀποκ. κβ' 13· 6. Φιλιπ. β' 10· 7. Κολοσ. α' 20· 8. Τὸ Ρωμ. β' 11-16 δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὸ θέμα μας. Τὸ χωρίο αὐτὸ ἐξηγεῖ ὅτι τὸσον οἱ Ἰουδαῖοι ὅσον καὶ οἱ ἔθνη οἱ χρειάζονται τὴν ἴδια Σωτηρία τοῦ Χριστοῦ.

Στὴν κατηγορία αὐτὴ ὁ Μεταλληνός περιέλαβε: Τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι οὐδέποτε ἄκουσαν στὴ ζωὴ τους γιὰ τὸ Πρόσωπο καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· τοὺς εἰδωλολάτρεις ἢ τοὺς ἄθρησκους οἱ ὅποιοι κατακλύζουν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς γῆς· τὰ μικρὰ παιδιά τὰ ὅποια φεύγουν ἀπὸ τὴ ζωὴ χωρὶς νὰ ἔχουν ἀναπτύξει ὠριμότητα ἠθικῆς κρίσεως, καθὼς καὶ τοὺς πάσχοντες ἀπὸ ψυχονευρικὲς ἀρρώστειες οἱ ὅποιες καταργοῦν τὴν ἠθικὴ εὐθύνῃ τους, ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξίς, ὅπου ἐξῆσε καὶ ὀπότεν ἐξῆσε, ζῆ ἢ θά ζῆση, πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ἡ ἁμαρτία ποῦ κατεδίκασε τὴν ἀνθρωπότητα νικῆθηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ στὸν Σταυρὸ κι' ἐπίσης ὅτι ὁ κάθε ἁμαρτωλὸς καλεῖται πλέον νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ πιστέψῃ σ' αὐτὸ τὸ Πρόσωπο καὶ σ' αὐτὸ τὸ Ἔργο γιὰ νὰ σωθῆ.

Τὸ τρίτο ὑποστήριγμα τῆς δογματικῆς αὐτῆς διδασκαλίας Του ἦταν ἡ μοναδικότης τῆς ἁμαρτίας. Ἴδου λ.χ. ἡ ἐρμηνεία ποῦ δίνει στὸ Ρωμαίους ε' 18:

«Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιοσύνην ζωῆς».

Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός,

Ἐδῶ ἔχομε δύο κέντρα: Ἐνα τὸ ὅποιον ὀνομάζει ὁ ἅπ. Παῦλος «πράπτωμα» τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ ἁμάρτημα τῆς Ἐδέμ. Τὸ παράπτωμα εἶχε ἀκτῖνα ἀντικτύπου «εἰς πάντας ἀνθρώπους». Ὅπου ἐφθασε ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖ ἐφθασε καὶ ὁ ἀντίκτυπος τῆς ἁμαρτίας. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἐξαιρέσις μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Εἰς αὐτὴ τὴ μαῦρη κατάστασιν ὁ ἅπ. Παῦλος παραθέτει καὶ τὴ δευτέρη, τὴ φωτεινὴ, ποῦ τὴν ὀνομάζει «τὸ δικαίωμα». «Δικαίωμα» ἔννοεῖ ἐνέργειαν σύμφωνη μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ ὑπακοὴ τοῦ δευτέρου Ἀδάμ εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ θυσία τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν. Ὁ Ἀδὰμ παρήκουσε ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὑπήκουσε. Τὸ «δικαίωμα» ἔχει ἀντίκτυπον ἐπίσης «εἰς πάντας ἀνθρώπους», ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἐάν δὲν φθάσῃ «εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους» θά ὑπερτερῆσῃ ἡ παρακοή. Πρέπει νὰ περιλάβῃ τοὺς πάντας.

Ἡ ἴδια ἀλήθεια προβάλλεται ἐξῆσου καθαρὴ καὶ στὴν Ἐπιστολὴ πρὸς Ἑβραίους.

Παρατηρεῖ ὁ Μεταλληνός σχετικὰ μὲ τὸ χωρίο Ἑβρ. θ' 24-26:

«Ὅδδ' ἵνα πολλάκις προσφέρει ἑαυτὸν, ὡσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσερχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτριῶ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.»

Πίστις καὶ Διδασκαλία

Ὁ Χριστὸς δηλαδὴ δὲν πεθαίνει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάθε αἰῶνος χωριστὰ ἐπειδὴ τότε θὰ ἔπρεπε νὰ πεθάνη πολλές φορές, «ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλὰκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου». Ὁ Θεὸς ὁμοῦ θέλησε, «ἀπαξ εἰς τὸ τέλος τῶν αἰῶνων», θέλησε δηλαδὴ ὁ Θεὸς νὰ πεθάνη ὁ Χριστὸς γιὰ ὅλους τοὺς αἰῶνες ἀπὸ Ἀδάμ, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι συντελείας αὐτοῦ, γιὰ ὅλες τὶς γενεές.

Καὶ συμπεραίνει :

Δὲν πρέπει νὰ στενοχωριώμαστε γιὰ τοὺς παπποδες μας καὶ τοὺς προπαποδες μας μήπως πῆγαν στὴν κόλασι, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ποτὲ τὴν εὐκαιρία ν' ἀκούσουν ἐδῶ στὴ ζωὴ γιὰ τὴ Σωτηρία Χάρι τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς μερίμνησε καὶ γι' αὐτούς. Βέβαια στὴν ἐλευθερία τοὺς μπορεῖ νὰ διάλεξαν τὴν κόλασιν, ὅπως καὶ σήμερα μπορεῖ νὰ γίνῃ.

Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι διεφώνησαν μὲ τὰ συμπεράσματα αὐτὰ κατηγοροῦσαν τὸν Μεταλληνὸ ἀφ' ἐνὸς ὅτι κηρύττει «δεύτερη εὐκαιρία» καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτὴ παραλύει τὸν ζήλον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν εὐαγγελισμό τῶν ψυχῶν.

Ἰδοὺ πῶς ἀπάντησε ὁ Μεταλληνὸς στὶς δύο αὐτὲς κατηγορίες :

Θὰ ἐκήρυττα δεύτερη εὐκαιρία ἂν ἔλεγα ὅτι «οἱ βλασφημοῦντες κατὰ τοῦ Πνεύματος» θὰ ἀκούσουν ξανά τὸ Εὐαγγέλιο. Δὲν κηρύττω τέτοια διδασκαλία. Γιὰ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀκοῦν ἐδῶ στὴ ζωὴ τὸ Εὐαγγέλιο κι' ἀπιστοῦν, περιφρονοῦντες τὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑπάρχει δι' αὐτούς πλέον εὐκαιρία ἢ Σωτηρία, (Ἰωαν. ιβ' 48). Ὁ θάνατος ἐπιφέρει τὴν ἄμεση κι' ὀριστική τους κρίσι, «οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῶ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι» (Ματθ. ιβ' 32).

Ὅσο γιὰ τὴ δεύτερη κατηγορία ἐξήγησε :

Ἡ πρώτη μετὰ θάνατον εὐκαιρία, εἰς ὅσους δὲν ἄκουσαν ἐδῶ στὴ γῆ τὸ Εὐαγγέλιο, δὲν ἐλαττώνει στὸ ἐλάχιστο τὸν ζήλον τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως δεδομένου ὅτι ἂν κηρύττωμεν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ αὐτὸ δὲν εἶναι δικὴ μας καλωσύνη ἀλλὰ ἀποστολὴ τὴν ὁποίαν μᾶς ἀναθέτει ὑπευθύνως ὁ Κύριος. Πρέπει νὰ πηγαίνομε σάν ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ ἀλλῶς δὲν ἐπιτυγχάνομε τίποτε. Ὅπως καὶ εἰς κάθε ἄλλῃ περίπτωσι ὀφείλομε νὰ ἐκτελοῦμε τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου μὲ ζῆλο καὶ μὲ πιστότητα.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑ

Η ανθρώπινη αγάπη πρωτογλύκανε την καρδιά του Μεταλληνοῦ σὰ εἴκοσι ἕξι χρόνια του. Σὲ προσωπικά του σημειώματα φαίνεται ἡ ἀγνή αἰσθηματικὴ ἑξαρσις ποῦ δοκίμασε ὁ νέος, ὅταν συνάντησε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἐκλεκτὴ του καὶ μετέπειτα σύντροφό του Ἀλκμήνη Καψάλη.

Ἡ συνάντησις ἦταν ἐντελῶς τυχαία. Ἐνας φίλος προσκάλεσε τὸν Μεταλληνὸ σὲ μιὰ στενὴ συντροφιά στὸ σπίτι τῆς Ἀλκμήνης, ἐξαιτίας τῆς ὀνομαστικῆς γιορτῆς τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Γιάννη. Ὁ Μεταλληνὸς πῆγε. Μόλις εἶδε τὴν κόρη τὴν ἀγάπησε.

Ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴ συνάντησι αὐτῆ, ἔγραψε στὸ προσωπικό του ἐνθύμημα τὶς πρῶτες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴ γνωριμία του μὲ τὴν Ἀλκμήνη :

« Ἀριστοτέγνημα τοῦ Θεοῦ ποῦ μοῦ χάρισε ἄπειρον πνεῦμα καὶ κάλλος. Ὑπερβαίνει τὸ ἰδανικὸν τῆς γυναικός, τὸ ὁποῖον εἶχα μορφώσει μέσα μου. Ἀκτινοβολεῖ πνεῦμα. Σὲ διαπερᾶ ἡ ἀθωότης, τὸ κάλλος».

Τὸν ἴδιο χρόνο ἔστειλε γράμμα στὸν Γιάννη Καψάλη ἐκφράζοντας τὴν ἐπιθυμία νὰ γνωρισθῆ περισσότερο μὲ τὴν ἀδελφή του, «ἀν εἶναι τῆς ἐγκρίσεώς σου». Ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ προσέγγισις δὲν ἀκούστηκε ἀπ' ὄλους εὐχάριστη. Ἀπ' αὐτοὺς ποῦ φάνηκαν διστακτικοὶ γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο συνοικέσιο ἦταν ἡ ἰδία ἡ Ἀλκμήνη. Δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο νὰ χάσῃ τὴν ἐλευθερία τῆς χάριν τοῦ γάμου. Κόρη μὲ χριστιανικὲς ἀρχές, πρωτόβγαλτη ἀριστοῦχος δασκάλα, μὲ ὅλη τὴ φλόγα γιὰ ἐπαγγελματικὴ ἐπιτυχία, ἡ Ἀλκμήνη εἶδε κατ' ἀρχὴν τὸν γάμο σὰ σοβαρὸ ἐμπόδιο γιὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς μεγάλους πόθους τῆς. Μολαταῦτα σὰν χριστιανὴ κόρη ἦταν ἔτοιμη νὰ ὑποχω-

Ἡ Οἰκογένεια κ' Ἐστία

ρήση ἂν ἐβλεπε πὼς αὐτὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Σὰ θεία ὁδηγία, ἡ Ἀλκμήνη ὤρισε στὴν προσευχή της τὰ ἐξῆς τέσσερα σημεῖα : Ὅποιος κι' ἂν ἦταν ὁ σύντροφος τῆς ζωῆς της θὰ ἦταν ἀπαραίτητο νὰ διατηρῆ μαζί του στενὴ πνευματικὴ ἐπαφή. Ἡ ἴδια δὲν θὰ ὑποβοηθοῦσε εἰς τίποτε γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ὅποιοδῆποτε συνοικεσιό της. Ὁ γαμβρὸς δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ βιάζεται, καὶ τέλος δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ζητήση προΐκες. Ὁ χρόνος ἔδειξε ὅτι ὁ Κώστας Μεταλληνὸς ἦταν ἡ ἀπάντησις στὴν προσευχή τῆς Ἀλκμήνης. Πράγματι, ὁ ὑποψήφιος γαμβρὸς οὔτε βιάστηκε, οὔτε προΐκες ζήτησε, κρυφοπόθησε ὅμως νὰ βλέπῃ τὴν ἐκλεκτὴ του ὅσο συχνότερα θὰ ἦταν δυνατό. Ἄν καὶ δικαιολογημένη αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία του ἐγινε ὡστόσο γιὰ τὸν δειλὸ Κώστα ἓνα σωστὸ πρόβλημα. Πὼς θὰ τολμοῦσε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τῆς Ἀλκμήνης ἓνα τέτοιο πρᾶγμα ;

Ὁ ἐρωτευμένος μαθηματικὸς βρῆκε τὴν λύσι τοῦ προβλήματός : Τότε ὑπῆρχε ἔλλειψις ψωμοῦ στὴν ἀγορὰ καὶ ὁ Κώστας σοφίστηκε νὰ καλωπίσῃ ἓναν γνωστὸ του φούρναρη γιὰ νὰ μὴ λείψῃ τὸ ψωμί ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Καψάλη. Ὁ φούρναρης, καλὸς φίλος, ὑποχώρησε. Τὸ τέχνασμα ἦταν νὰ παίρνῃ στὸ σπίτι τὸ ψωμί ὁ ἴδιος, ὁ Κώστας, καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ βλέπῃ τὴν Ἀλκμήνη του καὶ ν' ἀνταλλάσσουν ἓνα χαμόγελο κι' ἓνα χαιρετισμό.

Τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ὁ νέος κολυμποῦσε σὲ πελάγη εὐτυχίας. Ἐνα σύμπλεγμα θεϊκῆς χαρᾶς κι' ἀνθρώπινου ἐρωτα γέμιζε τὴν καρδιά του ἀπὸ ἀγαλλίασι. Λίγο ὕστερα ἀπὸ τὴν γνωριμία του μὲ τὴν Ἀλκμήνη προσπάθησε νὰ περιγράψῃ τὴν εὐφροσύνη τῆς ψυχῆς του, γράφοντας τὸ παρακάτω ποιηματάκι. Τὸ ὠνόμασε «Ἐκστασις».

*«Μέσα στὰ τρίαβαθα, στὰ μύχια τῆς ψυχῆς μου
Κάτι ἁρμονίες ξεχίνονται γλυκῆς
Μοιάζουν οὐράνια ὄργανα ποὺ παίζοννε
Μοιάζουν φωνῆς ἀγγελικῆς.
Νοιώθω μέσα μου σὰν κάτι νὰ σαλεύῃ
Κάτι νὰ πλάθῃ νὰ ὑφαίνῃ στὴν ψυχὴ μου
Κάτι ζητᾶ νὰ τῆς κινήσῃ τις φτεροῦγες
Νὰ τὴν τραβᾶ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπ' τὸ κορμὶ μου.
ὦ, ἄπειρο Μοῦ γιόμισες τὸ εἶναι
Καὶ μὲ τῆ δύναμή σου μὲ σηκώνεις.
Τράβα νὰ ξεριζώσης τὴν ψυχὴ μου, δὲν ἔχω πόνο,
Πάρε με, μὲ σώνεις.»*

Κι' ὅμως ἐφτὰ ὀλόκληρα χρόνια πέρασαν ὥσπου οἱ ἄρραβωνια-

σμένοι νὰ φορέσουν τὰ γαμήλια στέφανα. Ἡ ἀνώμαλη πολιτική καὶ στρατιωτική κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε, ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πρώτου πολέμου, ὑποχρέωσε τὴν οἰκογένεια Καψάλη νὰ μετακινηθῆ κι' ἔτσι γιὰ ἄρκετὸ διάστημα ὁ ἐρωτευμένος Κώστας ἔχασε τὴν προσωπικὴ ἐπαφή του μὲ τὴν Ἀλκμήνη. Τὰ σχέδια τοῦ γάμου ἔμειναν ρευστά, ἀλλὰ ὁ γαμβρὸς φρόντιζε ν' ἀνανεῶνῃ τὸ δεσμό του μὲ τακτικὴ ἀλληλογραφία. Δὲν τολμοῦσε νὰ στείλῃ προσωπικὰ γράμματα στὴν ἀρραβωνιαστικιά, ἔγραφε ὁμως στὸν πατέρα της, καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἔστειλε χαιρετισμοὺς «εἰς ὀλόκληρῃ τὴν οἰκογένεια».

*Ὁ Κώστας καὶ ἡ Ἀλκμήνη
στὴς ἡμέρες τοῦ γάμου τους*

Ὑστερα ἀπὸ τὴ μακρόχρονη αἰσθηματικὴ περιπέτεια, ἡ εὐτυχησμένη ἡμέρα ἐπιτέλους ἔφεξε. Ἦταν ἡ 29ῃ Ἰουνίου 1924. Ἡ γαμήλια τελετὴ ἔγινε σ' ἓνα προάστειο τῶν Ἀθηνῶν, στὴν Καλλιθέα, ἐνώπιον στενοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου. Ὁ γαμβρὸς παρουσιάστηκε γιὰ τὸ μεγάλο γεγονός ἄψογα ντυμένος, μὲ ὀλοκαίνουργιο πλήρες φράκο. Τὰ σγουρά μαλλιά του, προσεκτικὰ χτενισμένα, γυάλιζαν στὸ δυνατό φῶς τοῦ δωματίου. Τὰ πυκνὰ φρύδια του σκέπαζαν δύο καστανά διαπεραστικὰ μάτια καὶ τὸ ἐπάνω χεῖλος του ἦταν στολιωμένο μ' ἓνα συμμετρικὸ, πυκνὸ μουστάκι. Τοῦ γαμβροῦ τὸ παρουσιαστικὸ, ἐκείνη τὴν μεγάλη ἡμέρα, ἀκτινοβολοῦσε ἀξιοπρέπεια, ἀνδρική ὁμορφιά, ζωτικότητα κι' ἐξυπνάδα.

Δίπλα του στεκόταν ἡ νύφη. Σεμνοπρεπῆς, ντυμένη μὲ κάτασπρο, ἀσπιλο νυφικὸ. Τὸ πρόσωπό της ἔλαμπε ἀπὸ δροσιά καὶ χάρι.

Ἡ τελετὴ ἦταν ἀπλὴ καὶ σύντομη. Οἱ νεόνυμφοι εἶχαν ν' ἀπολαύσουν ἓνα πλούσιο συμπόσιο στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς. Ὅχι ὁμως ἀμέσως.

Ἡ Ζωὴ στὸ σπίτι

Ὅσο παράξενο κι' ἂν ἀκούεται, ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ οἰκογενειακὴ συμβίωσις ἄρχισε μὲ ἀπρόβλεπτες δυσκολίες. Αἰτία ἦταν ἡ κλονισμένη υγεία τοῦ Μεταλληνοῦ. Ὁ γάμος εἶχε γίνει στὴν περίοδο ὅπου ὁ Μεταλληνὸς δοκίμαζε ἀκόμα, κατὰ διαστήματα, τὰ συμπτώματα τῶν νευρικῶν του κρίσεων, κι' ὅπως ἦταν ἐπόμενο ἡ σπιτικὴ ἀτμόσφαιρα, σὲ ὀρισμένες περιστάσεις, θόλωνε ἀπὸ τὶς παράλογες ἰδιοτροπίες του. Ἐπίσης τὰ φάρμακα εἶχαν τότε καταντήσῃ πάθος του. Δυναμωτικὲς ἐνέσεις, μπουκαλάκια καὶ σύριγγες, βρισκόνταν σὲ κάθε βολικὴ μεριά τοῦ σπιτιοῦ. Αὐτὴ ἡ φαρμακομανία τοῦ Μεταλληνοῦ στενοχωροῦσε ὑπερβολικὰ τὴ νιόπαντρη Ἀλκμήνη κι' ὅταν, μὲ τὴν ὑπόδειξι πνευματικῶν ἀδελφῶν ἐξαφάνισε ἀπὸ τὰ συρτάρια τοῦ σπιτιοῦ ὅλα τὰ παρασκευάσματα, αὐτὸς ἀγόρασε ἀμέσως ἄλλα.

Οἱ στενοχώριες αὐτὲς κράτησαν τρία περίπου χρόνια. Ἡ κατάστασις ὁμως ἄλλαξε ὀλωσδιόλου ἀφότου ὁ Θεὸς ἐχάρισε στὸν Μεταλληνὸ τὴ θαυματουργικὴ του ἀπελευθέρωσι, σὰν ἀπάντησι προσευχῆς, ἐκείνη τὴν ἀλησιμόνητη ἡμέρα τοῦ Ἰανουαρίου 1927. Ἰδιοτροπίες, οἰκογενειακὲς προστριβὲς καὶ τὰ ἄλλα συμπτώματα τῆς νευρικῆς του παθήσεως ἐσταμάτησαν ἀμέσως καὶ γιὰ πάντα. Ἀπὸ τότε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη βασιλεύαν στὶς καρδιὰς τους καὶ στὸ σπίτι τους.

Τὸ ἡμερήσιο πρόγραμμα τῆς οἰκογένειας ἦταν ἀπλὸ καὶ ἡσυχό. Ἡ Ἀλκμήνη μὲ τὸ νοικοκυριὸ καὶ τὰ οἰκονομικά· ὁ Κώστας μὲ τὶς μελέτες του καὶ τὴν ὑπαλληλικὴν ὑπηρεσίαν του. Μολαταῦτα, τὸ πνευματικὸν τους ἔργο ἦταν κοινὸ καὶ ἡ ψυχικὴ ἐπαφὴ τους σ' αὐτὸ στενὴ. Αὐτὸς κήρυττε, δίδασκε, ἔγραφε· ἡ Ἀλκμήνη βοηθοῦσε, παρηγοροῦσε, ὑπηρετοῦσε.

Ὁ Μεταλληνὸς ὥστόσο χρειαζόταν ὁ ἴδιος τὶς ὑπηρεσίας τῆς συντρόφου του. Ἰδιαιτέρα μέσα στὸ σπίτι, τὸ ὄνομα τῆς Ἀλκμήνης ἦταν διαρκῶς στὸ στόμα του γιὰ κάθε λογῆς μικροβοήθειες τῆς στιγμῆς. «Ἀλκμήνη, βρὲς χρυσὸ μου ἕναν ἀριθμὸ τοῦ τηλεφώνου». «Ἀλκμήνη, δώσε μου κάτι νὰ ξύσω τὸ μολύβι μου». «Ἀλκμήνη, στρώσε χρυσὸ μου τὸ τραπέζι νὰ φῶμε», φώναζε σὲ τόνο ποῦ ἀκούονταν τρυφερὸς ἀλλὰ καὶ πειρακτικὸς. Ὅσες φορές οἱ εὐωδίαις τῆς κατσαρόλας ἐρέθιζαν τὰ γαστρικὰ ὑγρὰ τοῦ πεινασμένου Κώστα, σηκωνόταν ἀπὸ

τὸ γραφεῖο του καὶ πήγαινε κατ' εὐθείαν στὴν κουζίνα, εὗρισκε ἕνα κουτάλι καὶ μὲ ἀργές, μελετημένες κινήσεις τὸ βουτούσε ἀρκετὲς φορές στὴν κατσαρόλα, «γιὰ νὰ δοκιμάσω τὸ φαί στ' ἅλατι του»—αὐτὴ ἦταν ἡ δικαιολογία.

«Ἄφησε χριστιανέ μου ἡσυχὴ τὴν κατσαρόλα» διαμαρτυρόταν ἡ Ἄλκμῆνη· καὶ τότε ὁ Μεταλληνὸς ἄφηγε τὸ κουτάλι, κάπως δυσσεβημένος, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὸ συνηθισμένο του κομπλιμέντο γιὰ τὴν μαγείρισσα : «Ἄ, α, α ! Μεγαλεῖο φαί ἔχομε σήμερα».

Ἦξι μονάχα στὴν καλὴ μαγειρικὴ ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ἡ Ἄλκμῆνη ὑπηρετοῦσε μὲ ἀφοσίωσι τὸν πολυάσχολο σύζυγο. Θὰ τοῦ ἀντέγραφε καθαρὰ, λόγου χάριν, τὰ δυσανάγνωστα χειρόγραφα του, θὰ τοῦ ὑπενθύμιζε τὰ ραντεβοῦ του, θὰ τοῦ ριχνε βεντούζες δταν ὑπέφερε ἀπὸ κρυολόγημα καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ἄλλη φροντίδα τῆς νοικοκυρᾶς ἦταν τὰ οἰκονομικά. Ἡ Ἄλκμῆνη ἔπεισε τὸν ἀνοιχοτέρη σύζυγο νὰ παραιτηθῆ αὐτὸς ἀπὸ τὴ χρηματικὴ διαχείρισι. Ὁ ὑπαλληλικὸς μισθὸς του δὲν ἦταν, φυσικά, μεγάλος, ἦταν ὅμως ἀρκετὸς γιὰ τὴ συντήρησι τοῦ σπιτοῦ. Ἀπὸ τὸ μηνιάτικό του, τὸ ἕνα δέκατο προωριζόταν πάντοτε γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔργο. Κατόπιν τὸ ἀνδρόγυνο ξεχώριζε ἄλλα μικροποσὰ γιὰ πτωχοῦς Χριστιανοῦς καὶ τὸ ὑπόλοιπο θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπαρκέσῃ γιὰ ὄλες τὶς ἀνάγκες τοῦ μηνός.

Ἔλεγε γιὰ τὸ δέκατο :

«Ἐνας λόγος ποὺ δὲν εὐλογοῦνται οἱ Χριστιανοὶ εἶναι διότι δὲν ἀποδεκατίζουν γιὰ τὸν Θεόν. Οἱ οἰκογενειακὲς ὑποχρεώσεις δὲν ἔχουν ἐδῶ καμμία σημασία. Μὲ τὸ δέκατον δὲν λῶεται ἡ κατάστασις. Ἄν ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐπέβαλε ἕνα νόμο φορολογίας 10% δὲν θὰ τὸν δῖναμε ; Λένε ὅτι τὸ λέγει ἡ Παλ. Διαθήκη. Ἐμεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης πολὺ περισσότερο. Πρῶτα πρέπει νὰ φθάσωμε τοὺς Ἑβραίους—τὸ πρῶτο βήμα—κι' ἔπειτα νὰ προχωρήσωμε περισσότερο. Ὁ Κύριος εἶναι καλοπληρωτῆς».

Φυσικά ἀπὸ τὸ σπίτι δὲν ἔλλειπαν ποτὲ οἱ εὐχάριστες φασαρίες. Παράλληλα μὲ τὶς τακτικὲς συναθροίσεις, ὅπου μπαινόβγαιναν ἄνθρωποι γιὰ κήρυγμα τοῦ Λόγου καὶ γιὰ συμπορευχή, ὁ χῶρος ἦταν ἀπασχολημένος καὶ γιὰ ἄλλες ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ ἔργου.

Ἡ Οἰκογενειακὴ Ἑστία

Ἐκεῖ λ.χ. συνέρχονταν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι γιὰ τὶς μηνιαῖες συναναστροφές τους, ἐκεῖ προετοιμάζονταν τὰ φυλλάδια γιὰ ἀποστολὴ, ἐκεῖ λειτουργοῦσε τὸ Κυριακὸ Σχολεῖο τῶν παιδιῶν, ἔτσι πού τὸ σπίτι βρισκόταν σὲ διαρκῆ κίνησι με πρόσωπα καὶ με δουλειές κάθε μορφῆς.

Ἐπὶ τὶς συνθήκες αὐτὲς ὁ Μεταλληνὸς αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ «ἓνα σπίτι με ταρατάσα» ὅπου θὰ μπορούσε ν’

Στὴν ταρατάσα τῆς ὁδοῦ Λαχανᾶ 38

ἀποσύρεται γιὰ ἡσυχία καὶ γιὰ πνευματικὴ περισυλλογὴ. «Κύριε» προσευχόταν «στεῖλε μου ἓνα σπίτι πού νάχη μία μεγάλη ταρατάσα». Πράγματι, ἓνας συνδυασμὸς ἀγαθῶν περιστάσεων ἔφερε τὴν ἀπάντησι τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Μεταλληνὸς ἀπόκτησε τὴν Λαχανᾶ 38, ἓνα καινούργιο σπίτι, κτισμένον στὴν κορφή ἑνὸς λόφου τῆς Ἀθήνας, με ὠραία θέα καί, φυσικά, με τὴν εὐρύχωρη ταρατάσα, ὅπως τὴν εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸν Θεό.

Ἡ Λαχανᾶ 38

Ὁ Μεταλληνός θεώρησε τὸ νέο σπίτι σάν «σπίτι τοῦ Χριστοῦ» γι' αὐτὸ ἡ φιλόξενη πόρτα του ἔμεινε ἀνοικτὴ σὲ δλους. Εἶχε γίνει ἡ Λαχανᾶ 38 ἡ στέγη τοῦ περαστικοῦ συγγενῆ, τὸ καταφύγιο τοῦ διωγμένου καὶ τὸ ἀποκούμπι τοῦ ἀβοήθητου νέου. Ἦταν ἡ ἀδυναμία τοῦ Μετάλληνοῦ νὰ περιθάλη εὐσεβεῖς νέους μὲ χαρίσματα, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχαν τίς ἀπαιτούμενες εὐκολίες νὰ προχωρήσουν.

Συνήθιζε νὰ λέγη :

«Ἐὰν δὲν σοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς παιδιά, σημαίνει ὅτι σὲ καλεῖ ν' ἀναλάβῃς ἄλλα παιδιά καὶ νὰ γίνῃς πατέρας πνευματικὸς καὶ νὰ θυσιάσῃς τὴν ζωὴ σου νὰ τὰ ὑπηρετήσῃς γιὰ νὰ εἶσαι καὶ σὺ ὄργανον δευτέρας γεννήσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀκόμη ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν πρώτη, δηλαδὴ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἡ Λαχανᾶ 38

Ἡ Οἰκογενειακὴ Ἔσθια

Ὁ ἴδιος ὑπηρέτησε πολλὰ τέτοια παιδιά. Τὰ περιέθαλψε στὸ σπίτι του, μὲ θυσία σὰν πνευματικὸς πατέρας, ἄλλα ἐπὶ μῆνες κι' ἄλλα ἐπὶ χρόνια. Δὲν μοιράστηκε μαζί τους μονάχα τὴ στέγη του, ἀλλὰ καὶ τὴ δραχμὴ του καὶ τὸ ψωμί του. Ὑπῆρξε ἐποχὴ ποὺ τὸ «σπίτι τοῦ Χριστοῦ» οὔτε γὰρ δέκα στόματα. Στὰ δύσκολα κατοχικὰ χρόνια, ὅταν ἡ μάλιστα τῆς πείνας ἐξωλόθρευε τοὺς ἀνθρώπους κατὰ χιλιάδες, οἱ τρῶφιμοὶ τῆς Λαχανᾶ 38 ἀνακάλυψαν στὴν Ἁγία Γραφή ἕνα ἐξαιρετικὰ παρήγορο μάθημα. Ἦταν τὸ ἱστορικὸ τοῦ προφήτη Ἠλία μὲ τοὺς κόρακες καὶ τὸ κρέας, μὲ τὴ χήρα γυναίκα καὶ τὸ θαυματουργὸ ρογί της, μὲ τὸ ἀτέλειωτο λάδι. Τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ χρωμάτιζε καθημερινῶς τὴ συζήτησι καὶ τὴν προσευχὴ τους. Ἄν λ.χ. κάποιος ἀδελφὸς ἔφερνε στὸ κοινόβιο τῆς Λαχανᾶ 38 δύο-τρεῖς λαχανίδες ἢ ἕνα βάζο χαρουπόμελο, ἢ λίγα ὄσπρια, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς ἦταν «ὁ κόρακας τοῦ Θεοῦ». Ὅταν ἐπίσης, στὶς ἡμέρες τῶν μεγάλων στερήσεων, τὸ λάδι λιγότευε, τότε τὸ εἰδικὸ αἶτημα τῆς οἰκογενειακῆς προσευχῆς ἦταν «Κύριε εὐλόγησε τὸ λάδι μας ὅπως τὸ εὐλόγησες στὸ ρογί τῆς χήρας τῶν Σαρεπτῶν». Κάποτε φυσικὰ τὸ μικρὸ ἀπόθεμα τοῦ λαδιοῦ τελείωσε καὶ τότε ἡ πνευματικὴ οἰκογένεια περιμένε τὴν ἀπάντησι τοῦ Κυρίου. Βεβαίως ὁ Μεταλληνὸς :

Ὁ Θεὸς δὲν ἀπαντᾷ στὶς προσευχὰς μας κατεβάζοντας ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καλὰθια γεμάτα. Ὁ Θεὸς ἀπαντᾷ στὰ αἰτήματα τῶν ἰδικῶν του χρησιμοποιοῦντας πρόσωπα, ἀνθρώπους. Κουρδίζει καρδιὰς καὶ γίνεται τὸ θέλημά του».

Ἔτσι ἐγίνε καὶ στὴν περίπτωσι τοῦ λαδιοῦ. Ὁ Θεὸς κούρδισε κάποια καρδιά καὶ ἐγίνε τὸ θέλημά του. Πηγαίνοντας ὁ Μεταλληνὸς στὸ γραφεῖο του, ἄκουσε στὸ δρόμο μιὰ φωνὴ «Κώστα, Κώστα». Ἦταν ἕνας γνωστὸς του ἐργοστασιάρχης. «Ἡέρασε αὐριο ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο νὰ σὲ δῶ, φέρε κι' ἕνα δοχεῖο μαζί σου. Θέλω νὰ σὲ φιλέσω λίγο λάδι ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἀγοράζω γιὰ τοὺς ἐργάτες μου».

Τὴν ἐπομένῃ ὁ Μεταλληνὸς πῆγε κρατώντας ἕνα δοχεῖο ὀκαδιάρικο. Ἐφυγε ἀπὸ κεῖ μὲ τὸ δοχεῖο γεμάτο λάδι, πρώτης ποιότητος. Ὁ καλὸς φίλος εἶπε στὸν Μεταλληνὸ νὰ στέλνη κάποιον κάθε βδομάδα νὰ γεμίζει τὸ δοχεῖο. Ἔτσι δὲν ἔλλειψε πλέον τὸ λάδι ἀπὸ τὴν Λαχανᾶ 38, μέχρις ὅτου τελείωσε ἡ πείνα καὶ ὁ πόλεμος. Ἀπὸ τότε ὁ ἐργοστασιάρχης ἦταν γνωστὸς στὴν συντροφιά μὲ τὸ παρατσούκλι «τὸ ρογί».

Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Μεταλληνοῦ εἶχε ὄλα τὰ γνωρίσματα μιᾶς εὐχάριστης ζωῆς, ἀφιερωμένης στὸν Θεό. Στὸ σπίτι ἡ ἡμέρα ἀρχίζε

μέ ύμνους, τούς όποιους έψαλε σ' ένα δικό του τραβηγμένο, παθητικό τόνο. Συνήθιζε νά λέγη :

«Αν πράγματι γνωρίζαμε, ώς παιδιά του Θεού, πόση αγάπη τρέφει για έμάς ό έπουράνιος Πατέρας μας θά ψάλλαμε νύχτα-μέρα από χαρά, σάν τά πουλιά».

Μουσική δέν είχε σπουδάσει αλλά τό Κερκυραϊκό αυτί του ήταν πάντοτε συντονισμένο μέ τούς κανόνες τής άρμονίας. Μάλιστα, τό φυσικό αυτό ταλέντο ό Μεταλληνός ήθελε, κατά κάποιον τρόπο, νά τό επιδεικνύη. Όταν λ.χ. έψαλε μαζί μέ άλλους πάντοτε ξεχώριζε από τις άλλες φωνές τό «άρμονικό μινόμε» του, όπως τό όνόμαζε.

Ό Κώστας και ή 'Αλκίμηη Μεταλληνοϋ σέ τελευταία φωτογραφία τους.

Έκτος από ύμνους τό σπίτι γέμιζε από γέλια και χιοΰμορ. Ίδιαίτερα τό χιοΰμορ ήταν μέσα στις φλέβες του Μεταλληνοϋ. Ύπερβολική ευχαρίστησι εύρισκε πλέκοντας κάθε λογής δίστιχα μέ κωμικά λογοπαίγνια ή έκτοξεύοντας άκακες ειρωνείες, για νά σατυρίση ή νά πειράξει γνωστά πρόσωπα παρόντα ή άπόντα. Αυτό ένοχλοϋσε τήν Άλκμήνη, ή όποία συχνά διέκοπτε τήν ψυχαγωγία μέ τήν αυστηρή παρατήρησι : «Σταμάτησε και λιγάκι χριστιανέ μου νά πειράζης τόν κόσμο».

Όση ευχαρίστησι ένιωθε πειράζοντας άλλους, στον ίδιο βαθμό

Ἡ Οἰκογενειακὴ Ἑστία

διασκέδαζε κι' ὅταν οἱ ἄλλοι πείραζαν αὐτόν. Κάποτε ἓνας προσκαλεσμένος γιὰ δείπνο σταμάτησε στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἀστεειυόμενος εἶπε σὲ κάπως δραματικὸ τόνο: «Κώστα, τί βλέπω! Ἐχεις παραπαχύνει βρὲ παιδί μου! Πῶ! πῶ! Τί κακὸ εἶναι αὐτό!» Καὶ ὁ Μεταλληνὸς γελώντας μὲ κέφι στὴν ἀστεία παρατήρησι, ἀπάντησε, «Δὲν ἔτυχε νὰ διαβάσης ποτὲ στὴν Ἁγία Γραφή τὸ ἐδάφιο, "ὁ θαρρῶν ἐπὶ τὸν Κύριον θέλει παχυνθῆ;», Ἄπορῶ πῶς ἐσὺ ἔχεις καταντήσει σὰν τσίρος».

Πάντοτε ἐξέφραζε στὸν Θεὸ τὴν ἴδια εὐγνωμοσύνη γιὰ τὰ ἀγαθὰ Του, ἄσχετα τί φαγητὸ ὑπῆρχε στὸ οἰκογενειακὸ τραπέζι. Ὁ Μεταλληνὸς ἤξερε νὰ περισσεύη ἤξερε καὶ νὰ στερηθῆται. Ὅταν λ.χ. στὰ χρόνια τοῦ πολέμου τὸ συνηθισμένο μενοῦ ἦταν λιγάκι ψωμί ἀπὸ καλαμποκάλευρο καὶ μερικές ἐλιές ἢ ρεβίθια, προσευχόταν, «Κύριε, εὐλόγησε τοῦτο τὸ φτωχὸ φαί καὶ κάμε το μέσα μας μπριζόλες καὶ κοτόπουλο γιὰ νὰ ἔχωμε τὴ δύναμι νὰ σὲ ὑπηρετοῦμε». Μολονότι, κατὰ περιόδους, στερήθηκε τὸ καλὸ φαί δὲν στερήθηκε ὅμως ποτὲ τὸ καλὸ κρασί. Τὸ ἀγόραζε ἀπὸ ἓνα εἰδικὸ κατάστημα γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ του ποιότητα. Στὸ φαγητό, γέμιζε τὸ ποτηράκι του, τὸ σήκωνε στὸ ὕψος τοῦ ὤμου, ἔλεγε τὴ φράσι «Εἰς δόξαν Θεοῦ» κι' ὕστερα τὸ ἀγγιζε προσεκτικὰ στὰ χεῖλη του καὶ τὸ ἔπινε ρουφιχτά, λίγο-λίγο,

ἐνῶ τὸ πρόσωπό του ἔφεγγε ἀπὸ ἱκανοποίησι. (Ὅταν κάποιος χριστιανὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ ρώτησε μὲ πνεῦμα κριτικῆς τὸν Μεταλληνὸ γιὰ τὸ ἔπινε κρασί αὐτὸς τοῦ ἀπάντησε: «Ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἔπινε κρασί καὶ οὐδέποτε διανοήθηκα νὰ γίνω πιὸ χριστιανὸς ἀπὸ τὸν Χριστό»).

Στὸ γεῦμα ὁ Μεταλληνὸς ἀπόφευγε τὴ συζήτησι ἐπειδὴ, καθὼς ἔλεγε, «Πρέπει τὸ φαί νὰ μασίεται καλά ὥστε νὰ διευκολύνεται τὸ πεπτικὸ σύστημα». Οὔτε τὰ γέλια ἐπιτρέπονταν στὸ τραπέζι γιὰτὶ ἀπάρχει σοβαρὸς κίνδυνος νὰ πάη ἄλλου ἢ μπουκιά καὶ νὰ πνιγῆς».

Τὸ γραφεῖο στὴ Λαχανᾶ 38

Ἡ κουβέντα καὶ τὰ ἀστεῖα εἶχαν τὴ θέσι τους ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητό, ὁπότεν ὁ Μεταλληνὸς ἀποσυρόταν στὴν ἀναπαυτικὴ πολυθρόνα του, «γιά τὴ χώνεψι». Τὸ ὕλικό τῶν συζητήσεων ἦταν θέματα σοβαρὰ καὶ κομικά, πνευματικά καὶ κοινωνικά.

Ἴδου μία μικρὴ συλλογὴ ἀπὸ τίς ποικίλες κι' ἀφθονες χαρακτηριστικὲς ἐκφράσεις του :

— Παρατηρώντας τὰ τσακώματα μεταξύ Χριστιανῶν ἀρχίζεις νὰ ὑποψιάζεσαι μήπως ἄλλοι ἔχουν λάβει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ μορφὴν περιστερῶς κι' ἄλλοι ὑπὸ μορφὴν πετεινοῦ.

— Θὰ φύγω ἀπὸ τούτη τὴ ζωὴ μὲ τὸ παράπονο ὅτι δὲν ἔμαθα μουσικὴ, ποδήλατο καὶ κολύμπι.

— Σὰν πάω πάνω στὸν οὐρανό, τὰ πρῶτα ἑκατὸ χρόνια θὰ κλαίω ἀπὸ εὐγνωμοσύνη στὰ πόδια τοῦ Κυρίου μου.

Στὴν ἐρώτησι ἂν ἐφοβήθηκε στὸ πρῶτο ἀεροπορικὸ του ταξεῖδι, ὁ Μεταλληνὸς ἀπάντησε :

— Ὅταν περπατῶ στὸ δρόμο στηρίζομαι στὰ δύο πόδια μου καὶ στὸν Θεό, ἐνῶ διαν πετῶ μὲ τὸ ἀεροπλάνο στηρίζομαι μόνον στὸν Θεό. Γι' αὐτὸ αἰσθάνομαι πλέον ἀσφαλῆς διαν πετῶ μὲ τὸ ἀεροπλάνο.

— Ἡ μόδα εἶναι ἀπὸ τὸν Διάβολο. Μία νύφη στὴν ἐκκλησία ἦρθε γιά τὸ γάμο της μὲ ἀκατάλληλο νυφικό. Εἶναι θλιβερὸ σὰν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ μᾶς ρυθμίζῃ ὁ οἶκος τῶν Ἡarisίαν. Ἐχω ἤδη συστήσει εἰς ὄλους ὅταν παντρεύονται νὰ ντύνονται σὰν ἄνθρωποι, σεμνὰ ὄχι γύμνιας. Ἀλλιῶτικα θὰ φεύγω ἀπὸ τὸν ἄμβωνα καὶ θὰ τοὺς ἀφήνω νὰ παντρεύονται μόνοι τους.

— Ἡ καρδιά μας πρέπει νὰ εἶναι σὰν τῶν μικρῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἐνῶ τὴ μιά στιγμὴ τσακάνονται, σὲ λιγάκι συμφιλιώνονται καὶ παίζουν μαζί.

Πληροφορούμενος ὅτι κάποιος ἱεροκῆρυκας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ δημιουργοῦσε ταραχές, προσπαθώντας νὰ ἀποσπάσῃ μέλη ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μὲ διάφορες ὑποσχέσεις εἶπε :

— Ὅταν ποτὲ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς καὶ βρεθοῦμε στὸν Οὐρανό, θὰ ἀρπάξω αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ στήθος καὶ θὰ τοῦ δώσω μιά, νὰ τὸν βουτήσω μέσα στὴ... δόξα.

— Πόσο ἀγνώμονες καὶ ἀνόητοι εἴμαστε ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι στὴ σχέσι μας μὲ τὸν Θεό! Ὅταν λ.χ. πάθῃ τὸ μάτι μας καὶ ὁ γιατρός μᾶς συστήσῃ νὰ τὸ βγάλωμε γιά νὰ προλάβωμε τὴ ζημιὰ στὸ ἄλλο μάτι, λέμε στὸν γιατρό: «Σὲ παρακαλῶ γιατρέ βγάλε μου τὸ μάτι καὶ θὰ σὲ πληρώσω». Ὅταν μᾶς κάμῃ τὴν ἐγχείρησι τοῦ λέμε: «Ὅριστε γιατρέ μου, τὸν παρά μου γιατί μοῦ ἔβγαλες τὸ μάτι καὶ νὰ σοῦ φιλήσω καὶ τὸ χέρι». Αὐτὰ κάνομε στὴ σχέσι μας μὲ τοὺς ἄνθρώπους. Ἐνῶ διαν ὁ Θεὸς ἐπιτρέψῃ νὰ περάσωμε ἀπὸ κάποια μικρὴ δοκιμασία γιά τὸ καλὸ μας, ἡμεῖς εἴμαστε ὅλο παράπονα. Ἄχ! Πόση ὑπομονὴ δείχνει ὁ Θεὸς ἀπέναντι μας.

— Ὁ Χριστὸς μᾶς λέγει νὰ ἐδεργετοῦμε τοὺς ἐχθρούς μας οἱ ὅποιοι μᾶς βλάπτουν. Ὅταν ἓνας ψυχοπαθὴς κλάτῃ τὸν ἱατρό του, ὁ ἱατρός δὲν θὰ ἐκδικηθῇ κι' αὐτὸς μὲ κλάτσιες ἀλλὰ λέει στὴ νοσοκόμα. «Κάμε σὲ παρακαλῶ ἀδελφὴ μίαν καταπραῦντικὴ ἔνεσι σ' αὐτὸν τὸν καὶ μὲ κλάτῃσε γιὰ τὴν χρειάζεται.

Ἡ Οἰκογενειακὴ Ἑστία

Πολλὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ αὐτὰ διδάγματα ἦταν ἐμπνεύσεις τῆς ταράτσας τῆς Ασαχανᾶ 38, ὅπου ὁ Μεταλληνὸς ἀνέβαινε, κατὰ συνήθεια τὰ καλοκαιρινὰ βράδια, γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐκεῖ μὲ τὴ μαγεία τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ τὸ φωτόλουστο πανόραμα τῆς Ἀθήνας στὰ πόδια του, εἴτε θὰ προσευχόταν ψιθυριστὰ βηματίζοντας πάνω-κάτω στὴν ταράτσα, εἴτε θὰ συζητοῦσε ἐκφώνων μὲ τὸν ἑαυτὸ του κάποιο θεολογικὸ θέμα, εἴτε μὲ ἕνα ἀπλανὲς βλέμμα πρὸς τὸν ὀρίζοντα θὰ ἄφηνε τὸ πνεῦμα του νὰ ἐντυφᾷ στὶς ἀλήθειες τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως.

Οἱ ἰδέες τοῦ γιὰ τὸν δεσμό τοῦ γάμου

Ἄς ξαναρθοῦμε στὸ γάμο. Οἱ πεποιθήσεις τοῦ Μεταλληνοῦ ἀπεικονίζουν πιστὰ τὸ ὑψηλὸ νόημα τοῦ θεσμοῦ, καθὼς τὸ διατυπώνει ὁ ἀπ. Παῦλος. Δὲν εἶναι ὁ γάμος ἕνα εἶδος σαρκικῆς ἀνταλλαγῆς οὔτε ἔχει τὸν χαρακτήρα ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως. Ὁ γάμος πρέπει νὰ ἐνώνῃ τίς δύο ψυχές σ' ἕνα θεῖο σύμπλεγμα μὲ πρῶτιστο σκοπὸ νὰ πραγματοποιήσουν μεταξύ τους τὴν πλέον ἀγνή καὶ ἀγία μορφή ἀγάπης.

Γράφει :

«Ὁ δεσμὸς διὰ τοῦ γάμου ἔχει χαρακτῆρα ἱερόν. Εἶναι ἀναπαράστασις καὶ κατοπτρισμὸς τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τὸν Ὅποιον ἀντιπροσωπεύει ὁ ἄνδρας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει ἡ γυναῖκα».

- *Θέλει ὁ Θεός, ἐκείνη τὴν ἀγάπη τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς ἔδειξε γιὰ νὰ σώσῃ ἐμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὲ μία αἰωνία σωτηρία ἀπερίγραπτη σὲ δόξα, αὐτὴ τὴν ἀγάπη θέλει νὰ παγιώνεται μέσα σ' ἕνα καλυβάκι, σ' ἕνα σπῆτι, σ' ἕνα ἀνάκτορο, ἀπὸ δύο καρδιές, ἕναν ἄνδρα καὶ μία γυναῖκα».*

Καὶ πάλιν :

«Ἡ ἑνὴς τῶν συζύγων, εἶναι ἑνὴς ὄντων πρὸς ἐπιτέλεσιν ἠθικοῦ σκοποῦ, καὶ πραγματοποιήσιν τῆς ἀγνοτέρας καὶ τελειότερας ἀγάπης.

Ἡ μεταβίβασις τοῦ ἐνὸς κόσμου, τοῦ πνευματικοῦ, ἐν τῷ ἑτέρῳ

καὶ τοῦ ἑτέρου κόσμου πρὸς τὸν τοῦ ἄλλου. Ἡ ψυχὴ δέχεται ἐν ἑαυτῇ τὰ προϊόντα τῆς ἑτέρας καὶ τὰ φιλεῖ, τὰ περισφίγγει, τὰ λικνίζει».

Ἡ παρακάτω ἐξομολόγησις τοῦ Μεταλληνοῦ, γραμμένη μὲ πάθος ζωντανό, εἰλικρινές καὶ καθαρό, δείχνει τὴν ὑπεράνθρωπη προσπάθειά του νὰ ἐγγίξῃ τὸν Οὐρανὸ χωρὶς ν' ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὴ γῆ, μετουσιώνοντας τὸν ἀνθρώπινο ἔρωτά του σὲ μία θεία, Ἰδεώδη ἀγάπη, καθὼς ὁ ἴδιος ἐπιζητοῦσε νὰ τὴν χαίρεται ὡς Χριστιανὸς σύζυγος. Εἶναι παρμένη ἀπὸ τὰ ἀπόρρητα σημειώματά του καὶ τὴν ἀπευθύνει στὴ σύντροφον τῆς ζωῆς του.

«Ἀπὸ τὸν καταρράκτη τῆς ζωῆς, τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἔφερε κι' ἐμᾶς τοὺς δύο στὸ θέατρο αὐτὸ τοῦ κόσμου, ὅπου παντοῦ γυρίζουν οἱ ἄνθρωποι καὶ συναντῶνται ἀγνώριστοι, μὲ κατευθύνσεις διαφορετικὰς ὁ καθένας, μᾶς ἔφερε στὸ ἴδιο μονοπάτι νὰ συναντηθοῦμε γιὰ νὰ περπατᾶμε πλέον μαζί. Μαζὶ νὰ Τὸν ὑμνοῦμε, ἀδελφωμένοι. Ἡ ἀγάπη μας σὰν ἀπὸ δύο θυμιατήρια ν' ἀνεβαίνει στὸν θρόνον τοῦ Ἀθανάτου Λυτρωτῆ μας. Οἱ ψυχές μας, δύο λόφες ἁρμονισμένες γιὰ συμφωνία ἀφοσιώσεως πρὸς Ἐκεῖνον ποῦ ἔχουσε τό αἷμα Τοῦ γιὰ νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ καὶ νὰ δώσῃ μέσα στὴν ψυχὴ μας τὸν ἑαυτὸν Τοῦ καὶ νὰ γίνῃ ἡ ζωὴ μας, ὁ παλμός μας.

Ἔτσι, θὰ βλέπωμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ οἱ καρδιές θὰ σκιρτοῦν ἀπὸ ἀγάπη κι' ἀπὸ χαρὰ».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἠθικὸ σκοπὸ τοῦ ὁ γάμος ἔχει κι' ἓναν κατώτερον ἀλλὰ ἀναγκαῖον σκοπὸ: τὸν σαρκικόν. Ἡ τεκνογονία ἐξασφαλίζει τὴ διαίωνισι τοῦ εἶδους.

Περπατώντας κάποτε μὲ κάποιον φίλον τοῦ στὸν Δημόσιον κῆπον τῆς Ἀθήνας ἀντίκρουσαν ἐμπρὸς τοὺς ἓνα ζευγάρια ἐρωτευμένων οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀπασχολημένοι σὲ ἐρωτικὰς χειρονομίας. «Κύτταξε κεῖ βρὲ παιδί μου» παρατήρησε ὁ Μεταλληνὸς σχολιάζοντας τὴν σκηνή, «Κύτταξε! Τί φασαρίες κι' ἱστορίες γίνονται γιὰ νὰ γεννηθῆ στὸν κόσμον ἓνα παιδί».

Μολαταῦτα, παρ' ὄλες τίς φασαρίες καὶ τίς ἱστορίες ἀναγνώρισε τὴ σπουδαιότητα ποῦ ἔχει στὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ ὁ σαρκικὸς σκοπὸς τοῦ γάμου. Συνήθιζε νὰ λέγῃ:

«Τὰ παιδιά εἶναι ὑλικὸ ποῦ ὁ Θεὸς θέλει νὰ Τοῦ ἐτοιμάσωμε γιὰ τὴν ἑαυτῆς νὰ κάμῃ μία οἰκοδομὴ ἐπάνω στὸν Οὐρανόν, τὴ μεγάλη

Ἡ Οἰκογενειακὴ Ἔστις

καὶ ἀπέραντη Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὁ Θεὸς χρειάζεται κόσμον γιὰ τὴ Βασιλεία Του. Ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς εἶναι μία πέτρα πνευματικὴ ἢ ὁποῖα μὲ τὴ ζωὴ καὶ μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ ἐτοιμάζεται γιὰ νὰ πάσῃ θέσῃ ἐπάνω στὴ μεγάλη ἐκείνη οἰκοδομῇ καὶ νὰ ἰδῇ τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ».

Σὰν ἄνθρωπος ποῦ ἐβλεπε τὴ ζωὴ μονάχα μὲ τὸ φῶς τῶν Γραφῶν, ὁ Μεταλληνός, πίστευε πὼς ὁ Θεὸς εἶν' Ἐκεῖνος ποῦ στέλνει τὰ παιδιά στὴν οἰκογένεια. Ὅταν οἱ σύζυγοι χρησιμοποιοῦν τεχνικὰ μέσα γιὰ νὰ προλάβουν τὴ σύλληψι δείχνουν φανερὴ ὀλιγοπιστία. Αὐτὸς ποῦ ζωογονεῖ τὴ μήτρα, καθὼς στὴν περίπτωσι τῆς Σάρρας, εἶναι ὁ Ἴδιος ποῦ μπορεῖ νὰ τὴν νεκρώσῃ. Γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ τεκνογονία, ὅπως καὶ κάθε ἄλλο γεγονός τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, δὲν μένει ἔξω ἀπὸ τὸν τομέα τῆς προσωπικῆς πίστεως.

Ἐπενθύμιζε :

«Ἡ οἰκογένεια πρέπει ν' ἀγαπᾷ τὴν τεκνογονία. «Μὰ, ποῦ νὰ τὰ θρέψω τόσα παιδιά ;» Ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἂν προσευχηθῆς στὸν Θεό, Αὐτὸς θὰ μορῶσῃ νὰ μὴν σοῦ δώσῃ ἄλλα παιδιά ἂν τὸ κοίτην Ἐκεῖνος. Ἀλλὰ ἂν παρ' ὅλα αὐτὰ σοῦ στείλῃ παιδιά, πίστευε ὅτι πίσω ἔχει ὅ,τι χρειάζεται καὶ ὅτι Αὐτὸς θὰ φροντίσῃ. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε πὼς βρῖσκομε τὸ Θεὸν στὴ ζωὴ μας, περιωρισμένον ἢ ἀπεριόριστον, ἀνάλογα μὲ τὸ μέτρον τῆς πίστεως μας».

Ὡς πρὸς τὴ σχέσι τοῦ ἀνδρόγυνου μεταξὺ τους ὁ Μεταλληνός σύστησε κι' ἐδῶ αὐστηρὰ τὶς παραγγελίες τῶν Γραφῶν. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἡ δημιουργία τῆς γυναικὸς ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔχει «ἓνα σπουδαῖο νόημα.» Κήρυττε μὲ ἔμφασι :

«Ὁ Θεὸς δὲν ἐβγαλε τὴ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλο τοῦ ἀνδρός, διότι δὲν τὴν προώρισε νὰ διευθύνῃ τὸν ἄνδρα καὶ νὰ τὸν ὑποτάξῃ. Οὔτε ὁ Θεὸς ἐφτιαξε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ ἀνδρός, ἐπειδὴ δὲν ἔδωκε στὸν ἄνδρα τὸ δικαίωμα νὰ τὴν κλωτσᾷ καὶ νὰ τὴν πατάῃ. Ἡ γυναῖκα ἔχει σχέσι μὲ τὴν πλευρὰ τοῦ ἀνδρός, δηλ. μὲ τὰ σπλάχνα, μὲ τὴν ἀγάπη.»

Αὐτοὶ οἱ δεσμοὶ ἀγάπης καὶ τιμῆς μεταξὺ τῶν συζύγων, γεννιοῦνται καὶ διατηροῦνται διὰ μέσου τῆς ἀμοιβαίας πνευματικῆς ἐπαφῆς τους. Ἡ καθημερινὴ μελέτη τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ κοινὴ προσευχὴ

ὀπενθυμίζουν στοὺς συζύγους τοὺς ὄρους, ἀνανεώνουν τὴν πρώτη ἀγάπη, προλαμβάνουν τὴν πικρία κι' ἐνσαρκώνουν στὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον θεία ζωὴ καὶ θεία δράσι. «Φρεσκάρισμα» ὠνόμασε ὁ Μεταλληνὸς τὴν πνευματικὴ αὐτὴ πείρα.

«Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ μπορέσωμε ἀπὸ τὸ φρεσκάρισμα νὰ τὸ διατηρήσωμε σὲ ὅλη μας τὴ ζωὴ. Καὶ τὰ μέσα αὐτὰ εἶναι νὰ βρισκῶνται γύρω ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καθημερινῶς ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα. Τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ὁ Χριστὸς στὴ μέση».

Ἄλλὰ δὲν σταμάτησε ἐδῶ. Ἐπὶ τὸ «φρεσκάρισμα» τῆς ζωῆς τοῦ γάμου προχώρησε γιὰ νὰ συστήσῃ καὶ τὸ «φρεσκάρισμα» τῆς τελετῆς τοῦ γάμου. «Γιατί νὰ μὴ φρεσκάρωμε τὴν τελετὴ τοῦ γάμου μας;» Ρωτοῦσε μὲ παιδικὴ ἀφέλεια ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Πόσο πολὺ θὰ ἐπιθυμοῦσε λ.χ. νὰ ἴδῃ, ἓνα πολύτεκνο ἀνδρόγυνο νὰ φρεσκάρουν τὸ γάμο τους καὶ σὰν γαμβρὸς καὶ νύφη, νὰ προχωροῦν στὸ διάδρομο, πρὸς τὸν ἄμβωνα τῆς Ἐκκλησίας, κυττάζοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον στὰ μάτια τρυφερά, κι' ἀκολουθοῦμενοι ἀπὸ μισὴ ντουζίνα γιοῦς καὶ θυγατέρες!

Ὁ Μεταλληνὸς σαρκικὰ παιδιά δὲν εἶχε. Ἄν ὅμως ἀποφάσιζε νὰ φρεσκάρῃ τὸ δικό του γάμο, θὰ τὸν ἀκολουθοῦσαν στὴν γαμήλια πομπὴ ὀλόκληρη φάλαγγα παιδιῶν, τὰ ὅποια ἀγάπησε, περιέθαλψε κι' ἀποκατάστησε.

Μὲ πόση ἱκανοποίησι παρουσίαζε τὸν ἑαυτὸ του σὰν πολύτεκνο!
Ἔλεγε:

«Ἐὐχαριστῶ τὸν Θεό, διότι ἐνῶ σὲ μένα ἀτομικῶς δὲν ἔδωσε παιδιά κατὰ σάρκα, ἐν τούτοις εἶχα τὴν εὐκαιρία κι' ἐγὼ καὶ ἡ γυναῖκα μου νὰ ἀσχολοῦμεθα μὲ πολλὰ παιδιά καὶ εἴμαστε ὄχι μόνον πολύτεκνοι ἀλλὰ ὑπερπολύτεκνοι».

ΡΙΧΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΔΙΧΤΥΑ

Δέν είναι ο καθένας για όλα άλλ' έκαστος ἐφ' ᾧ ἐτάχθη» ἔλεγε ὁ Μεταλληνός. Ὁ ἴδιος ἐτάχθη, δίχως ἀμφιβολία, γιὰ νὰ εἶναι ψαρὰς ψυχῶν. Ὅταν ὁ ἐργάτης αὐτός τοῦ Θεοῦ ἐρριχνε τὰ εὐαγγελιστικά του δίχτυα, ἡ συνεργασία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γινόταν ὀλοφάνερη. Στὸν προσωπικὸ εὐαγγελισμό ἢ στὸ ἐκκλησιαστικὸ κήρυγμα: στὸν κύκλο συζητήσεως ἢ στὴ δημοσία διάλεξι ὀποιοδήποτε τρόπο καὶ ἂν χρησιμοποιοῖτοσε πλησίαζε τις ψυχὰς μετὴ σοφία καὶ μετὴ τέχνη πού ἀπαιτοῦσαν οἱ περιστάσεις. Στὸν ἀτομικὸ εὐαγγελισμό λ.χ. ἦταν σύντομος πρακτικὸς καὶ εὐχάριστος. Στὸ ἐκκλησιαστικὸ κήρυγμα, συναισθηματικὸς καὶ διδακτικὸς: στὴ δημο-

σία διάλεξι, ἀκριβὴς στοὺς τρόπους του καὶ στὴ γλῶσσα του: στὸν κύκλο τῶν συζητήσεων, ταπεινός, γλυκὺς, ὑπομονετικὸς.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀκόμα τῆς ὑπαλληλικῆς του σταδιοδρομίας ὁ Μεταλληνός βάλθηκε νὰ μεταδώσῃ τὸ σωτήριο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πρῶτα στοὺς συναδέλφους του. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν ἐντελῶς ἀδιάφοροι γιὰ τὰ πνευματικά, ἄλλοι ἀντιδραστικοὶ κι' ἄλλοι χλευαστὲς σὲ βαθμὸ πού προξενοῦσαν στὸν Μεταλληνὸ τὸ αἶσθημα προβάτου στὴ φωλιά λύκων.

*Στὸ γραφεῖα του ὡς τμηματάρχης
τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου*

Τὸ ἔργο αὐτὸ φάνηκε ἐξαιρετικὰ δύσκολο καὶ δὲν ἄργησε νὰ καταλάβῃ πὺς σὲ τέτοιες περιστάσεις ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῖσθε κάθε ἀπόθεμα τῆς ὑπομονῆς μὲ τὴν ὁποία τὸν ἐπροίκισε ὁ Θεός. Ἀκόμα σπουδαιότερη σημασία εἶχε ἡ μαρτυρία τῆς ζωῆς του, ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους. Σὲ μιὰ ἔγγραφη ἀπολογία του, τὴν ὁποία προκάλεσε ἡ προϊσταμένη του ἀρχὴ, ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων : «... ὁ χαρακτήρ μου ἐνώπιον τῶν συναδέλφων μου ὄλων εἶναι τελείως γνωστός, μετὰ καυχήματος δὲ τονίζω ἄμεμπτος καὶ παραδειγματικός...»

Ἴδου τί θυμῆθηκε ἕνας πρῶην συναδέλφος του :

«Ὁ Μεταλληνὸς προτιμοῦσε πάντοτε νὰ ζημιώνεται ὕλικῶς ἢ ἀκόμα νὰ μειωθῇ τὸ γόητρό του ὡς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους, παρά νὰ γίνῃ αἰτιος κάποιας παρεξηγήσεως ἢ κατηγορίας ἐναντίον του. Ἐκανε τὸ πᾶν, γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν καλὴν χριστιανικὴν του μαρτυρίαν. Τὴν ἐποχὴ λ.χ. ὅπου ὑπηρετοῦσε στὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὑπαλλήλων, γιὰ τὴν συμμετοχὴν τους στὶς ἐπιτροπὰς γιὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν προσφύγων ἦτο μεγάλο, ἀλλὰ καὶ εὐνόητο, λόγω τῶν καταβαλλομένων ἀποζημιώσεων. Ὁ Μεταλληνὸς ἐξ αἰτίας ἀρμοδιότητος εἶχε βαρύνοντα λόγον στὴ σύνθεσιν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐπόμενον αἰ πῖεσις τῶν συναδέλφων του νὰ εἶναι σκληρὴς, γιὰ τὴν συμμετοχὴν τους σ' αὐτές. Ἐνῶ μπορούσε δικαιωματικῶς, λόγω τῆς εἰδικῆς του θέσεως καὶ βαθμοῦ, νὰ διεκδικήσῃ εἰς μιὰ ἀπὸ εἰς ἐπιτροπὰς θέσιν μέλους ἐπιτροπῆς, αὐτὸς διώρισε τὸν ἑαυτὸν τοῦ Γραμματέα, μὲ τὴν ἀντίστοιχὴ μικρὴ ἀποζημίωσιν, τὴν ὁποίαν μάλιστα μοιραζόταν... μὲ τὸν ἀναπληρωτὴν του, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνάγκης λιγώτερες ἀπὸ τὸν Μεταλληνὸν. Ὅταν κάποιος τὸν ρώτησε γιὰ τὸ ἑκάνοντις ἔτσι, ἀπήντησε : «Γιὰ νὰ μὴ σκανδαλίσω τοὺς ἄλλους».

Παρ' ὅλη τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς ζωῆς του, ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς ὑπαλλήλου, ὁ σπόρος τοῦ Εὐαγγελίου ποὺ ἔπεφτε ἐκεῖ ἔμενε, τίς περισσότερες φορές, ἄγονος· ἄλλος πάλι ἔπεφτε στὴν πέτρα κι' ἄλλος στ' ἀγκάθια. Ὁ σπόρος ὅμως ποὺ ἔπεφτε στὴν καλὴν γῆν καρποφοροῦσε. Οἱ πρῶτοι ἐνδιαφερόμενοι συμφώνησαν νὰ μαζεύονται γιὰ πνευματικὴ συζήτησιν καὶ Γραφικὴ μελέτη σὲ ἰδιωτικὰ σπίτια συναδέλφων. Ἐτσι σχηματίσθηκε ἕνας πνευματικὸς κύκλος δημοσίων ὑπαλλήλων ὅπου ὁ Μεταλληνὸς προσκαλοῦσε κι' ἄλλους νὰ προσκολληθοῦν καὶ νὰ μετέχουν στὴν συζήτησιν.

Τὰ θέματα ἦσαν ποικίλα, ὁ τρόπος τῆς συζητήσεως ἀκατάστατος, ἀλλὰ ὁ Μεταλληνὸς μὲ ὑπομονὴ καὶ σοφία κατῴρθωνε νὰ κατευθύνῃ τὸ θέμα πρὸς τὴν Ἀλήθειαν ποὺ σώζει. Κάποτε μὲ συστηματικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ Σωτηρίαν, κι' ἄλλοτε μὲ ἀνάλυσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, μετέδιδε στοὺς συναδέλφους του τὸ μῆνυμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλο τὸ βάθος του καὶ τὴν δυνάμιν του.

Βίχνοντας τὰ δίχτυα

Αὐτοὶ ποὺ ἔδειχναν εἰλικρινῆ ζῆλο στὰ πνευματικά, ἀπολάμβαναν μιὰς ἰδιαίτερης περιποιήσεως ἀπὸ τὸν Μεταλληνό. Θὰ τοὺς ἐπισκεπτόταν λ.χ. τακτικά στὰ γραφεῖα τους, θὰ τοὺς πρόσφερε μιὰ Καινὴ Διαθήκη καὶ θὰ ἔγραφε τὰ ὀνόματά τους στὸν προσωπικὸ του κατάλογο προσευχῆς. Ἄρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους φωτίστηκαν στὶς συνάξεις αὐτές.

Ὁ Γεώργιος Σωφρονόπουλος, πρῶην συνάδελφος τοῦ Μεταλληνοῦ καὶ τέως Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ, ἐξιστόρησε δημοσίᾳ τὴν δική του περίπτωσι ὡς ἑξῆς, :

«Εἰς μίαν συζήτησιν τοῦ κύκλου μας, ἐδιαβάσαμε ἀπὸ τὸ ιε' κεφάλαιον τοῦ Ἐδαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, τὸ χωρίο 5 : «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κατ' ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν».

Ἐρώτησα τὸν Κώστα Μεταλληνό : «Μὰς πῶς εἶναι δυνατόν αὐτό ; Αὐτὸς μοῦ εἶπε «Διὰ προσευχῆς, δι' ἀφοσίωσός, διὰ προσκολλήσεως εἰς τὸν Κύριον τῆς Ζωῆς. Ἄμα Τοῦ τὸ ζήτησός με τὴν καρδιά σου θὰ στὸ δώσει, θὰ γίνῃς ἀληθινὸς πιστὸς».

Ἐκείνη τὴν στιγμὴν κάτι σάν ἠλεκτρικὸ ρεῖμα με διεπέρασεν ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνόχων καὶ ἔγινα πιστὸς, ἐν μιᾷ στιγμῇ. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἰσθάνθηκα τὴν ἀληθινὴν χαρὰ τοῦ θησαυροῦ τὸν ὅποιον μὰς παρέχει ὁ Ἰησοῦς. Ἀπὸ ἐκείνη τὴν στιγμὴν ἐκατάλαβα τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου...»

Ὁ Βασίλειος Βερέτσος, τέως Διευθυντῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ὡμολόγησε δημοσίᾳ :

«Δοξάζω τὸν Κύριον τοῦ ὀποίου ὁ Μεταλληνὸς ὑπῆρξεν ὄργανον γιὰ νὰ γνωρίσω τὴν ἀλήθειαν ἢ ὅποια με ἐλευθέρωσεν. Οὐδέποτε ἔθεώρησε μεγάλην τὴν προσπάθειαν ἢ δυσανάλογα τὰ μέσα, προκειμένου νὰ κερδίσῃ μίαν ψυχὴ καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ στὴν ὁδὸν τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας¹.

Ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὰ καλὰ σημεῖα ὁ Μεταλληνὸς βάλθηκε νὰ ἀξιοποιήσῃ τὶς εὐκαιρίες. Ἐδῶκε στὴν πνευματικὴ κίνησιν τὸ ὄνομα «Ὁμίλος Δημοσίων Ὑπαλλήλων - Ἐρευνα καὶ Πίστις» καὶ συνάμα ὀργάνωσε εὐρύτερες διαλέξεις σὲ δημόσιες αἰθούσας, με θέματα κυρίως ἀπολογητικὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ἀνέκαθεν ἔδειχνε τὴν ἀδυναμία νὰ προσεγγίξῃ με τὶς ὀμιλίαις αὐτές, ἰδιαίτερα τὴ μορφωμένη τάξιν καὶ τὸ κατ' ὄρθωρον. Διαλέξεις καθὼς, «Διὰ τῆς Ἐπιστήμης πρὸς τὸν Θεόν», «Ἡ στάσις τοῦ συγχρόνου ἐπιστήμονος ἐναντι τῆς προσωπικότητος τοῦ Χριστοῦ», «Σκιαγραφία τῆς Ψυχῆς»

1. Παρόμοιαι ὀμολογίαι ἔκαμαν δημοσίᾳ καὶ ἄρκετοὶ πρῶην συνάδελφοι τοῦ Κ. Μεταλληνοῦ καθὼς λ.χ. ὁ κ. Δημήτριος Μαγκριώτης, ὁ κ. Α. Παυλάκης, ὁ κ. Χαράλαμπος Κάρτεροῦλης, τέως Σύμβουλοι τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου τοῦ Κράτους, ὁ κ. Θ. Βλαχοστέρτης, τέως Πρόεδρος τοῦ Α.Σ.Δ.Υ., καὶ ἄλλοι ἀνάτατοι κρατικοὶ λειτουργοί.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Εν Αθήναις τη

15 Νοεμβρίου

5

Διεύθυνσις

Τμήμα

Υποτίτλος

Υπουργού

Αριθμ. πρωτ. Υ. 1260

ΚΕΝ ΤΩ ΔΕΛΤΙΩΝΑΙ ΟΔΟΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΩΝ ΕΝ
ΑΝΗΛΟΓΩΝΤΑΙ Ε ΑΡΘΡΩΣ ΠΡΟΤΟΠΙΛΛΩΝ
(Υπόμνημα Διευθυντών και Αρχηγός Διεύθυνσης)

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙ.Τ.Τ.Τ.

Π Ο Σ

Απόσας τας Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία
του κατ' αρχάς Υπουργείου

(Οικονομικουμένη και προς την Γενικήν Διεύθυνσιν
Αποσίου Λογιστικού, Γενικών Χρησίων του Κράτους,
Διευθύνσιν Αποσίου Κτημάτων, Διευθύνσιν Εθνικών
Κληροδοτημάτων, Διευθύνσιν Δικαστικού, Μετοχικών
Ταμείων Πολιτικών, Υπαλλήλων και Διευθύνσιν Εθνικού
Τυπογραφείου και Εργοστασίου.)

Την προσεχή Τρίτην 19ην Νοεμβρίου και Ώραν 7-2- μ.μ. η δριλή-
θη εις την αίθουσαν της Αρχαιολογικής Εταιρείας (Πανεπιστημίου)
ό κατά τη Γενική Λογιστηρία Διευθυντής κ. Κωνστ. Μεταλληνός, Διδάκτωρ
Πραγματικών.

Τίμα "Διά της Επιστήμης προς τον Θεόν".

Ορανούντες ότι η παρακολούθησις ταυτοτων διελκυσίων ενεργουμένων
μάλιστα υπό ουνασίλων υμών αυτών εις την άνυψωσιν του έπιπέδου της
σκέψης του δημοσίου βλαβήλου αντιστρέφει ιδιαιτέρως την παρακολούθησιν
αυτής.

ΑΝΤΙΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο ΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΕ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Α. ΠΑΡΑΓΩΓΑΣ

Ρίχνοντας τα δίχτυα

κ.ά. με ανάλογο περιεχόμενο, τράβηξαν τὸ ἐνδιαφέρον ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ διανοουμένων.

Ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Παπαθανάσης κυκλοφοροῦσε ἡμερήσιες διαταγές, ἐπιτηδες, γιὰ νὰ συστήσῃ σὲ ὄλους τοὺς ὑπαλλήλους τῆς δικαιοδοσίας του νὰ παρακολουθοῦν τὶς διαλέξεις τοῦ Μεταλληνοῦ «ἐπειδὴ συντείνουν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς σκέψεως τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου». Ἐπίσης ὁ Ὑπουργὸς Λοβέρδος ἀκόμα περισσότερο ἐνθουσιασμένος ἐχαρακτήρισε τὸ ἔργο αὐτὸ μεταξὺ τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων «ἐθνοσωτήριον».

Μὲ τόσον εὐνοϊκὲς συνθήκες ὁ Μεταλληνὸς ἔκαμε ἓνα ἀκόμα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός. Σὰν ἐκπρόσωπος τοῦ Ὁμίλου ὑπέβαλε αἴτησιν στὴν τότε Κυβέρνησιν νὰ παραχωρηθῇ ἡ αἴθουσα τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς γιὰ δημόσιες διαλέξεις, μὲ ἐλευθέρᾳ τὴν εἴσοδον. Ἡ ἄδεια δόθηκε καὶ δύο φορές κάθε ἐβδομάδα, γιὰ τρία περίπου χρόνια¹, πολυπληθῆ ἀκροατήρια ἄκουαν ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς ἄλλοτε Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, τὶς ἀλήθειες τῆς Ζωῆς καὶ τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας.

Ἀργότερα, στὸν ἠρωϊκὸ ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐναντίον τῆς Φασιστικῆς Ἰταλίας, ἡ ἀρμοδία Κυβερνητικὴ ἀρχὴ εἶχε παραχωρήσει στὸν Μεταλληνὸ ὥρα γιὰ νὰ ἐκπέμπῃ ἀπὸ τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ Ἀθηνῶν ὁμιλίες πού θά στερέωναν τὸ ἠθικὸ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ. Παράλληλα, τὸ Ἐθνικὸ Τυπογραφεῖο ἐξετύπωνε δωρεάν φυλλάδια τοῦ Μεταλληνοῦ, τὰ ὁποῖα μοιράζονταν κατὰ χιλιάδες στοὺς μαχητὲς τοῦ μετώπου.

Ἔτσι ἔγινε φανερό ὅτι ὁ Δημοσιο-υπαλληλικὸς Ὁμιλὸς ἔγινε τὸ ἰδεώδες μέσον γιὰ νὰ κηρυχθοῦν εὐρύτατα οἱ σώζουσες ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου σὲ κάθε κοινωνικὸ στρώμα καθὼς καὶ σὲ κάθε φάσιν τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους.

Ἴδου πῶς τὸ εἶπε μὲ λίγα λόγια ὁ τέως Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Σωφρονόπουλος: «Ὁ Μεταλληνὸς ἦταν ὄργανον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα».

Ἡ Λυκούργου 18

Ἐντελῶς νέα μορφή καὶ νέα πνοὴ πῆρε ἡ ὅλη πνευματικὴ κίνησις,

1. Ἀπὸ τὸ φθινόπωρον 1935 μέχρι τὸ θέρος 1938.

ἀφότου, ἡ ἐκκλησία στεγάστηκε ἀπὸ τὸ σπῖτι τοῦ Μεταλληνοῦ, Ὀρφέως 24, στὸν πρῶτον εὐκτῆριον οἶκο της, —μιά εὐρύχωρη αἴθουσα τῆς ὁδοῦ Λυκούργου 18. Αὐτὸ ἐγίνε τὴν 7η Φεβρουαρίου 1939. Ἡ νέα αἴθουσα διαρρυθμίσθηκε ὥστε νὰ χωρῇ πάνω-κάτω τριακόσιες καρέκλες καὶ παρ' ὅλο τὸ μειονέκτημά της νὰ βρίσκεται στὴν ταράτσα τοῦ κτιρίου, —ἐβδομῆντα δύο σκαλοπάτια ψηλά ἀπὸ τὸν δημόσιον δρόμον—, τὸ ἐκκλησίασμα εἶχε τὴ βεβαιότητα πὼς ὁ Κύριος τοὺς ᾠδήγησε ἐκεῖ.

Γιὰ νὰ συστήσῃ στὸ κοινὸ τὴ νέα αἴθουσα, ὁ Μεταλληνὸς μετέ-

Ἡ μία πτέρυγα τῆς αἰθούσης Λυκούργου 18 τὴν ὥρα τοῦ κηρύγματος

φερε τὶς διαλέξεις του ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Βουλὴ στὴ Λυκούργου 18, συνάμα δὲ αὐξήσε τὶς συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας εἰς πέντε τὴν ἐβδομάδα. Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀπολογητικὰς διαλέξεις τὸ πρόγραμμα πλουτίστηκε μὲ εὐαγγελιστικὰ κηρύγματα, μὲ ὁμιλίαις πνευματικῆς οἰκοδομῆς καὶ μὲ συμπροσευχές.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1940 κηρύχθηκε πόλεμος ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 εἰσέβαλαν στὴ χώρα ἐχθρικοὶ στρατοὶ γιὰ νὰ κατακτῆσουν, νὰ σκοτώσουν καὶ νὰ ἐρειπώσουν. Οἱ ἄνθρωποι τρώμαξαν. Στὶς δραματικὰς ἐκεῖνες περιστάσεις ὅλοι ζήτησαν τὴν προστασίαν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ρίχνοντας τὰ δίχτυα

Οί συνθήκες φάνηκαν τότε εὐνοϊκές γιὰ ν' ἀκούσῃ ὁ φοβισμένος λαὸς τὸ παρήγορο μήνυμα τοῦ Ἐδαγγελίου. Μὲ χειρονομίες ἐκφραστικὲς καὶ δυναμικὰ λόγια ὁ Μεταλληνὸς ἄρχισε νὰ διατυπώσῃ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὰ παράπονα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων. Ἰδιαίτερη προτίμησι ἔδειχνε στὸ κείμενο τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: «Τὸ μοσχάρι γνωρίζει τὸν νοικοκύρη του καὶ τὸ γαῖδουράκι τὸν σταύλο τοῦ ἀφεντικοῦ του· κι' ὅμως ὁ λαὸς μου δὲν γνωρίζει, δὲν ἐννοεῖ» (Ἡσαΐας α'). Μολαταῦτα, ὁ Θεὸς προσκαλεῖ τοὺς ἀποστάτες γιὰ συμφιλίωσι. Θελεῖ νὰ παραβλέψῃ καὶ νὰ συγχωρήσῃ τελείως· «Ἐλάτε τώρα νὰ συζητήσωμε, λέει ὁ Κύριος. Ἄν οἱ ἁμαρτίες σας εἶναι σὰν τὸ πορφυροῦν θὰ γίνουιν κἀτασπρες σὰν τὸ χιόνι...»

Ὁ Κύριος ἔχχει τὴν κρίσι του πᾶνω στὰ ἔθνη καὶ στοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Ἄς μετανοήσωμε ἀπὸ τὰ πονηρὰ μας ἔργα γιὰ νὰ γλυτώσωμε ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἀποσπᾶται ὁ μισοκαμμένος δαυλὸς ἀπὸ τὴ φωτιά, —κῆρυττε ὁ Μεταλληνὸς.

Τὰ ἀκροατήρια δέχονταν τὴν καλὴ ἀγγελίαν σὰν βαλσαμο πολύτιμο. Ἡ Λυκούργου 18 γέμιζε ἀσφυκτικὰ. Ἐκτὸς τὴν αἴθουσα οἱ ἀκροατὲς ξεχειλιζαν στὴ σκάλα καὶ στὴν ταράτσα τοῦ κτιρίου. Ἄλλοι πάλι ἦσαν στριμωγμένοι στὸ βάθρο τοῦ ἄμβωνα, γύρω στὰ πόδια τοῦ ὀμιλητῆ. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἐργαζόταν μεγαλεῖα στὴν περίοδο ἐκείνη. Κάθε Κυριακὴ νέοι πιστοὶ ζητοῦσαν νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὴν ἐκκλησίαν. Ὅσοι ἦσαν ψυχροὶ στὴν πίστι αἰσθάνονταν τώρα μέσα τους ἀναζωπύρωσι, ἐνῶ ἄλλοι ἔκραζαν μὲ δάκρυα στὸν Θεὸ νὰ τοὺς καθαρῖσῃ «ἀπὸ κάθε μόλυσμα σαρκὸς καὶ πνεύματος».

Ἐάφνου τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Ἦταν Κυριακὴ πρωτὶ τοῦ Ἰουλίου 1941 ὅταν ἓνας Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς παρουσιάστηκε στὴν αἴθουσα μὲ τὴ διαταγὴ ν' ἀδειάσῃ ἀμέσως ὁ χώρος, ἐπειδὴ τὴν ἴδια μέρα θὰ στεγαζόταν ἐκεῖ στρατιωτικὴ μονάδα. Μονάχα δύο ὥρες προθεσμία ἔδωκε.

Ὁ χώρος ἄδειασε ἀμέσως· ἀλλὰ συνάμα ἄδειασαν κι' ὄλων οἱ καρδιές. Σὰν ἔφθασε ὁ Μεταλληνὸς τὸ πρωτὶ ἐκεῖνο γιὰ νὰ κηρύξῃ, ξαφνιάστηκε βλέποντας τὸ ἐκκλησιαστικὸν νὰ κουβαλῆ στὸν δρόμο βιαστικὰ τίς καρτέλες, τὰ βιβλία καὶ τὰ ἐπιπλα. Σπαθὶ διαπέρασε τὴν ψυχὴν του μαθαίνοντας τὰ συμβάντα. Ἀνέβηκε πᾶνω στὴν αἴθουσα μὲ βαρεῖαν καρδιά, ἔδωκε μερικὲς ὁδηγίαι γιὰ ν' ἀποθηκευθοῦν προσεκτικὰ τὰ ἐπιπλα κι' ὕστερα προσπάθησε νὰ παρηγορήσῃ τοὺς παρισταμένους. «Δὲν πειράζει παιδιὰ· τούτῃ ἢ ἔξωσι εἶναι γιὰ τὴ δόξαν τοῦ Θεοῦ»

—τοὺς ἐβεβαίωσε. Ἐρριξε μιὰ νοσταλγικὴ ματιὰ γύρω στὴν αἴθουσα κι' ἔφυγε. Ἐνῶ κατέβαινε τὴν σκάλα τὰ μάτια του βούρκωσαν.

Ὅσοι ἦρθαν στὸ κήρυγμα ἐκεῖνο τὸ πρωτὶ δὲν βιάστηκαν νὰ σκορπίσουν. Παρέμειναν μαζεμμένοι ἐμπρὸς στὴν εἴσοδο τοῦ κτιρίου κυττάζοντας ἀμίλητοι τὸν Ἰταλὸ ἀξιωματικὸ μὲ βλέμμα παραπονιαρικό, σὰν τὰ πουλιά πού κυττάζουν τὸ φίδι νὰ χαλᾷ τὴ φωλιά τους.

Ὅλοι ἀποροῦσαν γιατί ἄραγε ὁ Θεὸς ἄφησε τὸ Διάβολο νὰ κάμῃ τὸ σκοτεινὸ του ἔργο. Τὸ αἶνιγμα αὐτὸ λύθηκε ὅταν, ἀμέσως ἀργότερα, πίσω ἀπὸ τὶς ἐνέργειες τοῦ Σατανᾶ ἄρχισαν νὰ ξετυλίγονται τὰ σοφὰ σχέδια τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὸ πρωταρχικὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ χειρίζεται τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ τὰ μεγαλύτερα κακά, κατὰ τρόπο πού νὰ συνεργοῦν πρὸς τὸ ἀτομικὸ ἀγαθὸ τῶν πιστῶν ἢ ἀκόμα πρὸς τὸ ὕψιστο συμφέρον τῆς ἐκκλησίας Του.

Τὸ ἐκκλησίασμα δὲν ἔμεινε ἄστεγο γιὰ πολὺ διάστημα. Τὴν ἴδια κιόλας ἑβδομάδα ὁ Μεταλληνὸς ἄρχισε νὰ διακρίνῃ τὸ σημεῖο τῆς ὁδηγίας τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴν ιδιότητά του σὰν ἐκπροσώπου τοῦ Ὁμίλου Δημοσίων Ὑπαλλήλων ἔγραψε καὶ παρέδωσε ὁ ἴδιος μιὰ αἴτησι στὸ γραφεῖο τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ μὲ τὴν παράκλησι «... ὅπως εὐαρεστούμενοι ἐγκρίνητε τὴν διάθεσιν τῆς αἰθούσης τῆς Βουλῆς τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων, —ἥτις εἶναι ἐλευθέρα—, πρὸς ὀργάνωσιν διαλέξεων εἰς τὰς ὁποίας ἄνδρες καὶ κυρίες τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας θὰ εὐρίσκουν ψυχικὴν τόνωσιν, χριστιανικὴν παρηγορίαν καὶ καθοδηγήσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους μας».

Ἡ αἴτησις ἐγκρίθηκε τὴν 4ην Αὐγούστου 1941· οἱ διαλέξεις ἄρχισαν ἀμέσως καὶ οἱ ἀκροατὲς προσέρχονταν κατὰ μάζες. Ἦσαν ἀπὸ κάθε κοινωνικὴ τάξι κι' ἀπὸ κάθε μορφωτικὸ ἐπίπεδο. Ἐκεῖ ἦταν ὁ τρόφιμος τοῦ γηροκομείου κι' ὁ πλούσιος ἐπιχειρηματίας· ὁ θυρωρὸς τοῦ Ὑπουργείου κι' ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου· ὁ γιατρός, ἡ ἀγρᾶμματη γερόντισσα κι' ὁ καθηγητὴς, ἓνα μωσαϊκὸ ἀκροατῶν οἱ ὅποιοι τὸ μόνον κοινὸ πού εἶχαν ἦταν ἡ δίψα τους ν' ἀκοῦνε τὸ σωτήριον μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τοῦ Μεταλληνοῦ τὸ στόμα.

Οἱ συνθήκες ἦσαν ἰδεώδεις γιὰ ν' ἀκουστῆ αὐτὸ τὸ μήνυμα ἀπὸ τὶς μάζες τοῦ λαοῦ. Ἡ νέα αἴθουσα τῆς Βουλῆς ἦταν εὐρύχωρη, εὐπαρουσίαστη, μὲ ἀναπαυτικὰ καθίσματα· βρισκόταν στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας καὶ συνεπῶς προσιτὴ ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς πόλεως. Οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἄλλου ἐλευθερωμένοι ἀπὸ ἐπαγγελματικὰς φροντίδες, ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, εἶχαν ἀρκετὸ διαθέσιμο χρόνον γιὰ τὰ πνευματικὰ,

Ρίχνοντας τὰ δίχτυα

οἱ δὲ καθημερινοὶ φόβοι καὶ κίνδυνοι, ἀπὸ τῆς πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἔφερναν πολλοὺς πλησιέστερα στὸν Θεό.¹

Ὁ Μεταλληνὸς αἰσθανόμενος τὶς μοναδικῆς περιστάσεις, κήρυττε ἀκούραστος ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Νέας Βουλῆς τρεῖς φορές τὴν ἑβδομάδα ἐπὶ τριᾶμισυ χρόνια. Καθὼς ἦσαν τὰ ἀκροατήριά του ἀνάμικτα, ἔτσι ἦταν καὶ τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν του. Τῆ μιᾷ μιλοῦσε γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὶς ἀποδείξεις τῆς υπέρξεώς της· τὴν ἄλλη γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια. Στῆ μιᾷ διάλεξι πολεμοῦσε τὴ θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου, ἐνῶ στὴν ἀμέσως ἐπομένη παρουσίαζε τὰ διδάγματα μιᾶς παραβολῆς τοῦ Κυρίου. Ἐπίσης, ἡ μιᾷ ὁμιλία του εἶχε σὰν θέμα τὶς πλάνες τοῦ πνευματισμοῦ ἐνῶ ἡ ἀκόλουθη ἐξηγοῦσε τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλοτε σὰν μαθηματικὸς ἀνέβαζε τοὺς ἀκροατὲς του στὴ σοφὴ νομοθεσίαν τοῦ ὕλικου σύμπαντος, κί ἄλλοτε σὰν θεολόγος τοὺς κατέβαζε μέσα στὰ ἀπόκρυφα βῆθη τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς.

Ἄσχετα ὅμως ἂν τὸ θέμα ἦταν ἐπιστημονικόν, ἀπολογητικόν ἢ πνευματικόν, ποτὲ δὲν παρέλειπε νὰ προσαρμόξῃ στὴν καθεμίαν ὁμιλίαν του τὶς βασικὰς ἀλήθειαι τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς, λόγου χάρι, τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἁμαρτωλόν, τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἢ τὴ Σωτηρίαν διὰ μέσου τῆς ἀτομικῆς πίστεως στὸ Λυτρωτικὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ.

Ἄν θέλωμε τὶς εὐλογίας τοῦ Κυρίου δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ κανένα κήρυγμα τὸ εὐαγγελιστικὸ δεκάλεπτον. Ἡ ἀποστολή μας εἶναι ὁ εὐαγγελισμὸς. Ὅλη τὴν ἑβδομάδα πρέπει νὰ προσευχόμεθα ὁ Κύριος νὰ ἐτοιμάσῃ τὶς ψυχάς.

Γιὰ πρώτη φορά στὴ ζωὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀκούστηκε τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου σὲ ὅλη τὴν ἀπλότητα καὶ τὴ δύναμιν του, ἀπὸ τόσα πλήθη, ἐπὶ τόσο χρονικὸν διάστημα, ἀπὸ ἓνα τόσο ἐπίσημον βῆμα καὶ μὲ τόσο λαμπρὰ ἀποτελέσματα. Στὶς διαλέξεις του ἐκεῖνες ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα ἐπαίρνε τὸν χαρακτῆρα πνευματικοῦ συμποσίου. Οἱ παριστάμενοι δὲν ἐχόρταιναν νὰ παρακολουθοῦν τὸν χαρισματοῦχο ψαῖν τοῦ Χριστοῦ νὰ ρίχνῃ, μὲ τὴ συνεργασίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ εὐαγγελιστικὰ του δίχτυα στὴ θάλασσαν τῶν ψυχῶν ποῦ ἦσαν ὀλόγυρά του.

Ὅχι μονάχα χιλιάδες λαοῦ ἤκουσαν καὶ κατάλαβαν τὸ σχέδιον τῆς Σωτηρίας ἀλλά, κί ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς νέων πιστῶν ἐνώθησαν

1. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐξώσεως τὸ τακτικὸν ἐκκλησιαστικὸν τελοῦσε τὸ Δεῖπνον τοῦ Κυρίου στὴν Κοργιαλένειον αἴθουσαν τῶν Ἀθηνῶν.

μέ τήν Ἐκκλησία, μεταξύ τῶν ὁποίων καθηγητές, γιατροί, δικηγόροι καί ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Τόν Μάρτιο τοῦ 1944 οἱ πολεμικές ἐξελιξίεις ὑποχρέωσαν τοὺς Ἰταλοὺς ν' ἀδειάσουν τὴ Λυκούργου 18. Ἄμέσως ὕστερα θά τελείωνε ἡ ἐχθρική κατοχή τῆς Ἑλλάδος καί ἡ αἴθουσα τῆς Βουλῆς θά ἔπρεπε ν' ἀποδοθῆ στήν κυβέρνησι. Ἔτσι τὸ ἐκκλησίασμα ἐπέστρεψε στὴ φωλιά του —στὴ Λυκούργου 18. Ὁ Θεὸς εἶχε κάμει τὸ ἔργο Του. Ὅλοι τοὺς ξαναῆλθαν ἐκεῖ χαρούμενοι σάν τοὺς στρατιῶτες πού γυρίζουν ἀπὸ ἐπιτυχημένη ἐκστρατεία, φορτωμένοι μὲ λάφυρα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ Λυκούργου 18 εἶχε γίνει ἓνα καταφύγιο τ' οὐρανοῦ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὶς κακουχίες καί στερημένοι τὰ πάντα, ἔβρισκαν ἐκεῖ τὸ κουράγιο νά ψάλλουν ὕμνους

Ὁ Μεταλληρὸς στὴν αἴθουσα Λυκούργου 18 ἐνώ ἐκλαίκευε
τὶς ἀλήθειες τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας

καί ν' ἀνταλλάξουν χαμόγελα. Στὴν αἴθουσα αὐτὴ ἔρχονταν οἱ πιστοὶ ὅλοι καί σὲ ὅλες τὶς συνάξεις τῆς, μολοντί οἱ συνθήκες τοῦ πολέμου εἶχαν ὀλωσδιόλου σταματήσῃ τὰ μεταφορικά μέσα. Πεζοποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ κοντὰ ἀλλὰ καί ἀπὸ μακρὰ. Σκελετωμένοι ἀπὸ τὴν πείνα· ἄλλοι ἀγνώριστοι ἀπὸ τὸ πρίξιμο πού τοὺς προκαλοῦσε ἡ ἀβιταμίνωσι· ἄλλοι πάλι μὲ βαθουλωτὰ μάγουλα ἀπὸ τὶς κάθε λογῆς τλαιπωρίες τοῦ πολέμου· ἄλλοι τρομαγμένοι ἀπὸ τὰ μπλόκα καί τὶς ὁμαδικές θανατικές ἐκτελέσεις· ἄλλοι ἄρρωστοι ἀπὸ τὶς μολυσμένες

Ρίχνοντας τὰ δίχτυα

τροφές, ἔρχονταν ἐκεῖ, πεζοί, μερικοὶ στηριζόμενοι στὰ δεκανίκια τους, ἢ στὰ μπαστούνια τους, ἄλλοι πιάνοντας γιὰ στήριγμα τοὺς τοίχους τῶν κτιρίων. Σάν ἔφθαναν στὴ Λυκούργου 18, ὕστερα ἀπὸ τὴ βασανιστικὴ πεζοπορία, εἶχαν καὶ ν' ἀνεβοῦν τὰ ἑβδομήντα-δύο σκαλοπάτια τοῦ κτιρίου. Καὶ τ' ἀνέβαιναν σιγά-σιγά, ἕνα-ἕνα, μὲ λαχτάρα πότε νὰ φθάσουν ἐπάνω γιὰ ν' ἀπολαύσουν οἱ ψυχές τους τὴν πνευματικὴ γλύκα ποὺ ὁ Θεὸς ἔβρεχε τότε στὴν αἴθουσα ἐκείνη, ἰδιαίτερα στὶς συμπροσευχές καὶ στὴν τέλεσι τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου.

Ἔργατης τοῦ καλάμου

Ἡ ἄλλη ὄψις τοῦ εὐαγγελιστικοῦ ἔργου ἦταν τὸ ἐντυπο. Ὁ Μεταλληνὸς δὲν συνέγραφε γρήγορα. Ἦταν ἐτοιμολόγος ὁμιλητὴς ἀλλ' ἀρκετὰ ἀργὸς συγγραφέας. Συχνὰ ξώδευε ὥρες πνευματικῆς συγκεντρώσεως γιὰ νὰ γράψῃ μιὰ μόνον σελίδα μὲ κείμενο ἄξιο νὰ δημοσιευθῇ. Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ πολὺωρο μόχθο ἀποτύγγανε νὰ σημειώσῃ πρόοδο, σηκωνόταν ἀπὸ τὴν καρέκλα του δικαιολογούμενος πὼς τὴν ἡμέρα ἐκείνη εἶχε «πνευματικὴ δυστοκία». Συχνὰ οἱ φίλοι του τὸν ἐπειράζαν ἐπειδὴ καθυστεροῦσε νὰ τελειώσῃ τὴν ἀνάλυσι τῆς Ἐπιστολῆς πρὸς Ῥωμαίους, κι' αὐτός, γιὰ νὰ δείξῃ τὴ σοβαρότητα τοῦ θέματος ποὺ ἔγραφε, τοὺς ἀπαντοῦσε: «Τρεῖς μῆνες μονάχα παίρνει στὴν κουνέλα νὰ γεννήσῃ, ἀλλ' ὁ ἐλέφαντας χρειάζεται δυὸ χρόνια».

Μεγάλῃ ἀδυναμία εἶχε στὸ νὰ γράφῃ τίς ἰδέες του καθαρὸς κι' εὐκόλα κατανοητὸς ἀπ' ὅλους. Γιὰ νὰ εἶναι βέβαιος εἰς αὐτό, συνήθιζε νὰ διαβάξῃ ὅ,τι ἔγραφε σὲ φίλους του καὶ νὰ συζητῇ μαζί τους κάθε στριφνὸ σημεῖο. Μάλιστα, διάβαζε ὠρισμένα χειρόγραφα ἀκόμα καὶ στὴν ὑπηρετρίά του, μιὰ τοῦ δημοτικοῦ κοπέλλα καὶ κατόπιν τὴν ρωτοῦσε: «Τί δὲν κατάλαβες ἀπ' ὅσα ἄκουσες;».

Προτοῦ ὁ Μεταλληνὸς πιάσῃ τὴν πέννα πάντοτε προσευχόταν. Ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ στείλῃ ἐμπνεύσεις ὥστε τὸ γραφτό του νὰ εἶναι «ἀποτελεσματικὸ σάν τὸ πετραδάκι τοῦ Δαβὶδ».

Ἴδου τί ἔγραφε γι' αὐτό :

*«Τὸ κύριον ἔργο τοῦ χριστιανοῦ συγγραφέως εἶναι νὰ μὴ ζητήσῃ
στὰ δικὰ του βάθη νὰ εὕρῃ τὰς ἀληθείας καὶ τὸν τρόπο τῆς ἐκ-*

θέσεώς των, ἀλλὰ νὰ ζητήση νὰ πηγάζον τὰ γραπτά του ἐκ τοῦ Χριστοῦ, οὐρανόθεν. Ἐξαιρετικὴ σπουδαιότητα ἔχει τὸ ζήτημα τῆς Πηγῆς, δηλαδή πόθεν ἐπήγασαν τὰ δημοσιευθέντα ρήματα. Ἐὰν μὲν ἐκ τοῦ «Ἐγὼ» τότε θὰ μείνουν στεῖρα· ἐὰν ὁμως ἐκ τοῦ Χριστοῦ θὰ φέρουν καρπὸν εἰς τὰς ψυχάς, διότι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ τὰ ἐπιβεβαιώσῃ. Τοῦτο εἶναι ζήτημα ἐσωτερικῆς στάσεως τοῦ πιστοῦ. Πρέπει ὁ πιστὸς ἐνῶ γράφει νὰ δείχνῃ μιὰ ἰκετευτικὴ στάσι πρὸς τὸν Χριστὸν ὥστε Ἐκεῖνος νὰ δώσῃ τὰ ἰδικά Του πρὸς δόξαν Του, καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Πατρὸς».

Ἡ συγγραφικὴ ἐργασία τοῦ Μεταλληνοῦ φέρει δικὰ τῆς γνωρίσματα. Καθὼς καὶ οἱ ἰδέες πού παρουσιάζει, ἔτσι καὶ τὸ λεκτικὸ ὕφος πού χρησιμοποιεῖ ἔχουν κάτι τὸ προσωπικὸ του, τὸ δικό του.

Ἡ συγγραφικὴ ἐργασία του ἦταν πολὺπλευρῆ καὶ μὲ ποικίλο περιεχόμενο

Οὐδέποτε τηροῦσε στὸ γράψιμό του νόμους καὶ κανόνες τῆς λογοτεχνικῆς τακτικῆς. Ἐντυνε τὶς προτάσεις του ἐλεύθερα, μὲ τὸ ἀτομικὸ του γούστο, κι' ἀνάλογα μὲ τὶς ἀλήθειες πού ἐξηγοῦσε. Ὅποιες ἀπὸ τὶς ἀλήθειες αὐτὲς ἐξυπηρετοῦν τὴ Διάνοια εἶναι διατυπωμένες μὲ ἐπιστημονικὴ ἀκριβολογία καὶ σὲ εὐφωνή, ζωντανὴ καθαρεύουσα, ἐνῶ αὐτὲς πού ἀπευθύνονταν στὴν καρδιά εἶναι γραμμένες σὲ ἀνάμικτη Δημοτικὴ καὶ χρωματισμένες μ' ἓνα εἰλικρινὲς ἐκφραστικὸ πάθος. Σὲ ὅποιον ὁμως τύπο γλώσσας κι' ἂν ἔγραφε, κι' ὅποιοδῆποτε

θέμα ἂν ἐρευνοῦσε, ἔλαμπε παντοῦ τὸ τάλαντο πού εἶχε ν' ἀπλοποιῆ τὸ δύσκολο καὶ νὰ συντομεύῃ τὸ ἐκτεταμένο. Ἡ μεταφραστικὴ καὶ ἡ συγγραφικὴ ἐργασία του ἦταν πολὺπλευρῆ :

«**Τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ**», (1922) εἶναι μετάφρασις τοῦ ἀπὸ τῆ Γαλλικῆ, τοῦ Ἑλβετοῦ θεολόγου Frederik Godet. Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιέχει μιὰ ὑπέροχη διατριβὴ πάνω στὸ νόημα, στὴν ἀξία καὶ στὰ ἀποτελέσματα πού ἔχει ὁ Σταυρικὸς θάνατος τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ.

«Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν περὶ Σχέσεως Θρη-

Βίχνοντας τὰ δόχτυα

σκείας και 'Επιστήμης». (1932). 'Ο τίτλος του βιβλίου που περιέχει γνώμες Γάλλων ακαδημαϊκών, τις όποιες ό Μεταλληνός μετέφρασε στην 'Ελληνική' ένας από τους πρώτους καρπούς των δημοσιεύσεων του ή μετάφρασις αυτή, έχει καθαρώς άπολογητικό χαρακτήρα. 'Υποστηρίζει την άρχή ότι ούτε ή Θρησκεία εκτοπίζει την 'Επιστήμη, ούτε ή επιστήμη καταργεί τή Θρησκεία. Και οι δύο είναι σφαίρες έρεύνης και πίστεως έντελώς χωριστές ή μία από την άλλη.

«Τό πρόβλημα τής Βίβλου» (1933) είναι μία εκλαϊκευμένη άπολογητική για τό θεόπνευστο κύρος τής 'Αγίας Γραφής. Στη μελέτη αυτή, που γνώρισε δύο εκδόσεις, ό Μεταλληνός εκθέτει πρώτα μερικές σκέψεις για τόν τρόπο τής επικοινωνίας του Θεού με τόν άνθρωπο και κατόπιν συζητεί τό κύριον θέμα του που είναι οι άποδείξεις τής θείας καταγωγής τής Βίβλου. Οι άρχαιολογικές άποδείξεις άπασχολούν τό μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου, έπειδή είναι «οί πλέον άποστομωτικές στούς ίσχυρισμούς των άπίστων». "Άλλη δυνατή άπόδειξις είναι ή έκπλήρωσις των προφητειών στην 'Ιστορία και ειδικώτερα των προφητειών που άναφέρονται στο Πρόσωπο και στο έργο του Χριστού.

'Από άρκετά χρόνια πριν, ό Μεταλληνός έγραφε σημειώσεις για τήν Προφητεία του Δανιήλ (Κεφ. θ' 25-27), ή όποία άναφέρεται στον καθορισμό του χρόνου τής πρώτης έλεύσεως του Χριστού.

«Μία καταπληκτική προφητεία περί Χριστού» (1945) πραγματεύεται τήν άληθινά καταπληκτική αυτή προφητεία και τήν δείχνει χρονολογικά άκριβή στην έκπλήρωσί της. Είναι μία άπολογητική μελέτη που άναμφισβήτητα στερεώνει τήν άξιοπιστία και τό κύρος του προφητικού λόγου.

'Εντελώς δογματικό χαρακτήρα έχει ή μελέτη του Μεταλληνού «Έρευνα περί έξομολόγησεως και άφέσεως άμαρτιών». (1949).

Στήν πραγματικότητα γράφτηκε για νά δείξη τήν ιστορική εξέλιξη του θεσμού τής έξομολόγησεως, ώστε παράλληλα με τις μαρτυρίες τής 'Αγίας Γραφής νά φανή και ιστορικώς ότι ή μεσολάβησις του ιερέα δέν χρειάζεται για τήν έξομολόγησι και τή συγχώρησι των άμαρτιών από τόν Θεό.

Μολταυτα τό συγγραφικό έργο των όνείρων και τής προσευχής του Μεταλληνού ήταν ή «'Ανάλυσις και 'Απολογητική τής 'Επιστολής προς Ρωμαίους». (1949).

Σχεδίαζε νά τό εκδώση εις έξ τόμους που, κατά τά ίδια τά λόγια του, «θά περιλάβουν μελέτας και μόχθους μου όλοκλήρου τεσσαρα-

κονταετίας». Τὸ μεγαλεπήβολο σχέδιο δὲν ἐκπληρώθηκε. Ἄπο τοὺς ἔξι τόμους μόνον ἓναν, τὸν πρῶτο, πρόφθασε, νὰ γράψῃ προτοφύγῃ ἀπὸ τὴν ἐπίγεια ζωὴ. Στὸ ἔργο του αὐτὸ ἐπεξεργάζεται τὴν ἐπιστολὴ πρὸς Ῥωμαίους κατὰ δύο τρόπους: Ἄφοῦ πρῶτα ἀναπτύσσει τὸ κείμενο τῆς Ἐπιστολῆς, ἀναλύει κατόπιν τὰ εἰδικὰ θέματα τῆς «γιὰ νὰ ἐρευνηθῇ τὸ βάθος τῶν νοημάτων τοῦ ἀποστόλου». Δύο τέτοια κατ' ἐξοχὴν θέματα, μὲ πρωτοτυπία διατυπώσεως καὶ ὄριμη θεολογικὴ σκέψι, εἶναι «Ἡ θεωρία τοῦ ἐξιλασμοῦ» καὶ «Ἡ ἱστορικὴ ἀπόδειξις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ». Καὶ τὰ δύο περιλαμβάνονται, αὐτοτελεῖ, στὸν πρῶτο τόμο.

Δὲν εἶναι μόνον τὰ «ἐπιστημονικὰ» συμπεράσματα τῶν ἀπίστων ποὺ καταστρέφουν τὴν χριστιανικὴ πίστι καὶ ἐλπίδα. Ἐξίσου σοβαρὰ ζημία προξενοῦν καὶ οἱ δογματικοὶ παραλογισμοὶ αὐτῶν ποὺ διαβάξουν τὴν Ἁγία Γραφή μὲ τυφλὴ προκατάληψι. Αὐτὸ ἐνδιαφέρεται νὰ δεῖξῃ ὁ Μεταλληνὸς στὸ βιβλίον του «Ἡ περὶ ψυχῆς συζητήσεις». (1955).

Μολονότι ἐξ ἀρχῆς εἶχε εἰδικεύσει τὸν σκοπὸ τῆς μελέτης αὐτῆς «γιὰ ν' ἀνατρέψῃ τίς πλάνες τῶν χιλιαστῶν περὶ ἀποσβέσεως τῆς συνειδήσεως τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον», δὲν ἀντιστάθηκε στὸν πειρασμὸ νὰ γράψῃ παράλληλα καὶ γιὰ τὸ προσφιλές του θέμα, δηλαδὴ γιὰ τὴν ὑπαρξί καὶ τὴ θεία καταγωγὴ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι μία ἀξιόλογη ἐρμηνευτικὴ ἔρευνα συνδυασμένη μὲ μιὰ ἀπολογητικὴ ἔκθεσι. Ἡ μελέτη καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι «ὁ Ρωσσελισμὸς καὶ ὁ Δαρβινισμὸς συνεργάζονται στὸ θέμα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ὁ μὲν πρῶτος γιὰ νὰ μαρῶσῃ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα, ὁ δὲ δεῦτερος γιὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν Χριστῷ πίστι».

Πραγματικὴ ἐκπληξις στὴ συγγραφικὴ ἐπίδοσι τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν ἡ σύνταξις μιᾶς μεθόδου ἰδιότητος τοῦ ἐπινοήσεως, γιὰ τὴν εὐκολώτερη σπουδὴ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσας. Τὴ νέα του αὐτὴ μέθοδο πρωτόγραψε στὴ Γερμανικὴ μὲ τίτλον «NEUE UND LEICHTE METHODE HEBRAISCHE SPRACHE. (Νέα καὶ εὐκολὴ μέθοδος τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσας), (1962). Ἡ εὐκολία τῆς βρίσκεται στὸ ὅτι ἀπλουστεύει περίπλοκους γραμματικοὺς κανόνες καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς στὸ ὅτι ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴ γραφικὴ μορφή τῆς Ἑβραϊκῆς, ὁλόκληρον τὸ φωνητικὸ σύστημα τῶν σημείων τῆς κ' ἔτσι εὐκολύνεται ἡ ἐκμάθησις τῆς. Τὴν γραμματικὴ αὐτὴ ὁ Μεταλληνὸς ἔγραψε κυρίως γιὰ νὰ βοηθήσῃ ὄσους σπουδάζουν τὸ κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τὴν ἀφιέρωσε «στὸν Κύριον καὶ Λυτρωτῆ μου Ἰησοῦ, τὸν Μεσσία».

Ρίχνοντας τὰ δίχτυα

Μία ἄλλη ἐκπληξίς, ἀλλὰ τή φορά τούτη σέ ἐντελῶς διαφορετικὴ κατεύθυνσι, ἦταν ἡ συγγραφὴ τοῦ διηγήματος «Κλαυδία» (1954) στὸ ὁποῖον ὁ Μεταλληνὸς προσπάθησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἰκανότητά του στὴ διηγηματογραφία.

Ἡ συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ Μεταλληνοῦ ἐκδηλώθηκε μὲ διάφορα θέματα τὰ ὁποῖα γιὰ ἄρκετὰ χρόνια καταχωροῦσε σὰν συνέχειες στὸ χριστιανικὸ Περιοδικὸ «Σάλπισμα». Μετέπειτα δημοσιεύθηκαν τὰ ἄρθρα αὐτὰ σὲ μορφή βιβλίων σὰν ὀλοκληρωμένες μελέτες, καθὼς λ.χ. «Ἡ Ἑμπνευστικὴ» (1959), «Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἐξέλιξις του κατὰ τὸ Θεῖο Σχέδιο» (1966) κ.ἄ.

Ποικίλα, σύντομα, μελετήματα τοῦ Μεταλληνοῦ, ἐκλαϊκευμένης μορφῆς εἶδαν ἐπίσης τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καθὼς τὰ : «Στὴν Ἑβδομῃ Κορφῇ», «Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ 20ὸς αἰῶνας», «Αἱ ἀποδείξεις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ», «Ὁ Δρόμος πρὸς τὴν Ἀλήθεια», ὅλα μὲ κυρίως εὐαγγελιστικὰ μηνύματα, προορισμένα γιὰ τὴ μορφωμένη τάξι τοῦ πληθυσμοῦ.

Μνεῖα ἀξίζει ἐπίσης τὸ βιβλιάρκι τοῦ Μεταλληνοῦ «Ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν, (Μὲ λίγα λόγια)» ποῦ περιτέχει μίαν σύντομη ἐκλαϊκευμένη ἐκθεσι τῶν δογματικῶν ἀρχῶν τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας.

Πλούσια καρποφορία ἔφερε τὸ φυλλάδιο «Λόγοι Ζωῆς», ἰδιαίτερα στὴν ἀρχικὴ περίοδο τῆς κυκλοφορίας του. Τὸ τετρασέλιδο αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο συγγραφικὸ βῆμα τοῦ Μεταλληνοῦ, κι' ἄρχισε νὰ κυκλοφορῇ ἀπὸ τὸ 1925, σὲ πολλὰς χιλιάδες ἀντίτυπα, σὰν τὸ ἐπίσημο εὐαγγελιστικὸ ὄργανο τῆς ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1938 μέχρι τὸ 1946 τὸ φυλλάδιο αὐτὸ μετωνομάσθηκε «Ἐρευνα καὶ Πίστις» γιὰ νὰ εἰσχωρήσῃ εὐκολώτερα στὴν πλέον μορφωμένη τάξι. Ὑστερα ὅμως ἐπανῆλθε στὴν ἀρχικὴ του ὀνομασία, μὲ ἐπιμέλητὴ τῆς ἐκδόσεώς του τὸν Γιάννη Δημόπουλο.

Ποίησις καὶ Ὑμνογραφία

Ὁ Μεταλληνὸς ἀγαποῦσε τὴν ποίησι. Καθὼς μάλιστα φαίνεται σὲ μιὰ συλλογὴ ποιημάτων του, ἦταν κι' ὁ ἴδιος προικισμένος μὲ τὸ ταλάντο συνθέσεως ἐμμέτρου στίχου. Νεὸς ἀκόμα, εἶχε ἀρχίσει νὰ

γράφη ποιήματα τὰ ὁποῖα δὲν διακρίνονται τόσο γιὰ τὴν μελετημένη λογοτεχνική κατεργασία τους. Εἶναι ὅμως ἄρκετὰ ἐπιτυχημένα στὴν ἀλληγορία τους καθὼς καὶ στὸν ἐκφραστικό τους πλοῦτο. Οἱ πρῶτοι του στίχοι ἀποπνέουν ρομαντισμὸ μαζὶ καὶ μελαγχολία, ζωντὰ γνωρίσματα τῆς ψυχολογίας τοῦ νέου. Τὸ παρακάτω ποῖημα λ.χ., ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα του σὲ χρονολογικὴ σειρὰ, δείχνει αὐτὸ τὸ μελαγχολικὸ χρῶμα. Τὸ ἐπιγράφει «Στὰ λουλούδια τοῦ γραφείου μου».

*Ὦ λουλουδάκια γελαστά !
Τὸ ἀθάνατό σας μυροβόλημα,
Ὦς πότε τὴν ψυχὴ μου θὰ μεθάη,
Ὦς πότε θὰ ρουφῶ ἀπὸ τὸ μῦρο σας,
Σὰν τὸ μελίσι πὸν μυζάει.
Γιὰ λίγο, ἀκόμα, ὦ δυστυχιά !
Γιατὶ μοιάζει ἡ ζωὴ σας σὰν ἀνθρώπου
Καὶ σὰς ἀλύπητος ὁ χάρος σὰς χτυπάει
Καὶ τότες, ἀντὶς μῦρο, νεκρολίβανο σκορπίζετε
Σὰν κάθι τι ὄπου μαραίνεται
Σὰν κάθε τι ὄπου περνάει.*

Στὸν ἴδιο μελαγχολικὸ τόνο εἶναι γραμμένο καὶ τὸ παρακάτω :
«Ἡ Μатаιότης».

*Στὸ ἀπέραντο πέλαο
τοῦ ἀτέλειωτου χρόνου
σὰ βάρκα ἀρμενίζει
τοῦ ἀνθρώπου ἡ καρδιά
Μπροστὰ ἢ κάθε μέρα
Σὰν κῶμα τὴν σπρώχνει
καὶ ἀφήνει κατόπι τῆς
Σβυσμένη ἀφριά.*

Ἄλλοτε προσπάθησε ν' ἀποδώσει σὲ στίχο τὴν ἐσωτερικὴ ἀγαλλίασι πὺ ἀισθανόταν ἐνόσω προώδευε στὴ γνῶσι τῆς Θείας Ἀληθείας. Περιέγραψε τὸ εὐχάριστο αὐτὸ συναίσθημα σὲ διάφορα ποιήματα. Τὸ παρακάτω ξεχωρίζει γιὰ τὴν πρωτοτυπία πὺ ἔχει στὴ σύλληψι τῆς εἰκόνας καθὼς καὶ στὴν ἐκφραστικὴ ὁμορφιά του. Τὸ ἐπιγράφει: «Ἀλήθειες».

*Ἐξύπνησαν ἀλήθειες ἀδελφάδες τους
Μὲς τὴν ψυχὴ μου πὺ ἦσαν κοιμισμένες
Καὶ στήσανε χορὸ στὰ φυλλοκάρδια μου
Ἄπὸ τὰ χέρια ὄλες τους πιασμένες.*

Ρίχνοντας τὸ δίχτυα

*Θεῖες φωνές ἐβγαῖναν ἀπ' τὸ στόμα τους
Καὶ γιόμιζε ἀπὸ ἀντήχηση ἡ καρδιά μου
Τόσο πὸν ξεπλημμύρισαν τὰ χεῖλη μου
Καὶ τὸν Χριστὸ εὐλόγησε ἡ λαλιά μου.*

Φυσικά, δὲν ὑπάρχει πλουσιώτερο θέμα γιὰ τοὺς χριστιανοὺς στιχογράφους ἀπὸ τὸν πόθο καὶ τὴν προσμονή τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς γιὰ αἰωνιότητα. Τὸ ἐπόμενο ποίημα ἐκφράζει τὸ θέμα τοῦ Θανάτου, ὅπως τὸ ἀντιμετωπίζουν οἱ ἄπιστοι, κι' ὕστερα προσφέρει τὴ θριαμβευτικὴ καὶ δοξασμένη ἐλπίδα γιὰ αἰώνια ζωή. Ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ φοβάται τὸν τάφο, ἐπειδὴ γι' αὐτὸν εἶναι «μιὰ σκάλα τ' οὐρανοῦ μὲ χωματένια πόρτα».

Ἦταν ἐπιθυμία τοῦ Μεταλληνοῦ, ὁ τελευταῖος στίχος τοῦ παρακάτω ποιήματός του νὰ χαραχθῆ πάνω στὴν πλάκα τοῦ τάφου του :

*Μνήμα πὸν ἀμίλητη ἐρημιά
στὴν ἀγκαλιά της σ' ἔχει
Καὶ κάθε φιλικὴ θεωριά
δάκρυ πικρὸ σὲ βρέχει
Μνήμα πὸν μαῦροι στεναγμοὶ
Στὰ χόρτα σου πετάξαν
Καὶ μάρτης μάνας οἱ καῦμοί,
τριγύρω σου ξεσπάσαν.
Γιὰ πές μου, τόσο φοβερὰ
κακὰ στὸν κόσμον κάνεις ;
Μήπως τὴν ὑπαρξὶ κρυφὰ
σ' ἀνυπαρξία βάνεις ;
Μήπως τὴ σπίθα τῆς ζωῆς,
στὸ χῶμα σου τὴ σβήνεις ;
Μὴ τὴν ἐλπίδα τῆς ψυχῆς,
στὰ χόρτα τὴν ἀφήνεις ;*

Καὶ τότες τοῦ ἀποκριθῆκε ὁ ξύλινος Σταυρὸς :

*«Δὲν εἶν' τὸ μνήμα τοῦ χαμοῦ
Κι' ἄς βγάνη ἀπάνω χόρτα,
Εἶναι μιὰ σκάλα τ' οὐρανοῦ
Μὲ χωματένια πόρτα».*

Στὸ ἴδιο θέμα τῆς ἐλπίδας γιὰ αἰώνια ζωὴ ἔγραψε καὶ τοὺς παρακάτω στίχους μὲ τίτλο : «Ἡ ὑπομονή».

Τῆς θλίψης ποτῆρι
Μὲ πίκριες γεμάτο
Θὰ πῆς ὡς τῆ στάλα
Σὰν ζήσης στὴ Γῆ.

Κατάβινε πάντα
Μὲ θάρρος κι ἐλπίδα
Γιατὶ σὲ προσμένει
Στὰ οὐράνια ἢ Ζωή.

Ἡ φυσικὴ δημιουργία καὶ τὰ φαινόμενά της ἀποτελοῦσαν πηγὴ ποιητικῆς ἐμπνεύσεως γιὰ τὸν Μεταλληνό. Ὅσους στίχους ἐπλεξε πάνω στὸ θέμα αὐτὸ —κι' ἔγραψε ἀρκετοὺς— ὅλοι διακρίνονται γιὰ τὴν πρωτοτυπία τῆς ἰδέας καθὼς καὶ τὸ ἀλληγορικό τους δίδαγμα. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν τὰ παρακάτω:

«Μπόρα - Γαλήνη»

Βοριάς δέρνει τὴ θάλασσα
Κι' ἀλύπητα χτυπᾷ
Τὰ σπλάχνα τῆς νὰ σκίσει.
Θέλει ν' ἀρπάξῃ σὰ ληστής
Ἐνα οὐρανὸ πού ἔχει σφιχτά,
Μὲς τῆ καρδιά τῆς κλείσει.

Ἐκεῖνη τοῦ ἀντιστέκεται
Κι' ὄλη περιφρονᾷ
Βόγγους κι' ἀφροὺς τοῦ ρίχνει
Καὶ σὰν μακρὰ τὸν διώξῃ
Γιομάτη ὄλη χαρὰ
Τὸν Οὐρανὸ μᾶς δείχνει.

«Ὁ ἄνθρωπος»

Ἡ Ἀνατολὴ μυστήριον καὶ ἄλλο μυστήριον ἢ Δύση
Τὸν βγάινει μνήμα ζωντανό, μνήμα νεκρὸ τὸν χώνει
Γυμνὸς στὸν κόσμον βρέθηκε, γυμνὸς θ' ἀναχωρήσῃ
Μάνας κοιλιά τὸν σάρκωσε, τῆς Γῆς κοιλιά τὸν λύνει.

Φυσικὰ δὲν ἦταν δυνατόν, ὁ Μεταλληνός στην ποιητικὴ του ἐμπνευσι, νὰ λησμονήσῃ τὸ ἀγαπημένο του λουλουδί, τὸ γιοῦλι, πού τοῦ θύμιζε τὰ ἀμέριμνα παιδικὰ του χρόνια μὲ τίς εὐχάριστες μαθητικὲς περὶποριεὶς του στὸ σχολεῖο. Γι' αὐτόν, τὸ γιοῦλι ἦταν τὸ σύμβολο τῆς ταπεινώσεως. Τὸ συνέδεσε μὲ τὸ χωρίον «ὁ ταπεινὸν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

Ρίχνοντας τὸ δίχτυα

«Ταπείνωση»

Στῆς φράχτης τὰ χόρτα
μικρὸ σμουλομένο
στολή του καὶ μῦρο
τὸ γιοῦλι ἀποκρῶβει

Καὶ ξάφνου τὸ βλέπεις
μὲ μᾶς δοξασμένο
Τραπέζια καὶ στήθια
βασιληάδων στολίζει

Καὶ σὲ σὰν τὸ γιοῦλι
ταπείνωσις σκέψι
παχειὰ νὰ σκεπάζη
τὴν ἄγια ψυχὴ σου

Καὶ ἀγγέλου χερᾶκι
Γλακὰ θὰ σὲ κόψη
Γιὰ αἰώνιο στολίδι
Τοῦ Θεοῦ Ἀντρωτῆ σου.

Ἐπὶ τὸ μελαγχολικὸ καὶ τὸ διδακτικὸ μεταπηδοῦσε στὸ φαιδρὸ καὶ τὸ σατυρικὸ μὲ τὴν ἴδια εὐκολία ποὺ πηδάει τὸ πουλὶ ἀπὸ τὸ ἓνα κλαρί στὸ ἄλλο. Ἐκ φύσεως τύπος εὐθυμὸς καὶ διασκεδαστικὸς, ὁ Μεταλληνὸς θεωροῦσε τὸ χιοῦμορ σὰν τὸ καθαρτικὸ τῆς ψυχῆς. Ἔτσι εὗρισκε ἰδιαιτέρη εὐχαρίστησι νὰ γελοιοποιῆ μὲ στίχους τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες εἴτε νὰ εἰρωνεύεται μιὰ κατάστασι πραγμάτων ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὸ χαριτωμένο, ἄκακο ὄφρος του. Ἴδου λ.χ. πῶς ἔβαλε σὲ στίχο τὴν ἐξῆς διαφήμισι ἐφημερίδος : «Εἰς τὸ δημοπρατήριον διατίθενται ἀρίστης ποιότητος διόπτρα».

Θνητοί, χαρῆτε !

Ἦ μυστήριον !

Κυάλια πουλοῦνται

Στὸ Δημοπρατήριον !

Φέρουνε. —λένε—, τ' ἀντικείμενα κοντὰ σου

Ἀλήθεια εἶναι πῶς πῶς κοντὰ

Τὰ φέρνει ἢ... ματιὰ σου.

*Ἡ πῶς θέλησε νὰ πειράζη ἓνα νεοφώτιστο στὴν πίστι ἀρχικελευστή, ὁ ὁποῖος ἔδειχνε ὑπερβολικὸ ζήλο γιὰ νὰ δείχνη στοὺς ἱερεῖς τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεώς του ἀπὸ τὶς Γραφές :

*Τσουλουχόπουλος Βασίλης
ὁ πολέμιος τῆς ὕλης
ιερέων ἐλεγκτῆς
ἐν πρὸς ρημάτων θείων
πᾶσαν πλάνην διαλύων
καίτοι... Ἀρχικελευστής !*

Μὲ τὸ παρακάτω δίστιχο χαιρετοῦσε ἕναν θορυβώδη πνευματικὸν ἀδελφὸ πού ὀνομαζόταν Χατζηαδάμ.

*Μπάμ, μπούμ, μπάμ
ἔρχεται ὁ Χατζηαδάμ.*

Δὲν ἄργησε ὥστόσο νὰ φανῆ πὺς ὁ Θεός, στὴ σοφὴ Του Προνοια, ἔδωκε στὸν Μεταλληνὸ τὸ τάλαντο αὐτὸ ὄχι τόσο γιὰ νὰ ἐξυμνῆ τὴ φύσι ἢ γιὰ νὰ πειράξῃ τοὺς ἀνθρώπους ὅσο γιὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν εἰδικές ἀνάγκες τῶν πιστῶν, στὴν πορεία τοῦ πνευματικοῦ ἔργου. Τέτοια ἦταν λ.χ. καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ὕμνωδίας. Ἡ νεαρὴ ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ ψάλλῃ. «Ἡ ψαλμωδία ἀπολυμαίνει τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ κάθε σατανικὸ μικρόβιο» βεβαίωνε ὁ Μεταλληνός. Χρησιμοποίησε λοιπὸν τὸ τάλαντό του γιὰ νὰ γράφῃ ποιήματα ἐπίτηδες γιὰ νὰ ταιριάξουν σὲ μουσικὲς μελωδίες ξενογλώσσων ὕμνων. Μάθαινε τὴ μελωδία μὲ τὸ αὐτὶ κι' ὕστερα προσάρμοζε σ' αὐτὴν πνευματικὸς στίχους.

Ἔτσι οἱ πιστοὶ τῆς μικρῆς ἐκκλησίας ἄρχισαν νὰ ψάλλουν. Τὸ πρῶτο τους ὕμνολόγιο, ἕνα δωδεκασέλιδο χειρόγραφο βιβλιαράκι, περιέχει τοὺς πρῶτους ἀλησμόνητους ὕμνους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τότε χαρίζουν στίς καρδιὰς τῶν λυτρωμένων τίς πλέον συγκινητικὰς ἐξάρσεις πνευματικῆς ζωῆς. Στίς τρεῖς κατοπινές ἐκδόσεις τοῦ ὕμνολογίου τῆς Ἐλευθέρας ἐκκλησίας, ἡ συμβολὴ τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν ἀκόμα εὐρύτερη καὶ πολυτιμότερη.*

(*) Ἡ πρώτη ἐκδοσις κυκλοφόρησε τὸ 1936, ἡ δευτέρα τὸ 1947, ἡ τρίτη τὸ 1961.

Η ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Σχετικά με τὸν χαρακτήρα, καὶ τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, οἱ πεποιθήσεις τοῦ Μεταλληνοῦ πηγάζουν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰ Εὐαγγελικὰ κείμενα. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἀνθρώπινη ὀργάνωσις ἀλλὰ Θεῖος, ζωντανὸς ὀργανισμὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ τοὺς ἀπανταχοῦ ἀναγεννημένους πιστοὺς. Δὲν περιορίζεται σὲ γεωγραφικὰ ὄρια, κοινωνικὲς διακρίσεις ἢ ὀνόματα δογμάτων ἢ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἀποτελεῖ μίαν παγκόσμιαν κοινωνίαν πιστῶν τοὺς ὁποίους τροφοδοτεῖ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ συνδέει ἡ ἀγάπη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σὰν πνευματικὴ ὄντοτητα, ἡ Ἐκκλησία κατέχει τὰ ἑξῆς τρία γνωρίσματα: Εἶναι «Σῶμα με κεφαλὴ τὸν Χριστόν» ἐπειδὴ ὀδηγεῖται κι' ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν ἑπουράνιο Κύριο. Εἶναι «Ναὸς τοῦ Θεοῦ» διότι βάσει τῆς Πανχριστιανικῆς Ἱερωσύνης, οἱ πιστοὶ διακονοῦν μετὰ τὰ χαρίσματα τοὺς τὶς πνευματικὰς ἀνάγκες τῆς· εἶναι καὶ «Νύμφη τοῦ Χριστοῦ» ἐπειδὴ ὑποτάσσεται μετὰ ἀφοσίωσιν καὶ μετὰ πιστότητα στὸν Νυμφίον ὁ Ὅποιος τὴν ἀγάπησε μέχρι θανάτου καὶ θὰ ἔλθῃ νὰ τὴν παραλάβῃ.

Ἐκεῖνο ποὺ ἀπασχόλησε εἰδικώτερα τὸ Μεταλληνὸ ἦταν ἡ ἐπὶ μέρος Ἐκκλησία. Αὐτὸ ἄλλωστε ἦταν φυσικὸ ἐξαιτίας τῆς πρωτότυπης μορφῆς ποὺ εἶχε τὸ πνευματικὸ του ἔργο. Ἀφ' οὗτου ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν, Φθινόπωρον τοῦ 1918, βάλθηκε νὰ διατυπώσῃ, σὲ σημειώσεις, συγκεκριμένους σκέψεις του γιὰ τὴν φύσιν τῆς ἐπὶ μέρος Ἐκκλησίας, τὴν λειτουργίαν τῆς, τὸν σκοπὸν τῆς, τὴν ὀργάνωσιν τῆς, τὶς εὐθύνες τῆς καθὼς καὶ γιὰ τὶς σχέσεις τῆς μετὰ ἄλλας ἐπὶ μέρος ἐκκλησίας.

Γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ ἐπὶ μέρος Ἐκκλησία εἶναι μίαν αὐτόνομον

καὶ αὐτοτελῆς μονάδα ποὺ διατηρεῖ ἀπ' εὐθείας πνευματικὸ σύνδεσμο μετὰ τὸν ἐπουράνιον Κύριό της. Εἶναι μιὰ αὐτοκυβέρνητη πνευματικὴ οἰκογένεια ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζει τὰ εἰδικὰ προβλήματα της ἢ ἴδια, κι' ἀποφασίζει ἡ ἴδια ζητώντας μετὰ προσευχὴ τὴν ὁδηγία καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πρὸ παντὸς τὴν ἐνότητα.

Ὁ Μεταλληνὸς ἦταν πάντοτε ἔτοιμος νὰ καταδικάσῃ κάθε σχισματικὴ κίνησι στους κόλπους τῆς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας, ἐκτὸς φυσικὰ ἂν ὑπῆρχε αἰτία σοβαρῆς ἁμαρτίας ἢ δογματικῆς πλάνης. Ἄλλὰ καὶ στὴν περίπτωσι αὐτὴ δὲν πρέπει ὁ πιστὸς ν' ἀποχωρισθῆ χωρὶς πρῶτα ν' ἀντιτάξῃ ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας ἢ πλάνης τὴν ὀρθὴ διδασκαλία του καὶ τὴν ἅγια ζωὴ του. Στὸ σημεῖο αὐτὸ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ὑποδεικνύοντας συγκεκριμένη μέθοδο ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ Σατανᾶς γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ διαλυτικὸ ἔργο του στους κόλπους τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας : Γράφει :

Στὴν ἐκκλησία Α ὁ ἐχθρὸς κατορθώνει ν' ἀποπλανήσῃ ἕναν Βάλλοντάς του μία ἰδέα πλανεμένη μαζὶ δὲ καὶ πείσμα, δηλαδὴ ζήλον προσηλυτισμοῦ κι' ἄλλων ἀδελφῶν, καὶ ἀποσχίζεται. Σηκώνει δικὴ του σημαία, κολλάει δικὸ του ὄνομα κι' ἀρχίζει νὰ ὑποδαυλίξῃ κι' ἄλλους. Ἐτεὶ διηρέθησαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς ἀναριθμητοὺς ομάδας καὶ οἱ μὲν στρέφονται κατὰ τῶν δεξ. Ὁ σκοπεύς εἶναι ὁ Διάβολος· σκοπὸς ἢ διαίρεσις· ἀποτέλεσμα ἢ ἀλληλοφθορὰ καὶ ἡ ἀποτυχία τοῦ Ἐδαγγελίου.

Δὲν ὑπάρχει καμμιά ποραγγελία στὴν Καινὴ Διαθήκη ποὺ νὰ προτρέπη τὸν πιστὸ ν' ἀπομακρύνεται ἐκ μέσου πιστῶν ὅταν τὰ πράγματα δὲν εἶναι καθὼς τὰ ἐπιθυμεῖ. Ὁ πιστὸς ὀφείλει νὰ παραμείνῃ στὴ θέση του, ἀντιτάσσοντας τὴν ἅγια ζωὴ του καὶ τὴν ὀρθὴ διδασκαλία του, ὅπότεν θὰ συγκεντρώσῃ γύρω του κάθε ὑγιὲς στοιχεῖο ἀπέναντι τοῦ κακοῦ. Θ' ἀντιδράσῃ δὲ ὄχι μετὰ προσωπικὰς ἐμπάθειες καὶ πείσματα ἀλλὰ μετὰ ἀγιότητα καὶ μετὰ τὴν ἀληθινὴ διδασκαλία.

Ἡ συμπεριφορὰ «θὰ πάρω τὸ καπέλλο μου καὶ θὰ φύγω» εἶναι ἐντελὴς ἀντιγραφικὴ κι ἀπαράδεκτη. Ὁ πιστὸς ὁ ὅποιος βιάζεται ν' ἀποκοπῆ ἀπὸ τὴν ἐπὶ μέρους ἐκκλησία του γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἄλλη, νέα ἐκκλησία, πνευματικῶς καθαρῶτερη, ὁ πιστὸς αὐτὸς πέφτει σὲ δύο μεγάλα λάθη : Πρῶτον, ἐγκαταλείπει τὴν «ξεπεσμένην» ἐκκλησία του, ἀντὶ νὰ προσπαθῆσῃ νὰ τὴν ἀναμορφώσῃ· κι' ὕστερα, σφάλλει πιστεύοντας στὴν δυνατότητα ἰδρύσεως μιᾶς ἰδανικῆς καὶ πνευματικῶς τελείας ἐκκλησίας, δηλαδὴ μιᾶς οὐτοπίας ἡ ὁποία δὲν πραγματοποιήθηκε οὔτε ἀκόμα στὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ.

Εἰς τὴν ἐκκλησία τῆς Κορίνθου μολονότι βλέπομεν ἑσωτερικοὺς διχασμοὺς, ἀδικήματα πρὸς ἀδελφούς, πορνείας ἀκατονομάστους, συμμετοχὴν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἄρνησιν τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἡ Γραφὴ δὲν παραγγέλλει εἰς τὸ ὑγιὲς στοιχεῖον «Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν» ἀλλὰ καταλήγει μετὰ τὴν προτροπὴν : «Ἀδελφοὶ χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης θὰ εἶναι μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσθητε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ».

Ἐπὶ τούτοις κι' ἐξαιρέσεις, ὅταν λ.χ. ἡ ἐπὶ μέρους ἐκκλησία υἰοθετεῖ πλᾶνες ποὺ προσβάλλουν καὶ ἀνατρέπουν τὰ βα-

Ἡ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία

σικά δόγματα τῆς πίστεως, ἰδιαίτερα τὴν οὐσιαστικὴ Θεότητα τοῦ Προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθὼς καὶ τὴ Λυτρωτικὴ ἀξία τοῦ θανάτου Του. Ὁ πιστὸς τότε πρέπει ν' ἀποχωρισθῆ ἀφοῦ ὅμως πρῶτα ἐναντιωθῆ στὶς πλάνες αὐτὲς μετὰ τὴ στάσι του καὶ τὴν ὁμολογία του. Σὲ κάθε ἄλλη περίπτωσι ἡ ἀποκοπὴ τοῦ μέλους εἶναι ἀντιγραφικὴ κ' ἀδικαιολόγητη. Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός :

«Οὐδαμοῦ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ὑπάρχει παραγγελία «ἐξέλθετε ἐκ μέσου πιστῶν ὁμολογούντων τὸν Χριστὸν Υἱὸν Θεοῦ καὶ μοναδικὸν Σωτήρα των».

Χαρίσματα

Οἱ πνευματικὲς ἀνάγκες τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, ἐξυπηρετοῦνται μετὰ τὴν ἄσκησι τῶν χαρισμάτων τῆς. Τὰ χαρίσματα εἶναι πολύμορφα προσωπικὰ τάλαντα, φυσικὰ εἴτε ἐπίκτητα, ποὺ οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ τὰ καλλιεργοῦν καὶ νὰ τὰ ἐξαγιαζοῦν γιὰ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας. Ἀναφαίνονται καὶ καρποφοροῦν στοὺς κόλπους τῆς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἐπιστασία καὶ τὴν ἀναζωπύρησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ Μεταλληνός ὑπῆρξε ἐνθουσιώδης ὁπαδὸς τῆς χαρισματικῆς ἐκκλησίας. Συνήθιζε νὰ τὴν ὀνομάζῃ «κυψέλη», λόγῳ τῆς πολυάσχολης μορφῆς ποὺ παρουσιάζει στὴν ἐξάσκησι τῶν ταλάντων τῆς, καὶ «δεξαμενὴ» μέσα στὴν ὁποία ὁ καθένας πιστὸς πρέπει νὰ διοχετεύῃ τὸ χάρισμά του γιὰ τὴν πνευματικὴ εὐημερία τοῦ συνόλου.

Δίδασκε :

Ὁ Κύριος μέσα στὴν ἐκκλησίαν Του δουλεῖ μετὰ τὰ χαρίσματα. Ὅταν σχηματισθῆ ὁ πρῶτος πυρῆνας τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, ὅς μὴ βιαζώμεθα νὰ δημιουργοῦμε ἀξιώματα. Ὁ χρόνος θὰ ἀναδείξῃ τὰ χαρίσματα. Ἡ χαρὰ τοῦ χαρίσματος θὰ εἶναι νὰ ταπεινώνεται γιὰ νὰ φαίνεται ὁ Κύριος. Τὸ καλύτερο χάρισμα εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ὑπηρετεῖ ἄλλους. Γιὰ ὅλα ὅμως τὰ χαρίσματα ἡ ἀγάπη εἶναι προϋπόθεσις βασικὴ καὶ ἀπαραίτητη, (Α' Κορ. γ'). Χωρὶς τὴν ἀγάπην τὰ χαρίσματα εἶναι ἄχρηστοι τενεκέδες.

Δύσκολα προβλήματα ἀρχίζουν νὰ φαίνονται στὴ χαρισματικὴ

ἐκκλησία όταν ἕνας, κινούμενος ἀπὸ ἄγνοια ἢ ἀπὸ κενοδοξία, ἐξασκεῖ ὄχι τὸ δικό του χάρισμα ἀλλὰ κάποιο ἄλλο, ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ἄλλο φαίνεται πλέον δοξαστικὸ στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν λ.χ. ὁ πιστὸς πού καρποφορεῖ εἰς ἐπισκέψεις καὶ παρηγορία ἀρρώστων ἐπιδίδεται σὲ συγγραφικὴ ἐργασία ἢ ἐκεῖνος πού τηρεῖ μὲ ἐπιμέλεια τὰ οἰκονομικὰ βιβλία ἢ τὰ μητρώα τῆς ἐκκλησίας ἀναλαμβάνει διεύθυνσιν Κυριακοῦ Σχολείου κλπ.

Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός :

« Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, ὅτι στὰ μάτια τοῦ Κυρίου δὲν ἔχει ἀξία ἡ ἐξωτερικὴ αἴγλη τοῦ χαρίσματος ἀλλὰ ἡ πιστότητα μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος διαχειρίζεται τὸ χάρισμα του, ὅποιο κι' ἂν εἶναι. Ἡ πλέον ἀσήμαντη φαινομενικὰ καθαρίστρια αἰθούσης ἐκκλησίας, ὅταν προσφέρει τὴν ὑπηρεσίαν της στὸν Χριστὸν μὲ πιστότητα καὶ ἐνδιαφέρον, θὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Κύριον ἴσην ἀνταμοιβὴν μὲ τὸν πιστὸν ἱεροκῆρυκα ἢ συγγραφέαν ».

Κι' ὁμως· εἶναι δυνατόν, μεταξὺ τῶν χαρισματοῦχων ὀργάνων ν' ἀναφανοῦν σαρκικοὶ ἀνταγωνισμοὶ καὶ νὰ ἐκδηλωθοῦν προσωπικὲς ἀντιζηλιεῖς πού μποροῦν νὰ καταφάγουν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας σὰν θανατηφόρα καρκινώματα.

Γράφει :

« Ἀνεβαίνεις ἐπὶ σκηνῆς, βλέπεις τὸν ἄλλον ἐπὶ σκηνῆς κι' ἐπιθυμοῦμε ὄχι νὰ συμβαδίσῃς ἀλλὰ νὰ τὸν σκεπᾶς καὶ νὰ τὸν ἀπορροφήσῃς, Ντροπὴ ! Ἄν πράγματι ἐνδιαφέρεσαι γιὰ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ θὰ φέρῃς μὲ θερμοτάτην προσευχὴν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ πρόσωπα δι' ὧν κηρύττεται ὁ Χριστὸς Σωτὴρ καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πληρώματα. Ἡ ἀγνοτέρα ἐκφρασις πρὸς δόξαν Θεοῦ εἶναι μία ζωὴ, ἀφανής, προσευχῆς ἥτις νὰ μὴν ζητῇ ἀνύψωσιν τοῦ αὐτοῦ σου ἀλλὰ εἰσάκουσιν τῶν αἰτημάτων ἅτινα ἀποβλέπουν στὴν καρποφορία τῶν ἐπὶ σκηνῆς ἐργατῶν, ποιμένων καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν χαρισμάτων ».

Καὶ καταλήγει :

« Ὅποιος ζητεῖ τὴν δόξαν του δὲν ἔχει μέρος ἐδῶ μέσα. Νὰ γείνη βουλευτὴς, δήμαρχος, πρόεδρος κοινότητος. Ἐδῶ (ἔχει θέσιν) ἐκεῖνος πού ζητεῖ μόνον τὴν Δόξαν τοῦ Χριστοῦ (οἱ ζητοῦντες τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ) ».

Ὅπου φημι τὴν δόξαν σου,
δι' ἐκείνους ἔδωκα μίαν - τὰ γέμισ
βασιλείᾳ, δόξης, κωνύβη μουσίᾳ
Ἐδὼκεν ἡμεῖς σοὶ φημι μόνον
τὴν δόξαν τοῦ ἁγίου
(οἱ φημι τὴν ἡλικίαν σου)

Διοικήσεις καὶ τάξεις

Καθὼς τοῦ πατέρα ἡ προσωπικότητα ἀφίνει τὰ σημάδια της στὴ ζωὴ τῆς οἰκογένειας, ἔτσι καὶ τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ προσωπικὴ ἰδιοσυγκρασία ἀφίνει ζωηρὰ τὰ σημάδια της στὴ διαμόρφωσι καὶ τῇ ζωῇ τῆς ἐκκλησίας: Ἦταν πρωτότυπη στὴν ἐμφάνισι, ἐλεύθερη στὴ σκέψι, χαρούμενη στὴν ἐκδήλωσι, ἐνθουσιώδης στὸ ἔργο καὶ ἰδιαίτερα ἀγία στὴ ζωὴ. Ὡς πρὸς τὰ ὀργανωτικὰ καὶ διοικητικὰ σχέδια, οὐδέποτε ὁ Μεταλληνὸς ἐξώδεψε τὸ χρόνο του γιὰ νὰ καταστρώνη τέτοια σχέδια. Δὲν ἀπέδιδε μεγάλη σημασία σ' αὐτὰ. «Ἡ βάση» ἔλεγε «εἶναι ἡ καλὴ πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἐκκλησίας. Τὸ τελειότερο σύστημα διακυβερνήσεως ἀποτυγχάνει στὴν ἐκκλησία ποῦ στερεῖται ἀγάπη· τοῦναντίον, τὸ ἀπλοῦστερο σύστημα ἐπιτυγχάνει στὴν ἐκκλησία ποῦ ἔχει πνευματικὴ ὑγεία».

Ἡ ἐκκλησία δὲν εἶχε καμμία εἰδικὴ ὀνομασία ὡσπου Κρατικὴ νομοθεσία ἐπέβαλε εἰς ὅλες τὶς ἑτερόδοξες θρησκευτικὰς συνάξεις νὰ υἱοθετήσουν ἓνα συγκεκριμένον ὄνομα καὶ νὰ ζητήσουν ἄδεια λειτουργίας ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον. Αὐτὸ ἐγένετο τὸ 1938. Υἱοθετήθηκε τὸ ὄνομα «Ἐλευθέρη Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία», Ἡ ἐπίσημη ἄδεια λειτουργίας τῆς δόθηκε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμᾶ-

των στις 16 Νοεμβρίου 1938, με κατά νόμον ἀνεγνωρισμένον λειτουργό της τὸν Γιάννη Δημόπουλο.

Ἡ νέα αὐτὴ ἐξέλιξις ἐνίσχυσε τὴν ἐκκλησία με ὠρισμένα νομικὰ προνόμια, καθὼς λ.χ. τὸ προνόμιο τῆς τελέσεως ἐγκύρων γάμων καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν πράξεων νομικῆς φύσεως.

Ζήτημα γιὰ ἐσωτερικὴ ὀργάνωσι ἀνακινήθηκε κατὰ τὸ 1945. Μέχρι τότε δηλαδὴ στὰ πρῶτα εἴκοσι πέντε χρόνια τῆς ζωῆς της, ἡ ἐκκλησία ἦταν τόσο ἀπασχολημένη γιὰ νὰ κηρύξη τὸ Εὐαγγέλιο στοὺς ἔξω καὶ γιὰ νὰ οἰκοδομῇ τοὺς πιστοὺς της, ποὺ δὲν ἐπρόσεξε διόλου τὸ ὀργανωτικὸ της σχῆμα. Τὰ ἐκάστοτε προβλήματα, εὑρισκαν τὴ λύσι τους με ἀπλούστατη διαδικασίαν : Οἱ ἀποφάσεις γίνονταν με ἀπ' εὐθείας συνεννόησι μεταξὺ τοῦ Μεταλληνοῦ καὶ τῶν πλέον πνευματικῶν ἀδελφῶν.

Ἄμέσως ὅμως ὕστερα ἀπὸ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιον Πόλεμον, τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν εἶχε αὐξήσει εἰς διακόσια πενήντα περίπου καὶ με τὴν αὐξήσι τῶν μελῶν αὐξήσαν φυσικὰ καὶ οἱ πνευματικὲς ἀνάγκαι τοῦ ἐκκλησιάσματος. Ἡ ὥρα εἶχε σημάνει γιὰ νὰ μελετηθῇ ἡ μορφή διακυβερνήσεως τῆς ἐκκλησίας. Ὁ Μεταλληνὸς δὲν ἔδειξε προθυμίαν νὰ μιμηθῇ κανένα ἀπὸ τὰ σχήματα τῶν ἄλλων εὐαγγελικῶν ἐκκλησιῶν. Πρότεινε λοιπὸν τὴν σύστασι εἰσηγητικοῦ Συμβουλίου ποὺ θὰ μελετοῦσε τὸ ζήτημα. Τὸ συμβούλιον εἰσηγήθηκε τὴ σύγκλησι τῆς Ὀλομέλειας ἡ ὁποία πράγματι συνήλθε τὴν 4ην Ἰουλίου 1945, στὴν αἴθουσα τῆς ὁδοῦ Λυκούργου 18, καὶ ἀπεφάσισε :

«Τὸ ἀνώτατον ὄργανον διακυβερνήσεως τῆς ἐκκλησίας θὰ εἶναι ἡ Γενικὴ Συνέλευσις της ἡ ὁποία θὰ ἀποφασίζῃ ἐν συσκέψει».

Φυσικὰ, ἡ διοικητικὴ αὐτὴ μορφή ἦταν καὶ προσωπικὴ προτίμησις τοῦ Μεταλληνοῦ καὶ τὴν ὑποστήριξε «ὡς τὴν μᾶλλον ἀνταποκρινομένη πρὸς τὴν νοοτροπία καὶ τὴν διαπαιδαγώγησι τῶν μελῶν της». Στὴν πρᾶξι ὅμως ἡ διαπαιδαγώγησις αὐτὴ δὲν ἔδειξε ἐνθαρρυντικὰ σημεῖα, ἐπειδὴ ἡ ἐλεύθερη συμμετοχὴ στὴ συζήτησι, τοῦ καθενὸς παρισταμένου στις συνελεύσεις, δημιουργοῦσε στις συζητήσεις αὐτὲς πολυλογίας, ἀνωμαλίας καὶ σύγχυσι. Ἡ ἀποτυχία αὐτὴ ὡδήγησε τὸν Μεταλληνὸν στὴν ἐξῆς ἄλλη λύσι : Ἀντὶ νὰ συνέρχεται ἡ Ὀλομέλεια, ἄς διορισθῇ ἕνα ἀντιπροσωπευτικὸν σῶμα της. Τὸ νέο αὐτὸ σχέδιον μπῆκε πράγματι σ' ἐφαρμογή, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κάποιον ἐξέχοντες

Ἡ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία

ἀδελφοὶ ζητοῦσαν ἐπίμονα νὰ ἐκλεγῆ Πρεσβυτέριο στὸ ὁποῖον νὰ ἀνατεθοῦν οἱ διοικητικὲς εὐθύνες τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Μεταλληνὸς ὁμοῦ δὲν ἦταν ἔτοιμος νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν πρότασι αὐτὴ ὄχι ἐπειδὴ ἦταν ἐνάντιος στὴ σύστασι Πρεσβυτερίου, ἀλλὰ φοβήθηκε μήπως ὁ θεσμὸς αὐτὸς ξεφύγῃ ἀπὸ τὴ σωστὴ γραμμὴ καὶ ἀποξενώσει, σιγά-σιγά, τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὶς διοικητικὲς καὶ τὶς πνευματικὲς τῆς εὐθύνες. Πρωτεργάτης τῆς χαρισματικῆς ἐκκλησίας, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὁ Μεταλληνὸς θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἴδῃ ὅλη τὴ δρᾶσι, τὴ διοίκησι καὶ τὴ ζωὴ τῆς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας νὰ βρίσκεται στὰ χέρια ὀλίγων πρεσβυτέρων. Γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ λοιπὸν μία τέτοια ἐξέλιξι ἐπρότεινε τὶς ἐξῆς δύο ἀσφαλιστικὲς δικλίδες :

Πρῶτον, νὰ ἐκλεγῆ Πρεσβυτέριο ἀλλὰ συνάμα νὰ ἐξασφαλισθῇ στενὴ καὶ σταθερὴ συνεργασία μεταξὺ τοῦ πρεσβυτερίου καὶ τῆς ἐκκλησίας, τόσον μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν διαφόρων διακονιῶν τῆς ὁσον καὶ μὲ τὴν ὀλομέλειάν τῆς.¹

Δεύτερον, οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νὰ ἐκλέγονται μὲ ἐξαιρετικὴ προσοχή, νὰ ἔχουν δηλαδὴ τὰ ἀπαραίτητα προσόντα ποὺ καθορίζει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῆ κανένα ὄριο στὸν ἀριθμὸ τῶν πρεσβυτέρων. «Μποροῦν νὰ γίνουν πολλοὶ ἀρκεῖ νὰ ἔχουν τὰ ἀπαραίτητα προσόντα, ποὺ καθορίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ».

Ἡ εὐθὴνὴ γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τῶν καταλλήλων πρεσβυτέρων πρέπει νὰ βαρύνῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ κριτήρια τῆς ἐκλογῆς τους, ὡς πρὸς τὰ πνευματικὰ προσόντα τοῦ καθενὸς πρεσβυτέρου, εἶναι οἱ συγκεκριμέναις ὑποδείξεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ προετοιμασία γιὰ τὴν ἐκλογὴ τους γίνεται μὲ προσοχή, μὲ ταπεινῶσι καὶ μενῆστεια. Ἄν παραμερισθοῦν αὐτὲς οἱ ἀρχὲς τότε διαπράττεται παρακοὴ πρὸς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ ὅλα τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματά τῆς στὴ ζωὴ τῆς ἐκκλησίας.

Διακρίνομεν πρεσβυτέρους ποὺ βάζει ὁ Θεὸς κι ἄλλους ποὺ βάζομε ἐμεῖς. Πρέπει νὰ εἶναι πρεσβύτεροι πνευματικῶς καὶ ὄχι νῆπια. Ὅφειλον νὰ ἐλέγχουν κάθε ξένη διδασκαλία, φυλλάδιο, βιβλίον ἢ κήρυγμα ἂν εἶναι ἀπὸ Θεοῦ. Ἐπιθυμία μας πρέπει νὰ εἶναι, ὅλοι νὰ γίνουν πρεσβύτεροι, ἀρκεῖ νὰ εἶναι κατάλληλοι, ὅπως ὁ Μωϋσῆς ἤθελε νὰ γίνον ὅλοι προφῆται. Αὐτὸ ὁμοῦ εἶναι ἀδύνατον διότι πάντα θὰ ὑπάρχουν οἱ νεοεπιστραφέντες κι ἐπομένως νῆπια ἐν Χριστῷ, Ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι περιορισμένος.

1. «Ε.Ε.Ε. Διάγραμμα πίστεως καὶ Ὄργανώσεως» 1947.

Ἡ ἐπί μέρους Ἐκκλησία

δὲν δέχεται ὕλικά βοηθήματα ὅταν αὐτὰ δεσμεύουν ἔστω καὶ στοὺς ἐλάχιστους, τίς ἀρχές της, τὴ διδασκαλία της ἢ τὴ δράσι της. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ καθένα ἐκκλησίασμα πρέπει νὰ ἐμφορῆται ἀπὸ πνεύμα θυσίας ὥστε νὰ ἐξασφαλίζῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν οικονομική του αὐτάρκεια, ἀπὸ ἰδίους πόρους. Ἐφόσον ὁμως παρουσιασθοῦν ἐπείγουσες ἀνάγκες ἢ ἐφόσον τὸ ἐκκλησίασμα βρίσκεται σὲ μόνιμη κατάστασι ἀπορίας, ἡ τοπικὴ ἐκκλησία δέχεται, μὲ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Κύριον, κάθε εἶδους ὕλικὴ ἀρωγὴ πού θὰ ἐλάφρυνε τὸ βᾶρος της. Αὐτὴ ἄλλωστε ἦταν καὶ ἡ τακτικὴ τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν :

«Γιὰ τὸν Θεὸ ἡ ἐκκλησία εἶναι μία. Ὅταν ὑπάρξῃ κάποια ἀνάγκη οἱ ἀδελφοὶ στέλλουν ὅπουδήποτε βρίσκονται. Συναντᾶμε τέτοια περιπτώσει στὴν πρώτη ἐκκλησία ; Βεβαίως ! Οἱ ἐκκλησίες τῆς Μακεδονίας βοήθησαν τίς ἐκκλησίες τῆς Παλαιστίνης. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ προσέχωμε εἶναι τὸ ἂν ἡ βοήθεια δὲν προέρχεται ἀπὸ πιστούς».

Κατήχησις - Τὸ Κυριακὸ Δεῖπνο

Στὶς ἀπόψεις του σχετικὰ μὲ τὸ Κυριακὸ Δεῖπνο, ὁ Μεταλληγὸς ἀκολούθησε ἓνα μέσο δρόμο. Ἐκ τῆς ἀκρας ἀριστερᾶς πού χαρακτηρίζει τὴν τελετὴ τοῦ Δείπνου ἀπλῶς σὰν ἀνάμνησι τῆς ἐξιλαστικῆς θυσίας καὶ σὰν ἀναγνώρισι τῆς ἀδελφώσεως μεταξὺ τῶν πιστῶν ἀπ' ἐτέρου ἐναντιώθηκε στὴν ἄκρα δεξιὰ πού δέχεται τὸ θαῦμα τῆς μετουσιώσεως, δηλαδὴ τὴ χημικὴ μεταβολὴ τῶν στοιχείων τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου στὰ στοιχεῖα τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ τὴ μέση ἐκδοχὴ πού δίδαξε τὴν ὠνόμασε «ρεαλιστικὴ» ἢ «πραγματικὴ».

Ὅμιλώντας γιὰ τὸν ἀναμνηστικὸ χαρακτήρα τῆς τελετῆς ἐξήγησε :

«Ἡ ψυχὴ τοῦ πιστοῦ κατὰ τὴν ὥρα ἐκείνη βλέπει διὰ τῆς πίστεως τὸν Χριστὸν κρεμᾶμενον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ μεταξὺ δύο ληστῶν, πλησιάζει καὶ γονυπετεῖ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Φέρνει εἰς τὴν μνήμη της τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθὸν της καὶ τὴν ζωὴν τῆς ἀπωλείας της καὶ μὲ δάκρυα εὐγνωμοσύνης θεωρεῖ τὸ ἀσύλληπτον μυστήριον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Περιέρχεται εἰς ἔκστασιν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς θείας ἐκείνης ἀγάπης καὶ προ-

σφέρει με βαθυτάτην συγκίνησιν, εὐχαριστίας διὰ τὴν ἄπειρον χάριν».

Ἄλλὰ ὁ Μεταλληνὸς δὲν σταματᾷ ἐδῶ. Προχωρεῖ γιὰ νὰ δεῖξῃ ἐπίσης τὴ σπουδαιότητα ποῦ ἔχει ἡ αὐτοεξέτασις καὶ ἡ εἰλικρινὴς ὁμολογία τοῦ πιστοῦ, στίς στιγμὲς τῆς συμμετοχῆς του στὴν Τράπεζα τοῦ Κυρίου. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ πιστὸς δὲν θυμᾶται μόνον τὴ Λύτρωσί του ἀλλὰ καὶ ἐξετάζει σοβαρὰ τὸν ἑαυτό του ἔμπρὸς στὸν καθρέφτη τοῦ Χριστοῦ. Πέρνει τὸ φανάρι τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ κατεβαίνει κάτω στὰ ὑπόγεια τῆς Χριστιανικῆς του συνειδήσεως ψάχνοντας μὲ ἐπιμέλεια νὰ βρῇ ὅ,τιδήποτε δὲν εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸ καταδικάσῃ. Ἐγωϊστικά ἑλατήρια, πνευματικὴ ψυχρότητα, ἰδιοτελεῖς σκοποὺς, παράνομες ἐπιθυμίαι, ὅλ' αὐτὰ ὁ πιστὸς πρέπει νὰ τὰ κτυπήσῃ μὲ τὴν ἁγιαστικὴ δύναμι τοῦ Σταυροῦ, στίς στιγμὲς τῆς συμμετοχῆς του στὸ Κυριακὸ Δεῖπνο. Ἐδῶ ἄλλωστε βρίσκεται καὶ ἡ διαφορὰ μεταξύ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀναξίας κοινωνίας. Ἐνῶ δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ μίαν ἀναξία Κοινωνία ὁ πιστὸς σηκώνεται ἀπὸ τὴν Τράπεζα τοῦ Κυρίου ἀσυγκίνητος, ψυχρὸς καὶ μὲ ἐνοχλήσεις ἐνοχῆς, τουναντίον ἀπὸ τὴν ἀξία Κοινωνία ὁ πιστὸς σηκώνεται χαρούμενος, ζωογονημένος καὶ καθαρισμένος.

«Ὅποιες εὐλογητὲς συνέπειαι γιὰ τὸν ἀξίως κοινωνοῦντα, συνέπειαι σὲ στήριξι τοῦ στὸν ἁγιασμό. Ὑστερα ἀπὸ μίαν «ἀξία Κοινωνία» —τῆς ὁποίας δηλαδὴ προηγήθη μία αὐτοκαταδίκη γιὰ κάθε γνωστὸ παράπτωμα καὶ εἰλικρινῆς ἐξομολόγησις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐπανόρθωσις πρὸς τὸν ἀδικηθέντα ὁ πιστὸς πυρακτοῦται καὶ ἀναζωογονεῖται ἀπὸ τοῦ ἐπουρανοῦ Χριστοῦ».

Εἶναι ὁμοίως καὶ κάτι ἄλλο, ἐξίσου σπουδαῖο : Ὁ ἀντίκτυπος ποῦ ἔχει τὸ Δεῖπνο τοῦ Κυρίου στὴ φυσικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ. Τὸ σῶμα δηλαδὴ δέχεται ἀνάλογα μὲ ὅ,τι δέχεται ἡ ψυχὴ. Ὁ Μεταλληνὸς ἐστήριξε αὐτὴ τὴν ἄποψιν κυρίως στὸ χωρίο Α' Κορ. ια' 27-32, ὅπου ὁ ἀπ. Παῦλος προειδοποιεῖ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου γιὰ ἐπιζήμιαι καὶ θανατηφόρες κρίσεις ἐναντίον ἐκείνων ποῦ ἐκφυλίζουν μὲ τὴ διαγωγή τους τὸ νόημα καὶ τὴ σοβαρότητα τῆς τελετῆς. Γράφει :

Ὁ ἰδεαλιστικὸς, ἀναμνηστικὸς, χαρακτήρας τῆς τελετῆς τοῦ Δείπνου περιέχει μόνον τμῆμα τῆς ἀληθείας καὶ ὄχι ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὰς σοβαρωτάτας προειδοποιήσεις τοῦ ἀποστόλου πρὸς τοὺς ἀναξίως κοινωνοῦντας, εἴτε τὰ δόλθηρια ἀποτελέσματα τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐ-

Ἡ ἐπὶ μέρος Ἑκκλησία

τούς, δηλ. ἐξασθένησιν τῆς ψυχῆς, μαρασμὸν τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος μάλιστα καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον. Ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προέρχωνται ἀπὸ κάτι τὸ καθαρῶς τυπικόν.

Καὶ καταλήγει:

«Τὸ Δεῖπνο τοῦ Κυρίου εἶναι δίκικοπο μαχαίρι. Χρειαίεται προσευχὴ γιὰ νὰ μετέχουμε ἀξίως».

Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὶς συνέπειες κρίσεως στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα.

Ὅσο γιὰ τὰ εὐεργετήματα τῆς ἀξίας συμμετοχῆς, γράφει :

«Ἡ λογικὴ καὶ ἡ πείρα μαζί μᾶς διδάσκουν ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ποὺ κάνει κρίσεις τόσοσιν τιμωροὺς στὶς περιπτώσεις τῆς ἀναξίας κοινωνίας, —γιὰ νὰ σωθῇ τὸ πνεῦμα— εἶναι ἀπειρώσως ἐτοιμότερος νὰ παρέχῃ θετικὰς εὐλογίας εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἀξίας τοιαύτης».

Ὁ Μεταλληνὸς ὑπέδειξε ποιὲς εἶναι αὐτὲς οἱ θετικὲς εὐλογίαις : Εἶναι δύναμις ψυχῆς γιὰ ν' ἀποκροῦν ὁ πιστὸς τὴν ἁμαρτία. Ἄκμῃ καὶ τόνωσις στὸ σῶμα γιὰ νὰ ἐκτελῇ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ καὶ παράτασις τῆς ζωῆς τοῦ πιστοῦ γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ ἐπιγίαιον ἔργον Του. Τόσων στερεὰ ἦταν ἡ πεποίθησις του στὴν ἀρχὴ αὐτὴ ὥστε ὅσες φορὲς προσευχόταν δίπλα στὰ κρεβάτια ἀρρώστων πιστῶν γιὰ τὴν θεραπεία τους μαζί με τὴν προσευχὴ τελοῦσε ἐκεῖ ἐπὶ τόπου καὶ τὸ Δεῖπνο τοῦ Κυρίου, ὥστε ὁ ἀρρώστος ν' ἀντλήσῃ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ φυσικὰ εὐεργετήματα τῆς ἀξίας συμμετοχῆς του.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, ἡ μετουσίωσις τῶν στοιχείων τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου σὲ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιὰ τὸν Μεταλληνὸ μία διδαχὴ ποὺ δὲν συμβιβάζεται οὔτε με τὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ ἀλλ' οὔτε καὶ με τὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Γραφῆς. Πρῶτον, ἐπειδὴ ἡ διδαχὴ τῆς μετουσίωσεως ἐξαναγκάζει τὸν Θεὸ νὰ ὑποδουλῶνεται στὶς διαταγὰς ἀνθρώπων, ἔτσι ὥστε ὅποιαδήποτε στιγμὴ ὁ ἱερεὺς ἐπικαλεῖται τὸ Ἅγιο Πνεῦμα γιὰ νὰ κάμῃ τὸ χημικὸ θαῦμα, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ ὑπακούῃ. Ὁ Θεὸς οὐδέποτε δεσμεύεται ἔτσι ὥστε ὅταν ὁ ἄνθρωπος τελετουργεῖ νὰ εἶναι ὁ Θεὸς ὑποχρεωμένος νὰ κάμῃ θαῦμα. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πνέει ὅπου καὶ ὅταν αὐτὸ θέλει. Ὑστερα, ἡ «μετουσίωσις» παρουσιάζει τὸν Θεὸ ν' ἀντιφάσκει πρὸς τὸν ἑαυτὸ Του, ἐπειδὴ ἐνῶ ὁ Κύριος μᾶς διατάζει «μὴ δότε τὰ ἅγια στὰ σκυλιά», Αὐτὸς ὁ Ἴδιος παραβαίνει τὴν ἐντολὴ Του παρέχοντας τὸ σῶμα Του καὶ τὸ αἷμα Του ἀκόμα καὶ σὲ ἀναξίους, (δυστυχῶς κατὰ μεγάλο μέρος) λειτουργοὺς.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ὀρθὴ ἐρμηνεία τῶν χωρίων τῆς Κ. Διαθήκης κάθε ἄλλο παρὰ ὑποστηρίζει τὴν ἐκδοχὴ τῆς μετουσίωσεως.

Ἡ μετουσίωσις εἶναι ἓνα δόγμα ποῦ λείπει ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεως. Εἶναι ἓνα δόγμα διαμορφωμένο στὰ πολὺ μεταγενέστερα χρόνια κι' ἔχει τὶς ρίζες του μᾶλλον σὲ ἀνθρώπινες παραδόσεις παρὰ στὰ θεῖα κείμενα.

Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι ὁ ἄρτος τῆς Κοινωνίας δὲν εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καθὼς τὸ δέχεται ἡ «μετουσίωσις», αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι κοινὸς ἄρτος. Εἶναι ἄρτος εὐλογίας, λέγει ὁ Μεταλληνός, καὶ εἰκονίζει τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὅταν καρφωμένο στὸν Σταυρὸ κρατᾷ τὴν ἁμαρτία μας. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ οἶνος. Δὲν εἶναι μὲν τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ παριστάνει τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ὅταν χύνεται στὸν Γολγοθᾶ γὰρ τὸν καθαρισμό τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Ἀσχολούμενος μὲ τὴ θέσι τοῦ ποιμένα στὴ τελετὴ τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου ὁ Μεταλληνός δὲν ἔκρινε σὰν ἀντιγραφικὸ τὸ νὰ κόπτη ὁ ποιμένας τὸν ἄρτο καὶ νὰ εὐλογῆ τὸ ποτήριον ὅταν εἶναι παρὼν. Τοῦτο ὅμως ποῦ θεώρησε σὰν ἀντιγραφικὸ εἶναι τὸ νὰ μὴν ἡμπορῆ ἡ ἐκκλησία, σὲ περίπτωσι ἀπουσίας χειροτονημένου ἐργάτη, νὰ τελέσῃ τὴν ἀνάμνησι τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου της. Στὴν τέλεσι τοῦ Δείπνου τὴν ἐξέχουσαν θέσιν ἔχει ἡ ἐκκλησία, σὰν σῶμα πιστῶν, καὶ ὄχι ἄνθρωπος, γράφει :

«Τὸ νὰ μὴ δύναται ἡ ἐκκλησία, ἐν περιπτώσει ἀπουσίας χειροτονημένου νὰ τελέσῃ ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου της τοῦτο δὲν βλέπομεν νὰ ἐξάγεται ἀπὸ τὰς Γραφάς. Τουναντίον βλέπομεν ἐκ τῆς παραγγελίας «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἀξιώματα (ιερέως καὶ βασιλέως) ἀποδίδονται εἰς πᾶν τέκνον τοῦ Θεοῦ¹ βλέπομεν ὅτι ἡ ἐκκλησία ἄνευ οὐδενὸς χειροτονημένου, δύναται νὰ τελέσῃ ἀνάμνησιν».

Ἐς σημειωθῆ ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀκόμα τῆς θεμελιώσεώς της ἡ Ἐλευθέρα Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία καθιέρωσε τὸ Δεῖπνο τοῦ Κυρίου σὰν μέρος τῆς λατρείας της, κάθε Κυριακῆ.

Κατήχησις - Τὸ Βάπτισμα

Ἐξίσου ἐνδιαφέρουσες εἶναι καὶ οἱ ἀπόψεις τοῦ Μεταλληνοῦ

1. Ἀποκάλ. α', 6. Α' Πέτρου β' 4-11.

Ἡ ἐπὶ μέρους Ἑκκλησία

γιὰ τὸ Βάπτισμα. Ἐδῶ, ὅπως καὶ στὸ Κυριακὸ Δεῖπνο ἀκολούθησε τὸν μέσο δρόμο. Κατ' ἀρχὴν ἐναντιώθηκε στὸ νηπιobάπτισμα, ἄσχετα μὲ ποιὸ νόημα γίνεται, —εἴτε δηλαδὴ σὰν πνευματικὴ κάθαρσις καὶ ἀναγέννησις τοῦ νηπίου, (Ὁρθόδοξη ἄποψις), εἴτε σὰν μία ἀπλὴ ἀφιέρωσις τοῦ νηπίου στὸν Χριστό, ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Στὴν Κ. Διαθήκη τὸ βάπτισμα βρίσκεται τόσο στενὰ συνυφασμένο μὲ τὴν ἐλευθερὴν συγκατάθεσι καὶ τὴν ἀτομικὴ πίστι τοῦ βαπτιζομένου ὥστε ἡ πρᾶξις τοῦ βαπτίσματος νηπίου δὲν ἔχει καμμία ἐντελῶς δογματικὴ ἀξία ἢ ἠθικὴ βάσι. Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός :

*«Ὁ Χριστὸς εἶπε «μαθητεύσατε... καὶ ἄς βαπτισθῆν».
Τὸ βάπτισμα πρέπει νὰ γίνῃ ἀφοῦ πρῶτα ὁ βαπτιζόμενος ἀναγνωρίσει τὴν ἁμαρτωλότητά του καὶ δεχθῆ τὴ Σωτηρίαν».*

Μολονότι τὸ νόημα τῆς τελετῆς εἶναι συμβολικὸ καὶ τυπικὸ ἐν τούτοις τὸ βάπτισμα ἔχει χαρακτηριστὰ ὑποχρεωτικόν· πρέπει νὰ γίνεται ἐπειδὴ τὸ ἐθέσπισε καὶ τὸ ἐσύστησε ὁ Κύριος σὰν ὑποχρεωτικὸ γιὰ ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας Του.

Ἐρμηνεύοντας τὰ χωρία, Ρωμαίους ς' 3-4 ὁ Μεταλληνός σημειώνει :

«Τὸ βάπτισμα εἶναι σύμβολο, τύπος, δὲν εἶναι ἀντικειμενικὸς θάνατος καὶ ἀντικειμενικὴ ταφή. Εἶναι ἀπόφασις τῆς ἐλευθέρας θελήσεως, συγκατάθεσις πρὸς τὸ νόημα τοῦ συμβόλου, νὰ ἀποφύγωμε τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ βαδίσωμεν ἐν πίστει πρὸς αὐτὸ σταθερῶς ἀναμνησκόμενοι ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μᾶς δώσῃ τὴ δύναμι νὰ εὐρωμεν αὐτὸ πραγματικότητα στὴν προσωπικὴ μας πνευματικὴ πείρα».

Μὲ ἄλλα λόγια ὁ βαπτιζόμενος ὁμολογεῖ ὅτι ὁ καιαίος τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ θάφτηκε στὰ νερά, ὕστερα ἀναστήθηκε ἕνας νέος ἀνθρώπος γιὰ νὰ ζῆσῃ τὴ νέα ζωὴ, σὰν μέλος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ξεχωριστὰ ὅμως ἀπὸ τὴν ἀποψὶ τοῦ γιὰ τὸν γενικὸ χαρακτῆρα τοῦ βαπτίσματος, ὁ Μεταλληνός εἶχε ν' ἀπαντήσῃ καὶ σὲ εἰδικώτερα ἐρωτήματα. Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἦταν λ.χ. ἂν τὸ καθένα κοινονὸν μέλος τῆς ἐκκλησίας πρέπει νὰ βαπτίζεται ὕστερα ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν τῆς πιστεῶς του, ἄσχετα ἂν εἶχε λάβει τὸ νηπιobάπτισμα. Εἰς αὐτὸ ὁ Μεταλληνός εἶπε, «Ναί, ἐπειδὴ τὸ βάπτισμα εἶναι μιά ρητὴ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ποῦ ὡς ἀναγεννημένοι εἴμεθα ἠθικὰ δεσμευμένοι νὰ τὴν τελοῦμε». Ὅταν ὅμως ἐρωτήθηκε, «Γιατί νὰ χρειάζεται δευτέρη βάπτισις ἐνὸς μέλους τῆς Ἐλευθέρας ἐκκλησίας τὸ ὅποῖον εἶχε βα-

πισθῆ, ὡς νήπιον), ὁ Μεταλληνός ἀπάντησε ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀπαράιτητους ὄρους τοῦ ἐγκύρου βαπτίσματος εἶναι ἡ ἀβίαστη καὶ συνειδητὴ προσωπικὴ πίστις τοῦ βαπτιζομένου, δεδομένου ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι «συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν», (Α΄ Πέτρου γ΄ 21). Συνεπῶς, «τὸ νηπιοβάπτισμα δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν διότι εἶναι ὑποχρεωτικὸ εἰς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν πιστεύσει».

Ἄλλὰ ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ ἡ δογματικὴ ἔννοια τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστη πρὸς τὴν Καινὴ Διαθήκη. Πουθενὰ στὰ ἱερά κείμενα δὲν φαίνεται λ.χ. ὅτι ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος μεταδίδει στὸ βαπτιζόμενο νήπιο ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ἀναγέννησι καὶ δικαίωμα αἰωνίου ζωῆς, καθὼς ἰσχυρίζεται ἡ δογματικὴ τῆς σημερινῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐξηγεῖ ὁ Μεταλληνός :

Ἡ ἐξωτερικὴ τελετὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἠθικὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ ὕλικὸ στοιχεῖο δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ πνευματικῶς μὲ μόνη τὴν ἐξωτερικὴν ἐπαφὴν τοῦ ὕδατος μὲ τῆς φυσικῆς αἰσθήσεις τοῦ σώματος. Ὁ Κύριος εἶπε, «Ἡ σὰρξ δὲν ὠφελεῖ οὐδέν». Ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἡ ἀναγέννησις δὲν εἶναι καρποὶ τῆς τελετῆς τοῦ βαπτίσματος ἀλλὰ οὐράνια δῶρα τῆς προσωπικῆς καὶ συνειδητῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Χριστόν».

Μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἄνθρωπος δὲν βαπτίζεται γιὰ νὰ ἀναγεννηθῆ ἀλλὰ βαπτίζεται ἐπειδὴ ἀναγεννήθηκε. Πρέπει λοιπὸν τὸ μέλος τῆς Ἐλευθέρας ἐκκλησίας νὰ βαπτίζεται ἐπειδὴ ἔχει ἀσπασθῆ νέες δογματικὲς ἀρχὲς πίστεως καὶ ζωῆς, καὶ κατὰ τὴν προτροπὴν τοῦ Κυρίου εἶναι καλὸ στὸ καινούργιο ἔνδυμά του ὁ πιστὸς νὰ βάλῃ μπάλωμα ἀπὸ καινούργιο ὕφασμα.

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΗΡΥΓΜΑ

Στὴν ἐπὶ μέρος ἐκκλησία του, ὁ Μεταλληνὸς ἦταν στοργικὸς ποιμένας καὶ καλὸς φροντιστὴς τῶν ψυχῶν. Ἐνα ἀνοιξιάντικο πρωΐ, ἐνῶ βημάτιζε πάνω-κάτω στὸν μικρὸ κήπο τοῦ σπιτιοῦ του, ὅπως συνήθιζε ὕστερα ἀπὸ τὴν προσευχή, ἓνα ὁμορφο τριαντάφυλλο ἄρπαξε τὴ ματιά του. Ἀμέσως κάτι ξύπνησε μέσα του. Τὸ πλησίασε, τὸ καμάρωσε, τὸ χούφτωσε μὲ προσοχή κι' ὕστερα ἔσκυψε καὶ τὸ φίλησε. Παρόμοια αἰσθήματα ἐνδιαφέροντος καὶ στοργῆς ἔδειχνε καὶ στὶς ψυχές πού ὁ Θεὸς τοῦ ἐμπιστεύθηκε. «Ὡς μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας», ἔγραψε, «θέλω νὰ φροντίζω μόνον γιὰ τὸ σῶμα, εἰς αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ νὰ ἐργάζωμαι μὲ εὐλικρίνεια καὶ μὲ σοβαρότητα». Ἡ προσευχή του στὸ θέμα αὐτὸ ἦταν «Δόσε μου, Κύριε, πόθους βοήθειας, ὑπηρεσίας καὶ παρηγορίας τῶν τέκνων Σου».

Πράγματι, ὁ Κύριος τοῦ ἔδωσε κατὰ τὸ αἴτημά του. Στὰ τετράδια τῶν προσευχῶν του ὑπάρχουν καταχωρημένα περισσότερα ἀπὸ πεντακόσια ὀνόματα προσώπων. Τὸ καθένα ὄνομα καὶ μία εἰδικὴ ἀνάγκη. ἢ κάθε μία ἀνάγκη κι' ἓνα χωριστὸ αἴτημα. Εἶχε νὰ προσευχηθῆ γιὰ τὸν Γιώργο πού ἦταν μπλεγμένος στὰ δίκτυα τῶν πειρασμῶν· γιὰ τὴν Ἑλένη πού βρισκόταν κατάκοιτη στὸ κρεβάτι· γιὰ τὸν Βασίλη πού ὑπέφερε χάριν τοῦ Χριστοῦ σὲ κάποιο ἀπομακρυσμένο χωριό, τοῦ καθενὸς τὸ συγκεκριμένο πρόβλημα ἦταν στὸ τετράδιο καὶ στὴν καρδιά τοῦ Μεταλληνοῦ.

Οὐδέποτε ἔμενε ἀδιάφορος στὴν ἀνάγκη «ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων». Ἐνῶ λ.χ. προσευχόμενος παρουσίαζε στὸν ἐπουράνιο Πατέρα αἰτήματα καθαρῶς πνευματικὰ ἢ ἁγιαστικὰ, αἴφνης ἀνέβαινε στὴν καρδιά του τὸ αἴτημα νὰ ἐγκριθῆ ἢ σύνταξις

κάποιας φτωχῆς χήρας ἢ νὰ δεχθοῦν στὸ Νοσοκομεῖο κάποιον ἄρρωστο πνευματικὸν ἀδελφό.

Μὲ ἰδιαίτερη ἔμφασι μνημόνευε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅλες τὶς διακονίες ποῦ ἐκτελοῦσαν ὑπεύθυνο πνευματικὸ ἔργο γιὰ τὴν εὐημερία τῆς ἐκκλησίας. Τὸ Πρεσβυτέριο, τοὺς ἐργάτες τοῦ Λόγου καὶ τοῦ καλάμου, τὰ μέλη τῆς χορωδίας, ὅλες τὶς ὑπηρεσίες καὶ ὅλους τοὺς ὑπηρέτες τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας. Ὁ τελευταῖος τῆς σειρᾶς ἦταν αὐτός ὁ Ἰδιος: «Κάνε με, Κύριε, καὶ ἐτοίμασέ με νὰ εὐρεθῶ δοῦλος ἀγαθὸς καὶ πιστός. Παρθένος φρόνημη καὶ ὄχι παρθένος μωρὰ διὰ νὰ θεωρῶ τὸ πρόσωπό Σου καὶ νὰ ὑμνῶ τὴν δόξαν Σου εἰς τοὺς αἰῶνας».

Τὰ ποικίλα αὐτὰ θέματα, τὰ πρόσωπα καὶ οἱ κάθε λογῆς ἀνάγκες ἀπασχολοῦσαν τρεῖς τουλάχιστον ὥρες προσευχῆς στὸ καθημερινὸ πρόγραμμα τοῦ Μεταλληνοῦ. Προσευχόταν σὲ κάθε περίστασι καὶ σὲ κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας. Προσευχόταν στὸ γραφεῖο του, στὸ δρόμο, στὸ τράμ· προσευχόταν πρὶν φύγη ἀπὸ τὸ σπίτι του κι' ἀμέσως μόλις γύριζε. Προσευχόταν πρὶν κοιμηθῆ καὶ προτοῦ φάγη. Πολλὲς φορές πρὶν ἀγγίξη στὰ χεῖλη του ἕνα ποτήρι νερό, συνήθιζε νὰ σηκῶνῃ τὰ μάτια του ψηλὰ καὶ νὰ ψιθυρίζῃ, «εἰς δόξαν Θεοῦ». Μολαταῦτα, ἦ

Ὁ Κ. Μεταλληρὸς στὸν μικρὸ κήπο τοῦ σπιτιοῦ του, στὴν Λαχανᾶ 38

Ποιμαντορία και κήρυγμα

καθαυτό περίοδος τῆς καθημερινῆς προσευχῆς του ἦταν τὰ χαράματα. Ἡ αὐγὴ τῆς κάθε ἡμέρας εὕρισκε τὸν Μεταλληνὸ γονατιστὸν καὶ μετὸ πνεῦμα του ἀπορροφημένο κάποτε στὴ δόξα τ' οὐρανοῦ κι' ἄλλοτε στὶς σκληρὲς πραγματικότητες τούτης τῆς ζωῆς.

Ἡ φροντίδα του στὶς ἀνάγκες τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ δὲν περιοριζόταν μονάχα στὴν προσευχή· φαινόταν καὶ στὴν πράξι. Κάθε μῆνα λ.χ. ξεχώριζε ἀπὸ τὸν μισθὸν του ἓνα ποσὸν χρημάτων καὶ τὰ μοίραζε σὲ ὅσους φτωχοὺς γνώριζε πὼς εἶχαν ἰδιαίτερη ἀνάγκη. Τύλιγε τὸ μερίδιο τοῦ καθενὸς σ' ἓνα χαρτάκι, μὲ γραμμμένο ἐπάνω τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὸ ἔρριχνε κρυφὰ στὴ τσέπη του ψιθυρίζοντάς του : «Αὐτὸ σοῦ τὸ στέλνει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς. Πάρτο!».

Ἡ ἀνώτερη δημοσία θέσις ποὺ ὁ Μεταλληνὸς κατεῖχε τοῦ ἀνοίγε τις πόρτες γιὰ νὰ ὑπηρετῆ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους ἀνθρώπους καὶ σὲ εἰδικώτερες ἀνάγκες τους. Σὰν ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Κράτους χρησιμοποιοῦσε τότε τὸν τίτλο του κι' ἄλλοτε τις γνωριμίες του γιὰ νὰ βρῆ τὴ δουλειὰ στὸν ἀνεργο, νὰ βγάλῃ τὴ σύνταξι στὸν γέροντα, νὰ μπάσῃ τὸν φυματικὸ στὸ Σανατόριο, νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν προαγωγή τοῦ ἀδικημένου ὑπαλλήλου. Ἡ Δευτέρα ἦταν ἡμέρα ἀφιερωμένη γιὰ τις προσωπικὲς συναντήσεις του στὰ γραφεῖα τῆς ἐκκλησίας μετὸς πιστοῦς ποὺ εἶχαν κάθε λογῆς προβλήματα. Ἔμενε ἐκεῖ ἐπὶ ὥρες γιὰ ν' ἀκούσῃ, νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ. Ἔρχονταν οἱ φοβισμένοι μετὸς φόβους τους, οἱ στενοχωρημένοι μετὸς στενοχωρίες τους καὶ οἱ ἀδικημένοι μετὰ τὰ παράπονά τους. Ὅλους τοὺς ἄκουε μετὸν ἴδια πάντοτε ὑπομονή καὶ κατανόησι. Εἶχε ὁ Μεταλληνὸς τὴν ἀπὸ Θεοῦ χάρι νὰ θεωρῆ τὸν καθένα πιστὸν, σὰν λυτρωμένον τοῦ Κυρίου καὶ σφραγισμένον μετὸ Ἅγιο Πνεῦμα, συνεπὼς σὰν ψυχὴ ποὺ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκούσῃ μετὸ προσοχὴ καὶ νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ, χωρὶς προσωπικὲς διακρίσεις.

Ἰδιαίτερη συμπάθεια καὶ πρόνοια εἰδειχνε στοὺς ἀρρώστους ἀδελφοὺς ποὺ ἐπισκέπτονταν, πολλὰς φορὲς ὑποχρεωμένος νὰ ταξιδέψῃ σὲ ἀποστάσεις (ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα), γιὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ καὶ νὰ προσευχηθῆ μαζί τους γιὰ τὴν πνευματικὴ τους στήριξι καὶ τὴν θεραπείά τους. Σὲ ὅσους δὲν ἦσαν κρεββατωμένοι ἀλλὰ ἔκαναν παράπονα γιὰ ἀδυναμία ἢ γιὰ ἀναιμία, σ' αὐτοὺς εἶχε νὰ προσφέρῃ πλέον πρακτικὰ φάρμακα. Τὸ ἓνα ἀπ' αὐτὰ ἦταν τὸ ὄνομαστὸ «χάπι τοῦ Μεταλληνοῦ» ἓνα παρασκευάσμα ποὺ μπορούσε νὰ βρεθῆ μόνον σ' ἓνα ὀρισμένο φαρμακεῖο καὶ ἦταν πράγματι τῆς ἐπινοήσεως τοῦ Μεταλληνοῦ. Περιεῖχε στριχνίνη, φωσφόρο, βιταμίνη καὶ σίδηρο· τὸ συνιστοῦσε

ὁ ἴδιος μὲ μεγάλη ἐπιμονὴ σὰν ἀτὸ χάπι μεγαλεῖο», ποὺ «ὅποιος τὸ παίρνει κάνει καινούργια κόκκαλα». Τὸ ἄλλο φάρμακο του ποὺ διαφήμιζε στοὺς ἐνδιαφερομένους, διώρθωνε τὴν δυσκοιλιότητα. Ἐπειδὴ ὁ Μεταλληνὸς ὑπέφερε ἀπὸ χρόνια δυσκοιλιότητα, εἶχε καταφέρει νὰ βρῆ κάποιο μίγμα (ἢ συνταγὴ ἦταν μυστικὴ) ποὺ καθὼς ἔλεγε «πλένει τὸ βαρέλι κανονικῶς»

Μολονότι ἡ κοινωμία τῶν πιστῶν ἀπολάμβανε μία τόσο πολύμορφη, προσεκτικὴ φροντίδα ἀπὸ τὸν ποιμένα της, ἀντιμετώπιζε ἐν τούτοις ποικίλες ἐσωτερικὲς ἀνωμαλίες. Μιὰ τέτοια ἀνωμαλία, ἀρκετὰ σοβαρὴ, ἦταν ἡ κάπως ἀνοργάνωτη πορεία τῆς ἐκκλησίας. Εἶναι φυσικὰ γνωστὸ πὼς ἡ ὀργάνωσις μιᾶς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στηρίζεται σὲ ἀρχές· οἱ δὲ ἀρχές στηρίζονται στὸ πρόσωπο ἢ στὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα, σὰν παρουσιασθῆ ἡ ἀνάγκη, ἔχουν τὴν εὐθὺνὴ νὰ τίς ἐπιβάλουν, γιὰ νὰ προστατευθῆ ἡ πνευματικὴ εὐημερία τοῦ συνόλου. Ὅταν ἀναφαίνονταν περιστάσεις δύσκολες, ὅλοι ἀπέβλεπαν στὸν Μεταλληνὸ νὰ κάμῃ τὸ πρῶτο βῆμα. Ἄλλὰ ὁ Μεταλληνὸς δίσταζε νὰ ἐπεμβαίῃ γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ ἀρχές. Πολὺ σπάνια ἔδειχνε προθυμία νὰ ἐλέγξῃ ὄσους ἀδελφοὺς ἔκαναν ἀνορθογραφίες στὴ ζωὴ τους, ἐκτὸς ἂν ἄλλοι τὸν ὑποχρέωναν νὰ ἐπέμβῃ. Οὔτε ἔδειχνε πρωτοβουλία νὰ μεσολαβῆσῃ σὲ κάποια παρεξήγησι ποὺ ἀνάβραζε στοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας, ἐκτὸς ἂν ἔφθανε «ὁ κόμπος στὸ χτένι». Χωρὶς ἀμφιβολία τέτοιες παραλείψεις προξενούσαν στοὺς πιστοὺς κάποια ἀπαισιοδοξία καὶ σύγχυσι. Ἀκόμα πλέον ἐπικίνδυνη ἦταν ἡ τακτικὴ του νὰ ὑποχωρῆ, ὄσες φορὲς στίς προτάσεις του εὑρίσκε πείσματα ἀντίστασι, κυρίως ἀπὸ θορυβώδεις καὶ προκλητικοὺς ἀδελφοὺς. Ἄσχετα πόσο καθαρὰ αἰσθανόταν ὅτι βλέπει τὰ πράγματα σὲ μιὰ συγκεκριμένη περίπτωσι, ἐπέμενε μέχρι ἐνὸς σημείου κι' ὕστερα κατὰ κανόνα παρέδιδε τὰ ὄπλα, «πρὸς χάριν τῆς εἰρήνης». Σὲ μικροζητήματα ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, αὐτὲς οἱ γενναιόδωρες παραχωρήσεις του, δὲν εἶχαν μεγάλη σημασία, ἀλλὰ στίς κρίσιμες τῆς ἐκκλησίας ἀποφάσεις, τέτοιες παραχωρήσεις «πρὸς χάριν τῆς εἰρήνης» δημιουργούσαν στὴν συνείδησι τοῦ ἐκκλησιασμάτος δικαιολογημένη ἀνησυχία γιὰ τὴ σωστὴ πορεία καὶ τὸ μέλλον τῆς ἐκκλησίας.

Παρ' ὅλα αὐτὰ οἱ πιστοὶ ἀγαποῦσαν τὸν ποιμένα τους. Ἐνόσω ἡ παρουσία τοῦ Μεταλληνοῦ ἐφεγγε καὶ ζέσταινε τίς καρδιές τους, κανέναν φόβος σοβαρῆς ἀνωμαλίας δὲν ὑπῆρχε. Ὅλοι ἔβλεπαν στὸ πρόσωπό του ἕναν ἀξιόπιστο, ἀφοσιωμένο, ἅγιο δοῦλο τοῦ Κυρίου στὸν ὁποῖον μπορούσαν νὰ δώσουν καὶ τὰ μάτια τους ἀκόμα ἀπὸ εὐ-

Παιμανταρία και κήρυγμα

γνωμοσύνη γιατί τους είχε γεννήσει και μεγαλώσει πνευματικώς χωρίς ποτέ να ζητήσει απ' αυτούς την ελάχιστη χρηματική ή υλική ωφέλεια. Από το άλλο μέρος, ο Μεταλληνός, αισθανόμενος βαθειά την άφοσίωσι του ποιμνίου του υπηρετούσε όλους με ταπεινοφροσύνη, τους πρότρεπε με αγάπη, και προσευχόταν, γι' αυτούς και για τις ανάγκες τους, πολλές φορές με δάκρυα.

Ύπηρχε έν τούτοις και μία άλλη αίτια πού έφερνε συχνά τόν Μεταλληνό δακρυσμένο ένώπιον του Θεού. Διάφορα πρόσωπα δημιουργούσαν κατά διαστήματα στους κόλπους του εκκλησιάσματος στενόχωρες, πιεστικές καταστάσεις πού άπειλοϋσαν σοβαρά τήν πρόοδο και τήν ένότητα του σώματος. Οί πνευματικές αυτές κρίσεις πλάκωναν τήν ψυχή του ευαίσθητου ποιμένα σαν ένα άσφυκτικό βάρος. Προσεκτικός μήπως δυσανεστήση και σιωπηλός μήπως σκανδαλίση, ο Μεταλληνός έπινε ολομόναχος τά πικρά ποτήρια καταφεύγοντας στην προσευχή και στα δάκρυα και κεί ξαλάφρωνε. Σάν τή μάμμα πού προσφέρεται να ύποφέρει αυτή στη θέση του άτακτου παιδιού της πού ύπεραγαπά. Σε κάθε περίστασι ανάγκης άμέσως έκανε πρώτος τó βήμα έμπρός, πρόθυμος έθελοντής να γίνη αυτός τó κέντρο των κατακρίσεων, για να προστατευθή τó σώμα της εκκλησίας. «Βαρύτε βρέ παιδιά» ειπε κάποτε, «είμαι καλός στόχος γιατί είμαι χοντρός». Φυσικά σε τέτοιες περιστάσεις, τó χιοϋμορ αυτό δέν ήταν παρά ή μάσκα πού σκέπαζε τήν βαθειά έσωτερική του κατάθλιψη για τά συμβαινόντα.

Έκείνα πού δέν έκρινε καλό να μιλήση δημοσία, τά έγραφε. Στα προσωπικά του σημειώματα αναφέρονται κάθε λογής παράπονα, παρατηρήσεις, επιπλήξεις και κατηγορίες πού όλα όμως καταλήγουν στην αγάπη και στη συγχώρησι. Μάλιστα πολλές φορές δχι μονάχα συγχωρούσε αλλά και σκέπαζε τά σφάλματα των άλλων δεχόμενος ο ίδιος τήν μομφή, κατηγορώντας ο ίδιος τόν έαυτό του. Με πόση χριστιανική κατανόηση και ταπεινώσι μίλησε για να ειρηνεύση μία διαμάχη πού δημιουργήθηκε στους κόλπους μιας περιφερειακής εκκλησίας!

«Μαζί με τους αδελφούς αυτούς και όλοι έμεις ως συσσωματωμένοι μαζί τους, λόγω χριστιανικής αλληλεγγύης, επενθήσαμε και θα εξακολουθήσωμε ένώπιον του Κυρίου ζητούντες έλεος δι' αυτούς τε και δι' ήμάς διότι στον μεγάλο αυτόν σάλον είναι πολύ άμφίβολον έαν και έμεις ο καθένας μας έβαδίσαμεν και εδείξαμεν εις όλον τόν βαθμόν πού έπρεπε τήν στάσιω και τήν σοφίαν πού θα έδειχνε ο Κύριός μας. Αύτή ή συναίσθησις ταπεινώνει και όλους έμάς».

Αὐτὴ ἡ οὐράνια ἀρετὴ τῆς αὐτοκατακρίσεως φαίνεται ἐπίσης σὲ πολλὰ σημειώματα ποὺ ἔγραφε σὲ στιγμὲς πνευματικῆς ἐξάρσεως, ἐνῶ βρισκόταν στὸ καμίνι τῆς στενοχώριας: Γράφει λ.χ. «Υστερήσα σὲ πολλὰ καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσετε». Ἡ ἀκόμα. «Θέλω νὰ τακτοποιηθῶ ἀπέναντί σας εἰς ὅ,τι σὰς λύπησα».

Θεὸν ἢ λυλοουοντῶ
 αἰωνί ἠὲ ὅ,τι εἰς ὅ,τι
 ὅ,τι χίματα.

Ἄν ἦσαν μερικοὶ ποὺ ἐπότηζαν τὸν πιστὸν ποιμένα φαρμάκι ἦσαν ὅμως καὶ οἱ πολλοὶ ποὺ εὐφραίναν τὴν ψυχὴ του μὲ κάθε λογῆς συγκινητικὲς ἐκδηλώσεις θυσίας. Μία τέτοια περίπτωσις ἦταν καὶ ἡ ἐκκλησιὰ τοῦ Μεταλληνοῦ πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα γιὰ τὴν ἀγορὰ οἰκήματος στὴν ὁδὸ Ἀλκιβιάδου 3. Κατὰ τὸ ἔτος 1952 διάφορες ἐξωτερικὲς πιέσεις ἄρχισαν νὰ κάνουν ἀδύνατη τὴν περαιτέρω στέγασις τῆς ἐκκλησίας στὴν αἴθουσα Αὐκούργου 18 καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔπρεπε νὰ μετακινηθοῦν ἄλλου. Τότε ἔγινε πρότασις γιὰ ἀγορὰ ἰδιοκτητῆτος μέρους. Τὸ μέρος πράγματι βρέθηκε μὲ ἓνα συνδυασμὸ θαυμαστῶν ἐπεμβάσεων τοῦ Θεοῦ. Οἰκόπεδο καὶ κτίριο μαζί ἐστοίχιζαν 2.300 χρυσὲς λίρες. Ὁ Μεταλληνὸς τὸ εἶδε καὶ ἀποφάσισε ἐπὶ τόπου: «Θὰ τὸ πάρουμε». Ὁ ταμίας εἶχε μόνον 150 λίρες. Ἡὼς θὰ πληρωνόταν τὸ ὑπόλοιπον χρέος; «Ὁ Θεὸς μας εἶναι πλούσιος καὶ ξέρει ὅτι τὸ θέλουμε γιὰ τὴ δόξα Του», ἦταν ἡ ἀπάντησις τοῦ Μεταλληνοῦ. Ὅταν κάποια ἡμέρα ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ παρουσίασε στὸ ἐκκλησίασμα τὴν μεγάλη αὐτὴ οικονομικὴ ἀνάγκη οἱ ἀδελφοὶ

Ποιμαντορία και κήρυγμα

ἀπάντησαν στην ἑκκλησι ἀμέσως καὶ μὲ προθυμία. Οἱ φτωχοί τεροὶ πρόσφεραν μικρὰ ποσά, οἱ πλουσιότεροι μεγαλύτερα. Μία

*Ὁ Μεταλληνὸς στὴν αἴθουσα
τῆς ὁδοῦ Ἀλκιβιάδου*

ἀρραβωνιασμένη ἐπρόσφερε τὴ βέρα της, μία γερόντισσα τὴ χρυσὴ λίρα ποὺ εἶχε γιὰ νὰ διοθῶση τὰ δόντια της, μία γεροντοκόρη ὄλες τὶς οἰκονομίες ποὺ φύλαγε γιὰ τὰ γεράματά της, ἄλλη τὰ χρυσαφικά της, κάποια ἄλλη τὴν προῖκα της, ἕνας φτωχὸς τὴν κατσικάκα του μὲ τὰ τρία κατσικάκια της, ὁ καθένας ἐπρόσφερε μὲ τέτοια γεννειόδωρη χειρονομία ποὺ ὁ Μεταλληνὸς ἐσημείωσε στὸ τετράδιό του συγκινημένος: «Σὲ εὐχαριστῶ Κύριε διότι μὲ ἔταξες νὰ ὑπηρετῶ τέτοιους ἀδελφούς».

Ἡ ἑκκλησία στεγάστηκε στὸν νέον εὐκτήριο οἶκο της, Ἀλκιβιάδου 3, στὶς 3 Ἰουλίου 1954.

Ἡ ζωὴ τῆς Προσευχῆς

Τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ προσευχὴ περιέκλειε ἕναν ὁλόκληρον κόσμον προσώπων, πραγμάτων καὶ καταστάσεων. Τὰ θέματα ἦσαν γραμμένα σὲ εἰδικὸ τετράδιο, ἀπ' ὅπου τὰ διάβαζε γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴ μνήμη του καὶ ν' ἀποφύγῃ περιττὲς ἐπαναλήψεις. Τὰ περισσότερα αἰτήματα ποὺ ἀφοροῦσαν τὴν πνευματικὴ του ζωὴ ἦσαν παρμένα ἀπὸ τὴ Γραφή, ἰδιαίτερα ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς καὶ τὶς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, πολλὰς φορὲς κατὰ λέξι. Διατηροῦσε δὲ μιὰ συλλογὴ γραμμένων προσευχῶν τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσε ἀνάλογα μὲ τὶς πνευματικὲς του ἀνάγκες.

Δὲν τὸ θεωροῦμε περιττὸ νὰ καταχωρήσωμε μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῶν προσωπικῶν του προσευχῶν :

Προσευχὴ γιὰ ψυχικὴ Ἀνόρθωση (ἀπόσπασμα)

... Διάλυσε, Κύριε, κάθε στενοχώρια μου και χάρισέ μου τὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εὐρυχωρία σου. Κάθε πλεκτάνη σατανικὴ διάλυσε σὰν ἱστὸν ἀράχνης, ὃ Κύριέ μου, και ζωοποίησε με τὸ ρεῦμα τῆς ἀναστάσεώς σου, κάθε νευρικό μου κύτταρον. Ὁ ἥλιος στὸ πνεῦμα μου ἄς μὴ δύση ποτέ, οὐδὲ ἡ σελήνη στὴ διάνοιά μου. Εὐφρανε τὰ μέγιστα τὴν ψυχὴ μου· χάρισέ μου τὴν χαρὰ σου πλήρη· ἀγαλλίασι και εὐφροσύνῃ πλημμύρισέ με γιὰ νὰ δοξάζω και ἀνυμνῶ και εὐλογῶ και μεγαλύνω τὸ Ἅγιόν Σου ὄνομα, Διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Αυτρωτοῦ μου....

Προσευχὴ γιὰ ἀπελευθέρωσι (ἀπόσπασμα)

... Καιρὸς εὐμενεῖς εἶναι, Κύριε. Ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ πηλοῦ γιὰ νὰ μὴ βυθισθῶ. Ἄς ἐλευθερωθῶ ἐκ τῶν μισούντων με και ἀπὸ τὰ βαθέα νερά. Ἐξαπόστειλε τὴν χεῖρα Σου ἐξ ὕψους· λύτρωσέ με και ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ δαίμονες πολλοὺς και τὰ χέρια τῶν δαιμόνων τελείως παράλυσε. Σῶσε με Κύριε, ὃ Αυτρωτῆς μου διότι εἰσήλθον νερά ἕως τῆς ψυχῆς μου· ἐβυθίσθην σὲ βαθὺν πηλὸν ὄκου δὲν εἶναι τόπος στερεὸς γιὰ νὰ σταθῶ. Ἄστραψε ἀστραπὴν και διασκόρπισε τοὺς θλίβοντάς με δαίμονες. Κατατρόμαξε αὐτοὺς με τὴν βροντὴν σου. Ἐνδυνάμωσέ με και σύντριψε ὑπὸ τοὺς πόδας μου τοὺς ἐχθροὺς μου...

Προσευχὴ γιὰ πνευματικὸ ἔργο (ἀπόσπασμα)

... Ἐξαφάνισέ με, Πάτερ, ἀπὸ τὴν συνείδησι τῶν ἀνθρώπων και μεγάλυσε τὸν Υἱόν Σου καθὼς εἶναι δίκαιον και πρέπον. Ἀπόσπασέ με ἀπὸ τίς καρδιὰς αὐτῶν και δόξασε τὸ δικό σου ὄνομα. Ματαίωσε κάθε ἐνέργεια τοῦ Σατανᾶ γιὰ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ δόξαν εἰς ἐμέ, σφετεριζόμενος τὴν δόξαν και τὴν τιμὴν ποὺ ἀνήκουν μόνον εἰς Σέ. Ὁ Πνεῦμα Ἅγιον· δίδαξέ με νὰ μελετῶ πρὸς δόξαν Θεοῦ, δίδαξέ με νὰ γράφω πρὸς δόξαν Θεοῦ....

Προσευχὴ γιὰ ὁδηγία (ἀπόσπασμα)

... Διαφάτιξε, Κύριε, τὴν πνευματικὴ μου ἀτμόσφαιρα ὥστε ν' ἀντιλαμβάνωμαι τὴν ὁδηγίαν Σου. Δόσε μου νὰ ἐννοῶ τὰ σημεῖα Σου πίσω ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας. Χάριξέ μου συνεννόησιν σαφεστάτην και πληρεστάτην μαζί Σου και ὀδήγει με με ταπεινώσιν κατὰ τὸ θέλημά Σου. Παράλαβέ με στὰ χέρια Σου και ὀδήγει με ὅλες τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς μου γιὰ νὰ σέ ὑπηρετῶ και δοξάζω τὸ ἅγιον και λατρευτὸν ὄνομά Σου....

Προσευχὴ γιὰ Εἰρήνην στὶς Ἐκκλησίας (ἀπόσπασμα)

... Ὁ Κύριε, ὃ Θεὸς τῆς Εἰρήνης, εἰρήνευσε τὰ μέλη τοῦ Σώματός Σου μεταξὺ τους, ὥστε νὰ φρονοῦν τὸ αὐτὸ κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. Σύντριψε τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν Ἁγίων Σου. Κατάστρεψε τίς ἐριδίες, καταλαλιές, διαιρέσεις, διχαστάσιες μεταξὺ τῶν Ἁγίων Σου. Ἄνοιξε εἰς αὐτοὺς τὰ μάτια νὰ ἴδου τὴν πραγματικὴν τους κατάστασιν. Κάμε αὐτοὺς ζηλωτὲς τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός Σου. Πλήρωσε ὅλους τοὺς ἁγίους σου με δύναμι, πίστι και πνευματικὴ σύνεσι κι' ἄνοιξε τὰ μάτια τους γιὰ νὰ ἴδου τὴν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης εἰς τὰς ἐκκλησίας ὥστε μετὰ τῆς Κεφαλῆς νὰ βαδίξῃ νικηφόρος ὡς ἓνα σῶμα και νὰ διδῇ θριαμβευτικὴν μαρτυρία τῆς ἀληθείας ἐν Χριστῷ....

Ποιμαντορία και κήρυγμα

Προσευχή για προσωπική οίκοδομή (άπόσπασμα)

... 'Ω Αυτοπάτῃ μου εὐλογητέ, βοήθησέ με ἐναντίον τῶν παγίδων τοῦ Σατανᾶ γιὰ νὰ περιπατῶ κάθε στιγμήν σύμφωνα μὲ τὴν ἐμπνεύσει τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος καὶ νὰ ἀπολαμβάνω τὴν ἀνεκλάλητην καὶ δοξασμένην χαρὰ τῆς ἐν Πνεύματι ζωῆς. Δός μου, Κύριε, τὴν ἀνεκδιήγητην χάριν νὰ κινούμαι, ν' ἀναπνέω, καὶ νὰ ἐκπνέω ζωὴν Ἁγίου Πνεύματος. Νὰ ἀπολαμβάνω μίαν ζωὴν βαθυτάτης γαλήνης καὶ οὐρανιας χαρᾶς μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα οὐράνια. Διάλυσε, Κύριε, κάθε φύσημα σαρκὸς καὶ κάθε πάθος ἐπιθυμίας ποῦ θαλῶνει καὶ σβῆνει τὸν θεῖο θησαυρὸ τῆς ἐν Πνεύματι ζωῆς. Διάλυσε σὰ σύγνεφο, μὲ τὴν ἁγία πνοή σου, κάθε ταραχὴ καὶ ἀνησυχία τῆς καρδιάς μου. Νὰ βλέπω τοὺς ἀδελφοὺς μου καὶ τὰς ἀδελφὰς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ μὲ καρδιά γεμάτη ἀγνότητα δική σου. Χάρισέ μου, ὦ Κύριε, βαθειὰ στὴν καρδιά μου χαραγμένους τὴν σκέψεις Σου, τὰ λόγια Σου, τοὺς τρόπους Σου.

Δόσε μου πόθους γεμάτους ἁγία φλόγα γιὰ κήρυγμα, πλούσιο καὶ δοξασιμένο ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός Σου. Δόσε μου πόθους βοήθειας, ὑπηρεσίας καὶ παρηγορίας τῶν τέκνων Σου καὶ ἀξιώσέ με νὰ μὲ εὐρης δοῦλον ἀγαθὸν καὶ πιστόν.

Γιὰ τὸν Χριστιανὸ ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀναπνοὴ τῆς ψυχῆς του, λέγει ὁ Μεταλληνός. Ὅσο συχνότερα ὁ πιστὸς προσεύχεται τόσο φανερώνει ὅτι ἐκτιμᾷ τὸν Κύριο, πράγμα ποῦ Τὸν εὐχαριστεῖ πολὺ.

Γράφει :

«Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε λογικὸ καὶ μᾶς εἶπε : Ἐγὼ εἶμαι ἡ μοναδικὴ πηγὴ τῆς εὐτυχίας σας καὶ τῆς χαρᾶς σας. Ἀναγνωρίζετε ἑλλείψεις; Ζητεῖτε μου διαρκῶς κι' ἐγὼ θὰ σᾶς δίνω ἀπὸ τοὺς αἰώνιους θησαυροὺς μου. Ὁ Θεὸς μᾶς προτρέπει νὰ ἐμπιστευθοῦμε εἰς Αὐτὸν ὅλες τὶς ἀνάγκες μας, τὶς μεγάλες καθὼς καὶ τὶς μικρὲς, ἐπειδὴ ἐνώπιόν Του τίποτε δὲν εἶναι μεγάλο ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν εἶναι μικρό.»

Ἡ προσευχὴ τοῦ Μεταλληνοῦ εἶχε ἐνδιαφέρον, ἐπειδὴ ἐξωτερικεῦε συναίσθημα καὶ δύναμι ψυχῆς. Ὅταν λόγου χάριν εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸ γιὰ κάποια ἀπάντησι, ἢ φωνὴ τοῦ ἀκουγόταν ξεκούραστη, γλυκεῖα καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μίαν ἔκφρασι ἱκανοποιήσεως. Ἀλλὰ στὰ κρίσιμα αἰτήματά του τὰ λόγια ἔβγαιναν ἀργὰ καὶ δύσκολα ἐκδηλώνοντας τὴν ἐσωτερικὴ ἀγωνία καθὼς καὶ τὴν πνευματικὴ πίεσι ποῦ αἰσθανόταν. Ἐξηγεῖ :

«Ὁ προσευχόμενος πρέπει νὰ σκέπτεται αὐτὸ ποῦ λέει στὸν Θεὸ καὶ νὰ ἐκφράζεται μὲ τὸ πρέπον συναίσθημα χαρᾶς, λύπης, εὐχαριστήσεως, ἱκεσίας. Προσευχὴ δίχως ἐνδιαφέρον καταντᾷ μονό-

λογος καὶ κενοφωμία. Τὰ πονηρὰ πνεύματα ἐργάζονται μέσα μας γιὰ νὰ νεκρώσουν τὴν προσευχὴ μας καὶ νὰ τὴν καταντήσουν χωρὶς ἐνδιαφέρον».

Καὶ καταλήγει :

«Ζήτηε στὴν προσευχὴ ζῆλον καὶ ἐνδιαφέρον παρὰ Κυρίου γιὰ τὰ αἰτήματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ ἄτομό σου ἢ τὴν Βασιλεία Του».

Τὸ Κήρυγμα

Στὴν πολύμορφη πνευματικὴ δράσι τοῦ Μεταλληνοῦ τὸ κήρυγμα κατεῖχε τὴν πρώτη θέσι. Γιὰ νὰ παρουσιάσῃ ὅμως ὁ κήρυκας, καθὼς πρέπει, τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ χρειάζεται νὰ βρισκεται κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλιῶς φλυαρεῖ. Αὐτὸ ὁ Μεταλληνὸς τὸ γνώριζε καὶ κάθε φορὰ πρὶν ἀνεβῆ στὸν ἄμβωνα φρόντιζε νὰ βρισκεται στὴν πρέπουσα πνευματικὴ «φόρμα», μὲ τὴν βοήθεια θερμῆς καὶ ἐπίμονης προσευχῆς. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ τρία ἦσαν τὰ κύρια αἰτήματά του : Νὰ τὸν καθαρῶσιν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κάθε σαρκικὸ καὶ πνευματικὸ μόλυσμα· νὰ τὸν κρύψῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀκροατῶν ὥστε νὰ φανῇ καὶ νὰ δοξαστῇ μόνον ὁ Χριστὸς· καὶ ἐπίσης, νὰ τοῦ χαρίσῃ ὁ Θεὸς ἕνα πλούσιο καὶ καρποφόρο κήρυγμα, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν οἱ ἀνάγκες τῶν ψυχῶν.

«Μαγεύρεμα», συνήθιζε νὰ χαρακτηρίζῃ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς ὁμιλίας του· τὸ «σερβίρισμα» τοῦ φαγητοῦ ἦταν τὸ κήρυγμα· οἱ ἀκροατῆς ἦσαν οἱ «καλοφαγάδες» ἐπειδὴ διαρκῶς ζητοῦσαν περισσότερο πνευματικὸ φαί. Ἄλλὰ ὁ Μεταλληνὸς δὲν τοὺς παραχόρταινε ἐπίτηδες. «Προτιμῶ» ἔλεγε «νὰ φεύγουν οἱ ἀκροατῆς πεινασμένοι παρὰ κακοστομαχισμένοι ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν. Εἶναι καλύτερο φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν νὰ παραπονιοῦνται ὅτι τελείωσα γρήγορα παρὰ νὰ ἀγανακτοῦν γιὰτὶ παρατράβηξα τὸ σχοινί».

Φυσικά, οὐδέποτε ὁ Μεταλληνὸς εἶχε ἀκούσει τὸ παράπονον, ὅτι παρατράβηξε τὸ σχοινί. Ὁ λόγος του ἦταν πάντοτε εὐχάριστος καὶ ἐμπνευσμένος ἔτσι ποὺ οἱ ἀκροατῆς θὰ τὸν ἄκουαν εὐχαρίστως ἐπὶ ὥρες δίχως τὴν παραμικρὴ ἐνόχλησι.

Ἄνεβαίνοντις στὸν ἄμβωνα κρατοῦσε συνήθως μιὰ Ἁγία Γραφή,

Παιρανοτορία και κήρυγμα

μιά Καινή Διαθήκη, στο άρχαιο κείμενο, και το ύμνολόγιο της Ἐκκλησίας. Στεκόταν ἀπέναντι στο ἀκροατήριό του γιά λίγες στιγμές σιωπηλός, περιμένοντας νά καταφθάση ἡ πρώτη ἔμπνευσις. Ὅταν σέ κάποια στιγμή ἄρχιζε, ἀμέσως ἡ αἴθουσα γέμιζε ἀπό μιά δυναμική φωνή πού ἔπαλλε ἀπό συναίσθημα. Οἱ λέξεις ἔβγαιναν ἀπό τὸ στόμα του εὐδιάκριτες, ζωντανές και μὲ ρητορικό στόμφο. Οἱ ἀλήθειες πού κήρυττε, ἐνισχυμένες ἀπό τίς ἐκφραστικές χειρονομίες του, συγκινοῦσαν και ἔπειθαν.

Δέν συνήθιζε ποτὲ νά διαβάζη ἀπὸ τὸν ἄμβωνα γραμμένο κήρυγμα ἀλλὰ κρατοῦσε λίγες σημειώσεις μὲ τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς ὁμιλίας και ἄφηνε ὅλα τὰ ἄλλα στήν ὄδηγία τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Εἰδικά γι' αὐτὸ ἰκέτευε στήν ἀρχική προσευχή του: «Δός μας Κύριε σκέψεις ἅγιες, λόγια Θεοῦ και ὄχι ἀνθρώπου, λόγια Πνεύματος Ἁγίου και ὄχι σαρκός».

Ὁ Μεταλληνός ἐπέφερε ριζικές καινοτομίες στοῦ Εὐαγγελικό κήρυγμα. Μία ἀπ' αὐτές ἦταν ἡ διαίρεσις τῆς ὁμιλίας του σέ τρία μέρη. Τὸ πρῶτο μέρος ἦταν ἀφιερωμένο σέ προτροπή και παρηγορία. Μερικά ἐδάφια διαλεγμένα ἀπὸ τοὺς Ψαλμοὺς ἢ ἀπὸ τοὺς Προφῆτες πρόσφεραν στὸν ἔμπνευσμένο κήρυκα πλούσιο ὕλικό γιά νά στηριχθοῦν οἱ ὀλιγόπιστοι και νά παρηγορηθοῦν οἱ βασανισμένοι.

Κάποτε χρησιμοποιοῦσε τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ κηρύγματος γιά νά εἰρωνευθῆ μὲ πρακτικά, νόστιμα, παραδείγματα τίς ἀντιλήψεις τῶν ἀπίστων:

«Συνηθίζω νά ρωτῶ τὴ γυναῖκα μου κάθε βράδυ: «Ἀλκμήνη! Κλείδωσες καλά τὴν πόρτα; Ἐβαλες και τὸν σείρτη»; Ἀπὸ τί φυλαγώμαστε και ἀμπαρώνουμε τίς πόρτες μας; Μήπως φυλαγώμαστε ἀπὸ τίς ἀρκοῦδες ἢ ἀπὸ τὰ λεοντάρια; Ὁχι! Ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος φυλαγώμαστε. Ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πὸν ζῆ ἔξω ἀπὸ τὸν Θεό, κι' ἔχει κάμει τὴ ζωὴ σωστὴ ζούγκλα. Ἀχ! Ὁ ἄνθρωπος! Ὁ ἄνθρωπος! Τὸ μεγάλο πρόβλημα τοῦ Θεοῦ!».

Ἄλλοτε πάλιν θεάτριζε τὴν ὑποκριτική εὐσέβεια τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου τῆς «πιάτσας».

«Συνάντησα μιά μέρα ἕναν γνωστό φίλο ἔμπορο και τὸν ρώτησα πῶς πᾶνε οἱ δουλειές του. «Δόξα τῷ Θεῷ» μοῦ εἶπε, «πάρα πολὺ καλά». Τώρα τελευταίως πῆρα και τὸ διπλανὸ μαγαζὶ κι' ἔτσι πρόσθεσα ἀκόμα δύο ρολλά. Ὑπάρχει Θεὸς γιά ὄλους κ. Μεταλληνέ». Ὅστερα ἀπὸ ἕξι μῆνες συνάντησα ξανά τὸ ἴδιο πρόσωπο και πάνω στὸν χαιρετισμὸ μας τὴν ἐρώτησα πάλι πῶς πῆγαναν οἱ

δουλειές του. «Οί δουλειές μου κ. Μεταλληνέ» μου απάντησε μουδιασμένα. «Έκλεισα τὸ μαγαζί, εἶχα μεγάλη οικονομική κρίσι. Κι' ὕστερα μου λές για Θεό. Δέν ὑπάρχει Θεός κ. Μεταλληνέ!»

Ἵστερα ἐτοίμαζε τὴν πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα γιὰ ἔκφωνη προσευχὴ καὶ γιὰ ὕμνωδια μὲ τὴ συμμετοχὴ τοῦ ἐκκλησιάσματος. Ἔτσι ἀρχιζε τὸ δεῦτερο μέρος. Αὐτὸ ἦταν ἀφιερωμένο στὸ εὐαγγελιστικὸ μήνυμα. Ἐδῶ ἔπρεπε νὰ ἐξηγηθοῦν καὶ νὰ τονισθοῦν οἱ βασικὲς ἀλήθειες τοῦ Θεοῦ σχεδίου γιὰ τὴ Σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή: Ἡ προαιωνία ὑπαρξίς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ οὐσιαστικὴ Θεότητα τοῦ Προσώπου Του, ἡ ἐνσάρκωσίς Του, τὸ Λυτρωτικὸ ἔργο Του στὸν Σταυρό, ἡ ἐκ τῶν νεκρῶν σωματικὴ Του ἀνάστασις καθὼς καὶ ἡ ἐπιστροφή Του γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς Ἐκκλησίας Του. Τόσο πολὺ ἐπέμενε νὰ ἐξηγῆ καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνη αὐτὰ τὰ εὐαγγελικὰ δόγματα ὥστε μερικοὶ ἀκροατὲς ἐσχολίαζαν ὅτι ὁ Μεταλληνὸς κηρύττει σὲ κάθε ὀμιλία του τὰ ἴδια πράγματα. «Ἄκουσε φίλε μου» εἶπε σ' ἕναν ἀπ' αὐτοὺς «πρέπει νὰ γνωρίζης ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ποῦ δέν στηρίζεται εἰς αὐτὲς τὶς σωτήριες ἀλήθειες δέν εἶναι κήρυγμα Εὐαγγελίου ἀλλὰ εὐσεβῆς πολυλογία, ἀνίκανη ν' ἀναστήση ψυχές».

Τὸ δεῦτερο μέρος τοῦ κηρύγματος ἔκλεινε μὲ μιὰ σύντομη ὕμνωδια γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ τρίτο ποῦ ἦταν τὸ κυρίως διδακτικὸ μέρος.

Μία παραβολή, ἕνα θαῦμα ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη ἢ κάποιον περιστατικὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀποτελοῦσαν πλούσιες πηγές ἀπ' ὅπου ὁ ἐμπνευσμένος κήρυκας μὲ ἀλήθειες καὶ παραδείγματα, σὰν κάτασπρα μάρμαρα, ἐκτιζε ἕνα ὁμορφο οἰκοδόμημα πρακτικῆς διδασκαλίας. Τὸ πνευματικὸ συμπόσιο τελείωνε μὲ ἕναν ἀκόμα ὕμνο καὶ μιὰ τελικὴ προσευχὴ. Ἔτσι, τοῦ Μεταλληνοῦ ὁ λόγος, μὲ τὰ συστατικὰ τῆς παρηγορίας τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας, παρουσιαζόταν κάθε φορὰ πλούσιος, ἐντυπωσιακὸς καὶ δημιουργικὸς. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποῦ μποροῦν μὲ λέξεις ν' ἀποκοιμίσουν ἕνα μικρὸ παιδί καὶ ἄλλοι ποῦ μποροῦν, ἐπίσης μὲ λέξεις, νὰ ξεσηκώσουν ἕνα ἔθνος σὲ ἡρωϊκὲς πράξεις. Στὸ κήρυγμα τοῦ Μεταλληνοῦ οἱ λέξεις του εἶχαν τὴν ἀπὸ Θεοῦ δύναμι νὰ εἰσχωροῦν στὰ πλέον μυστικὰ διαμερίσματα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς κι' ἐκεῖ νὰ ἐνεργοῦν θαύματα. Δέν ἦσαν ὁμορφα ρητορικὰ λόγια ποῦ ἀπλῶς εὐφραίναν τὴν ἀκοή ἀλλὰ λόγια δυναμικὰ ποῦ ξυπνοῦσαν τὴν ψυχὴ καὶ τὴν παρακίνοῦσαν γιὰ μεγάλες ἀποφάσεις.

Ἐνα ἀπὸ τὰ μυστικὰ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς ἦταν ὁ προσωπικὸς

Ποιμαντομιά και κήρυγμα

χαρακτήρας πού είχε τὸ κήρυγμά του. Αὐτὸς ἦταν ὁ καρπὸς τῆς βαθειᾶς καὶ μακρόχρονης, πείρας του στὴν τέχνη τῆς ὁμιλητικῆς. Μιλοῦσε κατ' εὐθειᾶν στὸν ἀκροατὴ καὶ μὲ τὸ ἴδιο προσωπικὸ ἐνδιαφέρον πού μιλεῖ ὁ ἱατρὸς στὸν ἀρρωστό του ἢ ὁ πατέρας στὸ παιδί του. Μία ἄλλη καινοτομία ἦταν ἡ ἐκφραστικὴ μορφή τοῦ κηρύγματος. Μὲ γλώσσα ἀπλή, μὲ προτάσεις σύντομες καὶ ἐκφράσεις κοινῆς τοῦ λαοῦ ὁ Μεταλληνὸς δὲν παρέλειπε σὲ κάθε του κήρυγμα νὰ παρουσιάζη τὶς ἀλήθειες τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας κάθε φορὰ μὲ διαφορετικὸ ντύσιμο καὶ μὲ νέα, ἐλκυστικὴ φρεσκάδα :

«Μάθε ὅτι ὅλοι μας ξεφύγαμε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιατί κάμαμε ἀντίθετη χρῆσι τῆς ἐλευθερίας μας. Παρ' ὅλο ὅμως πὺ ξεφύγαμε Αὐτὸς μᾶς θέλει ὅλους. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ γιὰ νὰ μᾶς μπᾶσῃ στὴ Βασιλεία Του; Ἐμεῖς ποτὲ δὲν ἠμποροῦσαμε νὰ τακτοποιηθοῦμε γι' αὐτὸ ἔστειλε τὸν Υἱὸ Του κι' ἐγίνε ἀνθρώπος σάν κι' ἐμᾶς. Ὁ Θεὸς Τοῦ εἶπε, «Ἐοὺ πῆγαίνε στὸν κόσμῳ γιὰ νὰ τιμωρηθῆς σηκώνοντας τὶς δικῆς τους ἁμαρτίες». Πράγματι ἦρθε καὶ ὁ κόσμος Τὸν σταύρωσε γιὰ νὰ Τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση ἀλλὰ Ἐκεῖνος ἀνέβαινε στὸν Σταυρὸ σάν νικητῆς. Ἀπέθανε ὁ Χριστὸς κι' ἐκοίθη ἢ ὑπόθεσις σου. Ἐτακτοποιήθηκες! Ὁ Θεὸς θέλει αὐτὸ νὰ τὸ παραδεχθῆς, νὰ τὸ πιστέψῃς καὶ νὰ Τὸν εὐχαριστήσῃς. Τότε γίνεσαι καθαρὸς, λευκότερος κι' ἀπὸ τὸ χιόνι, ἅγιος, ἄμωμος, ἀνεγκλητος. Μόνον μὲ αὐτοὺς τοὺς δρους μπορεῖς νὰ μπῆς στὸν οὐρανὸ. Διότι ἐκεῖ ἐπάνω μόνον ἄμωμοι καὶ ἅγιοι θὰ μποῦν. Ὁ Χριστὸς ἔκαμε τὴν ἀντικατάστασι. Οἱ ἁμαρτίες τιμωρήθηκαν στὸ Σταυρὸ. Ἐδέχθηκες τὴν πρόσκλησι; Ἄπ' αὐτὸ κρίνεται ἡ αἰωνία τύχη σου».

Τέτοια εὐχάριστη ἀπλότητα ἐχαρακτήριζε τοῦ Μεταλληνοῦ τὸ κήρυγμα. Ὅχι ρητορικῆς πολυτέλειες, ποιητικῆς ἐξάρσεις ἢ σκέψεις πολυσύνθετες. Κάποτε μάλιστα ἡ ὁμιλία του ἦταν τόσο στοιχειώδης, πὺ δὲν παρουσίαζε οὔτε κᾶν ὠργανωμένη μορφή. Κι' ὅμως, ἡ πνευματικὴ δύναμις τοῦ λόγου ἦταν καταφανῆς. Ὁ Μεταλληνὸς κήρυττε μὲ ἐξουσία ἔτσι πὺ οἱ ἀκροατῆς του αἰσθάνονταν ὅτι ἀκοῦν ἕναν ἄνθρωπο πὺ πράγματι γνωρίζει καὶ ἐννοεῖ τὸν Θεὸ. Ἐστειλε τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου κατ' εὐθειᾶν στὴν καρδιά, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ θρόνος τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐναλλάσσοντας πότε τὴ σκέψι καὶ ἄλλοτε τὸ συναίσθημα σάν βοηθητικὰ μέσα γιὰ νὰ ξυπνήσῃ τὴν πίστι.

Ἦταν ἀδυναμία τοῦ Μεταλληνοῦ νὰ μιλή στο «μοντέρνο πνεῦμα», — ἔτσι ὠνόμαζε τὸν σημερινὸ πολιτισμένον ἄνθρωπο. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ παρουσιάζη τὰ γεγονότα καὶ τὰ διδάγματα τῆς Βίβλου ἀνάλογα μὲ τὴ νοοτροπία τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Αὐτὸς ὁ συγχρονισμὸς τοῦ κηρύγματος ἦταν μιὰ ἄλλη ἀκόμη καινοτομία πὺ ἐγκαινίασε ὁ Μεταλληνὸς. Ἐρησκευτικῆς ὀνομασίες καὶ ἐκφράσεις παλιᾶς συνηθι-

Φλαγγίτα (Ανταλία) -
Μασίνας (Πελοπόννησος)
Αμύντας
Γεωργίου
Ελευθέριος
Ανδρέας
Χρυσόστομος
Παναγιώτης
Κωνσταντίνος
Μητσοβίτης
Παναγιώτης
Αθανάσιος
Αθανάσιος

Τίτλος οὐδὲν ἐπισημασθέντος
(ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπισημασθέντος)
Ζηλοῦντες ἄλλοις ἑαυτοὺς
ὅτι ὑποβάλλοντες ἑαυτοὺς
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν

Παναγιώτης -
Σαββαίος -
Μητσοβίτης

Τοῦ ἀποστόλου ἐπισημασθέντος
ὅτι ὑποβάλλοντες ἑαυτοὺς
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν

Δὲ Τίτλος -

Εἰς τὴν ἐπισημασθέντων ἐπισημασθέντων

Εὐχὴ ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν
ἕνα ἑκατέρωθεν ἕνα ἑκατέρωθεν

Ποιμαντορία και κήρυγμα

σμένης χρήσεως έπρεπε νά αντικατασταθούν από άλλες πλέον νεωτεριστικές και ενδιαφέρουσες. Έτσι ή Άγία Γραφή μετωνομάσθηκε «Βίβλος» τό Βαγγέλιο, «τά καλά νέα του Θεού πρὸς τὸν ἄνθρωπο.» Ἡ προσευχή «Του τὰ λέω». Τὸ θρησκευτικὸ κήρυγμα «πνευματικὴ διμιλία» ή «διάλεξις» κλπ. Ἐπίσης, παραβολικά διδάγματα του Εὐαγγελίου παρμένα από τήν τότε ἀγροτική ζωή τῆς Παλαιστίνης, έγιναν παραβολικά διδάγματα με δεδομένα από τήν σημερινή τεχνική ἐπιστήμη και από τή ζωή τῆς πόλεως. Έτσι, ή ἔνωση με τὸν ἐπουράνιον Χριστό είναι ἀνάλογη με τήν ἠλεκτρική πρίζα που συνδέει τὸ μηχανήμα με τήν πηγή του ἠλεκτρισμοῦ. Ἡ πίστις μοιάζει με τὸ κουμπὶ του ραδιοφώνου. Ἐνώσω τὸ ἔχουμε κλειστό εἴμεθα νεκροὶ ὡς πρὸς τὰ Ἑρτζιανὰ κύματα που μᾶς περιτριγυρίζουν· μόλις ὁμοῦ τὸ ἀνοίξουμε, ή ψυχὴ μας δέχεται ἕναν ὁλόκληρον κόσμον ἀληθειῶν και ἀποκαλύψεων, από τὸν ὁποῖον πρὶν ἤμαστε ἀποξενωμένοι και νεκροί, κ.τ.λ.

ΤΑ ΧΩΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ

Τοῦ Μεταλληνοῦ ἡ προσευχή καὶ τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμις ἐστερέωναν τὸ πνευματικὸ ἔργο. Ἐπίσης τὸ ἐξάπλωναν σὲ νέα ἐδάφη. Παράλληλα μὲ τὴν ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματος στὴν Ἀθήνα, ἄρχισαν νὰ διαμορφώνονται στὰ γύρω προάστεια, σὲ ἰδιωτικά σπίτια, μικρὲς συναθροίσεις πιστῶν οἱ ὁποιοὶ στὴ συμμελέτη τοῦ Λόγου καὶ στὴ συμπροσευχὴ εὑρισκαν, μέσα στὴν κόλασι τοῦ πολέμου, παρηγοριά καὶ δύναμι. Οἱ πρῶτες ἐστίες ἀναφάνηκαν στὴ Νέα Σμύρνη καὶ στὴ Νέα Ἴωνία, γύρω στὸ ἔτος 1943. Στὰ ἀμέσως μετέπειτα χρόνια ἡ ἱεραποστολικὴ διακονία ὀρισμένων μελῶν τῆς ἐκκλησίας Λυκούργου 18, αὔξησε τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐστιῶν αὐτῶν.

Ὅσον ὁμως ὀρίμαζαν τὰ πνευματικὰ χωράφια τόσο γινόταν φανερό πὼς ἔλλειπαν οἱ κατάλληλοι ἐργάτες γιὰ τὸν θερισμό. «Ἐκβαλε Κύριε ἐργάτας στὸν ἀμπελῶνα σου, στρατιὰ εὐαγγελιζομένων, μὲ χρίσμα δικό Σου» προσευχόταν ὁ Μεταλληνός. Καὶ σὰν ἔμπρακτῃ ἐνίσχυσι τοῦ αἰτήματός του προσκάλεσε ἱκανοὺς καὶ μορφωμένους πιστοὺς τῆς ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα νέους καὶ νέες, νὰ παρακολουθοῦν βιβλικὰ μαθήματα ὥστε νὰ καταρτισθοῦν γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔργο. Ἔτσι, ἀναφάνηκε ἓνα ἀπλῆς μορφῆς Βιβλικὸ Σχολεῖο ποῦ ἔγινε γνωστὸ μὲ τὸν τίτλο «Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Βίβλου». Αὐτὸ ἔγινε τὸ 1945. Οἱ πρῶτοι μαθητὲς ἦσαν περίπου εἴκοσι καὶ τὰ μαθήματα γίνονταν κάθε Σάββατο στὸ σπίτι τοῦ Μεταλληνοῦ.

Ἡ διδασκαλία εἶχε τὴ μορφή ἐλεύθερης συζητήσεως ἔτσι ποῦ μέσα στὶς τέσσερις ὥρες τῆς ἐβδομαδιαίας συγκεντρώσεως, μαθητὲς καὶ δάσκαλος ἐξέταζαν ὅλα μαζὶ τὰ θέματα καὶ κάτι παραπάνω. Ἀπὸ τὸ μυστήριό τῆς Θείας Τριάδος μεταπηδοῦσαν στὴν Ἀνάστασι τῶν Νε-

Τὰ χωράφια καὶ οἱ ἐργάτες

κρῶν, ἀπὸ κεῖ στὸν τρόπο ἀπλουστεύσεως τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσας ὕστερα στὴν πλάνη τοῦ Δαρβινισμοῦ καὶ κατέληξαν στὴ γρίπη καὶ στὰ πιὸ ἀποτελεσματικὰ μέσα τῆς θεραπείας τῆς. Ἐννοεῖται ὅτι στὴν πορεία τῆς συζητήσεως ἔπρεπε νὰ ἀπαντηθοῦν καὶ ἐρωτήματα, ἂν λ.χ. ὁ Διάβολος ἔχει πράγματι κέρατα καὶ οὐρά, ἂν στὸν οὐρανὸ θὰ γνωρίζη ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, ἂν τὰ μικρόβια σχετίζονται μὲ τὰ πονηρὰ πνεύματα ἢ ἂν ὅλοι οἱ παππάδες θὰ πᾶνε στὴν Κόλασι. Κι' ὅμως, παρ' ὅλη τὴν ἀνοργάνωτη μορφή του¹ τὸ Ἑλληνικὸ Ἴνστιτούτο τῆς Βίβλου ἐπέτυχε νὰ καταρτίσῃ ἀρκετοὺς χαρισματοῦχους ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀναδειχθῆ σὰν πολῦτιμα στελέχη τῆς Ἑ-

*Οἱ πρῶτοι σπουδασταὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἴνστιτούτου τῆς Βίβλου
μὲ τὸν δάσκαλό τους (1945).*

λευθέρας Ἐκκλησίας καὶ γενικώτερα τοῦ Ἑλληνικοῦ Εὐαγγελικοῦ ἔργου. Στὴν ἐπιτυχία αὐτὴ συνήργησε τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας ποὺ κατεῖχε ὁ Μεταλληνός. Ἡ ἐκφραστικὴ ἀπλότητά του, ἀδελφωμένη μὲ τὴ σαφήνεια καὶ τὴν ἐπιτυχημένη ἐκλαίκευσι ἔκαναν τὰ θέματά του κατανοητὰ κι' εὐχάριστα. Ἐπίσης κα ἀπληκτικὴ ἦταν ἡ ἱκανότητα ποὺ εἶχε νὰ πλάθῃ εἰδικὲς λέξεις καθὼς καὶ ἰδιώνυμα λεκτικὰ σχήματα γιὰ ν' ἀποδώσῃ τὸ βάθος τῶν νοημάτων του, μὲ ἀκρίβεια καὶ μὲ ζωντάνια. Ὁ Μεταλληνός ἦταν ξένος πρὸς τὶς καθιερωμένες ὁρολογίες

1. Στὰ μετέπειτα χρόνια ἡ παράδοση καὶ ἡ ὄλη τῶν μαθημάτων πῆραν μελετημένη καὶ συστηματικὴ μορφή.

τῆς φορμαρισμένης θεολογίας. Δὲν ἐπαναπαύοταν σὲ σκέψεις καὶ σὲ ἰδέες ρουτίνας ἀλλὰ διαρκῶς ἀναθεωροῦσε, πάντοτε ἀνανέωνε τὴ διδασκαλία του ἐπιζητώντας νὰ στερεωθῇ ἀσφαλέστερα τὸ οἰκοδόμημα τῆς δογματικῆς του. Εἰς αὐτὸ ἔλαβε ἀνυπολόγιστη βοήθεια ἀπὸ τὰ συγγράμματα δύο Ἑλβετῶν θεολόγων, τοῦ περασμένου αἰῶνα, τοῦ

Frederic Godet (1812 - 1900)

Αὐγουστίνου Γκρετιγιά καὶ τοῦ Φρειδερίκου Γκωντέ. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες ἐπῆρεασαν ἀποφασιστικὰ τὴ θεολογικὴ σκέψιν τοῦ Μεταλληνοῦ. Ὁ ἴδιος ἔλεγε, «Εἶμαι εὐγνώμων εἰς τὸν Θεὸν πρῶτα γιατί μοῦ ἀποκάλυψε τὸν Υἱὸν Του καὶ ὕστερα γιατί ἔστειλε στὰ χέρια μου τὰ ἔργα τοῦ Γκωντέ καὶ τοῦ Γκρετιγιά».

Αὐτὸ φυσικὰ δὲν σημαίνει ὅτι ἀκολουθοῦσε τυφλὰ τὶς θεολογικὰς ἀπόψεις ἐπειδὴ ὁ Μεταλληνοὺς οὐδέποτε ἀναμασσοῦσε μηχανικὰ τὴν πνευματικὴ τροφὴ κάποιου ἄλλου. Εἶναι, ἐν τούτοις ἡ ἀλήθεια ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ Ἑλβετοὶ θεολόγοι ἔβαλαν φτερά στὴ θεολογικὴ του ἔρευνα. Αὐτοὶ πρῶτοι τὸν ἐπῆραν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ ἔδειξαν πόσα πλοῦτη σοφίας καὶ γνώσεως εἶναι κρυμμένα ἐν τῷ Χριστῷ. Τὰ συγ-

γράμματά τους ἦταν γιὰ τὸν Μεταλληνοὺ ἀποθήκες μὲ πρῶτες ὕλες μεγάλης ἀξίας. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔπαιρνε «τὸ ὑλικόν», τὸ ἐδοῦλευε, τὸ μετέπλαθε μὲ κόπο καὶ μὲ προσευχὴ, τὸ φορμάριζε καὶ ὕστερα τὸ σερβίριζε μὲ τὸν δικόν του ἀμίμητο, «Μεταλληνεϊκὸν τρόπον»¹.

Ἡ θεολογία του, εἶχε πάντοτε πρακτικὸν σκοπὸ. Στὴν ἀτομικὴ του ζωὴ ποτὲ δὲν ἐχώριζε τὸ δόγμα ἀπὸ τὴν πρᾶξιν. Ζητοῦσε μὲν νὰ αἰσθανθῇ στὴ διανόησίν του τίς κρυφῆς χαρὲς ποῦ προσφέρει ἡ θεω-

¹ Ὁ ἴδιος μᾶς ἀναφέρει στὸν πρόλογο τῆς ἐρμηνείας του τῆς πρὸς Ῥωμαίους : «Πολλὰ τοῦ τόμου τούτου ἔχω ἀντλήσει ἀπὸ συγγράμματα ξένων ἐρμηνευτῶν καὶ ἀπολογητῶν, κυρίως δὲ ἀπὸ τὰ διὰσημα ὑπομνήματα τοῦ Φρειδερίκου GODET καὶ τὸ μνημειώδες ἔργο συστηματικῆς θεολογίας τοῦ Αὐγουστίνου GRETILLAT. Ὅλα αὐτὰ ὁμῶς ὑπέστησαν τὴν ἀτομικὴν μου ἐπεξεργασίαν ὡς πρὸς τὴν μορφήν καὶ τὸν τρόπον ἐκθέσεως».

Τά χωράφια και οι εργάτες

ρία χωρίς όμως και να παραβλέπη τὸν προσωπικὸν ἁγιασμό του. Τὴν ἴδια τακτικὴ ἀκολουθοῦσε καὶ στὴ διδασκαλία του. Μολονότι αἰσθανόταν ἐξαιρετικὴ εὐχαρίστησι νὰ ἀναπτύσῃ θεωρητικὰ θέματα, καθὼς λ.χ. «Ἡ πίστις ἀπὸ πλευρᾶς φιλοσοφικῆς», «ὁ συνδιασμός Δικαιοσύνης καὶ Χάριτος» κ.ἄ., δὲν παρέλειπε νὰ τονίζει καὶ τὴν πρακτικὴ μορφή τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς:

«Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς σας», αὐτὸ εἶναι τὸ κορύφωμα. Τὸ ν' ἀγαπᾶς τοὺς ἀγαπώντας σε, εἶναι κάτι ποὺ γίνεται καὶ μεταξύ τῶν ληστών: «Ἐγὼ όμως σᾶς λέγω», ν' ἀγαπᾶτε τοὺς ἀναξιούς τῆς ἀγάπης σας, ἄλλως δὲν ἐβγήκατε ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν τελῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀγαπώντας σε εἶναι χρέος. Ἐάν όμως ἀγαπᾶς τὸν ἀνάξιο τῆς ἀγάπης σου τότε μπαίνει στὴ σφαῖρα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, καὶ γίνεσαι ὁμοίος μὲ τὸν ἐπουράνιο Πατέρα σου. Ὅταν μερικὲς φορές μισοῦμε καὶ δὲν θέλουμε νὰ ἴδουμε κάποιον, τότε μπαίνει μέσα μας ὁ Σατανᾶς. Ὅταν μᾶς βλέπουν πρέπει νὰ προσευχώμεθα «Θεέ μου δῶσε μου δική σου καρδιά, γιὰ ν' ἀγαπήσω».

Ἐάν ἡ καρδιά σου δὲν συγχωρεῖ τότε εἶσαι ἀκόμα παλιός. Δὲν πρέπει νὰ λέμε: «Ἐσὺ πρὶν δύο χρόνια μού ἔκαμες τοῦτο κι' ἐκεῖνο» καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ ἐκδικηθοῦμε, ἀλλὰ νὰ λέμε «Θεέ μου ἔλεήσέ τον».

Μέριμνα σημαίνει φροντίδα ἢ ὁποῖα σὲ ἀπορροφᾷ καὶ χάνεις κάθε τι πνευματικὸ ἀπὸ τὸ πνεῦμα σου. Αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει. Ὑπάρχει ὁ Πατέρας σου ἀπὸ πάνω, ποὺ φροντίζει. Τόσα πουλιά οὔτε ἀποθήκη ἔχουν, οὔτε σπέρνουν, οὔτε θερίζουν. Ὁ Θεὸς τὰ τρέφει. Κάποτε ἔρριξα ψυχολάκια στὴν αὐλή μου κι' ἀμέσως μαζεύτηκαν πουλιά. Ποιὸς τὰ ἔφερε; Τὸ ἐνστικτο ποὺ ἔβαλε μέσα τους ὁ Θεός, τὰ ὠδήγησε ἐκεῖ. Πόσο μάλλον γιὰ μᾶς δὲν θὰ φροντίσῃ ὁ Θεός;

Ἔρχεσαι καὶ λές στὸν ἀδελφὸ σου «ἔχεις ἓνα ἄχυρο στὸ μάτι σου, ἀφῆσέ με νὰ στὸ βγάλω» ἐνῶ δὲν βλέπεις τὸ δοκάρι τὸ δικό σου. Εἶσαι ὑποκριτής. Μὴ βγάξεις δικαστικὴ ἀπόφασι διότι θὰ σὲ κρίνῃ ὁ Θεός. Κάνε τὴ δουλειά σου. Κυττάξου στὸν καθρέφτη καὶ ἂν δὲν εἶσαι μολυσμένος τότε βγῆς καὶ μίλησε, ὄχι γιὰ νὰ καταδικάσῃς ἀλλὰ γιὰ νὰ διορθώσῃς μὲ ἀγάπη. Πρῶτα όμως βγάλε τὸ δοκάρι ἀπὸ τὸ μάτι σου. Εἶναι μεγάλη πληγὴ γιὰ τοὺς Χριστιανούς ἡ καταλαλιά καὶ λυπεῖ τὸν Κύριο καὶ ἂν δὲν συμμορφωθῆς σ' αὐτὸν τὸν κόσμος ὁ Χριστὸς θὰ σοῦ τραβήξῃ τὸ αὐτί. Ἔρχεσαι τάχα μὲ πρόσχημα ἀγάπης καὶ λές, «Δὲν εἶμαι φύλακας τοῦ ἀδελφοῦ μου;» Ποιὸς σὲ ἔβαλε φύλακα; Ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι φύλακες τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἄντι νὰ σπεύδῃς νὰ ἐλέγῃς τὸν ἀδελφὸ σου ὁμολόγησέ του πρῶτα τὴν ἁμαρτία σου καὶ ὕστερα πῆς του γιὰ τὴ δική του.

Ἐάν λοιπὸν ἐδίδασκε τοὺς πιστοὺς δογματικὰ θέματα γιὰ νὰ τοὺς καταρτίσῃ στὴ γνῶσι τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐξηγοῦσε ἐπίσης καὶ πρακτικὲς ἀλήθειες γιὰ νὰ τοὺς στηρίξῃ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκεῖνο πού τὸν ἐνδιέφερε ἰδιαίτερα ἦταν ἡ ἀρτία ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ κατάρτισις τῶν ὑποψηφίων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ λόγια

Augustin Grébillat (1837 - 1894)

τοῦ ἀπ. Παύλου, «ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι», ὁ Μεταλληνὸς τὰ θεωροῦσε σάν ὑψίστη προσωπικὴ του ὑποχρέωσι. Ἦθελε τοὺς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου δυνατοὺς στίς Γραφές, συνετοὺς στὴν συμπεριφορὰ καὶ ἀγίους στὴ ζωὴ. «Προστάτετε Κύριε τοὺς ἐργάτες Σου ἀπὸ δυσφήμησι τοῦ Διαβόλου», προσευχόταν καθημερινῶς. Συνάμα τοὺς ἔδινε καὶ πρακτικὰ συμβουλὰς ἀπὸ τὴν πλοῦσια πείρα του:

Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ οἰκοδομεῖ ὁ Χριστὸς καὶ ὄχι ἄνθρωπος. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τίς ψυχὰς πού ἔρχονται τίς ἐμπνέει ὁ Χριστὸς, τίς σώζει καὶ τίς στηρίζει. Ἐπομένως ἡ προσοχὴ μας θὰ εἶναι ἐπάνω καὶ θὰ λέμε «Κύριε, φέ-

ρε ἐσὺ κάποια ψυχὴ πού τὴν ἔχεις ἐτοιμῆ». Ὅχι νὰ ἔχωμε πεποιθῆσι στὸν ἑαυτὸ μας καὶ νὰ λέμε ὅτι θὰ κάμωμε τὸν γείτονά μας Χριστιανό. Ἐμεῖς εἴμεθα ἀπλῶς ὄργανα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν μπορούμε νὰ κάμωμε ἀνάστασι νεκρῶν, ἡ ὁποία χρειάζεται στοὺς ἀπίστους. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἐνεργῶν. Ἐσὺ θὰ κηρύξεις κι' ἀπὸ τὴν στιγμή ἐκείνη θὰ προσεύχουσι: «Κύριε, βγάλε τίς μέριμνες ἀπὸ κάποια ψυχὴ καὶ φέρε τὴν ν' ἀκοῦσῃ τὸν Λόγο Σου. Ὁδήγησέ τὴν στὴν Σωτηρίαν Σου».

Οἱ ψυχὰς τίς ὁποῖες φέρνεις ἐσὺ δὲν μένουν, μόνον ὅσες φέρνει ὁ Χριστὸς, αὐτὲς μένουν. Τὸν ἐννοῶ τῆς Κανδάκης ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε καὶ ἔστειλε τὸν Φίλιππο νὰ τοῦ μιλήσῃ. Ὁ Χριστὸς ἔστειλε τὸν Παῦλο στὴ Λυδία. Ὁ Παῦλος δὲν ἤξευρε τίς καρδιὰς. Εἶναι πλάνη αὐτὸ πού λένε μερικαὶ «Θά τὸν κάνω Χριστιανό», «Θά τοῦ γυρίσω τὸ κεφάλι». Δὲν ξεύρουσι ποίος οἰκοδομεῖ. Θά πῆ κανεὶς: «Εἴμαστε λίγοι». Δὲν ἔχει καμμιά σημασία. Εἰσθε δύο; Ἥλλοι εἰσθε. Μείνατε στὴν πίστι καὶ στὴν προσευχῇ. Ἡ ζωὴ σας θὰ δείχνῃ τί πιστεύετε. «Μά, δὲν μᾶς ἔστειλε καμμιά ψυχὴ». ἴσως δὲν ὑπάρχει ἐτοιμῆ. Ὁ Χριστὸς θὰ τίς ἐτοιμάσῃ καὶ θὰ τίς ὀδηγήσῃ. Μὴ βιάζεσθε. Ὁ Χριστὸς βιάζεται περισσότερο ἀπὸ μᾶς. Ἡ δικὴ μας βιασὺν ἔχει ἐγωϊσμό γιὰ νὰ δεῖξωμε ἀριθμό. «Ὁ Κύριος προσέθετε τοὺς σω-

Τά χωράφια και οι ἐργάτες

ζομένους». Ἐάν δὲν προσέχης καὶ θέλεις νὰ κάνης ντόρο θὰ μπλεχθῆς ἀσχημα.

Δὲν πρέπει βέβαια νὰ μένης ἀδρανῆς. Προσευχῆσου, ἐξαρτήσου ἀπὸ τὴν Κεφαλὴ. Πήγαινε ὅπου σὲ ὀδηγεῖ. Δώσε τὸ φυλλάδιο, ὅπου σὲ στέλνει, μὴ νομίσης ὁμῶς ὅτι σὺ εἶσαι Κεφαλὴ γιὰτὶ πλανᾶσαι. Ἐάν ἔχουμε σὺνδεσι μὲ τὸν Θεὸ στενὴ, τότε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μᾶς ὀδηγῆ νὰ ἀντιλαμβανώμεθα πὸς πρέπει νὰ μιλήσωμε γιὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Τιθέμεθα ὑπὸ τὴν ἄμεση ὀδηγίαν Ἐκείνου ὁ ὁποῖος μᾶς στέλνει ὅπου ἔχει ἐτοιμασμένες ψυχές.

Συναντᾶς ἕναν ἄνθρωπο, σωστό σκύλο. Τί θὰ πῆ σκύλος; Πᾶς κοντὰ του καὶ χαρὶς νὰ τὸν πειράξης σοῦ ἐπιτίθεται. Αὐτὸς δὲν εἶναι γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο, δὲν θὰ τοῦ τὸ δώσης. Μά, θὰ ρωτήσης : Τότε σὲ ποιὸν θὰ τὸ δώσω; Ὅταν ἔχεις στενὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεὸ θὰ σὲ ὀδηγήσῃ Αὐτὸς πὸς πρέπει νὰ τὸ κηρύξης. Κύτταξε τὸν Κύριο: Ἐπρεπε νὰ περάσῃ διὰ τῆς Σαμαρείας» (Ἰωάν. δ' 4). Καὶ νὰ τὰ ἀποτελέσματα πὸς ἦρθαν ὕστερα ἀπὸ τὴν συνομιλία του μὲ τὴ Σαμαρείτιδα.

Στοὺς Φιλίππους ὁ ἅπ. Παῦλος πῆγε στὸ ποτάμι καὶ μίλησε σὲ γυναῖκοὺς πὸς πῆγαν νὰ προσευχηθοῦν. Ἀποτέλεσμα : Σώθηκε ἡ Λυδία καὶ ἔτσι ἄρχισε ἡ ἐκκλησία τῶν Φιλίππων. Ὅταν κάποιος βρίζει μὴν τοῦ μιλάς. Γιὰτὶ νὰ τοῦ μιλήσης; Γιὰ νὰ βρίζει περισσότερο; Ὁ Κύριος προσθέτει τοὺς σαζομένους (Πραξ. β' 47). Πήγαινε ἄλλοι. Ἐκεῖ πὸς δὲν εἶναι σκύλος. Ἄν ἔκαναμε αὐτὰ πὸς λέγει ὁ Κύριος τότε θὰ ἀποφεύγαμε πολλὰ στραβὰ κι' ἀνάποδα.

«Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν»

Κατὰ τὸ ἔτος 1946 ἡ πνευματικὴ κίνησις πῆρε νέες διαστάσεις. Ὁ Μεταλληνός, μὲ ἀφορμὴ μία τότε νέα νομοθεσία «περὶ ἑτεροδόξων»¹ εἶχε προτείνει στὶς ἐκκλησίες Θεσσαλονίκης, Πατρῶν καὶ Χανίων νὰ συμπῆξουν μία οἰκογένεια ἐκκλησιῶν γιὰ νὰ ἔχουν κοινὴ σύμπραξι στὰ ζητήματα πὸς ἀφοροῦν τὴ ζωὴ καὶ τὴ δρᾶσι τους καθὼς καὶ ἀμοιβαία βοήθεια στὶς ὕλικές καὶ πνευματικὲς τους ἀνάγκες. Ἡ πρότασις ἀκούστηκε ἀπὸ ὅλους συμφέρουσα, ἔγινε δεκτὴ ἀλλὰ λόγῳ τοῦ πολέμου δὲν ἔφερε τοὺς καρπούς της παρὰ τὸ 1946 ὅπότεν ἐκπρόσωποι ἀπὸ διάφορες «ἐλευθέρες» ἐκκλησίες συνῆλθαν στὴν Ἀθήνα καὶ ἔθεμελίωσαν τὴν «Κοινωνία τῶν Ἐλευθέρων Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος». Τὸ βῆμα αὐτὸ ἐσημείωσε σταθμὸ στὴν ἐξέλιξι τοῦ ὀ-

1 Λύγουστος 1938

λου πνευματικοῦ ἔργου ἐπειδὴ γιὰ πρώτη φορά εἶχε πραγματοποιηθῆ συναρπασία καὶ ἐνότητα μεταξύ εὐαγγελικῶν ἐκκλησιῶν, μολονότι διέφεραν ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη σὲ ὠρισμένα ζητήματα τάξεως καὶ πίστεως¹.

Αὐτὴ ἡ δημιουργία συναρπασομένων ἐκκλησιῶν σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑποκίνησε μία δυναμικὴ ἱεραποστολὴ ἢ ὅποια στὰ μετέπειτα εἴκοσι χρόνια αὐξήσε ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐστιῶν αὐτῶν εἰς πενήντα περίπου. Φυσικᾶ, ὅλες προσεχώρησαν στὴν «Κοινωνία», φέρουν τὸ ἴδιο ὄνομα, καὶ τελοῦν τὰ τῆς λατρείας τους κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ὅποια θεωροῦσαν, νὰ ποῦμε, σὰν πρεσβυτέρα ἀδελφὴ ἐκκλησία.

Ὅσο γιὰ τίς δογματικὲς βάσεις τῶν ἐκκλησιῶν τῆς «Κοινωνίας» εἶναι κατὰ κανόνα κοινῆς καὶ βρίσκονται διατυπωμέναι, στὴ γενικὴ μορφή τους, ὡς ἐξῆς²:

Α'. Περὶ Θεότητος

Πιστεύει καὶ Ὁμολογεῖ:

1.— Τὴν τριαδικὴν Θεότητα, — Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα^(*). — (Γεν. α'. 26. γ', 22. Β'. Κορ. ιγ', 13. Μτθ. κη' 19. κλπ.) (4).

2.— Τὴν οὐσιαστικὴν Θεότητα καὶ πραγματικὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ἰωάν. α' 1, 18. Ρωμ. η', 32. Ραμ. θ'. 5. Τιτ. 13. Ἰωάν. η', 40. Α' Τιμ. β', 5 κλπ).

3.— Τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (Ἰωάν. ιε', 26. ις', 13. Πρξ. ε', 3-4. Πρξ. ιγ', 2. Α' Κορ. ιβ', 11 κλπ).

Β'. Περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ

Πιστεύει καὶ Ὁμολογεῖ.

1.— Τὸν ἀντιπροσωπευτικὸν καὶ ἐξιλαστήριον θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«Εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν» (Β', Κορ. ε', 14).

«Ὁ δίκαιος ὑπὲρ τῶν ἀδίκων» (Α', Πέτρ. γ', 18)

2.— Τὴν πραγματικὴν σωματικὴν Ἀνάστασιν Του ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ τὴν εἰς Οὐρανοὺς Ἀνάληψιν Του ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς, ὁπόθεν ἀπέστειλε τὸν Παράκλητον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς (Ἰωάν. κ'. 27. Πρξ. β'. 31-33, κλπ.).

1 Οἱ ἐκκλησίαις Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν λ.χ. ἀνήκαν στὴν δμάδα τῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν «τῶν ἀδελφῶν», ἐνῶ ἡ ἐκκλησία τῶν Χανίων ἐκκλινε πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ δογματικὸ σύστημα τῶν «Πρεσβυτερικῶν».

2 Ε.Ε.Ε. Ἀθηνῶν: «Διάγραμμα Πίστεως καὶ Ὁργανώσεως»

(3) Ὡς καὶ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Νικαίας ὁμολογεῖται.

(4) Αἱ παραπομπαὶ περιλαμβάνουν μέρος μόνον ἐκ τῶν ἐδαφίων λόγου τοῦ σ νοπτικοῦ χαρακτήρος τῆς ὁμολογ.α.ς ταύτης.

Τά χωράφια καὶ οἱ ἐργάτες

3.— Τὴν ἔλευσίν Του ἐπὶ νεφελῶν πρὸς παραλαβὴν τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς Βασιλείαν Του. (Πρξ. α'. 11. Α' Θεσ. δ'. 16 - 17. Λουκ. ιθ'. 12 Μτθ. κγ' 39 κλπ.).

4.— Τὴν ὑπ' Αὐτοῦ μελλοντικὴν τελικὴν Κρίσιν, περιγραφομένην ὡς Κρίσιν τοῦ «Λευκοῦ Θρόνου». (Ἄπ. κ', 11).

Γ'. Περὶ τῆς Σωτηρίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ

Ἡ Ἐλευθέρα Ἐκκλησία πιστεύει καὶ διακηρύττει :

1.— Τὴν κατὰ Χάριν σωτηρίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ Μετανοίας καὶ Πίστεως του εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. (Μρκ. α', 15, Πρξ. κ'. 21. Ἐφ. β', 8. Τίτ. γ'. 5 κλπ.).

2.— Τὸ μετὰ τὴν Πίστιν Βάπτισμα. (Μρκ. ις', 16. Ρωμ. ζ', 1 - 7 κλπ).

3.— Τὴν μεσιτείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς μόνην μεσολάβησιν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. (Ἰωάν. ιδ', 6. Α' Τιμ. β', 5. κλπ).

4.— Τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν δι' ἐξομολογήσεως ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Θεόν, χωρὶς ἀνθρωπίνην ἐπέμβασιν. (Ματθ. ιη', 32. Λουκ. ιη' 13 - 14, Λουκ. ζ', 41 - 42. Α. Ἰωάν. α', 9. β'. 1 - 2, Ἐβρ. δ', 16 κλπ).

5.— Τὴν ἐν τῷ Χριστῷ ἐνότητα εἰς ἓν πνευματικὸν Σῶμα, με Κεφαλὴν αὐτὸν τὸν Χριστόν, ὄλων τῶν μετανοησάντων καὶ διὰ Πίστεως ἀναγεννηθέντων πιστῶν. (Ἐφ. δ', 4. Α'. Κορ. ιβ', 12 - 13, κλπ.).

Δ'. Περὶ τῶν Καρπῶν τῆς Σωτηρίας

Πιστεύει καὶ ὁμολογεῖ ὅτι :

1.— Ἡ ἀγία κατὰ Χριστόν ζωὴ ἐκπηγάζει ἀπὸ τοῦ ἐπουρανοῦ Χριστοῦ διὰ πνευματικῆς ἐνώσεως τοῦ πιστοῦ μετ' Αὐτοῦ, καθὼς τοῦ κλήματος μετὰ τῆς ἀμπέλου, καθὼς τοῦ μέλους τοῦ σώματος μετὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. (Ἰωάν. ιε', 5. Ρωμ. ζ', 4. Φίλπ. α', 11 κλπ).

2.— Τὰ ἀγαθὰ ἔργα ὑποδεικνύονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν πιστὸν καὶ προέρχονται ὡς φυσικὴ συνέπεια τῆς Πίστεως :

«Δείξον μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου» (Ἰάκ. β' 18. Ἐφ. β', 10, κλπ.).

3.— Τὰ ἔργα δὲν εἶναι ἡ αἰτία τῆς Σωτηρίας, ἡ ὁποία εἶναι Χάρις καὶ Δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς Σωτηρίας. Πρῶτον πρέπει νὰ σωθῇ ὁ ἁμαρτωλὸς κατὰ Χάριν καὶ κατόπιν θὰ καρποφορήσῃ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. (Ἰωάν. ζ', 29. Ἐφ. β' 10 Τίτ. β'. 11 - 14 κλπ.).

Ε'. Ἐ μετὰ θάνατον Κατάστασις

1.— Ἡ Ἐλευθέρα Ἐκκλησία πιστεύει εἰς τὴν μετὰ θάνατον διατήρησιν τῆς συνειδήσεως τῆς ψυχῆς ἐν ζωῇ αὐτῆς ἐν τῷ Οὐρανῷ ἢ ἐν τῷ Ἄδῃ. (Μτθ. ι', 28. Λουκ. η', 55. ις', 23 - 31. Πρξ. ζ', 55 - 59. Φιλ. α', 23 Β', Κορ. ε', 6 - 8).

ΣΤ'. Περὶ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ

Πιστεύει :

1.— Τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ χαρισμάτων τὰ ὅποια χορηγεῖ Αὐτὸ «καθὼς βούλεται» (Α', Κορ. ιβ', 11) καὶ

τά ὅποια ἡ Ἐκκλησία διακρίνει κατὰ τὴν χειροτονίαν (ὕπδειξιν ἢ ἀναγνώρισιν) τῶν ὀργάνων αὐτῆς. (Β' Κορ. η', 19. Πρξ. ιδ' 23).

2.— Τὸ Δείπνον τοῦ Κυρίου δέχεται α') ὡς ἀνάμνησιν τῆς ἐξίλαστηρίου θυσίας του. (Λουκ. κβ', 19. Α' Κορ. ια' 24-25) β') ὡς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐνὸς Σώματος τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ ἀναγεννηθέντες ἀποτελοῦν (Α' Κορ. ι', 17) γ') ὡς ὑπομνηστικὸν τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυρίου διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἐκκλησίας Του : «ἀχρις οὗ ἔλθῃ» (Α' Κορ. ια', 26.) καὶ δ') ὡς ἀγωγὸν θεῶν ἐβλογιῶν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα διὰ τοὺς ἀξίως μετέχοντας, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς κρίσεις ἐπὶ τοὺς ἀναξίως κοινωνοῦντας (Α' Κορ. ια' 29).

3.— Τὴν θεοπνευστίαν ὁλοκλήρου τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπὸ Γενέσεως μέχρις Ἀποκαλύψεως. (Ρωμ. α', 2. Β' Τιμ. γ', 15-16 κλπ.).

Ζ'. Περὶ σχέσεων τῶν μελῶν πρὸς τὰς κρατικὰς Ἀρχὰς καὶ Ἐξουσίας

1.— Τέλος ἡ Ἐλευθέρη Ἐκκλησία διδάσκει τὴν ὑποταγὴν παντὸς μέλους αὐτῆς εἰς τὰς κρατικὰς Ἀρχὰς καὶ Ἐξουσίας (Ρωμ. ιγ', 1-2) καὶ προτρέπει αὐτὰ εἰς προσευχὰς καὶ δεήσεις ὑπὲρ αὐτῶν «ἵνα ἡμερον καὶ ἡσυχίον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι» (Α' Τιμ. β', 1-4).

Στὶς ἐτήσιες Συνελεύσεις τῆς «Κοινωνίας» οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐκκλησιῶν ἐκλέγουν τὴν «Ἐκτελεστικὴ Διακονία», δηλαδὴ μία ἐπιτροπὴ ἢ ὁποῖα ἔχει τὴν εὐθύνην νὰ ἐκτελέσῃ τίς ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. Ποιὸς ὅμως εἶναι ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκτελεστικῆς Διακονίας; Εἶναι διοικητικὴ ἀρχὴ ἢ εἶναι ὑπηρετικὸ ὄργανο; Ἐχει ἢ δὲν ἔχει τὴν ἀρμοδιότητα νὰ ἐπιλύῃ «ἀποφασιστικὰ» τὰ ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν — μελῶν τῆς Κοινωνίας; Ἡ ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἦταν γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἢ διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς «Κοινωνίας». Σημειώνει τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Διακονία εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἐξυπηρετικὸ ὄργανο τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ οὐχὶ Διοικητικὸ σῶμα τῶν ἐκκλησιῶν. Τὸ πρῶτο σέβεται καὶ καλλιεργεῖ τὴν αὐτονομίαν τῆς ἐκκλησίας ἐνῶ τὸ δεῦτερο τὴν καταργεῖ, καὶ ἐξαρτᾷ τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ κύκλον ἐξωτερικόν. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Διακονία δὲν ἔχει τὴν ἀποστολὴν νὰ ἐπιλύῃ ἀποφασιστικῶς τὰ ζητήματα τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν. Εἶναι μόνον ὄργανον ὑπηρετικόν καὶ τίποτε ἄλλο.

Τὰ ζητήματα τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν δὲν πρέπει νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ τὴν ἀρμοδιότητά τους καὶ νὰ μεταφέρονται ἐξω ἀπὸ αὐτὰς δι' ἓν ὅς προσώπων των γιὰ νὰ λυθοῦν ἀπὸ πρόσωπα μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν τοπικὴν ἐκκλησίαν διότι ἄλλιῶς ἡ ἐκκλησία παύει νὰ εἶναι αὐτόνομος καὶ διοικεῖται ἐξ ὄθεν ἀπὸ κύκλον ἄλλων προσώπων. Ἔτσι ἡ τοπικὴ ἐκκλησία στὸ σύνολό της οὔτε εὐθύνην ἔχει γιὰτὶ γίνεται ἑτεροκίνητος, οὔτε εὐκαιρίαν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κεφαλὴν τῆς τὴν ἐπίλυσιν τῶν δυσκολιῶν τῆς.

Οἱ ἐπαφές μετὰ τὸ ἐξωτερικὸ

Κάποιες προσωπικὲς γνωριμίες τοῦ Μεταλληνοῦ μετὰ χριστιανούς ἀπὸ ξένα κράτη κατέληξαν, σιγά-σιγά, στὴ συνεργασία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν μετὰ τὸ Παγκόσμιον ἔκκλησιαστικὸ σῶμα ποῦ φέρει τὸ ὄνομα «Διεθνὴς Σύνδεσμος Ἐλευθέρων Ἐθαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν»¹. Οἱ ἐπαφές αὐτὲς εἶχαν ἀρχίσει κατὰ τὸ 1950 καὶ διατηροῦνται μέχρι σήμερα.

Σὰν Πρόεδρος τῆς Κοινωνίας τῶν Ε.Ε.Ε.Ε. ὁ Μεταλληνὸς ἔπαιρνε μέρος στὰ ἐτήσια συνέδρια τοῦ Διεθνoῦς Συνδέσμου καὶ μετὰ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐπαγίωσε στενὲς σχέσεις μετὰ ἀρκετοὺς πνευματικοὺς ἀδελφοὺς, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸν φιλοξένησαν στὰ σπίτια τους, μετὰ μεγάλη εὐχαρίστησι γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα. Εἶχαν μάλιστα τόσο πολὺ ἐκτιμῆσει τὴν χριστιανικὴ δρᾶσι του καὶ προπαντὸς τὴν προσωπικὴ του πίστι ὥστε ὠμολόγησαν πὼς ἡ παρουσία τοῦ Μεταλληνοῦ ὑπῆρξε ἀνάμεσά τους μία εὐλογία, μία ἄγνωστη εἰς αὐτοὺς πνοὴ δροσιάς καὶ χάριτος.

Ὅσες φορὲς ἐταξείδευε στὶς Εὐρωπαϊκὲς χῶρες συναντοῦσε μία καλὴ ὑποδοχὴ ἀπὸ τίς τοπικὲς ἡμερηίδες τῶν πόλεων ποῦ ἐπισκεπτόταν, ἰδιαίτερα στὴ Δανία καὶ τὴ Σουηδία. Κι' ὅμως στὴ Γερμανία φαίνεται πὼς ἄφηγε κάθε φορὰ ἓνα μέρος τῆς καρδιάς του. Αὐτὸ ἄλλωστε ἦταν φυσικὸ ἐπειδὴ μιλοῦσε τὰ Γερμανικά καὶ συνεπῶς ἡ ψυχικὴ ἐπαφή του μετὰ τοὺς Γερμανοὺς Χριστιανοὺς ἦταν πλέον ζεστὴ καὶ προσωπικὴ. Μάλιστα λίγους μῆνες πρὶν φύγη ἀπὸ τούτη τὴ ζωὴ, αἰσθανόμενος μία μεγάλη ψυχικὴ κατάθλιψι, ἀπὸ τὰ καμῶματα μερικῶν προσώπων τῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν, εἶπε στὴ σύζυγόν του, «Ἀλκμήνη δὲν ἀντέχω πιά ἐδῶ. Γιατὶ δὲν σηκωνόμαστε νὰ πᾶμε νὰ ζήσωμε στὴ Γερμανία.»

Ἡ ἐπιθυμία του αὐτὴ ἦταν φυσικὰ μονάχα λόγια, ἀλλὰ λόγια ποῦ ἐβγαίναν ἀπὸ μία θλιμμένη καὶ ἀγανακτισμένη καρδιά. Διότι οὐδέποτε ὁ Μεταλληνὸς ἐσκέφτηκε σοβαρὰ νὰ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ποῦ ὑπεραγαποῦσε μετὰ μία βαθειὰ, θεία, ἀγάπη. Τὰ τρυφερά καὶ ἅγια αὐτὰ αἰσθήματά του φαίνονται ζωντανὰ στὶς ποιμαντορικὲς

¹ «INTERNATIONAL FEDERATION OF FREE EVANGELICAL CHURCHES» περιλαμβάνει τίς Ἐλευθέρους Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβετίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Βελγίου, Ὁλλανδίας, Τσεχοσλοβακίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Φιλανδίας, Δανίας, Καναδᾶ καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Menneskene må finne inn til Kristus —
Det er verdens eneste redning er dr. Metallinos fra Hellas

Wiechels Feind Gottes ein Überzeugter Christ worden
Græsk diploma i Missionsforbun

missionsskyrkan
LARS WOLMESJO
Dr. Consl. METALLINOS fr Aten

Tri Constantin Metallinos
fra Athen til Tønder
 og vil fortælle folk, at Kristus er en levende person, siger dr. Metallinos, der i efter taler på Missionskonferet

Kyrkoledare från Grekland
gäst i Skara missionskyrka

Lichtbildverdrag
von Dr. Constant Metallinos, Athen
in Bezug der Prophezie in Matthäus 24

RELIGIOSA
Constantin Metallinos
Grekisk talare i Väskyrkan

Hvis menneskene følger Guds vilje, kan verden blive god
Bön och opologetisk fördrag i Sörmland
Grekisk finansexpert predikar i Sörmland

Cyclist avled vid bilrock

Grekisk örebrogäs kristen finanssepe

Κωνσταντίνος Μεταλλίνος
Κωνσταντίνος Μεταλλίνος
Κωνσταντίνος Μεταλλίνος

Δημοσιεύματα εφημερίδων, σε διάφορες Ευρωπαϊκές πόλεις, που σχολιάζουν το πρόσωπο και την εκεί άρξη του Κ. Μεταλλίνου.

Τά χωράφια και οι ἔργατες

ἐπιστολές πού ἔστελνε πρὸς τὰ πνευματικά παιδιά του κατὰ τὶς τακτικές περιόδους του στὸ ἐξωτερικὸ στὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ἐπίγειας ζωῆς του. Ἡ συλλογὴ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν θὰ μείνη στῆ ζωὴ τῆς ἐκκλησίας ἕνα γνήσιο δείγμα μιᾶς ποιμαντορικῆς διακονίας πραγματικά ἐμπνευσμένης καὶ καρποφόρας. Ἡ ζωντανὴ ἐκφραστικότητα μὲ τὴν ὁποῖαν ὁ Μεταλληνὸς δοξολογεῖ στὶς ἐπιστολές αὐτές, ὁ πλοῦτος τῶν ἀληθειῶν μὲ τὶς ὁποῖες παρηγορεῖ, ὁ θριαμβευτικὸς τόνος μὲ τὸν ὁποῖον ἐνθαρρύνει καὶ οἱ ἅγιες σκέψεις μὲ τὶς ὁποῖες προτρέπει, καθρεφτίζουν ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς προσωπικότητός του, μιᾶς προσωπικότητος μεστωμένης στὴν ἀγιότητα καὶ τελείως ἀφιερωμένης στὸν Κύριο καὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς ἐκκλησίας Του.

Μὲ θεολογικὸς ἡγέτες στὴν Εὐρώπη : Ἀλκμήγη Μεταλληνῶ, F. Heitmüller (Γερμανὸς Πρόεδρος τοῦ Διεθνoῦς Συνδέσμου Ε.Ε.Ε.), Arnold Olson (Ἀμερικανὸς Πρόεδρος τῶν Ε.Ε.Ε.), Α. Kejer (Σουηδὸς Βουλευτὴς) καὶ Κ. Μεταλληνός.

~~Handwritten title~~

Handwritten subtitle

Handwritten text block 1

Handwritten text block 2

Handwritten text block 3

Handwritten text block 4

Handwritten text block 5

Handwritten text block 6

Handwritten text block 7

Handwritten text block 8

Handwritten text block 9

Handwritten text block 10

Handwritten text block 11

Handwritten text block 12

Handwritten text block 13

Handwritten text block 14

Handwritten text block 15

Handwritten text block 16

Handwritten text block 17

Handwritten text block 18

Handwritten text block 19

Handwritten text block 20

Handwritten text block 21

Handwritten text block 22

Handwritten text block 23

Handwritten text block 24

Handwritten text block 25

Handwritten text block 26

Handwritten text block 27

Handwritten text block 28

Handwritten text block 29

Handwritten text block 30

Handwritten text block 31

Handwritten text block 32

Handwritten text block 33

Handwritten text block 34

Handwritten text block 35

Handwritten text block 36

Handwritten text block 37

Handwritten text block 38

Handwritten text block 39

Handwritten text block 40

Handwritten text block 41

Handwritten text block 42

Handwritten text block 43

Handwritten text block 44

Handwritten text block 45

Handwritten text block 46

Handwritten text block 47

Handwritten text block 48

Handwritten text block 49

Handwritten text block 50

Handwritten text block 51

Handwritten text block 52

Handwritten text block 53

Handwritten text block 54

Handwritten text block 55

Handwritten text block 56

Handwritten text block 57

Handwritten text block 58

Handwritten text block 59

Handwritten text block 60

Handwritten text block 61

Handwritten text block 62

Handwritten text block 63

Handwritten text block 64

Handwritten text block 65

Handwritten text block 66

Handwritten text block 67

Handwritten text block 68

Handwritten text block 69

Handwritten text block 70

Handwritten text block 71

Handwritten text block 72

Handwritten text block 73

Handwritten text block 74

Handwritten text block 75

Handwritten text block 76

Handwritten text block 77

Handwritten text block 78

Handwritten text block 79

Handwritten text block 80

Handwritten text block 81

Handwritten text block 82

Handwritten text block 83

Handwritten text block 84

Handwritten text block 85

Handwritten text block 86

Handwritten text block 87

Handwritten text block 88

Handwritten text block 89

Handwritten text block 90

Handwritten text block 91

Handwritten text block 92

Handwritten text block 93

Handwritten text block 94

Handwritten text block 95

Handwritten text block 96

Handwritten text block 97

Handwritten text block 98

Handwritten text block 99

Handwritten text block 100

ΔΙΩΓΜΕΝΟΣ ΑΛΛΑ ΝΙΚΗΤΗΣ

Κανένας δέν περίμενε, ύστερα από είκοσι πέντε χρόνια συνεργασίας και ειρήνης του Μεταλληνού με τις Εὐαγγελικές Ἐκκλησίες (1925-1950) νά δημιουργηθῆ μεταξύ τους ἕνα τέτοιο ἀναστάτωμα σάν αὐτό πού ξέσπασε, κατὰ τὸ 1951, γύρω ἀπὸ τὸ Χριστολογικὸ θέμα.

Οἱ πρῶτες ἐπαφές του μετὰ τις Ἑλληνικές Εὐαγγελικές Ἐκκλησίες (Ἡρεσβυτερικῆς) σημειώθηκαν γύρω στὸ ἔτος 1924.

Στὴν ἀρχή, οἱ προσεγγίσεις γίνονταν σὲ ἀραιὰ διαστήματα ἀλλὰ σιγά-σιγά ἐσημείωναν τέτοια πρόοδο ὥστε ἀπὸ τὸ ἔτος 1925 καὶ ὕστερα κατέληξαν σὲ μία καρποφόρα πνευματικὴ συνεργασία. Καθὼς φαίνεται, ἕνας ἀπὸ τοὺς κυρίους λόγους τῆς συνεργασίας αὐτῆς ἦταν ἡ κρυφὴ ἐλπίδα τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας γιὰ ἔνωση τῶν δύο συγκροτημάτων. Στὴν πραγματικότητα, οἱ δογματικὲς διαφορὲς δέν ἦσαν ἀρκετὰ σοβαρὲς γιὰ νά ἐμποδίσουν μία τέτοια συγχώνευσι. Τὸ ἐμπόδιο βρισκόταν μᾶλλον στὶς ἀντιρρήσεις πού εἶχε ὁ Μεταλληνὸς γιὰ τὸ Πρεσβυτερικὸ σύστημα Διοικήσεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

Στοὺς πρεσβυτερικοὺς ἀδελφοὺς ὅλη σχεδὸν ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐθύνη καὶ δρᾶσις συγκεντρώνεται στὸ Πρεσβυτέριο καὶ εἰδικὰ στὸ πρόσωπο τοῦ Ποιμένα, ἐνῶ γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ εὐθύνη αὐτὴ πρέπει νά μοιράζεται σὲ ὁλόκληρο τὸ σῶμα τῆς ἐπί μέρους ἐκκλησίας. Ἐπίσης, στὸ πρεσβυτερικὸ σύστημα τὰ θέματα πού ἔχουν ἀποφασιστικὴ σημασία γιὰ τὴν τοπικὴ ἐκκλησία, ἐπιλύονται ἀπὸ τὴ Γενικὴ Σύνοδο πού εἶναι καὶ ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ἐνῶ γιὰ τὸν Μεταλληνὸ ἡ ἀνωτάτη ἀρχή τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας πρέπει νά εἶναι ἡ ὀλομέλειά

Διωγμένος αλλά νικητής

της. Επίσης, στους πρεσβυτερικούς αδελφούς απαγορεύεται να τελεῖται τὸ Κυριακὸ Δεῖπνο ἢ τὸ Βάπτισμα ὅταν δὲν τελετουργεῖ χειροτονημένος εὐαγγελικὸς λειτουργός, ἐνῶ ὁ Μεταλληνὸς ὑποστήριζε τὴν ἄποψι ὅτι μποροῦν νὰ γίνουν οἱ τελετὲς αὐτὲς ἄσχετα ἂν εἶναι παρὼν ὁ ποιμένας, βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς Παγχριστιανικῆς ἱερωσύνης, κ.τ.λ.

Μὲ ἄλλα λόγια: Τὸ δημοκρατικὸ καὶ ἀποκεντρωτικὸ σύστημα τοῦ Μεταλληνοῦ φάνηκε δύσκολο νὰ ταιριάξῃ στὸ κάπως μονοκρατικὸ καὶ συγκεντρωτικὸ σύστημα τῆς Πρεσβυτερικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ μολονότι οἱ διαφορὲς αὐτὲς ἦσαν γνωστὲς καὶ στά δύο μέρη, ἐν τούτοις ἡ συνεργασία καὶ ἡ κατανόησις μεταξὺ τοῦ Μεταλληνοῦ καὶ τῶν Πρεσβυτερικῶν γίνονταν φανερὲς, κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐκτὸς λ.χ.

Γύρω στὸ ἔτος 1928, οἱ «Παγχριστιανικὲς ἐκδρομὲς» ἦσαν μία ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς οὐνεργασίας τοῦ Μεταλληνοῦ μὲ τὶς Εὐαγγελικὲς Ἐκκλησίες.

ἀπὸ τὶς «Παγχριστιανικὲς ἐκδρομὲς» καὶ τὶς «Παγχριστιανικὲς συμ-προσευχὲς» ποὺ εἶχαν ὀργανωθῆ γιὰ νὰ καλλιεργοῦν τὴν γνωριμία καὶ τὴν ψυχικὴ ἐνότητα μεταξὺ ὄλων τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ, τὸ εὐαγγελιστικὸ φυλλάδιο «Λόγοι Ζωῆς» τοῦ Μεταλληνοῦ υἱοθετήθηκε ἐπισήμως ἀπὸ τὶς Πρεσβυτερικὲς ἐκκλησίες νὰ εἶναι καὶ δικό τους εὐαγγελιστικὸ ὄργανο, (γύρω στὸ ἔτος 1926), ὁ δὲ Μεταλληνὸς γιὰ ἓνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἐχρησιμοποίησε ὁ ἴδιος τὸν ἄμβωνα τῆς Α' Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν γιὰ τακτικὰ κηρύγματα.

Ἐγραψε τότε, ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν καρποφόρα συνεργασία.

... «Ὁ Κύριός μας ἔρχεται νὰ μᾶς παραλάβῃ. Διὰ τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ Πνεύματος προπαρασνεύαζει ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην τὰ τέκνα Του κινῶν αὐτὰ εἰς ἔνωσιν καὶ συσσωμάτωσιν. Ἄς προσέξωμεν νὰ μὴν ἀντισταθῶμεν ἐναντίον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐν Χριστῷ ἁγίων, ἦτις εἶναι ὁ διακαέστερος πόθος τοῦ Κυρίου μας. Μὲ τοιοῦτο πνεῦμα ἀπλώνομεν τὰ χέρια μας καὶ σφίγγομεν τὰ χέρια ὄλων τῶν ἐν Χριστῷ ἁγίων ὅπουδήποτε εὐρίσκονται, πιστεύοντας ἀκραδάντως ὅτι πληροῦμεν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως τὴν καρδίαν τοῦ ἐπὶ νεφελῶν ἐρχομένου Κυρίου μας».

Τὰ πράγματα, κάπως ἄλλαζαν τὸ 1938, ὅταν ἐδημοσιεύτηκε ὁ νόμος «περὶ ἑτεροδόξων». Ἡ ἀναγνωρισμένη ὄνομασία ποῦ πῆρε τότε ἡ ἐκκλησία, «Ἐλευθέρα Εὐαγγελική», βάσει αὐτοῦ τοῦ νόμου, καθῶς καὶ ἡ νέα αἵθουσα, στὴν ὁποίαν ἐστεγάστηκε, ἔδωκαν στὴν ἐκκλησία μία δική της, συγκεκριμένη νομικὴ ὄντοτητα καὶ πνευματικὴ κατεύθυνσι. Μολονὶ ὁ Μεταλληνὸς ἐσταμάτησε νὰ κηρύττῃ στὴν Α' Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν, θέλοντας νὰ συγκεντρώσῃ ὅλη τὴν πνευματικὴ δράσι του στὸν νέον «Εὐκτήριον Οἶκον» Λυκούργου 18, ἐν τούτοις, ἡ πνευματικὴ κοινωνία μεταξὺ τῶν δύο συγκροτημάτων δὲν ἔπαυε.

Ἄλλὰ κατὰ τὸ 1951 κάποιος, χωρὶς κακὴ πρόθεσι, ἄναψε μία σπίθα. Ἀμέσως κάποιος ἄλλος ἔρριξε στὴ σπίθα καύσιμα. Ὅταν ἐφάνηκε μιά μικρὴ φωτιά κάποιος ἄλλος βιάστηκε κι ἔρριξε περισσότερα καύσιμα. Ἐτσι ἡ μικρὴ φωτιά κατάντησε νὰ γίνῃ πυρκαϊκὰ ποῦ ἐπροξένησε ζημία, ὄχι μονάχα στὴ σχέσι τῶν ἐκκλησιῶν μεταξὺ τους ἀλλὰ καὶ γενικὰ στὴ μαρτυρία τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν στὴν πατρίδα μας.

Τὸ Χριστολογικὸ Ζήτημα

Ἡ σπίθα ἄναψε ὅταν ὁ ὀμιλητὴς μᾶς Ἐλευθέρης περιφερειακῆς ἐκκλησίας ἐκατηχοῦσε τὸ ἐκκλησιασμὰ του, στὸ δόγμα τῆς Κενώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ στάδιο τῆς ἐνσαρκώσεώς Του. Στ' αὐτιά ὠρισμένων πρεσβυτερικῶν ἀδελφῶν ἡ διδασκαλία τῆς Κενώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀκούστηκε σὰν βάρβαρη φωνή.

Ἰδοὺ ἡ καρδιά τῆς θεολογικῆς διαφωνίας:

Γιὰ τοὺς μὲν (Πρεσβυτερικοὺς) ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, στὰ τριάντα

Διωγμένος ἀλλὰ νικητῆς

τρία χρόνια τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του ἦταν «τέλειος Θεός καὶ τέλειος ἄνθρωπος, με τὴν θεϊὰν φύσιν καὶ ἀναμάρτητον ἀνθρωπίνην φύσιν διακεκρμένους καὶ ἀσυγχύτως ἡνωμένους εἰς ἓν πρόσωπον!»¹

Γιὰ τὸν Μεταλληνό, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στά τριάντα τρία χρόνια τῆς ἐνσαρκώσεώς του, ἄφησε τὸν οὐρανὸ καὶ μπῆκε στὴν πραγματικὴ ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἀπουσίαζε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἔγινε ὁμοῖος με τοὺς ἀδελφοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ διακόψη ποτὲ τὸν σύνδεσμόν του με τὸν Θεό, λόγῳ ἁμαρτίας².

Ἡ διαφορὰ τῶν δύο αὐτῶν ἐκδοχῶν κατασταλάζει στά ἐξῆς δύο κύρια σημεῖα: Πρῶτον, ἦταν πράγματι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, στὸ στάδιο τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του, τέλειος ἄνθρωπος μαζὶ καὶ τέλειος Θεός, με ὅλες τὶς θεῖες ιδιότητες καὶ τελειότητές Του ἀναλλοιώτως; (Πρεσβυτερικὴ ἄποψις).

Ἡ ἦταν τέλειος ἄνθρωπος, με τὴ θεία Του φύσιν ἐκουσίως στερημένη (ἐπτώχευσε) ἀπὸ τὶς θεῖες Του ιδιότητες καὶ τελειότητες; (Μεταλληνός).

Δεύτερον, ὅταν ἐγεννήθηκε στὴ φάτιν ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἀπέθανε στὸν Σταυρὸ ὡς Σωτῆρας, ἦταν συγχρόνως παρὼν καὶ στὸν οὐρανὸ ὡς Θεός; (Πρεσβυτερικοί). Ἡ ἐνόσω ἦταν παρὼν στὴ γῆ ἀπουσίαζε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ; (Μεταλληνός).

— Τὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶπε ὁ πρεσβυτερικὸς συζητητής, εἶναι ἓνα πρόσωπο ποὺ τὸ λογικὸ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ ἐξηγήσῃ, γι' αὐτὸ τὸ δέχεται με τὴν πίστιν. Συνεπῶς δὲν πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ σχίσουμε με τὰ χέρια μας τὸν κέπλον τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Μεταλληνός δὲν ἐσυμφώνησε. Γι' αὐτὸν ἡ Χριστολογία δὲν εἶναι ὁ ἀπαγορευμένος καρπὸς τοῦ Παραδείσου ἀλλὰ ἓνα θέμα ποὺ ὅταν μελετιέται με τὴν πρέπουσα ταπεινὴ καὶ εὐσεβεία συντελεῖ στὴν εὐλογία καὶ τὴν ζωογόνησι τοῦ πιστοῦ. Γράφει:

Ὀὐδεμία ἁμαρτία ἢ ἀσεβεία εἶναι τὸ νὰ ζητῶμεν νὰ γνωρίσωμεν βαθύτερα τὸν Χριστὸν ἀρκεῖ νὰ μένωμεν σταθερῶς εἰς τὰ ἐν τῇ Γραφῇ περὶ αὐτοῦ ἀποκαλυπτόμενα. Ἡ Χριστολογία ζωογονεῖ τὴν ψυχὴ. Ὁ Χριστὸς μᾶς παραγγέλλει νὰ τὸν τρώγωμεν καὶ νὰ τὸν πίνωμεν διὰ νὰ ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Τὸ δὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ καταντήσωμεν οἱ πάντες αεὶς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐπίσης εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ

1. Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, σελ. 17
2. Βλέπε σχετικὴ ἀνάπτυξι τῆς διδασκαλίας εἰς σελ. 98 κ.έ.

τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφου). (Ἐφεσ. δ' 13, Κολ. β' 2-4).

Ἄμεσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξηγήσει αὐτὴ ὁ Μεταλληνὸς ἐπροχώρησε δείχνοντας ἀπὸ τὶς Γραφές ὅτι ὁ Λόγος, ὁ Χριστός, «ἔγινε σάρκα»¹, «ἐπτώχευσε»², «Ἐαυτὸν ἐκένωσε»³, πρᾶγμα ποῦ σημαίνει ὅτι στὰ τριάντα τρία χρόνια τῆς ἐνσαρκώσεώς Του ὁ Υἱὸς μῆκε σοβαρὰ καὶ πραγματικὰ στὸν τρόπο τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ὁ αἰώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἄφησε κάθε ἰδική Του πρωτοβουλία καὶ ἐξοῦσε ἐξαρτώμενος ἀπὸ τὸν ἐπουράνιο Πατέρα⁴, ὑποτασσόμενος κατὰ πάντα εἰς τὸν Πατέρα Του⁵.

— Δὲν νομίζω, ἐγνωμοδότησε ὁ ἀντίπαλος συζητητής, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ στερήσωμε τὸ «Ἐγὼ» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὰς ἰδιότητάς Του καὶ ὅμως νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι «Ἐγὼ». Ἄν μία πᾶστα ζαχαροπλαστείου τὴν στερήσωμε ἀπὸ ὅλας τῆς τὰς ἰδιότητος θὰ παύσῃ νὰ εἶναι πᾶστα.

— Σύγκρισις ἀποτυχημένη, ἀπάντησε ὁ Μεταλληνός. Ἐδῶ μιλοῦμε γιὰ τὴν ἐκουσία καὶ ἐλευθέρᾳ ἐνανθρώπησι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι γιὰ πᾶστες ζαχαροπλαστείου. Ἡ Καινὴ Διαθήκη μᾶς λέγει σαφῶς ὅτι «ἐκένωσεν Ἐαυτὸν» ὄχι ὅτι ἔσβυσε Ἐαυτὸν ἀλλὰ ὅτι ἄδειασε τὸν Ἐαυτὸν Του γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ἀνθρώπον εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐξελιξεῶς του, ἀπὸ νηπίου μέχρι Σταυροῦ. Ἡ ταυτότης τοῦ Προσώπου ἔμεινε ἡ ἴδια. Μόνον τὸ περιεχόμενον τῆς θείας Του φύσεως προσωρινῶς ἄδειασε, «ἐπτώχευσε» γιὰ τὸν σκοπὸν τῆς Λυτρώσεώς μας.

— Ἐνας Θεὸς ποῦ παύει νὰ εἶναι Θεός, δὲν ἦταν ποτὲ Θεός, εἶπε ὁ ἀντίπαλος συζητητής.

— Αὐτὸ εἶναι σοφιστικὸ πυροτέχνημα, ἀπάντησε ὁ Μεταλληνός. Θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ποῦμε ὅτι «ἕνας Θεὸς ποῦ εἶναι δεμένος ἀπὸ τὴ φύσι Του, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὸ ποῦ θέλει, δὲν εἶναι Θεός».

Εὐτύχημα θὰ ἦταν ἂν ὁ διάλογος αὐτὸς περιοριζόταν μονάχα στὰ θεολογικὰ ἐπιχειρήματα. Ὅσο ὅμως ἡ συζήτησις προχωροῦσε

1. Ἰωάν. α' 14.

2. Β' Κορ. η' 9.

3. Φίλ. β' 7.

4. Ἰωάν. ε', 30, 36, κ.έ.

5. Ἰωάν. ε, 57· ζ, 15· η', 26-29· 42-43 κ.έ, ια' 41-42· ιβ', 49-50· ιγ', 3· ιδ' 10· ις', 28.

Διωγμένος αλλά νικητής

τόσο μεγαλύτερες διαστάσεις ξπαιρνε, και τόσο ή θερμοκρασία της ανέβαινε, ώσπου άρχισαν νά φαίνωνται οί ανθρώπινες βιασύνες και άδυναμίες. Άντι τó Χριστολογικό θέμα νά κρατηθή στά έπίπεδα καρποφόρας συζητήσεως κάποιοι βιάστηκαν νά έξαπολύσουν μία προσωπική έπίθεσι έναντίον του Μεταλληνου. Αυτό ήταν λάθος άσυγχώρητο. Έκείνοι που ανέλαβαν νά συζητήσουν ύπευθύνως για τó Πρόσωπο του Χριστου δέν θά έπρεπε νά λησμονήσουν τήν αγάπη του Χριστου.

«Ο Μεταλληνος είναι χιλιαστής», «Ο Μεταλληνος είναι Άρειανός», «ó Μεταλληνος κηρύττει έναν άνάπηρο Χριστόν» κ.ά. Αυτές ήσαν μερικές άπό τις έπικρίσεις που άκούστηκαν. Καμία άληθινή δικαιολογία για τέτοιους χαρακτηρισμούς δέν ύπήρχε έπειδή εις έπίσημη δήλωσί του τήν όποίαν ειχε δημοσιεύσει τόν Σεπτέμβριον του 1951 ó Μεταλληνος ειχε άπολογηθή με τά παρακάτω λόγια:

«Έξ δλης τής καρδιάς μου πιστεύω και όμολογώ ότι ό έπίγειος Χριστός ήτο πάντοτε τó δεύτερον Πρόσωπον τής θείας Τριάδος, ό προαιώνιος Υιός του Θεου λαβών δούλου μορφήν ίνα δώση τήν ψυχήν αΐτου αντίλυτρον ύπερ πάντων. Μετά τήν ενανθρώπισίν Του είναι ούσιαστικώς Θεός, τó δεύτερον «Έγώ» τής Θείας Τριάδος εισελθών εις τήν ανθρώπινην ζωήν κατά τρόπον ούσιαστικόν και πραγματικόν».

Φαίνεται λοιπόν ότι εκείνοι που άποκαλούσαν τόν Μεταλληνό «χιλιαστή» και «Άρειανό» ή δέν έγνώριζαν τί ακριβώς πιστεύουν οί χιλιαστές και οί άρειανοί, για τó Πρόσωπον του Χριστου, ή δέν έδειξαν τουλάχιστον τήν ύπομονή νά καταλάβουν τί έπίστευε.

Είναι άλήθεια ότι ό Μεταλληνος δέν ειχε καθήσει στά θρανία κάποιου θεολογικού Σεμιναρίου για νά διδαχθή τή φορμαρισμένη συστηματική θεολογία, όπως έκαμαν μερικοί αντίπαλοι συζητητές του. Άλλά είναι έπίσης άλήθεια ότι ουδέποτε θά δεχόταν, χωρίς προσωπική του έρευνα τή διδασκαλία του Λουθήρου ή του Καλβίνου, όπως ό πελάτης του έστιατορίου δέχεται έτοιμο τó πιάτο με τó μαγειρεμένο φαγητό. Αυτός ζητούσε πάντα νά «μαγειρεύει» ό ίδιος κάθε συνηθισμένη θεολογική άποψι που δέν ίκανοποιούσε άρκετά τήν συνείδησί του και τó έκανε πάντοτε, καθώς έβεβαίωνε, «με προσευχή με ειλικρί-

νεια καὶ μὲ προσωπικὸ μόχθο μελέτης¹). Ἦταν ἡ ἀτομικὴ ἰδιοσυγκρασία του τέτοια. Ἐδειχνε σεβασμὸ πρὸς τὶς θεολογικὰς ἀπόψεις τοῦ ἄλλου καὶ χαίροταν ἰδιαίτερα ὅταν ἐπιχειρηματολογοῦσε πάνω σὲ ἀσύμφωνα θεολογικὰ συμπεράσματα. Τὸ πνεῦμα του ἦταν τόσο ἐλεύθερο καὶ γενναϊόδωρο στὰ ζητήματα αὐτὰ ὥστε δὲν ἐδειξε τὸ ἐνδιαφέρον νὰ συστήσῃ τὴ Χριστολογικὴ διδασκαλία του οὔτε κἀν στὰ ἴδια τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας του. Γι' αὐτὸ καὶ ὅταν ξέσπασε ἡ θύελλα τῶν συζητήσεων ἀναφάνηκαν ἄνθρωποι, ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἐκκλησιασμὸ του, ποὺ δὲν βρέθηκαν ἔτοιμοι νὰ συμφωνήσουν μαζί του. Αὐτὸ δὲν τὸν ἐνδιέφερε. Τὸν στενοχώρησε ὅμως ἡ διαγωγὴ μερικῶν πρεσβυτερικῶν ἀδελφῶν, ἐπειδὴ παρ' ὅλες τὶς δηλώσεις του καὶ τὶς ἐξηγήσεις του αὐτοὶ ἐπέμεναν νὰ κρατοῦν τὴ φωτιὰ τῆς διαμάχης ἀναμμένη καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἀδελφῶν ἀναστατωμένα. Μάλιστα τὴ φορὰ αὐτὴ ἔδωσαν στὸ ὄλο ζήτημα ἕναν κάπως δραματικὸ τόνο, στέλλοντας ἐγκυκλίους καὶ ἐκκλήσεις πρὸς τοὺς πιστοὺς γιὰ δημόσιες συγκεντρώσεις, γιὰ νηστεία, γιὰ ταπείνωση καὶ γιὰ ἀπὸ κοινοῦ συμπροσευχὴ, «ὥστε νὰ καθαρῶσθῃ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὶς ἀντιγραφικὰς διδασκαλίαις καὶ τὶς αἵρέσεις». Αὐτὰ, μολονότι, ἐπλήγωσαν βαθεῖα τὴν εὐαίσθητη καρδίαν τοῦ Μεταλληνοῦ, συνάμα ἐβγαλαν ἔξω τὴν ὁμορφίαν τῆς ψυχῆς του, ὅπως τὸ σφικτὸ ζούλισμα βγάζει ἔξω τὸν χυμὸ τοῦ λεμονιοῦ. Πάνω στὸν ἐρεθισμὸ τῆς διαφωνίας ἔγραψε, μὲ ταπείνωση καὶ εὐγένεια, ἕνα γράμμα στοὺς ἀντιπάλους του γιὰ νὰ τοὺς δείξῃ μὲ συγκεκριμένα γεγονότα τὴν ἀδικίαν ποὺ γινόταν εἰς βάρος του κι' ἐπίσης νὰ τοὺς βεβαιώσῃ ὅτι «θεωρῶ ἀπαραίτητον νὰ προσθέσω ὅτι ταῦτα γράφων σᾶς ἀγαπῶ μὲ εἰλικρινῆ ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ οὐδεμίαν πικρίαν κρατῶ μέσα στὴν καρδίαν μου γιὰ κανένα ἀπὸ ὄσους ἀδελφοὺς μου ἀνωτέρω ἀνέφερα, — μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεόν, — σᾶς παρακαλῶ δὲ νὰ δεχθῆτε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν μου ἐν Χριστῷ». Ἐστρεψε, μάλιστα, καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα προσθέτοντας : «Τίθεμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας νὰ ἐξυπηρετήσω τοὺς ἀδελφοὺς μου ὅπου μοῦ ὑποδείξετε».

Κι' ὅμως τὸ κακὸ δὲν ἐννοοῦσε νὰ σταματήσῃ. Στὸ στάδιον αὐτὸ οἱ ἀντεγκλήσεις ἀπλώθηκαν ἀκόμα στὴν Εὐρώπην καὶ στὴν Ἀμερικὴν

1. Ἐδῶ ὁ Μεταλληνὸς ἐννοεῖ τὴν ἐντατικὴν μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὅταν ζήτησε τὶς κριτικὰς ἀπόψεις ὀρισμένων ξένων θεολόγων πάνω πρὸς τὴν Χριστολογικὴν του μελέτην, τοὺς ἐτόνισε νὰ τοῦ ὑποδείξουν συγκεκριμένα σὲ ποῖο σημεῖον ἡ μελέτη του ἐναντιώνεται πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Δὲν τὸν ἐνδιέφεραν τὰ δόγματα ποὺ διέσωσε ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις, ἀλλὰ μονάχα τὰ δόγματα ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Διωγμένος αλλά νικητής

μέ αποτέλεσμα να καταφθάνουν στα χέρια του Μεταλληνού από το εξωτερικό γράμματα που άλλα μὲν τὸν ἐνεθάρρυναν γιὰ τὴ δογματικὴ του θέσι, ἐνῶ ἄλλα τὸν ἀπότρεπαν νὰ φέρῃ στὴ δημοσιότητα αὐτὲς τὶς ἀπόψεις του. Κουρασμένος πλέον ἀπὸ τὶς διαφωνίες, ἀλλὰ ἀπογοητευμένος περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐπιζήμια κατεύθυνσι πού πῆρε ἐξ ἀρχῆς ἡ ὅλη συζήτησις, ἐδημοσίευσε, στὶς 20 Αὐγούστου 1953, τὴν τελευταία του δῆλωσι, κλείνοντας τὴν πόρτα γιὰ κάθε περαιτέρω ἀντιλογία :

«Ὀδῶποτε ἔστω ἐπὶ στιγμῇ, ἔπαυσα νὰ πιστεύω καὶ νὰ ὁμολογῶ ὅτι ὁ ἱστορικὸς Χριστὸς ἦταν πάντοτε τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Θείας Τριάδος, ὁ προαιώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος «ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γινόμενος» ἔδωκε τὴν ψυχὴν Του προσφορὰν περὶ ἁμαρτίας. Πᾶσα συνεπῶς κατηγορία ἢ ὅποια μὲ παρουσιάζει ὅτι ἀρνοῦμαι ἢ ὅτι ἐλαττώνω τὴν ἀνωτέρω ζωτικὴ καὶ θεία ἀλήθεια εἶναι τελείως ἄδικος καὶ παράλογος.

Εἶναι εἰς ὄλους γνωστὸν ὅτι διὰ τὴν διάδοσιν τῆς θεμελιώδους αὐτῆς ἀληθείας ἔχω ἐργασθῆ μὲ θυσίαν ἐπὶ 42 συνεχῆ ἔτη καὶ διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ θὰ συνεχίσω κηρύττοντας τὴν ἰδίαν δοξασμένην ἀλήθεια μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς. Μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν μας καθὼς καὶ τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεών μας καὶ ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου θὰ παρασταθῶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διὰ νὰ λογοδοτήσω».

Ὁ χρόνος ἔσβησε σιγὰ-σιγὰ τὴ φωτιά. Ἡ ἐπιζήμια διαμάχη ἐπὶ τέλος ἠσύχασε, ἀλλὰ συνάμα ἐδίδαξε στοὺς ἐνδιαφερομένους σκληρὰ μαθήματα κρίσεως τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Μεταλληνὸς συνώπισε ὡς ἐξῆς ὅλη τὴν κατάστασι σὲ κάποιον πρωτοστάτη τῆς συγχύσεως, τὸν ὁποῖον ἔτυχε νὰ συναντήσῃ στὸ δρόμο : «Φίλε, μία μάχη δόθηκε περὶ ἀγάπης καὶ σ' αὐτὴν ὄλοι σας ἐνίκηθήκατε».

Ἡ στάσις του ἀπέναντι τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας

Μολονότι ὄρισμένοι ἀρχιερεῖς ἔτρεφαν πικρὴ ἐχθρότητα ἀπέναντι τοῦ Μεταλληνοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ του ἔργου αὐτὸς δὲν ἔδειχνε γι' αὐτὸ σημεῖα ἀνησυχίας ἢ διάθεσι ἀνταποδόσεως. Ἡ καρδιά του εἶχε τόση εὐρυχωρία γιὰ ὄλους πού καὶ στὶς πλέον φανερὰς ἀδικίας

καὶ παρανομίες ποῦ γίνονταν εἰς βάρος του ἢ ἀπάντησίς του ἦταν πάντοτε ὑπομονὴ καὶ ἀγάπη. Κάποτε λ.χ. ὕστερα ἀπὸ μεγάλες προσπάθειες, εἶχε ἐπιτύχει νὰ δημοσιευθῇ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἓνα διάταγμα γιὰ τὴ σύστασι Εὐαγοῦς Ἰδρύματος τῆς Ἐλευθέρως Ἐκκλησίας. Ἡ κατάπληξις του ἦταν μεγάλη ὅταν εἶδε, στὸ ἀμέσως ἐπόμενο φύλλο τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἄλλο διάταγμα ποῦ ἀκύρωνε τὸ προηγούμενό του, χωρὶς καμμία δικαιολογία. Ὁ Μεταλληνὸς ἐξακρίβωσε ὅτι ἡ αὐθαίρετη αὐτὴ ἀκύρωσι τοῦ διατάγματος ἦταν παρασκηνιακὴ ἐνέργεια τῶν κληρικῶν.

Χωρὶς νὰ ἐξοργίζεται σὲ τέτοιες περιστάσεις συνήθιζε νὰ προτρέπη : «Ἡρέπει νὰ προσευχώμεθα γιὰ τοὺς Δεσποτάδες ὥστε νὰ τοὺς φέρει ὁ Θεὸς σὲ μετάνοια. Αὐτὸ εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐμεῖς δὲν ἠμποροῦμε νὰ ποῦμε στὸν Θεὸ νὰ ἀνταποδώσῃ ἀλλὰ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ γιατί δὲν ξεύρουν τί κάνουν». Μολαταῦτα, ὑπῆρχαν καὶ κληρικοὶ ποῦ συμπαθοῦσαν εἰλικρινὰ τὸ πρόσωπο καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Μεταλληνοῦ. Κάποιοι, μάλιστα, εἶχαν τόσο πολὺ σαγηνευτῆ ἀπὸ τὶς Χριστιανικὰς ὁμιλίαις του ὥστε ἔρχονταν στὴν αἴθουσα καὶ παρακολουθοῦσαν τὰ κηρύγματα ἀπὸ ἓνα μυστικὸ διαμέρισμα, γράφοντας σημειώσεις. Αὐτὴ ἡ συμπαθὴς προσέγγισις ὠρισμένων κληρικῶν στὰ κηρύγματα τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Χριστιανικῆς συμπεριφορᾶς του ἀπέναντι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀξιοπρεπῆς, εὐγενῆς καὶ διακριτικὸς ὁ Μεταλληνὸς οὐδέποτε χρησιμοποίησε τὰ φτηνὰ καὶ ἀντιχριστιανικὰ ὄπλα τῆς προσβολῆς, τοῦ χλευασμοῦ ἢ τῆς συκοφαντίας γιὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς ἀντιπάλους του ἢ γιὰ νὰ δυσφημίσῃ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὅσες φορὲς μάλιστα χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἐπρόσβαλαν παρουσίαν τοῦ Μεταλληνοῦ τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησίαν τους, αὐτὸς σιωποῦσε ἢ ἀλλάζε τὸ θέμα τῆς συζητήσεως.

Ἴδου λ.χ. τὴν ἐξιστόρησε ἓνας πρῶην συνάδελφος τοῦ Μεταλληνοῦ:

«Στὸ Ὑπουργεῖο εἶχαμε ἓνα συνάδελφο μορφωμένον κατὰ κόσμον, ποῦ εἰρωνευόταν καὶ κοροῖδευε κάθε πνευματικὴ ἐκδήλωσι. Συνήθιζε νὰ γράφῃ σατυρικὰ ποιήματα πολὺ ἐπιτυχημένα καὶ διασκεδαστικά, μὲ θέμα συνήθως τὴν ἐκκλησιαστικὴν λατρείαν καὶ τὴ θρησκευτικὴν πίστιν. Μία ἡμέρα ἦλθε στὸ γραφεῖόν μου καὶ μοῦ διάβασε κάτι στίχους του, χλευάζοντας τὸ κείμενον ἐνός τροπαρίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν παρακλητικὸν κανόνα τοῦ 15 Αὐγούστου. Οἱ στίχοι ἦσαν πραγματικοὶ κομικοὶ καὶ διασκεδαστικοὶ γιὰ τὸν καθένα ποῦ ἦταν ἀδιάφορος στὰ πνευματικὰ ζητήματα. Τοῦ εἶπα νὰ μοῦ ἀφήσῃ τὸ ποίημα νὰ τὸ διαβάσω καὶ μόνος μου καὶ μοῦ τὸ ἀφῆκε. Τότε ἐγὼ τὸ πῆγα στὸ γραφεῖον τοῦ Μεταλληνοῦ πιστεύοντας ὅτι θὰ ἰκανοποιόταν ἀκούοντας τὸ χλευαστικὸν περιεχόμενον τοῦ ποιήματος εἰς βάρος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ εἰς βάρος τῶν ἱερέων, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸν ἀποκαλοῦσαν μὲ ἀντιπάθειαν «Αἰρετικόν». Ὁ Μεταλληνὸς ἄκουσε τὸ

Διωγμένους ὁλλὰ νικητῆς

ποίημα σωτηριῶν. Κατόπιν μὲ παρκαλέσασκε νὰ τὸ κρατήσῃ. Ὅταν τὴν ἐπομένην τοῦ τὸ ζήτησα αὐτὸς δὲν μοῦ τὸ ἐπέστρεψε δικαιολογούμενος ὅτι δὲν θυμόταν ποῦ τὸ ἀφῆσε. Ἐγὼ ὁμως κατάλαβα ὅτι τὸ εἶχε ἐξαφανίσαι ἐπιτηδες ὥστε νὰ μὴν κυκλοφορῇ ἕνας τέτοιος λίβελλος ἐναντίον ἐνὸς Χριστιανικοῦ δόγματος, ἐπειδὴ μία τέτοια ἀνευλαβὴς διάθεσις, ἐν τελευταίᾳ ἀναλόσει, θὰ κατέληγε στὸ πρόσωπο Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου.

Διαφορετικὴ ὁμως ἦταν ἡ στάσις τοῦ ἀπέναντι ὀρισμένων διδασκαλιῶν τῆς σημερινῆς Ὁρθοδοξίας ποῦ, ὅπως ἔλεγε, «σκοτιζοῦν τὶς νυχῆς καὶ τὶς ἐμποδίζουσιν νὰ χαροῦν τὴν ἐν Χριστῷ Σωτηρίαν τους». Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς γίνονταν ἐπιθετικὸς καὶ ἀπότομος ἰδιαίτερα ὅταν οἱ θεολογοῦντες, γιὰ νὰ στηρίξουσιν τὰ ἀνθρώπινα αὐτὰ δόγματα, χρησιμοποιοῦν, καθὼς γράφει, «κενὰ σοφίσματα καὶ δικολαβικὰ ἐπιχειρήματα». Ἐναφερόμενος λ.χ. στὸ χωρίον, Ἰωάν. κ' 22, τὸ σχετικὸ μὲ τὴν ἐξουσία συγχωρήσεως ἁμαρτιῶν, ἀπαντᾷ στοὺς ἀντικάλους τοῦ θεολόγου :

«Σεῖς, στὸ χωρίον αὐτό, διαγράφετε τὴν θεμελιώδη βάσιν, δηλαδὴ τὸ «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον» καὶ κρατεῖτε μόνον τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀφιέναι ἁμαρτίας. Μέσα στὰ βιβλία σας ἀρχίζετε ἀπὸ τὸ «ἀντινων ἀφῆτε» καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ «λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον». Ἄν ὁμως δὲν ἔχει λάβει Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἰσχύει τίποτε τὸ «Ἄντινων ἀφῆτε».

Ἐξουδετερώσετε τὸ «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον» καὶ δογματίζετε ὅτι καὶ χωρὶς τοῦ Ἅγιον Πνεῦμα μορεῖς νὰ συγχωρήσῃ ἁμαρτίας, ἀρκεῖ νὰ εἶσαι ἱερεὺς. Λέγετε ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας εἶναι ἄσχετος πρὸς τὸ ἠθικὸν ποῖόν τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ ἐπικόπου, (Ἄνδραῦτος σελ. 390). Ἄλλήμονό μας!

Ὁ Χριστὸς τοποθετεῖ ὡς βάσιν τὴν τοῦ Ἅγιον Πνεύματος ἐνοίκησιν δηλαδὴ τὸν τέλειον ἐξαγιασμόν τῆς ζωῆς καὶ σεῖς διαστρέφοντες δικολαβικῶς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου δογματίζεται ὅτι ἡ ἐξουσία εἶναι ἄσχετος ἀπὸ τὸ ποῖόν τῆς ζωῆς. Ὁ Χριστὸς λέγει ζωὴ πνευματέμφορος, καρπὸς Χριστοῦ, ἐπιστολὴ Χριστοῦ καὶ σεῖς λέγετε, «ἄσχετα ἢ ζωὴ». Οἰασθῆποτε ποιότητος ζωὴ συγχωρεῖ ἁμαρτίας, ἀρκεῖ δὲ ἱερεὺς νὰ ἔχη χειροτονηθῆ ὑπὸ ἐπικόπου τοῦ ὁποίου ἢ ζωὴ μορεῖ νὰ εἶναι οἰασθῆποτε ποιότητος. Δηλαδὴ μορεῖ νὰ εἶναι ἀδικος, μέθυσο, πόρνος ἄπιστος, βλάσφημος καὶ ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἰσχύη τὸ χωρίον καὶ νὰ ἔχη τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. Θὰ ἀρνηθῆτε ὅτι διδάσκετε αὐτὰ τὰ βλάσφημα; Ἄντι λοιπὸν νὰ διεκδικῆτε τὰ προνόμια τοῦ «ἄντινων ἀφῆτε», πρέπει νὰ θηρηῆσθε γιὰ τὸ κατάντημα τῆς ἀσέβειας μὲ τὴν ὁποίαν ἐρμηνεύετε τὰ ἅγια λόγια τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ».

Ὁ Μεταλληνός ἦταν θερμὸς ἀπόστολος γιὰ μιὰ βαθειὰ μεταρρύθμισι τῆς σημερινῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πολλές φορές ἐτόνιζε πὼς ἡ διδασκαλία του δὲν ἦταν παρὰ ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ὁρθοδοξίας καὶ ὅτι τὸ κήρυγμά του εἶχε τὶς ρίζες του στὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων. «Ἐπανεέλθετε», συνήθιζε νὰ γράφει ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς σύγχρονους Ὁρθοδόξους θεολόγους. Οἱ ἱστορικές μορφές ποὺ θὰ ἐνέπνεαν μιὰ Ἑλληνικὴ μεταρρύθμισι δὲν θὰ ἦσαν γιὰ τὸν Μεταλληνό, ὁ Αὐθθηρος καὶ ὁ Καλβίνος, ἀλλὰ οἱ πρώτοι Ἡετέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δυναμικοὶ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, οἱ Ἰσαυροὶ, καὶ ὁ μεγάλος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύριλλος Λούκαρις.

Οἱ δυνάμεις συνεπῶς, ποὺ ἐδημιούργησαν τὴν Ἑλληνικὴ Ἐλευθέρα Ἐκκλησία δὲν προέρχονται ἱστορικῶς ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Μεταρρύθμισι τοῦ 16ου αἰῶνα, ἀλλὰ προέρχονται ἀπὸ τὴ γνήσια Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη παράδοσι, ποὺ εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὰ περιττὰ βάρη, ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα διατάγματα καὶ τὰ ἀντιγραφικὰ δόγματα τῆς σημερινῆς Ὁρθοδοξίας.

ΕΠΕΣΕ Ο ΔΥΝΑΤΟΣ

Εκείνη την Κυριακή τοῦ Ἰανουαρίου 1963 τὸ πρόγραμμα τοῦ Μεταλληνοῦ στὴν ἐκκλησία ἦταν παραφορτωμένο. Εἶχε τὸ πρωῒνὸ κήρυγμα, τὴν τέλεσι τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου, ὕστερα συζητήσεις μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἀπόγευμα δύο γάμους. Μολονότι φαινόταν ὄχρὸς κι' ἐξαντλημένος δὲν ὑστέρησε στὶς ὑποχρεώσεις του. Τὰ ἔκαμε ὅλα γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους, σάμπως νὰ εἶχε προαισθανθῆ πὼς ἦταν ἡ τελευταία του Κυριακή στὴν Ἀλκιβιάδου 3. Τὴν ἐπομένη ξεκίνησε μὲ μιὰ συντροφιά πνευματικῶν ἀδελφῶν γιὰ τὴν κατασκήνωσι τοῦ Σούνιου.

«Πᾶμε» τοὺς εἶπε, *«πᾶμε πάνω στὸ Σούνιο γιὰ νὰ πεθάνουμε γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα καὶ νὰ ζήσουμε μὲ τὸν Κέριον. Εἶθε νὰ μᾶς ἔπερνε ἀπὸ κεῖ στὸν οὐρανό».*

Πράγματι, πῆγαν πάνω στὸ Σούνιο· κι' ὁ Κύριος τοῦ ἔκαμε τὸ χατίρι, τὸν πῆρε ἀπὸ κεῖ στὸν οὐρανό. Ἄλλες χρονιές, ὅταν ἡ πνευματικὴ οἰκογένεια, τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐκκλησιῶν ἀνέβαινε στὸ Σούνιο, γιὰ Γραφικὴ μελέτη καὶ πνευματικὴ κοινωνία, ὁ Μεταλληνὸς οἰκοδομοῦσε τίς ψυχές τους μὲ ποικίλα θέματα. Ἀλλὰ τὴ φορὰ τούτη ὁ πνευματικὸς πατέρας αἰσθάνθηκε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ μιλήσῃ στὴ συντροφιά πάνω στὸ Βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως.

Ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρες τοὺς ἐξηγοῦσε τὰ διδάγματα, τίς προφητείες καὶ τίς μυστηριώδεις σκηνές τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννη, ὥσπου ἔφθασε στὸ εἰκοστὸ κεφάλαιο τοῦ Βιβλίου. Ἐδῶ, ἐνῶ περιέγραφε τὴν Κρίσι τοῦ Λευκοῦ Θρόνου, μία ἀπότομη ἀδιαθεσία τὸν ἀνάγκασε νὰ διακόψῃ τὴν ὁμιλία του. Ἀμέσως ζήτησε εἰδικὴ προσευχὴ

«για νά χτυπηθῆ ὁ Σατανᾶς». Ἡ προσευχή ἔγινε. Βρῆκε κάπως τὸν ἑαυτό του καὶ συνέχισε ἀλλὰ μόνον γιὰ λίγο καὶ ὕστερα ἔκλεισε τὴν ὀμίλια.

Ἴδου ὁ ἐπίλογος ἐκείνης τῆς ὀμιλίας του, ποῦ ἦταν καὶ ἡ τελευταία τῆς ζωῆς του:

Τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ βρίσκεται οἱ τὴν ἐξέλιξι του ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐκεῖνοι ποῦ κοιμῶνται ἐν Κυρίῳ πηγαίνουν στὴν παρουσίαν Του. Δὲν μᾶς λέγει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λεπτομέρειες. Ἐάν θελήσωμε νὰ προχωρήσωμε σὲ λεπτομέρειες ὑπάρχει φόβος νὰ πλανηθῶμεν. Αὐτὸ ποῦ μᾶς δίνει χαρὰ εἶναι ὅτι θὰ εἴμεθα μετὸν Χριστόν. Ὅσοι ἀπέθανον ἐν Κυρίῳ, εἶναι μὲν ἐν μακαριότητι δὲν εἶναι ὁμοῦς ἀκόμα ἐν δόξῃ.

Τὸ τρίτο ἐδάφιο τοῦ κεφαλαίου κα' μᾶς παρουσιάζει μίαν σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Θὰ ἀποκαταστήσῃ θαυμασίως τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶναι ζωὴ οὐρανία. Δὲν θὰ ὑπάρχει πόνος, θλίψις, δάκρυ.

Τώρα ὀλίγα διὰ τὴν οὐράνιον πόλιν: Ἐδῶ στὸν κόσμον βλέπομε πολιτείες με θεώρατα κτίρια, με ἐργοστάσια καὶ με τέλειες μηχανές, με ἐφευρέσεις καὶ με βιομηχανίες γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὀνειρεύεται νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἰδεώδες τῶν πολιτειῶν, νοσταλγεῖ καὶ ποθεῖ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ζωῆς ποῦ τὴν κάνουν νὰ στενάξῃ καὶ ζητεῖ νὰ φτιάξῃ μίαν ἰδεώδη πολιτείαν. Ὁ Θεὸς ἔχει κρυμμένη αὐτὴν τὴν πολιτείαν καὶ θὰ ἰκανοποιήσῃ ὅλους τοὺς πόθους μας ὅταν θὰ μᾶς τὴν φανερώσῃ. Ἐκεῖνο ποῦ λέγει ὁ Κύριός μας «ὑπάγω νὰ σᾶς ἐτοιμάσω τόπον», τί ἄλλο σημαίνει; Ἡ πόλις αὐτὴ θὰ εἶναι τὸ Ἰνδαλμα, τὸ ἰδεώδες τῆς τελειότητος τῶν πολιτειῶν στὴ ὁποίαν θὰ ζήσωμε αἰώνως. Δοξασμένο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας,

Αὐτὸ ἔγινε τῆ Δευτέρα τὸ ἀπόγευμα τῆς 21 Ἰανουαρίου.

Τὸ ἴδιο βράδυ, περιοδικοὶ ἔμμετοὶ καὶ «μία καίλα στὴ μπουκα τοῦ στομάχου» κράτησαν τὸν ἀδιάθετο Μεταλληνὸ ὄλη σχεδὸν τὴ νύκτα ξάγρυπνο. Νόμιζε πῶς ἦταν «σοβαρὸ κρουολόγημα στὸ στομάχι». Κανεὶς δὲν εἶχε ὑποψιασθῆ τὸν κίνδυνον. Παρέμεινε στὸ κρεβάτι, κάποτε προσευχόμενος κι' ἄλλοτε ἐτοιμάζοντας σκέψεις γιὰ νὰ μιλήσῃ τὴν ἐπομένη πᾶνω στὰ δύο τελευταῖα κεφάλαια τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἀλλὰ τὴν ἐπομένη δὲν εἶχε τὴ διάθεσι νὰ σηκωθῆ. Κάποια στιγμὴ ἔγραψε, με μεγάλη δυσκολία, σ' ἓνα χαρτάκι: «Ξερίζωσε Σὺ Κύριε, κάθε καίλα τοῦ Διαβόλου ἀπὸ τὴ μπουκα τοῦ στομάχου μου». Πρὸς τὸ βράδυ, παρακάλεσε τὴν Ἀλκμήνην, ἡ ὁποία βρισκόταν δίπλα του τελείως ἀνύποπτη, νὰ τοῦ δώσῃ ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη ἓνα ἐρμηνευτικὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἐνῶ ἡ Ἀλκμήνη ἐπλησίαζε τὴ βι-

Ἔπεσε ὁ δυνατός

βλιοθήκη γιά νά βρῆ τὸ βιβλίο, ἄκουσε πίσω της ἕναν ἤχο ἑλαφροῦ ρόγγου. Ἦταν ἡ τελευταία πνοή τοῦ Κώστα Μεταλληνοῦ.

Ξερίζωσα
Φωριέ μου νάθε
Καίτα τὸ διαβόλου
ἀπὸ τὴν καρδιά
τὸ στομάχου μου

Τὰ τελευταία λόγια πὸ ἐγραψε ὁ Μεταλληνός, λίγες ὧρες πρὶν φύγει ἀπὸ τὴν ζωὴ. «Ξερίζωσα τὸ Κόριέ μου κάθε καίλα τοῦ Διοβόλου ἀπὸ τὴ μπουκά τοῦ στομάχου μου».

Ἡ ἡμέρα ἦταν Τρίτη, 22 Ἰανουαρίου 1963. Ὁκτὼ τὸ βράδυ.

Λίγο ἀργότερα μία πνευματικὴ ἀδελφὴ πλησίασε τὰ δάκτυλά της στὸ πρόσωπο τοῦ νεκροῦ καὶ σφάλισε τὰ δύο γαλήνια μάτια του, τὰ δύο παράθυρα ἀπ' ὅπου ὁ κόσμος, ἐπὶ τόσα χρόνια, ἐβλεπε τὴν ὀμορφιά τῆς ψυχῆς πού μόλις εἶχε φύγει.

Καρδιακὴ ἐμβολή, ἦταν ἡ ἰατρικὴ διάγνωση.

Τὰ νέα ἀπλώθηκαν μὲ τὸ στόμα, μὲ τὸ τηλέφωνο, μὲ τὸν τηλεγράφο, μὲ τὸν τύπο καὶ προξένησαν βαρεῖα κατάθλιψη σὲ μεγάλους καὶ μικροὺς. Ὅσοι ἄκουσαν ὅτι ὁ Μεταλληνός πέθανε αἰσθάνθηκαν σὰν κάτι νὰ ὄσθησε μέσα τους, σὰ νὰ πέθανε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους. Τὴν ἐπομένῃ μετέφεραν τὸ σκήνωμα ἀπὸ τὸ Σούνιο στὴν Ἀλκιβιάδου 3 καὶ τὸ ἄφησαν ἐκτεθειμένο, ἐμπρὸς στὸν ἄμβωνα. Ὅσες φορὲς πρὶν, ὁ Μεταλληνός ἐρχόταν σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα γέμιζε τὴν

ἀτμόσφαιρά της μὲ τὰ λόγια του, μὲ τοὺς ὕμνους του καὶ μὲ τὸ δυνατό του κήρυγμα. Τὴ φορὰ τούτῃ ἤρθε σιωπηλὸς κι' ἔμεινε σιωπηλός.

Ἡ κηδεία ἔγινε τὴν Πέμπτη 24 Ἰανουαρίου, 10.30 τὸ πρωί.

Ἀπὸ νωρὶς ἦ μεγάλη αἴθουσα πλημμύρισε ἀπὸ κόσμον κι' ἀπὸ στεφάνια. Ἦρθαν νὰ θρηνηθοῦν ὅλοι κι' ἀπὸ παντοῦ. Ἄλλος ἤρθε

«Ἄδριο θὰ φύγῃς ἀπ' αὐτὸ τὸν κόσμον. Θὰ βρεθῆς σὲ ἄλλον κόσμον. Θὰ ἰδῆς τὸν ἑαυτὸ σου πίσω σου ξαπλωμένον καὶ τετωμένον στὸ φέρετρο. Καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο; Ἐκεῖνο εἶναι τὸ χωμάτινον σκήνωμα, μέσα στὸ ὁποῖο τώρα κατοικοῦμε. Θὰ τὸ ἀφήσῃς πίσω. Τί θὰ τὸ κάμῃς; (Ἀπὸ τὶς τελευταῖες ὁμιλίαι τοῦ Κ.Μ.)»

Πόσο ἀνόητοι εἴμαστε νὰ κλαῖμε καὶ νὰ θρηνοῦμε ἐμπρὸς στὰ τσόφλια τοῦ ἀγνοῦ ἐνῶ τὸ πουλάκι εἶναι ἀπάνω στὸ σίγμα καὶ κελαϊδάει!

(Ἀπὸ τὶς τελευταῖες ὁμιλίαι τοῦ Κ.Μ.)

νὰ θρηνηθῇ τὸν πνευματικὸν πατέρα, ὁ ὁποῖος ἐπὶ χρόνια τὸν ἔτρεφε στὴν πνευματικὴν του ζωὴν καὶ τὸν φρόντιζε στίς ποικίλας του ἀνάγκες. Ἄλλος ἤρθε νὰ θρηνηθῇ τὸν ἀξιαγάπητον συνάδελφον τοῦ Ὑπουργείου γιατί μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ταπεινώσιν του τὸν εἶχε ὀδηγήσει στὸ φῶς τοῦ Θεοῦ. Ἄλλος ἤρθε νὰ θρηνηθῇ τὸν πιστὸν ἐργάτην τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πενήντα ὀλόκληρα χρόνια καὶ δίχως τὸ ἐλάχιστον ὑλικὸν συμφέρον, κράτησε τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου ζωντανήν, ἀξιοπρεπῆ καὶ καρποφόραν. Ἄλλος τέλος ἤρθε νὰ θρηνηθῇ τὸν «θαυμάσιον ἄνθρωπον», τὸν Κώστα Μεταλληνό, καὶ μὲ τὴν εὐκαι-

Ἐπεσε ὁ δυνατός

ρία αὐτή νά ἰδῆ ἀπὸ περιέργεια πῶς φαίνονται στὸ φέρετρο οἱ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ.

Ἡ χορωδία τῆς Ἐκκλησίας, μιὰ διακονία πού ὁ Μεταλληνός εἶχε πολὺ ἀγαπήσει, ἔψαλλε χαμηλόφωνα, πρὸς τιμὴν τοῦ νεκροῦ, ἄσματα ἐλπίδος καὶ νίκης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς γλυκὲς αὐτὲς χριστιανικὲς νότες, τίποτε ἄλλο δὲν ἀκουόταν στὴν κατάμεστη αἴθουσα. Ὅσοι στέκονταν, στέκονταν ἐκστατικοί· οἱ ἄλλοι, περνοῦσαν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ φέρετρο σὰν ἓνα σιωπηλὸ ποτάμι.

Ἦ εἰλικρινῆς θλίψις τῶν παρισταμένων ἔκαμε τόση ἐντύπωση στὸν ἐργολάβο κηδειῶν, ὥστε ἐπρόσφερε τὶς ὑπηρεσίες τῆς κηδείας δωρεάν, μολονότι ὁ Μεταλληνός ἦταν ἄγνωστός του. «Γιὰ νά κλαίη τόσος κόσμος τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, θά πρέπει νά ἦταν στ' ἀλήθεια ἓνας ἅγιος ἄνθρωπος», εἶπε συγκινημένος ἀπὸ τὸ θέαμα.

Οἱ ἐργάτες τοῦ Λόγου μεταφέρουν τὴν σωρὸ τοῦ ἀλησμόνητου διδασκάλου καὶ πνευματικοῦ πατέρα τους.

Ὅταν ἐφθασε ἡ στιγμή τῆς ἐκφορᾶς ἐσῆκωσαν τὸ φέρετρο οἱ ἐργάτες τοῦ λόγου. Οἱ νέοι αὐτοί, ὅλοι τους πνευματικὰ γεννήματα καὶ θρέμματα τοῦ Μεταλληνοῦ, εἶχαν ἀντιγράψει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ δασκάλου τους. Ὅπου πήγαιναν γιὰ νά κηρύξουν

μετέφεραν ἐκεῖ τὸ κήρυγμα τοῦ Μεταλληνοῦ· τίς θεολογικὲς ἀπόψεις τοῦ Μεταλληνοῦ. Μετέφεραν ἀκόμη καὶ τοὺς τρόπους τοῦ Μεταλληνοῦ. Τῇ φορᾷ τούτῃ μετέφεραν τὸν ἴδιο τὸν Μεταλληνό.

Κόντευε μεσημέρι ὅταν ἡ νεκρώσιμη συνοδεία ξεκίνησε πρὸς τὸ Α΄ Νεκροταφεῖο Ἀθηνῶν. Ὁ καιρὸς ἦταν βροχερός· τὸ κρῦο τσουχτερό. Ἐπικεφαλῆς προχωροῦσε ἡ νεκροφόρα μὲ τὸ σκῆνωμα. Πίσω ἀκολουθοῦσε μία μεγάλη σειρὰ αὐτοκινήτων, ὅλα φορτωμένα μὲ κόσμο, μὲ ἀνθοδέσμες καὶ μὲ στεφάνια. Μισὴ ὥρα πῆρε γιὰ νὰ φθάσῃ ἡ ἐκφορὰ στὴν εἴσοδα τοῦ κοιμητηρίου. Ἀπὸ κεῖ, ὡς τὸν τόπο τῆς ταφῆς τὸ συγκρότημα ἔλαβε τὴ μορφή ἐπιβλητικῆς πομπῆς.

Ἀπόθεσαν τὸ φέρετρο δίπλα στὸν ἀνοικτὸ τάφο κι' ὅλοι μαζεύτηκαν ὀλόγουρα γιὰ τὸν ὕστερο ἀποχαιρετισμό. Ἐγινε ὁμιλία μὲ θέμα τὴ ζωντανὴ ἐλπίδα τοῦ λυτρωμένου. Οἱ πιστοὶ ἔψαλαν ὕμνους μὲ τὸ ἴδιο θέμα. Κατέβασαν τὸ φέρετρο μέσα στὸν τάφο καὶ ὕστερα τὸ σκέπασαν μὲ χῶματα ἀνακατωμένα μὲ λουλούδια. Αὐτὸ ἦταν ὄλο.

«Πῶς θὰ ἤθελα νὰ ξυπνήσω καὶ νὰ καταλάβω πῶς ὅ,τι ἔγινε δὲν ἦταν παρὰ ἓνα κακὸ ὄνειρο — εἶπε κάποιος, βγαίνοντας ἀπὸ τὴν πύλη τοῦ Νεκροταφείου. Κι' ὁμως δὲν ἦταν ὄνειρο. Ὁ δυνατὸς εἶχε πέσει στ' ἀλήθεια.

Ἡ Διαθήκη του

Ἄν κάποιος μὲ ρώταγε ποιὰ εἶναι ἡ προσωπικὴ μου πείρα ἐπὶ σαράντα καὶ πλέον χρόνια, θὰ τοῦ ἀπαντοῦσα μὲ τὸ ἐξῆς χωρίο:

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη εἰς ἐμὲ «σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις» (Α΄ Κορινθ. α΄ 30).

Κατὰ πρῶτον εὗρηκα στὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν ἀπὸ Θεοῦ σοφίαν. Τὴν σοφία τῶν ἀνθρώπων ἐμελέτησα ἐπειδὴ ἐσπούδασα Μαθηματικά. Ἔγινα διδάκτωρ τῶν μαθηματικῶν. Ἐμελέτησα φυσικὲς ἐπιστῆμες καὶ φιλοσοφία. Ἀλλὰ ὅλη αὐτὴ ἡ γνῶσις δέν θὰ μπορούσε νὰ μοῦ δώσῃ τὸν σωστὸ προσανατολισμὸ ὡς πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως. Δηλαδή ὅλη ἡ γνῶσις αὐτὴ δέν θὰ μοῦ ἐξηγοῦσε σωστά τί εἶμαι, τί πρέπει νὰ κάνω στὸν κόσμον καὶ ποιὰ εἶναι ἡ τύχη μου μετὰ θάνατον.

Ἀπάντησι γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἔλαβα ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μετὰ βαθεῖα ἱστορικὴ ἐρευνα εὗρηκα ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου ποὺ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ διαπιστευτήρια ποὺ τὸν καθορίζουν σὰν τὸ μοναδικὸ πρόσωπον ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ σωστὴ ἀπάντησι σὲ κάθε ἐρώτημα, ὅπως τὸ ρολοῖ τοῦ ἀστεροσκοπείου εἶναι τὸ μόνον ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀκριβῆ ὥρα.

Ἔτσι ἔμαθα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ τὴν δοξασμένη ἀπάντησι ὅτι εἶμαι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχω θεῖαν κλησιν νὰ μετέχω στὸ αἰώνιον συμπόσιον τῆς δόξης καὶ εὐλογίας μαζί Του.

Ἐγνώρισα πάλι ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὅτι ὁ κόσμος μας αὐτὸς δέν εἶναι ὁ τελικὸς καὶ αἰώνιος ἀλλά εἶναι ἓνας προσωρινὸς προθάλαμος στὸν ὁποῖο ἤρθαμε γιὰ νὰ δώσωμε ἐλεύθερα μιὰ ἀπάντησι «Ναὶ» ἢ «Ὁχι» στὴν παραπάνω ἐνδοξο κλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κατευθύνουμε τὴν καρδιά μας σύμφωνα μὲ τὴν ἀπάντησί μας. Ἡ γνῶσις αὐτὴ μοῦ δίνει τὴν λύσι τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ὑπάρξεως. Εἶναι ἡ ὑπέρτατη «Σοφία» πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη γνῶσι τοῦ αἰῶνος μας. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος ἔχουν μελετηθῆ ἀλλὰ τὰ συμπεράσματα ἀστόχησαν ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Ἔτσι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι γιὰ μένα ἡ πολυτίμος Σοφία τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο.

Δεύτερον, εὗρηκα Αὐτὸν ὄχι μόνον ὡς ὑπέρτατην Σοφίαν ἀλλ' ἐπὶ πλέον ὡς τὸν Σωτῆρα ἀπὸ τῶν ἁμαρτημάτων μου ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

Ἄκουσα ἀπὸ τὸ στόμα Του — καὶ ἡ συνειδησίς μου βαθέως τὸ ἀποδέχεται — ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλός. δηλαδή ὅτι ζοῦσα μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεὸ ἐνεργῶν ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημά Του. Καὶ ὅταν τὸ φοβερὸ πρόβλημα ὑψώθηκε ἐμπρὸς μου, πῶς θὰ μπορούσα νὰ ἱκανοποιήσω τὴν θεϊαν τάξιν καὶ νὰ ἀποκτήσω εἰρήνην μὲ τὸν Θεὸν καὶ τὴν συνειδησίς μου, πάλιν εἰς τὸν Χριστὸν εὗρηκα τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν λύσιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ποῦ δὲν θὰ ἐλύετο ἀπὸ κανένα ἄνθρωπο ὅποιος καὶ νᾶταν.

Εὗρηκα ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κατὰ θεϊαν πρόθεσιν εἶναι ὁ ἀντικαταστάτης μου πρὸ τῆς θείας δικαιοσύνης πρὸς ἐξιλασμὸν τῶν ἁμαρτιῶν μου. Εὗρηκα ὅτι ὁ σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι τὸ ἀποτελεσμα συνθέσεως τῆς Χάριτος καὶ τῆς Δικαιοσύνης σ' ἓνα Σχέδιον ποῦ μοῦ χορηγεῖ πλήρη συγχώρησι καὶ εἰρήνην ἀπὸ Θεοῦ. Δηλαδή εὗρηκα τὸν Χριστὸν ὡς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ποῦ κατὰ θεϊαν ἀγάπην ἐσήκωσε ἐπάνω Του τὴν ἁμαρτίαν μου καὶ μὲ παρέστησε ἄσπιλον καὶ δικαιωμένον στὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι εὗρηκα τὸν Ἰησοῦν ὡς τὴν δικαιοσύνην μου. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο.

Τρίτον, ὀφείλω νὰ ζῶ μίαν ζωὴν ἐναρμονισμένην πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνος μου δὲν μπορῶ νὰ ἐπιτύχω αὐτὴν μὲ τίς προσπάθειές μου. Συναντῶ ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια, ὡς ἐκ τῆς ἐκπεσμένης φύσεώς μου.

Ἔμαθα ἀκόμη ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Χριστοῦ ὅτι ἡ ἁγιασμένη αὐτὴ ζωὴ εἶναι ἔξω ἀπὸ ἐμέ· ἀνήκει εἰς Αὐτὸν ἐπειδὴ Αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ μου. Καὶ ἀνυψώνοντας τὴν καρδιά μου εἰς τὸν ἐπουράνιον καὶ δοξασμένον Χριστὸν δέχομαι ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἁγιασμένην Ζωὴν, ὅπως δέχομαι τίς ἀχιτίδες τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὸν ἡλιακὸν δίσκον.

Ἔτσι εὗρηκα ἀκόμη τὸν Χριστὸν ὡς ἁγιασμόν μου. Ἄλλὰ καὶ πάλιν τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ὅλον.

Τέταρτον, ἐνοικῶ εἰς ἓνα σῶμα γεμᾶτο ἀπὸ ἀδυναμίες καὶ ὑποκείμενο στὸ θάνατο. Ἄν ἐπρόκειτο νὰ τὸ φέρω εἰς ὀλόκληρον τὴν αἰωνιότητα θὰ ἦταν γιὰ μένα πηγὴ ἀθλιότητος καὶ θλιψεως. Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ ἔχω τὴν διακηρυξί ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἰησοῦ ὅτι μόνος Αὐτὸς σέ μία ἐπίσημη ἡμέρα θὰ μοῦ δώσῃ ἄφθαρτο καὶ ἐνδοξο σῶμα, ὥστε νὰ ὀλοκληρωθῶ μέσα στὴν δική Του τελειότητα καὶ δόξα.

Συνεχίζοντας εὗρηκα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὴν ἀπὸ Θεοῦ Σοφίαν μου, τὴν Δικαιοσύνην μου τὸν Ἅγιασμόν μου καὶ τὴν Ἀπολύτρωσιν· δηλαδή εὗρηκα τὰ πάντα εἰς Αὐτόν. Εἶναι γιὰ μένα τὸ Λ καὶ

Ἐπεσε ὁ δυνατός

τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου ἐδῶ κάτω καὶ γιὰ τὴν ἀτέρμω-
νη αἰωνιότητα.

Στὸν αἶθνα μας σήμερα ἔχομε πολλές ἀξιοθαύμαστες ἐπιστημονι-
κὲς ἐφευρέσεις καὶ πολυάριθμες ἀνέσεις γιὰ τὴν καθημερινή μας ζωὴ.
Θάλεγε κανεὶς ὅτι θάμαστε ἢ εὐτυχέστερη γενεὰ τῆς Ἱστορίας. Ἀλλὰ
τὰ γεγονότα μαρτυροῦν γιὰ τὸ ἀντίθετο. Γιατὶ ποτὲ πρωύτερα δὲν
ἐχύθησαν τόσοι ποταμοὶ αἱμάτων, ποτὲ τόσα δάκρυα. Ποτὲ τόσα ἐρεί-
πια δὲν ἐκάλυψαν τὴν ὄψι τῆς γῆς καθὼς στὴ γενεὰ μας.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ πειραματικὴ ἀπόδειξι ὅτι ὁ μηχανικὸς μας πολι-
τισμὸς δὲν περικλείει τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ζωῆς. Ὅτι δὲν μπορεῖ
νὰ μᾶς χορηγήσῃ πραγματικὴ εἰρήνη στὴν καρδιά, γνήσια ἀδελφικὴ
ἀγάπη καὶ τὴν ἀνύψωσί μας στοὺς ὀρίζοντες τῆς αἰωνίας ζωῆς.

Εἶναι κάτι ποὺ ἔχει τὴ μεγαλύτερη σημασία καὶ ποὺ λείπει στὴ
γενιά μας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ στίς καρ-
δίεσ τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸ εἶναι ποὺ λείπει ἀπὸ τὸν σημερινὸ
ἄνθρωπο. Δηλαδή τὸ Ἡνεῦμα ποὺ χορηγεῖ ὁ Χριστὸς σὲ ὅποιον πι-
στεύει σ' Αὐτόν. Καλεῖ πρὸς Αὐτόν κάθε ψυχὴ νὰ τῆς δώσῃ τὸ Ὑδωρ
τῆς Ζωῆς ποὺ θὰ τὴν ξεδιψάσῃ.

Ὅποιος μένει μακριὰ ἀπὸ τὸν Χριστὸν δὲν μετέχει τοῦ Πνεύμα-
τός Του ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα αὐτὸ ἀποσκοπεῖ νὰ ἐνθρονίσῃ τὸν Ἰησοῦν
στὴν καρδιά μας. Πῶς λοιπὸν νὰ ἔρθῃ στὴν καρδιά ἀνθρώπων ποὺ ἐκ
τῶν προτέρων ἀρνοῦνται τὴν ἱστορικότητα τοῦ Χριστοῦ τῶν εὐαγγε-
λίαν ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας τους; Τοῦτο εἶναι ἠθικῶς ἀδύνατον.

Χρειαζόμαστε λοιπὸν σήμερα Πανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημίες ὄχι
γιὰ τὴν προώθησι τοῦ μηχανικοῦ ἢ διανοητικοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ γιὰ
νὰ ὀδηγηθοῦν οἱ ἄνθρωποι στὸν Χριστὸν μὲ μετάνοια καὶ πίστι καὶ
τὸ δοξασμένο αὐτὸ ἔργον εἶναι τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησίας Του.

Χωρὶς τὸν Χριστὸν χάνομε δυὸ ζωές, τὴν παρούσαν καὶ τὴν αἰω-
νίαν. Χάνομε τὴν παρούσαν ζωὴν, ἐπειδὴ μία ζωὴ ποὺ διανόεται χωρὶς
τὴν γνώσι τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ καὶ μέσα σὲ ἁμαρτωλὰ πάθη δὲν
εἶναι Ζωὴ ἀλλὰ ἄθλια δουλεία.

Ἀντίθετα, μὲ τὸν Χριστὸν, κερδίζομε δυὸ ζωές, τὴν πα-
ροῦσα καὶ τὴν αἰώνια.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀπίστους: Μὴ δίνετε προσοχὴν στὰ λόγια καὶ
τὰ βιβλία τους. Ἡ ἀποστασία τους δὲν ἔχει οὔτε τὸ ἐλάχιστον ἀληθὲς
θεμέλιον. Ἐπὶ πολλὰ χρόνια τὰ ἐρεῦνησα αὐτά, μὲ μαθηματικὴ, θὰ λέ-
γαμε, προσοχή. Ἀφοῦ ἀνάλυσα βαθιὰ ὅλα τὰ συμπεράσματά τους εὐ-
ρηκα ὅτι ἐκ τῶν προτέρων καὶ ὡς μὴ ἔδει ὑποστηρίζουν

ἔτι «τὸ ὑπερφυσικὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχη» καὶ ἔτσι ἡ θέλησις τοὺς καὶ ὁ νοῦς τοὺς μένουσιν στὴν προκατάληψιν καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἰδοῦν τὴν ἐνδοξὴ ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶναι πρόθυμοι νὰ πιστέψωσιν ὅτιδὴποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ πιστέψωσιν. «Ἄπιστοι, εἰσθε οἱ πλέον εὐπιστοι» λέγει ὁ Πασκάλ.

Καὶ τώρα, ἀγαπητοὶ μου ἐν Χριστῷ, σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε ἐκ μέρους μου — τοῦ ἐλαχίστου μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Χριστοῦ — τὴν παρακάτω προτροπὴν :

Μείνετε σταθεροὶ στὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ αἰωνίου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Μείνετε ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πίστιν τῆς ἐνσαρκώσεώς Του πρὸς σωτηρίαν μας διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αἱματός Του. Σταθῆτε στὴν πίστι τῆς σωματικῆς ἀναστάσεώς Του ἀπὸ τῶν νεκρῶν, εἰς τὴν ἀνάληψίν Του, καὶ εἰς τὴν δευτέρα νου ἐλευσιν γιὰ μᾶς. Μιλάτε καθημερινὰ διὰ τῆς προσευχῆς σας πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα σας καὶ πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ μελετᾶτε ἀκούραστα τὰς ἱερὰς Γραφὰς ποῦ εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σὲ γλῶσσα ἀνθρώπινη, ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μὲ πνεῦμα ἀδελφικὸν ἐν Χριστῷ καὶ ἀγαθοποιεῖτε ἀκόμα καὶ τοὺς ἐχθροὺς σας ἐπειδὴ δὲν ξέρουσιν τί κάνουν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ζωή. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαρούμενη ζωὴ γιὰ τὴν ὁποία βρισκόμαστε σ' αὐτὴ τῇ γῆ.

Καὶ τώρα εὐχομαι εἰς ὅλους σας κάθε εὐλογίαν ἀπὸ τὸν οὐράνιον Πατέρα μας καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

Τὸ παράστημα τοῦ ἀνθρώπου

Τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεταλληνοῦ μποροῦν νὰ παραβληθοῦν μὲ πυραμίδα τῆς ὁποίας οἱ πελώριες διαστάσεις προξενοῦν τὴν ἴδια ζωηρὴ ἐντύπωσιν ποῦ προξενοῦν καὶ οἱ ἐσωτερικὲς σπηλιές της, μὲ τοὺς κρυμμένους θησαυροὺς. Πράγματι οἱ ἐξωτερικὲς διαστάσεις τοῦ πνευματικοῦ ἔργου του συμβάδιζαν μὲ τὴν ἐσωτερικὴ ἀγιότητα τῆς καρδιᾶς του.

Ἡ μία πλευρὰ τῆς συνδρομῆς του στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἡ διδασκαλία του. Σὰν διδάσκαλος τῶν Γραφῶν, ὁ Μεταλληνός, εἴτε μὲ τὸν ζωντανὸ λόγον εἴτε μὲ τὸ ἔντυπον, ἐπαρουσίαζε τὰς θεῖας ἀληθείας ὁλοκάθαραι, ἐνδιαφέρουσες, «φρέσκες», ὅπως ὁ ἴδιος τὶς

Ἐπεσε ὁ δυνατός

ἐχαρακτήριζε, καί ἀδέσμευτες ἀπὸ τὰ δογματικά «κλισέ» τῶν παραδόσεων. Ἦταν διδάσκαλος τολμηρός. Δὲν ἐδίσταζε νὰ διατυπώη ιδέες ἔστω κι ἂν ἤξευρε ὅτι θὰ δυσαραστήση μερικούς, ἀρκεῖ νὰ ἦταν εἰλικρινά πεπεισμένος ὅτι οἱ ιδέες του αὐτὲς στηρίζονται στὶς Γραφές. Τὸ Χριστολογικὸ ζήτημα, καθὼς καὶ τὰ θέματα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῶν Νεκρῶν καὶ τῆς Ἠθικῆς ἐλευθερίας, εἶναι καθαρὲς ἐνδείξεις αὐτῆς τῆς ἀνεξάρτητης θεολογικῆς του σκέψεως. Ἐρμήνευε τὶς ἀλήθειες τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας, ἀνάλογα μὲ τὸ φῶς ποῦ ὁ Θεὸς τοῦ ἔδινε γιὰ νὰ ἰδῆ αὐτὲς τὶς ἀλήθειες κι' ἀφοῦ πρῶτα ἀφιέρωνε στὴ μελέτη τους ἐντατικὴ ἐργασία καὶ συγκεκριμένη προσευχή.

Κι' ὅμως, τὸ μοναδικὸ φαινόμενο στὸν τομέα τῆς διδασκαλίας τοῦ Μεταλληνοῦ ἦταν ἡ ἐπιτυχία του νὰ ἐμπνεύσῃ στοὺς ἀπλοϊκοὺς πιστοὺς ἓνα θερμὸ ζῆλο γιὰ νὰ συζητοῦν καὶ μάλιστα νὰ ἐπιχειρηματολογοῦν πάνω σὲ θεολογικὰ θέματα. Ἡ ἐπιτυχία του αὐτὴ ὀφείλεται στὸ Θεῖο χάρισμα ποῦ εἶχε νὰ ἐκλαϊκεύῃ. Ἔτσι ἐδίδαξε καὶ ἐνέπνευσε τὸν ράφτη νὰ συζητῇ τὸ στριφνὸ θέμα τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου· τὴν νοικοκυρὰ νὰ ὀμιλῇ μὲ ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὸ σχέδιο τῆς ἐν Χριστῷ Σωτηρίας καὶ τὸν κουρέα νὰ παρουσιάξῃ μὲ εὐγλωττία τὴν ἐν Χριστῷ συνδιαλλαγή μεταξὺ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ ἐκλαϊκευμένη καὶ ζωντανὴ θεολογία τοῦ Μεταλληνοῦ εἶχε ριζώσει στὴν Ἐλευθέρα Ἐκκλησία σὰν ἓνα χαρακτηριστικὸ τῆς γνώρισμα ἀλλὰ καὶ σὰν μία δύναμις ποῦ μέχρι σήμερα διατηρεῖ ζῦπνια τῆ συνείδησι τῶν πιστῶν γιὰ τὴν πηγὴ καὶ τὴν μορφή τῆς πίστεώς τους.

Μία ἄλλη οὐσιαστικὴ συμβολὴ τοῦ Μεταλληνοῦ στὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἡ ποιμαντορικὴ του διακονία. Ἦταν ἓνας ἀξιαγάπητος καὶ ἀφοσιωμένος ποιμένας ὁ ὁποῖος ἄφησε πίσω του παραδείγματα αὐτοθυσίας ποῦ συγκινοῦν καὶ ἐμπνέουν. Στὸν τομέα ὅμως αὐτὸν ἔδειξε μία ἀδυναμία ποῦ εἶχε σχέσει μὲ τὴν τάξι τῆς ἐκκλησίας. Ἐνθαρρύνοντας δηλαδὴ τὴ δημοκρατικὴ λειτουργία τῆς ἐκκλησίας παρέλειψε νὰ συστήσῃ, σὰν ὑπεύθυνος ποῦ ἦταν, καὶ τὰ ἀνάλογα μέτρα ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας. Ἔτσι ὁ καθένας εἶχε τὴν ἐλευθερία νὰ κινῆται στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ ἔργου, δίχως τὴν πρέπουσα καθοδήγησι καὶ δίχως κανέναν περιορισμὸ ἢ ἔλεγχο. Νέοι στὴν ἡλικία καὶ στὴν πίστι, ἀναλάμβαναν μὲ δική τους πρωτοβουλία εὐθύνες ποῦ ἦσαν δυσανάλογες πρὸς τὴν πνευματικὴ τους πείρα καὶ ὀριμότητα. Αὐτὴ ἡ ἀνεξέλεγκτη ἐλευθερία, ἰδιαίτερα τῶν δυναμικῶν στοιχείων, ἐπαρουσίασε στὴν πνευ-

ματική κοινότητα μία μόνιμη ἀρρώστεια ἀσυνεννοησίας και προ-
στριβῶν πού ὄχι μονάχα ἐμπόδιζαν τήν πρόοδο τῆς ἐκκλησίας ἀλλά
και ἐπότιζαν τόν Μεταλληνό πικρά φαρμάκια μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Ἄν ὑστέρησε κάπως στό χάρισμα τῆς κυβερνήσεως εἶναι γιατί
ὀλόκληρο τὸ ἐνδιαφέρον του εἶχε στραφῆ στή διακονία τοῦ Λόγου.
Στόν τομέα αὐτόν ὑπάρχει και ἡ κατ' ἐξοχήν συμβολή τοῦ Μετα-
λληνοῦ στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Καθώς και ὁ ἴδιος ὠμολόγησε,
ἡ κλήσις πού ἔλαβε ἀπό τόν Θεό ἦταν νά κηρύξη· νά ἐκθέσῃ τόν Λό-
γο· νά ἀπλοποιήσῃ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ στόν Ἑλληνικόν λαό.

Ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμα τῆς δράσεώς του (1917) αἰσθάνθηκε τὸ
χρῆσμα τοῦ Κυρίου γιά τήν εἰδική αὐτὴ ἀποστολή και ἔγραψε :

Αὐτὸ τὸ ἰδε-
ῶδες τῆς ζωῆς του
τὸ ἐπέτυχε, μάλι-
στα ἀνέβασε τήν
εὐαγγελική ἀλή-
θεια σὲ ὑπέροχα
ὑψη. Ἡ πρωτο-
τυπία τοῦ κηρύ-
γματός του ἀφαι-
ρεσε τήν καλογε-
ρική μάσκα πού
μέχρι τότε εἶχε τὸ
εὐαγγέλιο στή συ-
νειδησι τοῦ μον-
τέρνου Ἑλληνα,
κι' ἐσυγχρόνισε τὸ
θεῖο του περιεχό-
μενο σὲ τρόπο πού

*Τὸ ἰδεώδες τῆς ζωῆς μου,
τὸ εὐαγγελικὸν ἀποτέλεσμα διὰ τὴν
πραγματικὴν καὶ ἀπολύτως ἀσφί-
κω καὶ ἐκκαθαριστικὴν μου πρὸς
ἐξυπακούσασιν τῶν Χριστῶν ἡ
οὐκ ἐστὶν ἡ ἀπλοποίησις τοῦ
εὐαγγελίου μου.*

*14 Φεβρουῶν 1917
ΦΛΜ*

ἔθελε τοὺς πιστοὺς και τοὺς ἀπίστους. Ὁ Μεταλληνός ὑπῆρξε ἕνας
πρωτοπόρος, ἕνας σκαπανέας πού ἀνοίξε νέους δρόμους και ἐχάραξε
νέες κατευθύνσεις, στή θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἦταν ὁ πρῶτος πού κατέβηκε στὰ λαϊκὰ στρώματα κι' ἐκλαί-
κευσε στόν νοῦ και στή συνείδησι τοῦ λαοῦ τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Χά-
ριτος τοῦ Θεοῦ. Σάν Δημόσιος ὑπάλληλος, ἦταν πάλιν ὁ πρῶτος πού
ἄπλωσε τήν ἀλήθεια περὶ τοῦ Χριστοῦ στόν δημοσιο - υπαλληλικόν
κόσμο, μὲ τέτοια ἐπιτυχία ὥστε ἀνώτατοι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους
ὠργάνωσαν μεταξὺ τοὺς κύκλους μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς και

προσευχῆς. Σὰν ἐπιστήμονας χριστιανός, ἦταν ἐπίσης ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος μὲ δημόσιες διαλέξεις, ἐπιστημονικῆς περιοπῆς, εἶχε τὴν τόλμη νὰ παρουσιάσῃ στὴν ὑλιστικὴ ἐποχὴ μας, τὴν πίστιν στὸν Χριστὸ σὰν τὴν πλεον πολιτισμένη ἐκδήλωσι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆ θρησκεία σὰν τὴν ἀχώριστη ἀδελφὴ τῆς ἐπιστήμης. Ἀκόμη καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία χρωστᾷ στὸν Μεταλληνὸ ἀρκετὰ, ὄχι μόνον ἀπειρήσει ἀφιέρωσε ὁλόκληρη τὴ ζωὴ του γιὰ νὰ τονώσῃ τὴ θρησκευτικὴ συνείδησι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν ἀπιστία ἀλλὰ καὶ διότι μὲ τὸ κήρυγμά του ἐφώτισε δυναμικοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἐπειραματίστηκαν οἱ ἴδιοι τὴν σώζουσαν πίστιν ἔστρεψαν τὴ δρᾶσι τους μέσα στὴν Ὁρθόδοξια κι ἐδημιούργησαν Ὁρθόδοξες κινήσεις γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἀναμόρφωσι τῆς ἐκκλησίας σύμφωνα μὲ τὶς δικές της ἀρχές.

Ἡ βάσις τοῦ ὅλου ἔργου του ἦταν ἡ προσωπικὴ του πίστις. Κι' ἐδῶ ρίχνουμε μιὰ ματιὰ στοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς ποὺ ἔκρυβε μέσα του ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Μεταλληνὸς δὲν ἦταν συστηματικὸς θεολόγος, οὔτε σπουδαῖος ὀργανωτῆς. Ἦταν ὅμως ἄνθρωπος πίστεως, Ἐπίστευε τὶς ὑποσχέσεις καὶ τὶς βεβαιότητες τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς πίστεως ἐνὸς μικροῦ παιδιοῦ. Αὐτὴ ἡ ἀθῶα καὶ αὐθόρμητη πίστις δὲν βρίσκεται ποτὲ χωρισμένη ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη. Ἡ οὐράνια αὐτὴ ἀρετὴ, πράγματι, ἐστόλιζε τοὺς τρόπους του καὶ τὴν καθημερινὴ συμπεριφορὰ του. Οὐδέποτε ἐπεζήτησε νὰ δείξῃ τὸν ἑαυτὸ του. Ἦταν ἀρκετὰ ταπεινὸς καὶ ρεαλιστῆς νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ γίνεται ἀπὸ τὸν Θεό, ὄχι ἀπὸ ἄνθρωπο. Θεωροῦσε τὶς ἐπιτυχίες του σὰν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δυνάμεως τοῦ Εὐαγγελίου, ποτὲ σὰν προσωπικὰ του κατορθώματα.

Στὴν πνευματικὴ του πορεία δὲν ὑπῆρξε θορυβώδης μαχητῆς ἀλλὰ ἓνα ἄκακο πρόβατο. Τὸ μόνον ἐπιθετικὸ ὄπλο του ἦταν τὸ κήρυγμα· τὸ μόνον ἀμυντικὸ ὄπλο του ἦταν ἡ εὐαισθησία τῆς ἀγίας ζωῆς του. Ἔτσι γιὰ τὴν ὑπόθεσι τοῦ Κυρίου ὁ Μεταλληνὸς ἦταν πάντοτε ἔτοιμος νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ ὑποφέρῃ. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν γνῶρισμα τῆς καλλιεργημένης ψυχῆς του ἦταν ἡ ἀγάπη - ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ποὺ παραβλέπει, ποὺ συγχωρεῖ, ποὺ συμπονεῖ καὶ ποὺ καταλαβαίνει. Ἔτσι τὴν εἶχε αἰσθανθῆ ὁ ἴδιος, γιὰ πρώτη φορὰ στὸ φτωχικὸ του φοιτητικὸ δωμάτιο καὶ ἔχυσε δάκρυα εὐτυχίας κι' εὐγνωμοσύνης. Τὸν εἶχε τόσο αἰχμαλωτίσει ποὺ ψιθύρισε στὸν Κύριο, «...Σοῦ ὑπόσχομαι πῶς θὰ εἶμαι τελείως δικός σου καὶ θὰ σὲ ὑ-

«Ἐπεσε ὁ δυνατός»

πηρετῶ δλόκληρη τῆ ζωῆ μου». Ὁ Μεταλληγός ἐκράτησε τὴν ὑπό-
σχεσί του καὶ ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸ ἔργο Του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Η ΥΠΟΣΧΕΣΙΣ ..... ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ	9
Η ΚΛΗΣΙΣ ..... ΤΟ ΑΓΚΙΣΤΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ	22
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΜΟΥ ..... ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ	36
Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ..... ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΤΟ ΝΕΟ ΚΡΑΣΙ ΣΕ ΝΕΛ ΑΣΚΙΑ	47
ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ..... ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ	57
ΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΣΑΤΑΝΑ ..... Η ΠΑΝΟΠΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ	68
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ ..... ΦΟΒΟΙ ΚΑΙ ΜΑΧΕΣ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	81
ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ..... Η ΗΘΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ	92
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑ ..... Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ Η ΛΑΧΑΝΑ 38 ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ	106

ΡΙΧΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΔΙΧΤΥΑ	121
Η ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18	
ΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΛΑΜΟΥ	
ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ	
Η ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.....	141
ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ	
ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΣ	
ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ—ΤΟ ΚΥΡΙΑΚΟ ΔΕΙΠΝΟ	
ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ—ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ	
ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΗΡΥΓΜΑ.....	155
Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ	
ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ	
ΤΑ ΧΩΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ	170
«Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ»	
ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	
ΔΙΩΓΜΕΝΟΣ ΑΛΛΑ ΝΙΚΗΤΗΣ	184
ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	
Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	
ΕΠΕΣΕ Ο ΔΥΝΑΤΟΣ	195
Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ	
ΤΟ ΠΑΡΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	

Παροράματα

Σελίς 94 ύποσημ. Ρωμ. ζ' 25 πρέπει νά είναι Ρωμ. ις' 25
Σελίς 100 ύποσημ. Γαλ. δ' 1 πρέπει νά είναι Γαλ. δ' 4